

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EGO FONKSİYONLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKİYE
KOŞULLARINA UYGUN GEÇERLİK, GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

**YADİGÂR ÇEVİK
DOKTORA TEZİ**

PSİKIYATRİ HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

**DANIŞMAN
Yard. Doç. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS**

İSTANBUL-2013

**REPUBLIC OF TURKEY
MARMARA UNIVERSITY
INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES**

**STUDY OF VALIDITY, RELIABILITY IN ACCORDANCE WITH TURKEY
CONDITIONS IN EGO FUNCTIONS ASSESSMENT SCALE**

**YADİGAR ÇEVİK
DOCTORAL THESIS**

DEPARTMENT OF PSYCHIATRY NURSING

**SUPERVISOR
Yard. Doç. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS**

İSTANBUL-2013

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Doktora
Anabilim Dalı : Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı
Tez Sahibi : Yadigar ÇEVİK
Tez Başlığı : Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeğinin Türkiye Koşullarına
Uygun Geçerlik, Güvenirlik Çalışması
Sınav Yeri : M.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
Sınav Tarihi : 25.10.2013

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)	Kurumu
Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS	Marmara Üniversitesi
Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)	
Prof.Dr. Sevim BUZLU	İstanbul Üniversitesi
Doç.Dr.Perihan GÜNER KÜÇÜKKAYA	Koç Üniversitesi
Doç.Dr. Nefise BAHÇECİK	Marmara Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Özlem IŞIL	Bilim Üniversitesi

İmza

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 05.12.2013 tarih ve 61. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

F. Arıcıoğlu

Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

YADİGAR ÇEVİK

Tezimi;
Anlatmaya kelimelerin yetemeyeceği,
Hayatıma yön veren,
Ustam,
Yol göstericim,
Canım Hocam
Yard. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS'a ithaf ediyorum.

TEŞEKKÜR

Tüm doktora eğitimim boyunca her zaman desteğini tüm içtenliği ile yanımda hissettiğim, stresli zamanlarımda beni yatıştıran, sadece sesini duymak bile beni kendime getiren ve sorun çözümü konusunda rahatlatan, tanıdığım günden beri o güzel gülümsemesiyle yoluma hep ışık olan canımıçi hocam Dr. Nurhan EREN'e

Görüş ve önerileri ile sadece tez çalışmamda değil tüm Marmara Üniversitesi eğitimim boyunca yanımda olan, destekçim olan, değerli hocalarım Dr. Semra ÇIĞRIKÇI ve Dr. Nevin ONAN'a

Tanıma şansına nail olduğum günden beri, desteğini hep yanımda hissettğim, tez çalışmamda beni sürekli yüreklendiren, bana güvendiğini her fırsatta dile getiren ve tezimin özellikle veri toplama aşamasında sıkıntıya düştüğümde hiç aklıma gelmeyen çözümleri üreten Canım Hocam Doç. Dr. Mehmet ÇELİK'e

Kardeşim Sevgi ÇEVİK sayesinde tanımaktan onur duyduğum, doktora tezimin özellikle İngilizce uzman görüş aşamasında desteklerini benden esirgemeyen, hatta çevresindeki tüm dostlarını tezim için seferber eden yakışıklı hocam Prof. Dr. Hasan BOYNUKARA'a

Tüm Doktora eğitimim ve tez yazım aşamasında bana tüm içten desteklerini esirgemeyen, arkadaşları olduğum için her zaman kendimi çok şanslı ve mutlu hissettiğim canım arkadaşlarım, Ayşe KUZU, Pınar ÇİÇEKOĞLUNA,

Araştırmanın yürütülmesinde kolaylıklar sağlayan, özellikle veri toplama aşamasında omuz omuza çalıştığım, özellikle tez savunma sınavım sırasında yaptığı güzel yemeklerle sınavımı biraz olsun keyiflenmesini sağlayan canım arkadaşım ve manevi kardeşim Fatma SÜMELİ'ye

İngilizce çeviriler konusunda rica ettiğim tüm zamanlarda zaman mekan bilmeyen, her fırsatta yardımını esirgemiyen Emre AKKUŞ'a

Marmara Üniversitesi eğitimim boyunca tüm stresime göğüs geren, zamansız aramalarıma alışıp hatta aramadığımda sorun mu var diye merak edip gülerek arayan fotokopicim Hasan DEMİR'E

Tezimin istatistik aşamasında görüşleri ile bana yardımcı olan, yön veren canım hocam Yard. Dr. Canan Savran'a

Sürekli yanımda oldukları ve bana verdikleri destek için başta kardeşim, yoldaşım, sırdaşım Sevgi Çevik olmak üzere tüm aileme gönül dolusu sevgiler sunar teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

I. TEZ ONAYI	
II. BEYAN	
III. TEŞEKKÜR	iii
IV. İÇİNDEKİLER	iv
V. KISALTMALAR	vi
1. ÖZET	1
2. SUMMARY	2
3. GİRİŞ AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER	7
4.1 ŞİZOFRENİ	7
4.1.1 Şizofreni Tanımı	7
4.1.2 Şizofreni Tanısı	7
4.1.3 Şizofreni Tarihçesi	10
4.1.4 Epidemiyoloji	12
4.1.5 Etiyoloji	12
4.1.6 Şizofreni Patofizyolojisi	14
4.1.7 Şizofrenide Psikodinamik Yaklaşım	15
4.2. Ego Fonksiyonları	20
4.2.1. Ego Nedir?	21
4.2.1.1. Heinz Hartmann	22
4.2.1.2 Melanie Klein	23
4.2.1.3 Margaret Mahler	24
4.2.1.4 Anna Freud	25
4.2.1.5 Eric Erikson	25
4.2.2. Ego İşlevleri	26
4.2.3 Ego Güçleri Ve Zayıflıkları	36
4.2.4 Ego Gelişiminde İçselleştirmesi	37
4.2.5. Ruhsal Yapıda Birincil Ve İkincil Süreçler	38
4.3. Ego Fonksiyonları Ölçeği ve Hemşirelik	41

5. GEREÇ VE YÖNTEM	43
5.1. Araştırmanın Tipi	43
5.2. Araştırmanın Evren ve Örneklem	43
5.3. Araştırmanın Yapılacağı Yerler ve Süresi	45
5.4. Araştırmanın Bütçesi	45
5.5. Tez Çalışmasında Kullanılacak Mevcut Olanaklar	45
5.6. Araştırmanın Etik Yönü	45
5.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	46
5.8. Araştırmaya Alınma Kriterleri	46
5.8.1. Şizofreni Hastası Araştırmaya Alınma Kriterleri	46
5.8.2. Normal Bireylerin Araştırmaya Alınma Kriterleri	46
5.9. Araştırmaya çıkarılma Kriterleri	46
5.10. Araştırmanın Planı ve Takip Formları	46
5.10.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	46
5.10.1.1. Kişisel Bilgi Formu (KBF- Ek.1)	47
5.10.1.2 Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale) (EFA)	47
5.10.1.2.1. Klinik Görüşme Materyelinden Ego Fonksiyonlarını Ölçme Skalasını	48
5.10.1.3. Wonderlic Personnel Test (WPT)	67
5.10.1.4. Sıfat Listesi (Adjective Check List)(ACL)	68
5.10.1.5. Belirti Tarama Listesi(Symptom Check List)(SCL-90-R)	69
5.10.2. Tezin Çalışma Planı	71
5.11. Verilerin Değerlendirilmesi	72
5.11.1 Araştırma Kapsamında Kullanılan Anket ve EFA için Ön Hazırlık ve Pilot Çalışma Veri Çözümlemesi:	72
5.11.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Ankete Verilen Yanıtların değerlendirilmesi İçin Kullanılan İstatistiksel teknikler	73
5.11.3 Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Güvenirliği İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler	73

5.11.4. Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Madde Analizleri İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler	76
5.11.5. Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Geçerliği İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler	77
5.11.6. EFA'nın Norm Çalışmalarına İlişkin Veri Çözümleme Çalışmaları	80
6. BULGULAR ve TARTIŞMA	82
6.1. EFA'nın Anlaşılabilirlik Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Çalışma Sonuçları	82
6.2. Araştırma Kapsamına alınan Çalışma Grupların Kişisel Bilgilerinin Dağılımları	83
6.2.1. Araştırma Kapsamına alınan Tüm Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları	85
6.2.2. Araştırma Kapsamına alınan Normal Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları	85
6.2.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofreni Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları	85
6.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	85
6.3.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	88
6.3.1.1. Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları:	88
6.3.1.2. Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:	88
6.3.1.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:	90
6.3.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	91
6.3.2.1. Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları	91

6.3.2.2.	Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:	91
	6.3.2.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:	93
6.3.3.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofren Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	95
	6.3.3.1 Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları:	95
	6.3.3.2. Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:	95
	6.3.3.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:	97
6.4.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Maddelerinin İstatistikî Analizleri	98
	6.4.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları	103
	6.4.1. 1. Tüm Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları:	103
	6.4.1.2. Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları:	106
	6.4.1.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları	110
	6.4.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Geçerlilik Katsayıları	113
	6.4.2. 1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular	114
	6.4.2. 2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular	117
	6.4.2. 3. Şizofreni Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular	120
6.5.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Geçerliğine İlişkin Bulgular	124

6.5.1.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kapsam Geçerliğine İlişkin Bulgular	124
6.5.2.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kriter Geçerliğine İlişkin Bulgular	124
6.5.2.1.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler	124
6.5.2.1.1.	Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler	125
6.5.2.1.2.	Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler	126
6.5.2.1.3.	Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler	126
6.5.2.2.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	127
6.5.2.2.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	127
6.5.2.2.2.	Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	130
6.5.2.2.3.	Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	134
6.5.2.3.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	138
6.5.2.3.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi	

	Kişilik Testi Alt Boyutları	
	Arasındaki İlişkiler	138
6.5.2.3.2.	Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi	
	Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	144
6.5.2.3.3.	Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi	
	Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	152
6.5.3.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular	155
6.5.3.1.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Ölçeği Tüm Maddeleri İçin Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin Test ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları	156
6.5.3.2.	Çalışma Grupları İçin Faktör Analiz Sonuçları	160
6.5.3.2.1.	Tüm Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları	160
6.5.3.2.2.	Normal Çalışma Grubu için faktör analiz sonuçları	161
6.5.3.2.3.	Şizofren Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları	162
6.5.3.3.	Araştırma Kapsamında Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları	163
6.5.3.3.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları	165
6.5.3.3.2.	Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları	167

6.5.3.3.3.	Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları	170
6.6.	Araştırma Kapsamında Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	173
6.6.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	173
6.6.2.	Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	176
6.6.3.	Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	181
6.7.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarının EFA Alt Boyut Norm Çalışması	186
6.7.1.	Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması	186
6.7.2.	Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması	189
6.7.3.	Şizofreni Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması	191
6.8.	Araştırma Kapsamında Kullanılan 10 Kişilik Grubun üç uzman tarafından verilen EFA alt boyut toplam puanlarına göre hesaplanan puanlayıcı tutarlılığı için yapılan sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı ve anlamlılığının « F » Testi ile Sınanması	193
6.8.1.	Uzman Görüşleri İle Bireyin Kendisini Algılaması Arasındaki İlişkiler	195
7.	SONUÇ VE ÖNERİLER	197
7.1.	Sonuç	197
7.1.1	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	197

7.1.1.1	Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	197
7.1.1.2.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	198
7.1.1.3.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofren Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular	198
7.1.2.	Şizofren, Normal ve Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları	199
7.1.3	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular	199
7.1.4.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kriter Geçerliğine İlişkin Bulgular	199
7.1.4.1.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler	199
7.1.4.2.	Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	200
7.1.4.2.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	200
7.1.4.2.2.	Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	201
7.1.4.2.3.	Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	202
7.1.4.3.	Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	204
7.1.4.3.1.	Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt	

Boyutları Arasındaki İlişkiler	204
7.1.4.3.2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	207
7.1.4.3.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler	211
7.1.5. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testi maddelerinin Faktör Analiz Sonuçları	212
7.1.6. Araştırma Kapsamında Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları	213
7.1.6.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları	213
7.1.6.2. Normal ve Şizofreni Çalışma Grubu Arasında EFA Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki İlişkiler	213
7.2. Öneriler	214
8. KAYNAKLAR	215
9. EKLER	221
10. ÖZGEÇMİŞ	240

KISALTMALAR

KBF	Kişisel Bilgi Formu
EFA	Ego Function Assessment Scale, Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği
WPT	Wonderlic Personnel Test
ACL	Adjective Check List, Sıfat Listesi
SCL-90-R	Symptom Check List, Belirti Tarama Listesi
DSM IV	Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı

ŞEKİLLER

- Şekil 1.** 12 Ego Fonksiyonu Öğeleri
- Şekil 2.** Normal Ego Gelişiminde Bellak'ın 12 Ego Fonksiyonunun Literatür İncelemesi
- Şekil 3.** Araştırmanın Adımları

TABLULAR

- Tablo 1.** EFA Maddelerinin Intraçlass Korelasyon Katsayısı
- Tablo 2.** Araştırma Kapsamına alınan Çalışma Grupların Kişisel Bilgilerinin Dağılımları
- Tablo 3.** Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyutlarının Toplamları İçin Güvenirlik Sonuçları
- Tablo 4.** Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyut Soruları madde analiz Sonuçları
- Tablo 5.** EFA Ölçeği Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler
- Tablo 6.** Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 7.** Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 8.** Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 9.** Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 10.** Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 11.** Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 12.** EFA Ölçeği Tüm Maddeleri İçin Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin Test ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları
- Tablo 13.** Çalışma grupları için faktör analiz sonuçlar
- Tablo 14.** Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri
- Tablo 15.** Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri
- Tablo 16.** Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri

- Tablo 17.** Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm alışma Grubu'nun EFA Self-Report leğinin Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları
- Tablo 18.** Normal ve şizofreni alışma Grubu Arasında EFA leği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki İlişkiler
- Tablo 19.** Normal alışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişkiler
- Tablo.20.** şizofren alışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları
- Tablo 21.** Tüm alışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler
- Tablo 22.** Tüm alışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar
- Tablo 23.** Normal alışma Grubunun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler
- Tablo. 24.** Normal alışma Grubunun EFA Alt Boyutları Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar
- Tablo 25.** şizofreni alışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler
- Tablo 26.** şizofreni alışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar
- Tablo 27.** Tüm alışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Toplam HamPuanları ve Yüzdelik Puanları
- Tablo 28.** Normal alışma Grubunun EFA Alt Boyutları Norm alışması
- Tablo 29.** şizofreni alışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm alışması
- Tablo 30.** 10 Kişilik Grubun EFA Alt Boyut Puanlarının Minimum ve Maksimum Değerleri
- Tablo 31.** 10 Kişilik Grubun Efa Alt Boyut Toplam Puanlarının Sınıf İçi (İntraclass) Korelasyon Katsayısı İle Karşılaştırılması
- Tablo 32.** EFA leği Alt Testlerinin Uzman Görüş Ortalamaları Kişilerin Kendi Değerlendirmeleri Arasındaki Korelasyonlar

ÖZET

EGO FONKSİYONLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKİYE KOŞULLARINA UYGUN GEÇERLİK, GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Ruhsal bozukluklarda ve özellikle şizofrenide, düşünce süreçlerinin parçalara bölünmesi, cinsel veya saldırgan hareketler, toplumdaki geri çekilme, yargıda yetersizlik ve gerçeklik testinde bozulma gibi ego işlevlerinin değerlendirilmesi birçok alanda ortaya çıkan klinik belirtilerin tanımlanmasını kolaylaştırır. Bellak (1973) tarafından geliştirilen Ego Fonksiyonlar Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment) (EFA), şizofreni hastalarında ortaya çıkan problem davranışın hangi ego işlevi ile ilgili olduğunu ve işlevdeki bozulma düzeyini belirlemeye olanak sağlar. Bu araştırmanın amacı; Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin Türkiye koşullarına uygun geçerlik, güvenirlik ve norm çalışmasının gerçekleştirilmesidir.

Araştırma; 213'ü şizofren, 213'ü normal olmak üzere toplam 426 kişinin katılımı ile 01 Ocak–30 Mayıs 2013 tarihleri arasında bire bir yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği, Wonderlic Personnel Testi, Sıfat Listesi ve Belirti Tarama Listesi kullanılmıştır.

EFA ölçeğinin total bir puanı olmayıp 12 alt boyutu mevcuttur. Bu yüzden tüm gruplar için her bir alt boyut ayrı ayrı ele alınmıştır. Öncelikle ölçeğin dilsel eşdeğerliği incelenmiş ve dilsel eşdeğerliğe sahip olduğu görüldükten sonra geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Çalışmada; psikiyatrik tanı almamış normal ve şizofreni tanısı alan grup istatistiksel olarak ayrı ayrı incelenmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin orijinal formula uyumlu olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının şizofreni grubunda Cronbach alfa .919 ile .743 arasında değişirken normal grupta .820 ile .641 arasında değişmiştir. Test-tekrar test güvenirlik katsayıları ise şizofreni grubunda .815 ile .503 arasında değişirken normal grupta ise .768 ile .510 arasında değişim göstermiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ego, Ego Fonksiyonları, Şizofreni, Geçerlik, Güvenirlik,

2. SUMMARY

STUDY OF VALIDITY, RELIABILITY IN ACCORDANCE WITH TURKEY CONDITIONS IN EGO FUNCTIONS ASSESSMENT SCALE

Mental disorders and particularly in schizophrenia, evaluating ego functions such as disintegration of thought processes, sexual or aggressive behavior, insufficient justification and reality testing disturbances helps to identify the clinical symptoms that occur in various settings. The Ego Function Assessment (EFA) Scale developed by Bellak (1973) allows identifying which ego function is associated with the problematic behavior and determining the level of function disturbance in patients with schizophrenia. The aim of the present study is to conduct the validation, reliability and norm study for Ego Function Assessment Scale in Turkish setting.

The study has been conducted with a total of 426 participants including 213 patients with schizophrenia and 213 healthy subjects using the individual interview method from January 1st 2013 to May 30th 2103. The Individual Information Form, Ego Function Assessment Scale, Wonderlic Personnel Test, Adjective Checklist and Symptom Checklist have been used in the present study.

EFA sub-dimensions of the scale total score of 12 is not available. So for all groups are discussed separately for each sub-dimension. Firstly, the linguistic equivalence was evaluated, and once linguistic equivalence was determined, validation and reliability analyses were conducted. The group without any psychiatric diagnosis and the group diagnosed with schizophrenia were assessed separately in the present study. The confirmatory factor analysis revealed that the scale was consistent with the original form. The internal consistency of the scale ranged Cronbach alpha .919 to .743 in the schizophrenia group while it ranged from .820 to .641 in the normal group. Test-retest reliability coefficients ranged from .815 to .503 in the schizophrenia group while they ranged from .768 to .510 in the normal group. These results show that the scale is a valid and reliable assessment tool.

Keywords: Ego, Ego Functions, Schizophrenia, Validation, Reliability

3. GİRİŞ VE AMAÇ

Ego ruhsal aygıtın özgül işlevlerinin bir dizgesidir. Freud “Gerçek dış dünyanın etkisi altında altbenliğin bir parçasının özel bir gelişme gösterdiğini” “dış uyaranları algılayan ve aşırı uyaranlara karşı ruhsal yapıyı koruyan bir dış tabakadan” giderek özel bir yapı geliştirdiğini ve bu yapının “altbenlik ile dış dünya arasında bir arabulucu” görevini yüklendiğini ileri sürmüştü ve gelişen bu tabakaya ego adını vermiştir. (Yüksel 2000, Öztürk 2004).

Ego ruhsal yapının düzenleyici, denge ve uyum sağlayıcı (homeostatik) parçasıdır. Bu düzenleme ve uyum sağlama görevini şu özellikleri sayesinde gerçekleştirir.

- 1) Dürtüsel gereksinimlerin içerden algılanması
- 2) Dış dünyadaki koşulların ve durumların algılanması
- 3) Bütünleştirme ve birleştirme yetisi ile dürtülerin hem birbiri ile hem de üstbenliğin istekleri ile düzenlenmesi ve çevresel koşullara uyabilecek bir niteliğe uydurulabilmesi
- 4) Yürütme yetisi ile istemli davranışın eyleme geçirilmesi (Yüksel 2000, Öztürk 2004, Arıkan www.dersindir.net/indir/dinamik_psikiyatri.pdf. Erişim tarihi, 10 Haziran 2013).

Psikotik belirtilerin daha çok genç yaşlarda ortaya çıkmasının sebebi, adolesan dönemde denge ve uyum sağlayıcı güçlü bir ego yapısına ihtiyaç duyulmasına karşın zayıf egonun bu yükü taşıyamamasıyla açıklanmaya çalışılmıştır (Söylemezoğlu 1999).

Şizofreni psikiyatrik işlev bozukluklarının en ağıridir. Şizofreni tanımı, schisme; yarıma, parçalanma ve phrenia; akıl sözcüklerinin bir arada kullanımıyla üretilmiştir. Duygulanım, biliş, nesne ilişkileri, kimlik, algı, psikomotor davranış ve özellikle egonun gerçekliğe yönelik ve savunma işlevlerindeki bozukluklarla kendini gösterir. Başka bir deyişle, benliğin ve nesnelerin çeşitli temsilcileri, tutarlı ve sürekli bir benlik tablosuyla bütünleştirilememiştir (Söylemezoğlu 1999).

Şizofrenik bozukluğun psikopatolojisi ile ilgili tarihsel gelişime baktığımızda psikonanalitik kuramcılar, şizofrenideki temel sorunun ego yapısında bir bozukluk olduğunu ileri sürerler. Egonun sağlıklı gelişmesi için çocuğun anne ile tam bağımlı

ve çok yakın olduğu oral dönemde, iletişimin sürekli ve tutarlı olması gerekir. Nesne sürekliliği dediğimiz bu durum, çocukta temel güven duygusunun gelişmesine önemli rol oynar. Temel güven duygusunun sağlıklı gelişmesi güçlü bir ego oluşması için önemli bir aşamadır. Cinsel enerjinin dinamik belirtisi olduğu kabul edilen libido, oral dönemde çocuğun kendi benliğinde ve bedeninde tutulmaktadır (Birincil narsisizm). Çocuk geliştikçe bu libidinal enerji giderek çevredeki nesnelere yönelir ve bu nesnelere de, ilgi, bağlılık ve sevgi oluşur (Nesne libidosu). Nesne libidosunun gelişim sürecinde daima birincil narsisizm dediğimiz kendini sevme durumu bir miktar mevcuttur. şizofrenlerde anne-çocuk iletişiminin sürekliliği ve tutarlılığının bozuk olması nedeniyle temel güven duygusunun gelişmediği, kişinin kendini güvenli hissetmediği ve egonun zayıf kaldığı, sıkıntı oluşturan etkenlerin de etkisiyle dış dünyaya, nesnelere yönelmiş ilgi ve yatırımın nesnelere çekilerek yeniden bedene çevrildiği ileri sürülmüştür (İkincil narsisizm). Sigmund Freud, şizofreniyi ego gelişiminde çeşitli defektleri olan bireyin çevresel koşulların etkisiyle, primer narsistik döneme regrese olmasıyla açıklamaya çalışmıştır. Neticede kişinin dış dünya ile ilişkileri azalır, otistik ve hipokondriyak belirtiler ortaya çıkar. İnsan doğduğunda fantezi ve gerçek iç içedir. Yaşamın ilk aylarında "id" in farklılaşmasıyla oluşmaya başlayan ego, ben ile ben olmayanı birbirinden ayırt etmeye başlar. Fantazi ve gerçek birbirinden ayrılır (Tura 2005, Söylemezoğlu 1999, Sungur & Yalnız 1999).

Freud dışında başka kuramcılarda ego işlevleri üzerinde çalışmalar yapmıştır. Örneğin Mahler ve arkadaşları, beşinci aydan başlayan ve üçüncü yaşın sonuna kadar süren ayrışma ve bireyselleşme döneminde "Ben" ve "Ben olmayan" yapılaşmasını, ayrışmasını ve farklılaşmasını anlatmaktadır. Mahler, çocuğun oral dönemde anne ile olan tam bağımlı ilişkiden kurtulup, bireyselleşmeyi başaramamasını şizofreninin nedeni olarak görmüştür (Tura 2005).

şizofreninin semptom oluşumunda ve düşünce bozukluklarının etiolojisinde gelişimsel ve kişilerarası etkilerin çok önemli rolü vardır. Ego fonksiyonları düşünce süreçlerinin parçalara bölünmesi, cinsel veya saldırgan hareketler, toplumdan çekilme, yetersiz yargı ve gerçeklik testi gibi ortaya çıkan semptomların klinik tanımlanmasında yardımcı olur. Dr. Leopold Bellak tarafından geliştirilen Ego Fonksiyonu Değerlendirme Ölçeği sayesinde şizofreni hastalarında ortaya çıkan

problem davranışın hangi ego işlevi ile ilgili olduğunu ve işlevdeki bozulma düzeyini belirlenebilmesine olanak sağlanabilecektir.

Dr. Leopold Bellak tarafından geliştirilen bu ölçek sayesinde şizofreni hastalarında ortaya çıkan problem davranışın hangi ego fonksiyonu ile ilgili olduğunu ve işlevdeki bozulma düzeyini belirlenebilmesine olanak sağlanmaktadır. Uygulanan girişimlerin etkisi de bu ölçek yardımıyla değerlendirilmektedir. Ölçekte Bellak'ın ego işlevleri sınıflamasına göre on iki fonksiyon üzerinde çalışılmıştır (Bellak 1973, Bellak 1988, Carlton 1996).

Ego fonksiyonları değerlendirilmesi benliğin güçlü ve zayıf özelliklerini, başka bir deyişle hastanın uyum potansiyelini grafiksel, niceleştirilmiş bir şekilde sunmayı mümkün kıldığından özellikle faydalıdır (Bellak 1969).

Psikiyatrik tedavide, hastaların ego fonksiyonlarının güçlü ya da zayıf yönlerini tanımlamak yeterli bakımı sağlamak için çok önemlidir. Hastanın ego fonksiyonlarının özellikle güçlülük ve zayıflıkları açısından değerlendirilmesi, terapi için bir çerçeve oluşturur (Kerry 1990a-b))

Psikiyatri hemşireliğinde ego fonksiyonlarının değerlendirilmesi psikiyatri hemşiresinin işlevleri ve rollerine odaklanmasına yardımcı olur. Ego fonksiyonlarının zayıflıklar ve güçlükler açısından değerlendirilmesi, ortaya çıkacak hasta bakım problemlerinin tanımlanmasına, bakım sürecine ve sürecin sonuçlanmasına yardımcı olur. Ego fonksiyonlarının değerlendirilmesi psikiyatri hemşireliği sürecinde hastalara belirli ego yeterliliğini elde etmesine ve varolan ego zayıflıklarının tamirinde yardımcı olur.

Ayrıca ego güçlükleri ve zayıflıklarının belirlenmesi ile ortaya çıkan hasta bakım problemleri, bireyin ego yeterliliğini harekete geçirecek hemşirelik müdahalelerine odaklanmasına olanak sağlar.

Türkiye'de şimdiye kadar ego fonksiyonlarını değerlendiren bir ölçek bulunmamaktadır. Dr. Leopold Bellak'ın geliştirdiği bu ölçeğin Türkiye geçerlik güvenilirlik çalışmasının yapılmasının bizler için bir kazanç olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma, Türkiye'deki şizofreni hastaları ile normal bireyler arasında ego fonksiyonlarının karşılaştırılmasına olanak sağlanacaktır.

Bu araştırmanın iki temel amacı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin (Ego Function Assessment) (EFA) Türkiye koşullarına uygun geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmasının gerçekleştirilmesidir.

İkincisi ise; bu ölçeği kullanarak Şizofren olan hastalarla normal bireylerin ego fonksiyonları arasındaki farklılıkları araŐtırmaktır. Bu temel amaçlar kapsamında araştırmanın cevap bulmayı amaçladığı sorular Őunlardır:

1. Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği geçerli bir ölçme aracı mıdır?
2. Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği güvenilir bir ölçme aracı mıdır?
3. Normal bireyler için Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin norm değerleri nedir?
4. Şizofreni tanısı konmuş yetişkinler için Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin norm değerleri nedir?
5. Şizofrenlerle normal bireylerin ego fonksiyonları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. GENEL BİLGİLER

4.1 ŞİZOFRENİ

4.1.1. Şizofreni Tanımı

Şizofreni, düşünce, davranış, algı, konuşma, iletişim, sosyal ilişkiler, dikkat, dürtü denetimi, çevre ile olan etkileşim, duygusal ifadeler, motor davranış alanlarında ciddi bozulmalarla seyreden, gerçeği değerlendirmenin bozulmuş olduğu, heterojen özellik gösteren psikotik bir hastalıktır (Ceylan & Çetin 2005).

4.1.2. Şizofreni Tanısı

Şizofrenide belirti dağılımının üç alt grupta toplandığı çalışmalar ile desteklenmiş olup bunlar; sanrı ve varsanılarının oluşturduğu gerçeği değerlendirme yetisinde bozukluk, negatif belirtilerden oluşan psikomotor yoksulluk, garip davranış ve pozitif yapısal düşünce bozukluğunu içeren dezorganizasyondur (Köroğlu 2007). Buna göre şizofreni semptomları 3 ana bölüme ayrılabilir:

Pozitif semptomlar: Halüsinasyon, delüzyon, dezorganize konuşma ve davranış gibi psikotik semptomlar.

Negatif semptomlar: Duygulanım aralığında azalma, konuşma fakirliği, ilgi ve motivasyon kaybı.

Kognitif semptomlar: Organize olmak, soyut düşünce, dikkat ve işlevsel fonksiyonlarda defisit.

Hastalık süreci kendini ortaya koymadan önce premorbid bir dönem bulunmakta ve bu dönemde şizoid veya şizotipal gibi A kümesi kişilik tipi belirtileri bulunmaktadır (Kırpınar 1998, Sadock BJ & Sadock VA 2005). Hastaların bir kısmında psikotik başlangıç ani ve açık bir şekilde görülebilmekle beraber hastaların büyük bir kısmında belirgin psikotik belirtilerin bulunmadığı, yavaş gelişen, haftalar-yıllar boyunca sürebilen anksiyete, depresyon, obsesyon ve kompulsyonlar, panik, somatik yakınmalar gibi özgül olmayan semptomların bulunduğu prodromal bir dönem gözlenir (Kırpınar 1998, Ceylan & Çetin 2005). Prodromal dönemi, psikotik belirtilerin belirgin olarak bulunduğu aktif dönem takip eder. Aktif faz ardından işlevsellikte belirgin bir düşme veya eski işlevselliğe dönememe (kalıntı) dönemleri görülür. Kalıntı dönem sıklıkla yavaş ilerleyici olup tabloya negatif belirtiler hakimdir (Nasrallah HA & Semeltzer DJ 2005). Bu teorik değerlendirmeye karşın

şizofreni çok farklı gidiş ve sonlanım özellikleri göstermektedir. Gidiş ve sonlanımın belirlenmesinde sıklıkla kullanılan belirleyiciler; hastalık belirtileri, iş uyumu, toplumsal uyum, hastaneye yatış sayısı ve süresi, bilişsel yetiler, genel sağlık durumu ve intihar girişimidir (Karaser 1999, Aydemir & Köroğlu 2000).

Klinik uygulamada en sık kullanılan tanı kriterleri DSM-IV kriterleri olup dahil edilme ve dışlama ölçütlerini içermektedir. Dahil edilme ölçütleri şizofreni için en özgül semptomlar iken dışlama ölçütleri ayırıcı tanının yapılmasına yardımcı olmaktadır.

Şizofreni Tanı Ölçütleri (DSM IV)

A) Karakteristik semptomlar

Bir aylık dönemin (başarıyla tedavi edilmişse daha kısa bir süre) önemli bir bölümünde aşağıdakilerin en az ikisinin bulunmasıyla karakterize aktif faz Semptomları:

1. Hezeyanlar
2. Halüsinasyonlar
3. Dezorganize konuşma (sıklıkla enkoherans veya konu dışı konuşmalar)
4. İleri derecede dezorganize ya da katatonik davranış
5. Negatif belirtiler, duygusal küntlük, aloji ya da avolisyon (düşünce içeriğinin yoksullaşması veya istem yokluğu)

B) Toplumsal /mesleki işlev bozukluğu

Mesleki, kişiler arası ilişkiler ya da kendine bakım gibi önemli işlevsellik alanlarından bir yada birden fazlasında işlevselliğin, hastalık öncesi döneme göre belirgin olarak bozulması (hastalık çocukluk yada ergenlik dönemde başlamış ise kişiler arası ilişki, akademik veya mesleki alanlarda beklenen düzeye ulaşmakta yetersizlik).

C) Süre

Bu bozukluğun devam ettiğini gösteren belirtiler en az 6 ay süreyle bulunmaktadır.

Bu süre en az 1 ay süren aktif dönemi (başarıyla tedavi edilmişse daha kısa bir süre) içermelidir. Prodromal ve rezidüel dönemler de bu süreye dahil olabilir.

D) Şizoaffektif bozukluk ve duygudurum bozukluğunun dışlanması

Şizoaffektif bozukluk ve psikotik bulgulu duygudurum bozukluğu dışlanmıştır. Bunun nedeni, aktif evre ile birlikte depresif, manik veya karma bir dönem ortaya çıkmaması ve aktif evre sırasında duygudurum belirtileri de olmuşsa bunların toplam süresi aktif ve rezidüel dönemlerin süresine göre daha kısa sürmesinden dolayıdır.

E) Madde kullanımı ve genel tıbbi durumun dışlanması

Bu bozukluk bir maddenin doğrudan fizyolojik etkilerine (örneğin kötüye kullanılabilen bir ilaca, tedavide kullanılan bir ilaca) yada genel tıbbi duruma bağlı olarak ortaya çıkmamıştır.

F) Yaygın gelişimsel bir bozuklukla olan ilişki

Otistik bozukluk veya diğer bir yaygın gelişimsel bozukluk öyküsü varsa ancak en az bir ay süreyle (başarıyla tedavi edilmişse daha kısa bir süre) belirgin sanrı ve varsanılar da mevcutsa şizofreni ek tanısı konulabilir.

Şizofreni DSM IV alt tipleri ve tanı ölçütleri

Paranoid tip

A) Bir yada birden fazla sanrı veya sıklıkla işitme varsanılarının bulunması.

B) Dezorganize konuşma, dezorganize veya katatonik davranış, düz veya uygunsuz duygulanım klinik görünümde baskın değildir.

Dezorganize tip

Aşağıdaki tüm ölçütler karşılanmalıdır.

A) Dezorganize konuşma, dezorganize davranış, düz veya uygunsuz duygulanım.

B) Katatonik tip ölçütleri karşılanmamalıdır.

Katatonik tip

Aşağıdakilerden iki veya daha fazlası klinik görünüme hâkimdir.

A) Katalepsi (balmumu esnekliğini de kapsamalı) yada stupor ile karakterize motor hareketsizlik.

B) Amaçsız ve dış uyarıdan etkilenmeyen aşırı motor aktivite.

C) Aşırı negativizm (tüm girişimlere hareketsiz direnç yada hareket ettirme girişimlerine rağmen katı postürü sürdürme) yada mutizm.

D) Postür alma, bunun da kanıtı olarak istemli hareketlerde tuhafliklar (uygunsuz ve bizar postürlerin takınılması), sterotipik hareketler, belirgin mannerizm veya belirgin grimas.

E) Ekolali veya ekopraksi.

Ayrışmamış tip

DSM IV'deki A ölçütleri karşılanmıştır ancak paranoid, dezorganize, katatonik tip tanı kriterleri tam olarak karşılanmaz.

Rezidüel tip

Aşağıdaki ölçütler karşılanmıştır.

A) Belirgin sanrı, varsanı, dezorganize konuşma ve ileri derecede dezorganize yada katatonik davranışın olmaması.

B) Negatif semptomların yada A ölçütündeki iki yada daha fazla semptomun daha hafif biçiminin varlığı ile belirlendiği üzere bu bozukluğun sürdüğüne ilişkin kanıtlar vardır(DSM IV 2007).

Şizofreninin heterojen bir grup olduğu konusunda fikir birliği bulunmasına rağmen, homojen alt gurupların tanımlanmasında ortak bir yaklaşım mevcut değildir. Şizofreninin alt sendromlarını tanımlayan yaklaşımlar hastalığın farklı patofizyolojik süreçlerinin olduğundan yola çıkmıştır.

4.1.3. Şizofreni Tarihçesi

Şizofreni belirtilerini konu alan ilk metinler M.Ö. 15.yy kadar uzanmasına rağmen psikiyatrik bir hastalık olarak kabul görmesi nispeten yenidir. Ortaçağda, şizofreninin psikotik belirtileri doğüstü güçlere bağlanmış ve şizofreni hastalarının lanetlenmiş olduğu düşünülmüştür. Bu dönemde batı toplumlarında hastalar belirgin olarak lanetlenmiş, ayrımcılığa uğramışlardır.

Hastalığın ilk olarak tanımlanması 1800'lü yılların ikinci yarısına rastlamaktadır. Morel 1860 yılında, ergenlik döneminde başlayan yıkımla süregelen bu hastalığa 'dementia precoce' adını vermiştir. 1863 yılında Kahlbaum 'praphrenia hebetica' terimini kullanmıştır. Hecker 1871'de 'hebefreni' olarak tanımladığı

hastalıkta hastaların garip davranışlarını kaydetmiş; Kahlbaum 1874 yılında katatonik semptomları tanımlamıştır. . Emil Krapelin hastalığın katatonik, hebefrenik tiplerine paranoid ve basit tipleri de ekleyerek bu tipleri ‘dementia precox’ tanımı kapsamına almıştır (Sadock BJ & Sadock VA 2005). Bu hastalarda sanrı ve varsanılarının en belirgin belirtiler olduğunu ve hastalığın süregelen yıkımla seyrettiğini belirtmiştir (Sadock BJ & Sadock VA 2005). Krapelin, normal işlevselliğin olduğu ancak alevlenmeler gösteren hastalığı manik depresif psikoz olarak tanımlayıp bu hastaların ayrımını da yapmıştır. Krapelin, kişide bilinç, affekt ve irade alanlarında tam bir yıkımla giden dementia precox’un psikotik belirtilerinin organik etyolojiye sekonder geliştiğini vurgulamıştır (Karaser 1999, Brenner 1982, Öztürk 2004, Sadock BJ & Sadock VA 2005, Şimşek 2006, Köroğlu 2007).

1911 yılında yayınladığı “Dementia Praecox yada Şizofreniler Grubu” adlı kitabı ile yeni çığır açmış olan İsviçreli Eugen Bleuler, Kraepelin’in sandığı gibi hastalığın erken yaşlarda başlamasının ve bunama ile sonuçlanmasının zorunlu olmadığını gösterdi. Bu hastalıkta kişinin ruhsal hayatındaki yarılmaya (schisme) önem vererek “schizophrenia” adını verdi.(Sadock BJ & Sadock VA 2005, Ceylan & Çetin 2005). Bu terim ile düşünce, duygu ve davranışlar arasındaki bölünmeyi (schisms) belirtmeye çalışmış, “demantia praecox” tanımının kapsamını da eleştirerek, bu durumunun tek bir hastalıktan çok heterojen bir grup olduğunu belirtmiştir (Öztürk 2004, Sadock BJ & Sadock VA 2005, Şimşek 2006). Bleuler, uzun süren çalışmalar sonunda şizofreni hastalarındaki zihinsel bölünme teorisi için primer belirtileri tanımlamış; patolojinin çağrışım bozukluğunda olduğunu, bunun yanında ambivalans, otizm ve duygulanım bozukluğunun da gerektiğini varsanı ve sanrıların ise ikincil belirtiler olduğunu vurgulamıştır (Öztürk 2004, Ceylan & Çetin 2005, Sadock BJ & Sadock VA 2005, Nasrallah HA & Semeltzer DJ 2005).

Kurd Schneider (Yavuz R), şizofreni tanısı için; işitme varsanılarını, kendi düşüncelerinin yüksek sele söylendiğini işitme, dış güçler tarafından beden etkilenmesi, düşünce çalınması, düşünce sokulması gibi birinci sıra bulgusu tanımlamıştır. Schneider’in birinci sıra bulguları yaygın olarak kabul görmüş olup, günümüz tanı sistemlerinde bu bulgular önemli bir yer tutmaktadır (Yavuz, <http://www.turkpsikiyatri.org/arsiv/sizofreni.pdf>. Erişim tarihi 15 Eylül 2013).

r.

4.1.4. Epidemiyoloji

Şizofreni her türlü toplumda en sık görülen ruhsal bozukluklardandır. Buna rağmen gerçek sıklık ve yaygınlığı üzerine veriler oldukça değişiktir.

Dünya üzerinde yaklaşık 24 milyon kişinin hastalıktan etkilendiği düşünülmektedir (Sadock BJ & Sadock VA 2005). Coğrafi dağılım olarak tüm dünyada şizofreni, insidans ve prevalans değerleri benzerlik göstermektedir (Sadock BJ & Sadock VA 2005). DSÖ'nün verilerine göre, şizofrenin bir yıllık sıklığı %0,07 ile %0.14 arasında değişmektedir (Köroğlu 2007).

Şizofreni, kadın ve erkeklerde eşit oranlarda görülmekle birlikte, hastalığın başlangıç yaşı erkeklerde kadınlara oranla daha erken olmakta ve kadınlarda erkeklere göre daha iyi bir gidiş göstermektedir. Genel olarak başlangıç yaşı erkeklerde 15-25 yaşları arası iken, kadınlarda 25-35 yaşları arasındadır. Hastalığın 10 yaşından önce ve 60 yaşından sonra başlaması nadir görülmektedir (Öztürk 2004, Sadock BJ & Sadock VA 2005, Şimşek 2006). Kadınlarda östrojen hormonunun başlangıç yaşının gecikmesinde etkili olduğu öne sürülmüştür. Paralel olarak kadınlarda, menopoz döneminde hastalığın seyrinde ikinci bir yükselme dönemi de tespit edilmiştir (Arıhan 1998, Öztürk 2004, Şimşek 2006).

Ülkemizde şizofreni epidemiyolojisi ile ilgili yeterli miktarda çalışma olmamakla birlikte, Sivas ilinde yapılan bir çalışmada yaşam boyu yaygınlığının % 0.5 oranında olduğu ve şizofreni insidansının ülkemiz dışındaki sonuçlar ile uyumlu olduğu belirtilmiştir (Şimşek 2006).

4.1.5. Etyoloji

Günümüzde şizofreni konusunda araştırma yapanlar şizofrenin çok sayıda etkenin bir araya gelmesi ile oluşan bir hastalık olduğu konusunda görüş birliği oluşturmuşlardır (Köroğlu 2007). Psikiyatrik bozuklukların günümüz değerlendirmeleri en az dört ögenin bileşimini içermelidir: Genetik yatkınlık, yaşam stresörleri, bireyin kişiliği, stresle başa çıkma becerileri, birey ve genomu üzerine etkili virüs toksin ve çeşitli hastalıklar gibi çevresel etkiler (Öztürk 2004, Şimşek 2006). Genetik geçiş şizofrenide en önemli risk faktörlerinden biridir. Şizofrenide genetik faktörlerin etkisi aile, evlat edinme, ikiz çalışmaları ile ortaya konulmuştur. Evlat edinilen monozigot ikizlerin biyolojik ebeveynleri tarafından yetiştirilen ikizleri ile aynı oranda hastalığa sahip olması genetik etkinin çevre etkisinden daha

kuvvetli olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerden sadece birinde şizofreni olduğu durumlarda, çocuklarda şizofreni görülmesi riski % 12.5-13.8 iken her iki ebeveynin de şizofreni olması ile bu riskin % 35-46'ya yükseldiği rapor edilmiştir. Şayet ebeveynlerde hastalık mevcut değil ancak kardeşlerden biri şizofreni ise diğer kardeşlerde hastalanma riskinin % 6.7-8.2 olduğu bildirilmiştir. Şizofrenik kişilerin birinci derece akrabaları, normal popülasyona göre 5 ile 10 kat daha yüksek oranda hastalığa yakalanma riski altındadırlar (Jones P & Cannon M 1998).

Genetik geçişin türü belirlenmemiş olmasına rağmen multigenetik, multifaktöriyel bir geçiş olduğu düşünülmektedir (Öztürk 2004). Genetik geçişte, orta derecede etkili bir kaç gen veya düşük derecede etkili birçok gen sorumlu olabilir. Şizofreni etyolojisinde, major etki gösteren genlerin varlığı henüz saptanmış değildir. (Ateş & Albay 2001).

Risk faktörlerinden bir diğeri ise toplumsal etkenlerdir. Sanayileşmiş büyük kentlerin alt sosyoekonomik bölgelerinde şizofreni oranlarının yüksek olduğu bildirilmiş olup, sosyoekonomik koşullar ile morbidite arasında güçlü bir korelasyon bulunmuştur (Şimşek 2006). Şizofreni, her türlü sosyoekonomik ortamda ve kültürde görülebilmekle beraber düşük sosyoekonomik kesimlerdeki enfeksiyon, doğum öncesi bakım ve yoksulluk gibi stresörler şizofreni insidans ve prevelansını arttıran faktörler olabilmektedir. Başka bir görüşe göre ise, ciddi ruhsal bozukluklar bireylerin zamanla alt sosyal sınıflara kaymasına yol açmaktadır (Sadock BJ & Sadock VA 2005, Nasrallah HA & Semeltzer DJ 2005, Şimşek 2006).

Şizofreni tanısı konmuş kişilerle yapılan görüşmelerde, stres yaratan yaşam olaylarıyla karşılaşmalarının toplum ortalamasının üzerinde olduğu saptanmıştır. Stres yaratan yaşam olaylarıyla karşılaşma, şizofreniye yol açmaktan ziyade hastalığa yatkınlığı olan kişilerde predispozan faktör olarak ortaya çıkar (Koroğlu 2007, Şimşek 2006). Şizofrenisi olan kişilerde evlilik oranı toplum ortalamasının altındadır. Yalnız yaşamak şizofreniye yatkınlığı arttırmakta yada bu kişiler hastalık nedeniyle evlenmekte zorluk çekmekte ve daha sık boşanmaktadır (Koroğlu 2007).

Şizofreninin nöro-gelişimsel hipotezi, hastalığın erişkin beyinde anormalliklere yol açan ve beyin gelişimini etkileyen prenatal ve perinatal erken dönem beyin hasarları sonucu geliştiğini ileri sürer (Ceylan & Çetin 2005). Düşük doğum ağırlığı ve prenatal komplikasyonları hikayesinin şizofrenik hastalarda, kontrol grubundaki bireylere göre daha yüksek oranlarda olduğu rapor edilmiştir

(Cannon ve ark. 1993). Preeklamsi, perinatal beyin hasarı, Rh uyuşmazlığı, birinci trimesterde ciddi maternal beslenme bozukluğu ve ikinci trimesterde influenza enfeksiyonu geçirilmesi ve şizofreni hastalarının hikayesinde bulunan en sık obstetrik komplikasyonlardır. Yenidoğan döneminde hipoaktivite ve hipotoni, süt çocuğu döneminde motor koordinasyon zayıflığının eşlik ettiği silik nörolojik belirtiler, çocukluk döneminde ise dikkat ve bilgi-işlem eksikliğinin şizofrenide risk faktörleri arasında olduğu bildirilmiştir (Öztürk 2004, Ceylan & Çetin 2005, Sadock BJ & Sadock VA 2005, Şimşek 2006, Köroğlu 2007,).

Doğum mevsiminin de bir risk faktörü olabileceği, kış ayları ve erken bahar aylarında doğmanın şizofreni riskini artırdığı bildirilmiştir. Kış mevsiminde doğmanın, enfeksiyon hastalıklarına ve beslenme bozukluklarına yol açabileceği ve hastalanma riskini arttırabileceği öne sürülmüştür. Hamileliğin ikinci trimesterinde influenza virüsü ile karşılaşmadan sonra da (sıklıkla kış aylarında görülür) şizofreni sıklığında artma olduğu bildirilmiştir (Sadock BJ & Sadock VA 2005).

Klinik ve epidemiyolojik veriler, şizofreninin olası etyolojileri arasında enfeksiyöz etkenleri düşündürmektedir. Viral enfeksiyonlara önemli yer verilmekte, sitomegalovirus ve HSV ailesindeki DNA virüsleri şizofreni etkeni olarak öne çıkmaktadır (Köroğlu 2007). Bununla birlikte enfeksiyöz ajanlarla şizofreni arasında kesin bir ilişki saptanamamıştır (Ceylan & Çetin 2005).

4.1.6. Şizofreni Patofizyolojisi

Görüntüleme çalışmaları şizofreni hastalarında beyinde anatomik bozukluklar olduğunu ortaya koymuştur. Şizofrenide lateral ventriküllerin temporal boynuzlarının ve üçüncü ventrikülün genişlemiş olduğu bilgisayarlı tomografi ile hastaların yaklaşık %80'inde saptanan en yaygın bulgudur (Şimşek 2006). Ayrıca, genel olarak, şizofrenili hastaların gerektiğinde, prefrontal korteksteki bazı alanları etkinleştiremedikleri kabul edilir (Şimşek 2006).

Şizofrenide, EEG'de anormallikler sıklıkla saptanmış ve bu anomalilerin sol hemisfere lokalize olma eğilimi kaydedilmiştir (Kahraman 1999). EEG'de teta ve delta aktivitesinde artış, alfa aktivitesinde ise azalma bildirilmiştir. Şizofreni patogenezinde, nörotransmitter sistemlerindeki bozukluk birçok çalışmaya konu olmuştur. Bunlar arasında, şizofreni hastalarında dopamin sisteminin hiperaktif hale geldiğini savunan dopamin hipotezi önemli bir yer tutmaktadır. Bunda,

nöroleptiklerin tedavi etkilerinin, dopamin D2 reseptörlerini bloke edebilmeleriyle orantılı oluşunun rolü büyüktür.

Şizofreni tedavisinde kullanılan ilk etkili antipsikotik ilaçlardan chlorpromazine ve reserpine yapısal olarak birbirinden farklı olmalarına rağmen, ortak antidopaminerjik özellikleri olan ilaçlar olması, şizofrenide dopaminerjik sistemde bozukluk olduğu hipotezini desteklemektedir. Bununla birlikte, bugün için en etkili antipsikotik ilaçlardan olan clozapine, zayıf bir dopamin D2 antagonistidir. Bundan dolayı dopaminin, şizofrenide etkilenen yegane nörotransmitter olmadığı düşünülmektedir, diğer nörotransmitterlerin şizofrenideki rolü geniş araştırma alanı bulmuştur. Hastalığın etyolojisinde rol oynadığı düşünülen diğer sistemler arasında norepinefrin, serotonin, Gaba reseptörleri sayılabilir (Rezaki 1998, Önder & Küçükada 1999)

4.1.7 Şizofrenide Psikodinamik Yaklaşım

Şizofreni kişinin benliğini, bütünlüğünü tehdit eden kronik bir hastalıktır. Bu yüzden halk arasında çağlar boyunca endişe yaratan şizofreni'ye bir anlam yükleme çabası diğer ruhsal hastalıklardan daha fazla enerji ve zaman almıştır. 20. yüzyıldan itibaren psikanalitik düşüncenin de etkisiyle, şizofreninin nedeni ve doğası, doğaüstü veya organik kuramların dışında, düşünceler, istekler, öğrenilmiş alışkanlıkların bir etkileşimi tarzında kavramlaştırılmaya başlandı. Bu akımın sonucu olarak da şizofreniyle ilgili çeşitli psikodinamik kuramlar ortaya atıldı.

Psikanalitik literatürde şizofreniyi açıklamaya yönelik ilk çalışma 1908 yılında Karl Abraham tarafından yapılmıştır. Abraham bu çalışmasında regresyonu temel olarak almış, libidonun dış dünyadan bedene geri çekilmesinden ve birincil narsisistik döneme fiksasyondan bahsetmiştir (Ceylan [http://www.eminceylan.com/pro1.asp? CatID=59](http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59), Erişim tarihi 10 Mayıs 2013).

Freud'un psikotik bozukluk konusuna eğildiği ilk kapsamlı çalışması 1911 yılında yayımlanladığı "Schreber vakası" olarak bilinir. Bu vakayı erken topografik modele göre, Abraham'ın formulasyonunu uygulayarak analiz etmeye çalışmıştır. Şizofrenide ruhsal ve organik nedenlerle libido gelişmesi narsistik düzeyde saplanır kalır. Yaşamın sonraki dönemlerinde, çeşitli stresler ile ego bu ilkel düzeye geriler ve libido nesnelere geri çekilerek özbenliğe yatırılır (pimer narsizm). Libidosu geri çekilerek benliğe, bedene yatırılan kişinin dış dünya ile olan ilişkileri azalır. Hasta

ileri derecede narsistik duruma geçer. Sanki gene küçük bir çocukmuş gibi davranır. Nesne-libidosunun, bir başka deyimle, dışarıdaki ilgilerin ve yatırımın geri bedene çevrilmesi (ikinci narsissizm) durumu şizofrenik hastaların kendi bedenleri ile aşırı uğraşmalarına (hipokondriasis) ve kendi libidosuna yeni yatırım alanları aramalarına sebep olur. Gerçeklikten de kopmuş olduğu için bu çabalar sonucunda varsanırlar, hezeyanlar ve diğer düşünce bozuklukları gibi şizofreninin temel semptomları ortaya çıkar (Freud 1998, Tura 1998, Dereboy 2000, Öztürk 2004, Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013,).

Freud, klasik psikanalitik kuramını incelediğimizde iki ana model önümüze çıkar: Bunlardan birincisi çatışma-savunma modelidir. şizofrenide de tüm süreç çatışma ile başlar ve bunun sonucu olarak savunmalar ortaya çıkar. Şizofrenide kullanılan savunmalar genellikle gerçeklikle ilişkiyi koparabilen, yadsıma ve yansıtma gibi erken gelişimsel döneme aittir. Şizofren hastanın ego işlevi erken gelişim evrelerine regrese olur. Bu regresyonun evresi geçmişteki psişik travmalarla belirlenir(Dereboy 2000, Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013,)

Federn çatışma-savunma modeline karşı defisit modelini oluşturmuşlardır ve “ego sınırları” kavramını ortaya atmıştır. Dış sınır, ego ile dış dünya arasında olup, mental olgularla gerçek olguların birbirinden ayrıştırılmasına yarar. İç sınır ise, bilinçdışı yaşantıları bilinçli yaşantılardan ayrı tutan bastırma engelidir. Ego sınırlarının ayakta tutulabilmesi yeterli psişik enerji yatırımını gerektirir. Bu enerjinin yatırılmaması sınırların silikleşmesine yol açar. Dış sınırların silikleşmesi bireyin kendi gerçekliği ile dış gerçeğin iç içe geçmesine yol açarken, iç sınırların silikleşmesi de ilk gelişme basamaklarına ilişkin ego durumlarının (ego states) yeniden gündeme gelmelerine yol açar. Dolayısıyla, şizofreni asıl olarak bir ego rahatsızlığıdır (Dereboy 2000, Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013,).

Hartmann'ın katkısı doğrudan doğruya şizofreniyle ilişkili görünmese de psikotik bozukluklarda kullanılan ego teriminin kavram karmaşasından kurtulmasında son derece önemli çalışmaları vardır. Hartmann'a göre, ego terimi sadece birinci anlamda, yani id ve süperegoyla ilişki içindeki ruhsal yapıyı anlatmak için kullanılmalıdır. Ona göre bireyin zihninde nasıl başkalarına (nesnelere) ilişkin bir görüntü varsa kendisine ilişkin de bir görüntü vardır ve bu görüntüyü anlatmak için

de “öz” (self) ya da “öz tasarımı” (self-representation) terimlerini kullanmak uygun olacaktır. Ayrıca şizofrenili hastalar için defisit kuramını destekler ve egolarında doğumsal bir hata olduğunu; bu hata nedeniyle hastalarda agresif dürtülerin karşılanmaması tehlikesi baş gösterdiğini ve bunu narsisistik yaralanmalara ve regresyona sebep olduğunu düşünür(Dereboy 2000Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013,).

C.G.Jung 1903 yılında yazdığı “Dementia praecox’un Psikolojisi” adlı yapıtında psikodinamik kavramları tümüyle şizofreniye uygulayan ilk kişi olmuştur (Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013). Özellikle “sözcük çağrışım testi” ile yaptığı incelemeler sunucunda sanrılar ve diğer şizofrenik belirtileri “autochthotanus complex” olarak tanımladığı bir sürecin etkinlikleri olarak yorumlamıştır. Bu kompleks duygusal çatışmalar sonucu bir grup düşüncenin bilinçten ayrılarak bağımsız bir şekilde etkinlik sürdürmelerini tanımlamaktadır. Jung’a göre “Eğer rüya gören kişi bu rüyaların içeriğine göre davransaydı şizofreninin klinik belirtilerini göstermiş olurdu. (Öztürk 2004, Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013).

Melanie Klein yaşamın en erken dönemlerindeki nesne ilişkilerinin niteliği üzerine önemli ve özgün görüşler ileri sürmüştür. Ona göre, yaşamın ilk bir kaç ayında bebek annesini bir bütün olarak algılamaktan çok annesinin bedeninin o an için ilişkide olduğu kısmını algılar. Eğer bir beden kısmı ile ilişkide iken libidinal dürtülerin egemenliği altındaysa o beden kısmını“iyi nesne” olarak; saldırgan dürtülerin egemenliği altındaysa da “kötü nesne” olarak içselleştirir. Özellikle ilk aylarda doğal olarak bebek en yoğun biçimde annenin memeleri ile ilişki içindedir. Bu yüzden onun için birbirinden ayrı tutulan bir iyi bir de kötü memenin olduğu söylenebilir. Bu durum bölme (splitting) düzeneğinin yaşamın başlangıç evresinde önemli bir yer tuttuğu anlamına gelir. Giderek bebek anneyi bütün bir varlık olarak algılamaya başladığında bile, iyi ve kötü anne algıları birbirinden ayrı olarak kalmaya devam eder. Bir bölük-nesne (split-object) olarak kötü anneden bebek hem nefret eder hem dekorkar. Korkmasının nedeni ise, saldırganlık duygularını kötü anneye yansıtması sonucu ondanda düşmanca davranışlar beklemesidir. Klein, bölme ve yansıtma düzeneklerinin yoğun olarak kullanılması nedeniyle yaşamın ilk evrelerine özgü nesne ilişkilerini paranoid-şizoid konum olarak kavramlaştırır. Melanie Klein şizofreninin ortaya çıkışını, bireyin engellenme-çatışma sonucunda

yaşamın ilk yılında yaşanan anne-bebek ilişkisinde somutlaşan bu yukarda tanımladığımız "paranoid" duruma regresyonu ile açıklar. Bebek bu paranoid dönemde ortaya çıkan bunaltıdan kendiliğinin bütünlüğünün korumak için agresif dürtüleri ve kötü parçaları anneye yansıtmaktadır. Anne bu dönemde kendisine yansıtılan bu kötü parçaları iyilerle entegre edip bebeğe geri gönderemezse bir sonraki dönem olan "depresif döneme" yeterince geçiş yapamayan bebek hayatının ileri dönemlerinde "paranoid döneme" saplanma gösterir. Yaşadığı yoğun paranoid anksiyeteden korunmak için kendi içine çekilir. Klein'in bu durumu "ikincil narsisizm" olarak kavramlaştırır. Freud bebeklikte libidonun nesnelere bağlanmadan önce egoya yatırıldığını yani "birincil narsisizm" olarak adlandırılabilir bir dönemin söz konusu olduğunu öne sürerek, şizofrenideki içe kapanmayı narsistik evreye gerileme olarak yorumlamıştır. Ancak Klein şizofrenide libidonun egoya değil içsel (internal) nesnelere yatırıldığını belirterek Freud'a karşı çıkar. Bunun sebebini de şizofreni hastasının en ayırt edici özelliğini kendini aşırı sevmesine değil, düşlemlerinde aşırı bağlanmasına bağlar. (Tura 1998, Klein 1999, Dereboy 2000, Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013.).

Mahler, arkadaşlarıyla birlikte bebekler üzerinde sürdürdüğü sistemli gözlemlerin de yardımıyla, yaşamın erken dönemlerine özgü ruhsal yaşantıları açıklamaya yönelik sembiyoz kavramını geliştirmiştir. Bununla anlatılmak istenen düşünce, yaşamın ilk aylarında bebeğin kendisini annenin bir parçası olarak, anneyi de kendisinin bir parçası olarak gördüğüdür. Başka deyişle, bebeğin zihninde ayrı ayrı öz-tasarımı ve anne-tasarımı yerine, bunların bulanık bütününden oluşan bir "sembiyotik birim" tasarımı vardır. Beşinci aydan başlayarak içine girdiği "ayrılma-bireyleşme süreci" içinde bebek, yavaş yavaş sembiyozdan çıkar ve üç yaş civarında kendisini annesinden ayrı bir birey olarak görmeyi büyük ölçüde becerir Mahler'e göre şizofrenide bu gelişimin olmaması yapısal bir defekten çok hatalı anneliğe dayanmaktadır. Şizofreni, Mahler'in otistik dönemine karşılık gelir. Eğer bebek, başlangıçta anneye yeterli ve tutarlı bir simbiozis kuramazsa, gelişimsel bir eksiklik ortaya çıkar. Bu durum, bireyi ergenlik döneminin sonundaki ikinci bireyselleşme evresinde regresyona duyarlı hale getirir. Birey ego sınırlarının kaybolduğu, kaynaşma yaşantılarının ağırlık kazandığı, gerçekliğin yerini otistik fantazilerin aldığı preverbal, presimbiotik, otistik döneme regrese olur (Tura 1998, Dereboy

2000,Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013,).

Sullivan'a göre şizofrenide erken bebeklik döneminde anne-bebek ilişkisindeki sapmalar önemlidir. Bu açıdan Mahler ile benzerlik gösterir. Başlangıçta bebek ile anne moleküler bir birliktir. Yani ilk kendilik algısı “ben “değil “biz”dir. Kendinin ayırımına varmaya (sullivan’a göre en başta “boş kağıt” olan ocuk) başlayan çocuğun bu dönemde yaşadığı anksiyete “**ego dinamikleri**” denilen savunma yapılarını oluşturur. Hatalı ve yetersiz annelik çocukta dayanılmaz, bunaltı ile yetersiz bir kendilik duygusu oluşturur. Fazla gergin olan annenin bebeğe yaşattıkları sonucu birey daha sonra dissosiasyonla bu durumla başa çıkmaya çalışır ve gelişimi daha sonra bu şekilde devam eder. Ergenlik dönemindeki cinsel gereksinmeler bu yaralı benlik sistemini kaplayınca, bebeklik döneminde yaşadığı bütünlüğü tehdit eden anksiyete geri döner, panik duygusu ortaya çıkar. Bu dönemde, kişi ilk gelişim dönemlerine ait ruhsal durumların farkına varır ve benlik sisteminde bir kollaps yaşanır. Kişinin bu durumdaki acil ihtiyaı dissosiasyondan kaçınmak, anlamlı bir bütün kurabilmek ve insan olabilmek için benliği yeniden düzenlemektir. Bu yeniden düzenleme, yani şizofreni, gerçeklik pahasına kurulur. Bu yeni kullanılan savunmalar çok sağlıksız da olsa kişi için hiçbir şey olmaktan ve bunun getirdiği bunaltıyı yaşamaktan daha iyidir. Sullivan'a göre, şizofreni parçalanma ve karmaşadan kaçınmak için kullanılan adaptif bir stratejidir. şizofren birey için güvenlik ve anlam, doyum ve gerçeklik gibi gereksinmelerden daha nde gelir. Sullivan’a göre en ie çekilmiş şizofrenik hastalarda bile her zaman bir kişilerarası bağlanma kapasitesi bulunmaktadır (Ceylan <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59>, Erişim tarihi 10 Mayıs 2013).

4.2. EGO FONKİSYONLARI

4.2.1 Ego Nedir.

Ego, organize bir psikişik sistem olarak ele alınarak, işlevleri ile tanımlanan psikanalitik bir kavramdır(Öztürk 2004). **Freud'un kendisinin, kariyerinin sonlarına doğru Psikanalizin Ana Hatları'nda sunduğundan daha kapsamlı bir ego tanımı yoktur:**

Duyu, algı ve kas hareketi arasındaki önceden belirlenmiş bağlantının sonucunda, istemli hareket egonun emrindedir. Kendini koruma görevi vardır. Dış olaylarla bağlantılı olarak, uyarıların farkına vararak, bunlarla ilgili tecrübeleri (hafızada) depolayarak, aşırı derecede güçlü uyarılardan (kaçarak) kaçınarak, orta derecede uyarılarınla (uyum yoluyla) ilgilenerek ve son olarak dış dünyada kendi avantajına (eylem yoluyla) değişiklikler yapmayı öğrenerek bu görevi gerçekleştirir. İçsel olaylarla ilgili olarak, içgüdünün talepleri üzerinde kontrol kazanarak, tatmin olmalarına izin verip vermemeye karar vererek, tatminlerini dış dünya için uygun olan zaman ve şartlara erteleyerek ya da heyecanlarını tamamen bastırarak, idle ilişki içinde, bu görevi gerçekleştirir. Bu gerilimler içerisinde olsun ya da içlerine sokulmuş olsun, uyarıların ürettiği gerilimin dikkate alınmasıyla, eylemi yönlendirir (Öztürk 1998).

Ego dediğimiz ruhsal yapı bir yandan dürtüsel doyumların değişik biçimlerde devamlılığını, bir yandan da dış dünya ile ilişkileri başlıca ve önemli oranda işlevler bütünüdür.(Öztürk 1998, Öztürk 2004)

Ego işlevlerinin ve bunun tanımlanabilir görünümünün açıklanması aşama aşama gerçekleşmiştir. Ego kavramı gelişimi 4 aşama içinde gerçekleşir.

1. Aşama: İlk Ego Kavramları (1897 öncesi)

1. aşama 1897'de tamamlanır. Bu dönemde "ego" bilinçli fikir kümeleri ve ahlaki değerler olarak tanımlanıyor, bilinçaltındaki bastırılmış dürtü ve arzulardan ayrı tutuluyordu. Ego özellikle savunma ile ilgili ve bir organizasyon olarak düşünülüyordu. Freud egoyu, bazı kabul edilemez fikirlere (cinsel içerikli düşünceler) karşı savunmakla görevli bir ajan olarak kabul ediyordu.

2. Aşama: Ego Psikolojisinin Kökleri (1897-1923)

Bu dönemde Freud içgüdüler, içgüdüsel dürtüler ve onların tasarımları ile uğraştı. Bunun sonucu olarak egoyu bir yana bıraktı ve savunmalara pek zaman ayırmadı. Ancak Topografik Kuramı ile içgüdüsel dürtüleri bir türlü uyuşturamadı ve sonunda tekrar ego kavramı üzerinde durmak zorunda kaldı; Yapısal Teoriyi geliştirdi. Topografik Teorideki bilinç öncesi duysal ödevini egoya attı. Aynı zamanda kendilik koruyucu içgüdü terimini bırakıp onu da ego fonksiyonu olarak kabul etti.

3. Aşama: Freud'un Ego Psikolojisi Kavramı (1923-1937)

Bu devir 1923'ten Freud'un Yapısal Teorisini yayınlaması ile başlar. Bu dönemin başlangıcında Freud'a göre ego; id, süperego dış gerçeklerden gelen korkular altında çalışıyor görünüyordu. Yani ego id atının sürücüsü idi. Ama aşağı yukarı, at nereye gitmek istiyorsa ona uymak zorunluluğundaydı. Freud öyle bir teori geliştirmişti ki ego sadece id'den gelen süreçlere bağımlı olarak kalmıyor, her nasılsa genetik olarak bir çeşit değişmeyle id'den kaynaklandığını savunuyordu. İleriki zamanlarındaki çalışmalarında egonun id'in bir hizmetkârı olduğu düşüncesini bıraktı ve egoyu farklı şekilde açıklamaya girişti.

- ✓ Ego güçlü bir düzenleyicidir.
- ✓ Ego fonksiyonunda gerçeğin rolünü merkez alanı aldı
- ✓ Egonun kökleri ile dürtünün köklerinin birbirinden tamamen ayrı kaynaklandığını kabul etmişti.

Üçüncü aşama Anna Freud'un 1937 yılında İngilizceye çevrilen "Ego ve Savunma Mekanizmaları" adlı eseri ile sona erer. Bu noktadan itibaren ego psikolojisini farklı kuramcılar tarafından incelemeye başlamıştır.

4. Aşama: Ego Psikolojisinin Sistemleşmesi

Bu bölümde kuramcılar tek tek incelenecektir.

4.2.1.1 HARTMANN

Hartmann'ın çalışmalarında gerçek (reality), psikanalitik teorideki laik olduğu yeri almıştır. Çünkü Freud gerçek'e, daima ikinci planda yer vermiştir. Gerçek'in insanın ruhsal yapısının gelişmesinde ve fonksiyonunda en az iç faktörler kadar önemli rolü olduğunu göstermekle, Hartmann, Freud'un klasik psikanalitik yaklaşımı ile İngiliz ekolü nesne ilişkileri yaklaşımı arasında ilk kez bir köprü kurmaktadır. Bu köprü en başarılı bir şekilde Erik Erikson tarafından sağlamlaştırılmıştır. Erikson kişinin doğumdan ölüme kadar olan sürecinde içgüdüsel dürtülerin krizlerin oluşum ve çözümlenmelerinde sosyo-kültürel faktörlerin rollerini inandırıcı bir şekilde ortaya koymayı başarmıştır(Tura 2005).

Freud Almanca "Ich" (ben) terimini aynı anda iki şeyi anlatmak için kullanmıştır: (1) Ruhsal aygıtın bir işlevsellik alanı yani bir ruhsal yapı, (2) kişinin kendine ilişkin algı ve tasarımları (Gabbard 1990). Freud'un yapıtları İngilizceye aktarılırken "Ich" sözcüğü "ego" olarak çevrilmiş ve böylece almanca terimin taşıdığı çift anlamlılık İngilizce karşılığına da bulaşmıştır. Hartmann (1950) bu çift anlamlılığın yol açtığı kavramsal bulanıklığı yalın ama çok etkin biçimde çözmüştür. Ona göre, ego terimi sadece birinci anlamda, yani id ve süperegoyla ilişki içindeki ruhsal yapıyı anlatmak için kullanılmalıdır. Hartmann'a göre bireyin zihninde nasıl başkalarına (nesnelere) ilişkin bir görüntü varsa kendisine ilişkin bir görüntü de vardır ve bu görüntüyü anlatmak için de "öz" (self) ya da "öz tasarımı" (self-representation) terimlerini kullanmak uygun olacaktır(Carlton 1996, Dereboy 2000, Tura 2005).

Hartmann'a göre (1950); çevreye uyumun yarattığı psikolojik durum ve uyum süreci, psikolojik yaşantıyı etkiler. Ego psikolojisine göre; insanın gelişmesini motive eden ve etkileyen, çevreye uyum ve uyum tarzlarıdır. Yenidoğanın ilkel ego yapıları ve sonraki gelişmiş şeklinin yeni yönelimi nesne ve çevre ile koordinasyonlara doğrudur ve sadece içgüdüsel gereksinimlerini ve dürtülerini tatmin amacını güder. Egonun uyuma dönük fonksiyonu Hartmann'a göre dış gerçeklik ile id ve süperego gibi diğer ruhsal sistemlerin gereksinimlerini ve istekleri arasında bir aracılık yapması şeklinde kendini gösterir. Yani id isteklerinden bir ego otonomisi ve çevre isteklerinden de ayrı bir ego otonomisi geliştirmesini gerektirir(Tura 2005).

Erken benlik gelişimi, ciddi şekilde bozulduğunda sonuç genellikle düşünce bozuklukları, sanrılar, halüsinasyon ve regresyon gibi semptomlarla karakterize olan şizofreni gelişmektedir. Hartman (1950) benlik zayıflıklarının şizofreni hastalarının karakteristiği olduğunu, belirli benlik işlevlerinin farklı şekillerde etkilendiğine dikkat çeker (Bellak 1984).

4.2.1.2 MELANİE KLEİN

Nesne ilişkileri" okulunun kurucusu kabul edilen Klein, Freud'dan sonra psikanaliz tarihinde en etkin kuramcılardan biri olmuştur. Nesne ilişkileri kuramı dinamik bir analizi temel almaktadır. Bu açıdan diğer ego psikologlarından farklılaşmaktadır. Diğer ego psikologları egonun dinamizminden çok, psikoseksüel gelişim aşamalarında ego-id ilişkisini incelemektedir(Tura 2005).

Klein'nın çalışmaları çocuk psikanalizine dayanır. Freud'dan farklı olarak, "içgüdü doğumdan itibaren türün evriminden intikal eden fantazmatik içsel nesnelere bağlıdır" der. Çocuk baştan itibaren içgüdü tatminine yönelik nesne ve ilişki arayışları ile donatılmıştır(Tura 2005).

Klein'a göre üstben gelişimi, nesne ilişkilerinin bir sonucudur ve iyi nesne karşısında saldırganlıktan oluşan suçluluk çift değerli bir nitelik oluşturur.

Klein bilinçdışı fantazmatik işleyişe büyük önem vermiş, bilinçdışında sürekli bir dinamizm ve devamlı bir fantazmatik bir üretim tespit etmiştir. İçe yansıtılmış nesnelere, özdeşleşmeler ve erken fantezi oluşumları onun klinik uygulamalarının temeline koyduğu kuramsal kavramlardır(Tura 2005).

Klein'a göre içe yansıtılmış nesnelere içsel nesnelere özdeşleştirmek gerekir. İçsel nesnelere içe yansıtılmış nesnelere kapsadığı gibi özdeşleşmeleri ve doğuştan getirilen fantezi imagolarını da kapsar. İçe yansıtma oral dönemdeki bir savunma mekanizmasıdır. Çocuk kendini doğuştan kötü, saldırgan, zulmedici nesnelere dolu olarak algılar ve bunlara karşı dışsal iyi nesneyi içselleştirmeye girişir. Yani içindeki **kötü**'yü, dışındaki **iyi**'yi içeri alarak yatıştırmaya çalışır. Fantezi faaliyetlerinin doğumla birlikte başladığını kabul eder. Çocuk doğuştan itibaren dış dünyayı **iyi** ve **kötü** olarak böler(Klein 1999, Tura 2005,).

Klein, ilk nesne ilişkisine –annenin memesi ve annesiyle ilişkisine- büyük önem vermiştir. Sonuç; bu içe yansıtılmış içsel nesne **ego**'da yeterince güvenli bir biçimde kök salabilirse, olumlu bir girişimin temelleri de atılmış olur. Bu bağın

kuruluşuna doğuştan gelen etkenler de katkıda bulunur. Oral itkilerin egemen olduğu bir durumda, memede içgüdüsel bir biçimde, besin kaynağı ve dolayısıyla daha derin bir anlamda yaşamın kaynağı olarak algılanır. “ İyi meme” içe yansıtılır ve *ego*'nun bir parçası olur. Başlangıçta annenin içinde olan çocuk şimdi anneyi kendi içinde taşımaktadır. Çocuğun annenin sevgisinden her an emin olma ihtiyacının asıl kaynağı kaygıdır. Yaşam ve ölüm içgüdüleri arasındaki mücadele ve bunun hem benliğin hem de nesnenin yıkıcı itkilerce yok edilmesine yol açacağı korkusu, bebeğin anneye ilk ilişkilerinde belirleyici olur(Klein 1999, Tura 2005,).

Klein'a göre şiddeti kişiden kişiye değişse de ve başından beri dış koşullarla etkileşim içinde olsa da, hem sevgi yetisi hem de yıkıcı itkiler bir ölçüde bünyeseldir. Bebeğin bütün içgüdüsel arzuları ve bilinç dışı fantezileri, sağladığı gerçek fiziksel beslenmenin çok ötesinde memeye bazı özellikler yüklüyordur(Klein 1999, Tura 2005,).

Bebeğin yeterli beslenmemesi durumunda da haset ortaya çıkabilir. Bebekte onu yoksun bıraktığına ilişkin bir duygu belirir. Sütün cömertçe akması da hasete yol açar, çünkü bu kadar büyük bir armağan bebeğe hiç ulaşamayacağı bir şey olarak gözüktür(Klein 1999, Tura 2005,).

Haset kişinin haz ve memnuluk yetisine zarar verir. Yıkıcı itkileri, haseti ve açgözlülüğü hafifleten etken haz ve yol açtığı şükrandır. Haset yüzünden içlerinde iyi bir nesne geliştiremeyen bebeklere karşılık, sevgi ve şükran yetisi yüksek olan bir çocuğun iyi nesneyle köklü bir ilişkisi vardır. Bebeğin gerçekten zevk alması ve memnun olabilmesi için sevgi yetisinin yeterince gelişmiş olması gerekir; şükranın temelini oluşturan da bu zevk ve memnunluktur.

4.2.1.3 MARGARET MAHLER

Margaret Mahler, çocuğa, daha doğrusu "insan yavrusu"na bakışı tümünden değiştirmiş, insan davranışı bilimine büyük bir katkı sağlamış, psikanalitik kuramı da gelişim konusundaki terminolojiyi değiştirecek ölçüde etkilemiştir(Tura 2005).

Mahler, çocuk gelişimi ile ilgili ayrıntılı gözlemlerine dayanan görüşleri ile öne çıkmaktadır. Bu görüşler libidonun gelişimi ve oedipus kompleksini değil, anneden ayrılaşmayı ve birleşmeyi temel alır. Çocuğun anne ile ortak yaşamsal ilişkiden çıkarak kendi özgün kişiliğine dönüşmesini esas alan bu süreci kişiliğin oluştuğu temel süreç olarak ele alır. Mahler'e göre bu süreçte çatışma yaratan karşıt

düşünceler saldırganlık ve sevgiden çok bağımsızlık ve özerk duygu ihtiyaçlar ile anne ile olan ortak yaşamsal birliğe geri dönme arzudur. Mahler söz konusu ayrılma-birleşme sürecinde çevreye, özellikle annenin tutumuna önem verir(Tura 2005).

4.2.1.4 ANNA FREUD

Anna Freud 1895 yılında çocuklarla çalışmaya bir öğretmen olarak Viyana’ da başlamış ve İngiltere’ye geçerek özellikle II. Dünya Savaşı sırasında annelerinden ayrılan çocuklar üzerinde gözlem yapma fırsatı bulmuştur. Yaptığı çocuk gözlemleri ego gelişmesi teorisi geliştirmiştir ve sonuna kadar bu teoriye sahip çıkmıştır(Freud 2004).

Anna Freud’un psikodinamik şemayı dürtü-ruhsal aygıt gelişimi merkezinde konumlandığını görüyoruz. Yani, Anna Freud’a göre psikopatolojiler ya dürtülerin ya da ruhsal aygıtların bir diğerine göre daha hızlı gelişimi nedeniyle ortaya çıkmaktadırlar. Örneğin, dürtülere oranla ego ve süper-egonun daha çok gelişmesi obsesif-kompülsiyona, ruhsal aygıtlara oranla dürtülerin daha çok gelişmesi ise antisosyal, narsisistik ya da sınır kişilik bozukluğuna neden olmaktadır

Ego kişilik gelişim teorisinde, normal ve anormal ruhsal büyüme aynı prepsiplere göre oluşur. A. Freud’a göre birbirini takip eden uzunluğuna gelişme çizgileri, sağlık ve hastalık kavramı gözetmeksizin olgunlaşmış veya olgunlaşmamış insanların bütün karakteristiklerini içerir (Freud 2004).

4.2.1.5 ERIK ERIKSON

Erikson (1968), yaşamın ilk bir yılında kişilikte yer edebilecek sağlıklı yaşantının temel güvensizlik olduğunu söyler. Bu duygu başlangıçta bebeğin özellikle annesiyle ilişkisi bağlamında yaşanırken, giderek çocuğun tüm ilişkilerine yayılır. Çünkü bebek için annesiyle kurduğu ilişki genel olarak nesne ilişkilerinin bir ilk örneği (prototip) niteliğindedir; dolayısıyla yaşamı boyunca kuracağı sonraki tüm ilişkilerin genel rengini belirleyecek önemdedir. Bu yüzden yaşamın ilk bir yılında temel güvene göre temel güvensizlik duygusunun ağır basması durumunda kişilik gelişimi sağlıklı temellere oturmuş kabul edilir. Erikson bebeklikte edinilen temel güvensizliğin gençlik yıllarına “içe kapanma” (autistic isolation) olarak yansıtacağını düşünür. Böylelikle, diğer psikanalitik kuramcılar gibi şizofreniyi

yaşamın en erken dönemlerinden kaynaklanan sağlıksızlıklarla ilintilendirmiş olsa da, güvensizlik duygusu üzerine yaptığı vurgu ile yeni bir açılım getirir. Erikson'un şizofreninin anlaşılması açısından önem taşıyan bir diğer katkısı da, egonun giderek olgunlaşan ilişkiler içerisinde büyüme basamaklarını (1) içe-atım, (2) özdeşim ve (3) ego kimliği olarak belirlemesidir. Bu basamakları yeterince ayrıntılı biçimde tanımlamamış olsa da, içe-atım terimi ile yaşamın en erken dönemlerine özgü bir nesne ilişkisi tarzını kastettiği ortadadır. Bu basamaklandırma daha sonra Kernberg'e esin kaynağı olarak psikotik ve sınır (borderline) kişilik örgütlenmelerini sistemli biçimde incelemesine olanak sağlamıştır (Dereboy 2000, Özdemir ve ark. 2012,).

4.2.2 Ego İşlevleri

Carlton (1996) Tezinde belirttiği gibi, Gelişimsel teorisyenler (Mahler 1952, Bellak 1973, Arieti 1974) çoğunlukla çocuklar ve yetişkinlerde genetik kaynakların, olgunlaşma gecikmeleri, çelişkiler ve affektif mahrumiyetlerin şizofrenik sendroma katkıda bulunabileceğini vurgularlar. Bellak (1988), şizofreni'nin semptom oluşumunda psikojenik faktörleri vurgulayan ve düşünce bozukluklarının etiolojisinde gelişimsel ve insanlar arası etkilerin çok önemli rolü olduğuna atıfta bulunan birçok klinikçiden biridir. Ego, ortak nokta olarak içgüdüler ve dış dünya arasındaki aracılık görevini paylaşan fonksiyonların bir organizasyonunu kapsar. Ego işlevleri düşünce süreçlerinin parçalara bölünmesi, cinsel veya saldırgan hareketler, toplumdan çekilme, yetersiz yargı ve gerçeklik testi gibi ortaya çıkan semptomların klinik tanımlanmasında yardımcı olur. Egonun bütün işlevlerinin tam bir listesini yapmaya çalışmak zor olacaktır. Başta Leopold Bellak olmak üzere çeşitli yazarlar tarafından önerilen temel ego fonksiyonları aşağıdaki gibi listelenir.

1) Gerçekliğin Test Edilmesi:

Freud, egonun dış dünya ile ilişkiyi sürdürme kapasitesini her zaman temel işlevleri arasında değerlendirmiştir. Gerçekliğin test edilmesi, önce hafıza ve algı gibi egonun birincil otonom işlevlerine, fakat daha sonra da ikincil otonominin içsel yapılarının görece bütünlüğüne bağlı olan, egonun dış dünyayı nesnel değerlendirme ve yargılama kapasitesine işaret eder. Regresif geri çekilmelerin etkili biçimde işlendiği içsel kaygı durumlarında, iç psişik yapının introjektif yönleri baskın olmaya eğilimli olabilir ve böylece bireyin dış dünyayı algılaması ve yorumlamasını

renklendiren projektif çarpıtmalara karşı duyarlı olabilir. Gerçeği değerlendirmenin dış dünyayla “pazarlığında” temel öneme sahip olması nedeniyle, bozulması durumunda ciddi zihinsel bozukluk ortaya çıkabilir.

Gerçeklik testi Bellak’ın değerlendirmesinde bir fonksiyon olarak göz önünde bulundurulmuştur. Gerçeklik hissi yargıdan farklıdır. Bellak gerçeklik testini “... kişinin dış ve iç olaylara karşı çarpıklıkları algılayabilme düzeyi veya farkındalığını ölçmek...” için kullandığını söyler. Egonun iç ve dış durumlar arasındaki sentez ihtiyacı uyumsuz algıların birlikte var olmasına zorluk teşkil edebilir, çünkü çocukluğun fantezi hayatı olgun yetişkinlikte çok değer görmez (**A Freud 1966**). Ego zayıflığı, bireyle dış dünya arasında gerçeklik ölçümünde farklı olan narsist durumlar ve delüzyonal düşünme karakteri gösteren şizofreninin fantastik düşüncelerinde ortaya çıkabilir. Erikson (1963) gerçeklik testinde kişinin kendisi ve diğerleri arasındaki gücü şöyle ayırt etmiştir: “... algının alt düzeydeki idyosenkratik çarpıklık ve en üst düzeydeki birleşik onaylama deneyimine dönüştüğü bir olağanüstü deneyim dünyası” (Carlton 1996, Karaca 2008).

2) Gerçeklik Hissi:

Gerçeklik hissi, egonun gelişmesiyle eş zamanlı olarak ortaya çıkar. Bebekler önce kendi bedensel duyularının gerçekliğinin farkına varır. Ancak tedrici olarak bedenlerinin dışında bir gerçekliği ayırt etme kapasitesini geliştirirler.

Buna örnek olarak; depersonalizasyon, derealizasyon ve dejavu verilebilir. Diğer bir örnek ise benlik saygısı eksikliğidir. Bu kliniksel fenomeni daha çok gerçeklikteki bağımsız değişkenlerde görmekteyiz. Gerçeklik hissi, bireyin kendisi ve objeler arasında ilişkilendirilme derecesi ile tanımlanmaktadır. Birey bu fonksiyon içerisinde gerçek nesnelere kendi beynindeki kurdukları ile karıştırmaktadır. Dolayısıyla hangisinin gerçek olduğu konusunda hastalarda kaygı vardır. (Carlton 1996, Karaca 2008).

3) Yargı:

Yargılama sosyal ve bilinçli bir fonksiyondur. Tarafsız yargı sonuçları (uygunsuz tavır) belirli kültürel ortamlara bağlıdır. Neden ve sonuç ilişkisinin

anlaşılması için gerekli olan mantığın yargı ile ilişkisi vardır. Bellak **yargıyı**, “..... bireyin tehlikeyi algılama, uygunsuzluğu veya diğerlerinden gelebilecek bir itirazı hissetme ve fiziksel zarardan kaçınma gibi davranışlarının mümkün olabilecek sonuçlarının beklentisi...”olarak tanımlamıştır. Ancak **affekt durumunda yargı** şöyle tanımlamaktadır: “... bir bireyin duygularını dünyadaki tecrübelerinin ilgili yönlerine uydurabilme derecesi...”. Yargı ve gerçeklik ölçümü, ego işlevleri üzerine yazılan literatürde birbirleriyle yakından alakalıdır. İyi yargı, iyi gerçeklik ölçümüne bağlıdır, ya da iyi gerçeklik ölçümü iyi yargıya bağlıdır (Carlton 1996, Karaca 2008).

4) İçgüdüsel Dürtülerin Kontrol ve Düzenlenmesi:

Ego bireyin bütünlüğünü garanti edecek, id ve dış dünya arasında düzenleyici rolünü gerçekleştirecekse, acil arzuların ve dürtülerin hızla boşalmasını erteleme kapasitesinin geliştirilmesi önemlidir. İçgüdüsel boşalmanın ertelenmesi ya da geciktirilmesi kapasitesinin geliştirilmesi, gerçeği test etme kapasitesinde olduğu gibi, erken çocukluk çağında haz ilkesinden gerçeklik prensibine gelişmeyle yakından ilgilidir.

Hastaların davranışı, özellikle de normal, nörotik, psikopatik davranışların şiddetinin oranıyla ölçülür. **Bellak’a göre**“Hastalar, orta dereceden şiddetli dereceye kadar değişen davranışlar yoluyla hem dolaylı hem de direkt olarak dürtüden kaynaklanan ifade, affekt ve güdüler sergilerler. Bu, ego işlevinin uyum sağlanamazlığı güdü, affekt ve dürtülerin yaşanma ve yıkıcı bir şekilde ifade edilmesi farkındalığının derecesidir...”. Başka bir ifade ile ego işlevi, hazın ertelenmesine, kızgınlığa, endişeye, depresyona ve hayal kırıklığına dayanmayı içerir. Hastada güdüler, affekt ve dürtüler hem çok az kontrol altında tutulabilirler, hem de aşırı kontrol altında tutulabilirler; hem dürtülerine göre hareket etme hem de hazın geciktirilmesinde yetersizlik zararlı ve aşırı olabilir, ancak hem inhibisyon (kısıtlama, durdurma) hem de aşırı kontrol altında tutma da eşit derecede zararlıdır (Carlton 1996, Karaca 2008).

5) Nesne İlişkileri:

Egonun katkıda bulunduğu temel işlevlerden birisi de karşılıklı doyum verici ilişkiler kurma kapasitesidir. Çocuğun, narsisizmden aile içindeki sosyal ilişkilere ve daha sonra daha büyük topluluklar içindeki ilişkilere ilerlemesi, diğerleriyle ilişki kurma kapasitesindeki gelişim ile bağlantılıdır. Nesne ilişkilerinin gelişmesi, doğuştan gelen genetik kusurlar ve sınırlılıklar tarafından ya da erken bakım alma ilişkilerindeki aksaklıklar ve eksiklikler tarafından bozulabilir. Nesne ilişkilerinin gelişmesi, dürtü bileşenlerinin evrimleşmesi ve onlara eşlik eden döneme uygun savunmalarla yakından ilişkilidir” (Carlton 1996, Karaca 2008).

Nesne ilişkileri komplike bir ego fonksiyonudur. Ego işlevinde, “nesne ilişkisi sürdürmede gösterilen tercihler ve esneklik derecesinin yanı sıra bireyin diğerlerine yakınlık derecesi de incelenir...” (Bellak 1973). Nesne ilişkileri bozukluğunda, birey kendisi ile nesnelere farklılaştırmada zorlanır ve bir psikoz ortamı ortaya çıkar ve narsisistik kişilik bozukluğu gözlenebilir. Hasta dış nesnelere kendisinin bir uzantısı gibi görür. Psikoz ve narsistik karışıklığın her ikisinde de şiddetli kaygı gözlemlenir. Ego işlevleri, bu unsurların hastanın şu anki ilişkilerinde ortaya çıkma derecesi ile değerlendirilebilirler (Bellak 1973, Carlton 1996, Karaca 2008).

6) Düşünce Süreçleri:

Bu fonksiyon iyi düşünemeyi ve iyi iletişim kurmayı inceler. Dikkat, konsantrasyon, kavram formasyonu, dil ve bellek düşünce süreçlerinin komponentleridir ve birbirleriyle ilişkilidir. Hafıza ve dil genelde otonom fonksiyonlar başlığı altında göz önünde tutulur. Konsantrasyon kabiliyeti de otonomdur, fakat konsantrasyonda düşme, düşünmede bozucu etkiye sahiptir. Şizofrenik bilişsel süreçler genellikle düşüncelerde uygunsuz genellemelere yönelik bir eğilim gösterirler. Kavramadaki ego gücü genellikle bir hastanın çevresiyle etkileşimindeki problem çözme becerileri ve uyum sağlayabilme vasfıdır (**Hartmann 1958**). Düşünmeyi etkileyen bir diğer faktör ise savunma fonksiyonudur. Düşüncedeki karışıklıklar geleneksel olarak şizofreniyle ilgilidir. Çocuklukta geçirilen rahatsızlıklar da düşünce bozukluğuna neden olabilmektedir (dyslexia). Bu tür hastalar daha çok psikotik olarak düşünülür. Nörotik durumlar da hastaları karışık düşünceye itebilir. Bu durumda nörolojik defisitler dürtülerin kontrolünü zayıflatabilir ve düşünce bozukluğuna neden olabilir(Carlton 1996, Karaca 2008).

7) Ego Hizmetinde Regresyon:

Bu fonksiyon Kris ve Bellak tarafından tanımlanmış olup iki safhadan oluşmaktadır. Kris'inde belirttiği gibi analitik süreç içinde gerileme kritik bir role sahiptir. Bu fonksiyon aynı zamanda yeni yapılandırmalara uyumu ve yaratıcı bütünlük ortaya çıkarmayı sağlamaktadır.

Bu fonksiyondaki zayıflıklar analiz içinde bazı zorluklarla sonuçlanmaktadır. Hastaların yaratıcı ve yeni birlikteliklere uyumunu engellemektedir. Şizofrenik hastalar birincil sürece geçmeye müsaittirler ve süreci tersine çevirmekte zorlanmaktadır. Kaygı daha çok düşünce sürecinin kontrolünü yitiren hastalarda görülür. Bellak, işlevdeki zayıflıkların bireyin regresyonunun kontrol edilememesi veya aşırı kontrol edilmesi ile ortaya çıkabileceğini ifade etmiştir(Carlton 1996, Karaca 2008).

8) Egonun Savunma İşlevleri:

Freud regresyonu savunmayla hemen hemen eş anlamlı olarak kullanmıştır. Daha özel olarak regresyon, birincil olarak tahrik, dürtü ya da dürtü tasarımlarına ve özellikle cinsel içgüdünün doğrudan ifadesine karşı yönelmişti. Savunma bu nedenle içgüdüsel talepleri dış gerçekliğin talepleriyle uzlaşmaya getirmek için harekete geçmiştir. Zihnin yapısal bakış açısının gelişmesiyle savunma işlevi egoya atfedilmiştir. Yalnızca Freud en son anksiyete teorisini formüle ettikten sonra, tehlike sinyallerine cevaben harekete geçmeleri bilgisinin ışığında değişik savunma mekanizmalarının işleyişlerini çalışmak mümkün olabilmıştır.

Bu nedenle ego savunmaları ile sistematik ve kapsamlı çalışma, ilk kez Anna Freud tarafından ortaya konmuştur. Ego ve Savunma Mekanizmaları isimli monografında herkesin normal ya da nevrotik, değişik derecelerde, karakteristik bir savunma mekanizmaları repertuarı kullandığını iddia etmiştir. Çocuklarla yaptığı yoğun klinik çalışmalara dayanarak, çocukların aşırı içgüdüsel uyarınları esas olarak tolere edememelerini tanımlamış ve değişik gelişimsel evrelerde dürtülerin egoda anksiyeteyi uyardığını ve oluşan anksiyete cevaben birtakım savunmalar ortaya çıktığını tartışmıştır(Anna Freud 2004).

Savunma mekanizmalarının oluşması, gelişimin erken evrelerinde egonun, idin baskıları ve dış gerçekliğin gereklilikleri ve sınırlamaları arasında ayarlama yapma mücadelesinin bir sonucu olarak ortaya çıkarlar. Libidinal gelişimin her bir

evresinde, bağlantılı dürtü bileşenleri, karakteristik ego savunmalarını uyarır. Böylece, örneğin introjeksiyon, inkar ve yansıtma oral-içéalımsal ya da oral- sadistik dürtülerle bağlantılı iken, utanç ve iğrenme gibi reaksiyon formasyonlar genellikle anal dürtüler ve baskılarla bağlantılı olarak gelişirler. Gelişimin daha önceki dönemlerinde oluşan savunma mekanizmaları daha sonraki evrelerde oluşanlarla yan yana kalırlar. Gelişimin pregenital evreleriyle bağlantılı savunmalar erişkin yaşamda sublimasyon ve regresyon gibi daha olgun mekanizmalara baskın olma eğilimindeyken, kişilik infantil bir etkiyi de korumaktadır. (Carlton 1996, Karaca 2008).

9) Uyarım Bariyeri:

Bu ego fonksiyonun iki temel komponenti vardır; birincisi “*alım*” ikincisi “*anlama*”dır. *Alım*; bireysel duyuşal uyarın farkındalığının ve duyarlılığının eşik değeridir. *Anlam* ise, bireylerin farklı derecelerdeki uyarınlara cevapları ve özellikle adaptive ve maladaptive başa çıkma mekanizmalarının kullanımınıdır. Başa çıkmadaki yetersizlikle birlikte aşırı uyarılma olduğunda organizasyon bozukluğu ve geri çekilme meydana gelir. Anlam komponenti hem internal hem de external uyarılmayı içerir. İç uyarınlara örnek; kas ve organ ağrıları, vücut sıcaklığı, dış uyarınlara örnek ise, ışık, ses, ilaç gibi cansız uyarınlardır. Uyarın bariyeri psikolojik alandan çok motor-sinir sistemiyle daha yakından ilgilidir. Anlam komponenti farklı düzeydeki uyarınlara karşı bireyin uygun başa çıkma mekanizmaları kurmasıyla ilgilidir. Bireylerin bu uyarınları düzenleme yeteneği vardır. Başa çıkma mekanizmalarından biri dikkatin seçiciliğidir. Diğer bir özelliği ise kognitif ve motor adaptasyon derecelerini içermesidir. Yüksek seviyedeki uyarınlara motor ve kognitif bozulmalara yol açabilir. Bireylerin başa çıkma mekanizmaları düşük ise aşırı uyarımda uyku bozuklukları, konsantrasyon, mood, dürtü regülasyonu ve sentetik fonksiyonların bozulmasına yol açar.

Analitik süreçte; uyarım düzenlemesinde ego kapasitesinin gücü önemlidir. Uyarın düzensizlikleri olan hastaların çok rahat akli karışabilmektedir. Çoğu hasta minimal beyin disfonksiyonundan dolayı zorlanmaktadır. Örneğin sağ ve sol gibi basit yön kavramlarını bile karıştırebilmektedirler. Diğer bir durum ise duyarlılıkla ilgili; içsel değişim etkileridir. Bu durumdaki hastalar duyu ile psikolojik anlamı arasındaki ilişkiyi anlamayabilirler. “ Ego gücü duyuşal uyarıya karşı hastanın

cevabının adaptivitesinde, organizasyonunda, entegrasyonunda ifade edilebilir” (Bellak 1973). Bellak, duyuşsal tecrübelerin uyarıcı bariyer eşığını, motor davranışta, afektif durumlarda ve bilişsel süreçlerde gözlemlenebileceğini ortaya koymuştur. (Carlton 1996, Karaca 2008).

10) Egonun Otonomisi:

Freud “asli konjenital ego varyasyonları” na işaret etmiş olmakla birlikte, bu kavram Hartmann tarafından büyük oranda genişletilmiş ve netleştirilmiştir. Hartmann gelişim hakkındaki temel bir formülasyonu, ego ve idin, egonun öncüllerinin Primer otonominin doğuştan gelen aygıtların olduğu farklılaşmamış evre denilen ortak bir matriksten farklılaştığı şeklinde iletmiştir. Bu aygıtların doğaları ilkel kalıntılar şeklindedir, doğuştadır ve id’le çatışma alanının dışında gelişir. Bu alandan Hartmann ego işleyişinin “çatışmadan arınmış” alanı olarak söz etmiştir. Algı, sezgi, anlama, düşünme, dil, motor gelişmenin belirli aşamaları, öğrenme ve zekayı bu çatışmadan arınmış daire içine dahil etmiştir. Bu işlevlerin her biri ancak, ayrıca gelişim esnasında ikincil olarak çatışma içinde yer alabilir. Örneğin, eğer saldırgan, yarışmacı dürtüler öğrenme dürtüsüne girerse, ego tarafından engelleyici savunma reaksiyonlarını uyarabilir, böylelikle bu işlevlerin çatışmadan-arınmış işleyişine engel olabilir(Carlton 1996, Karaca 2008).

Burada üzerinde durulan nokta, birincil ve ikincil otonom ego fonksiyonlarıdır. Birincil ego fonksiyonları; algı, dikkat, akıl, hafıza, dil, motor aktivitedir. İkincil ego fonksiyonları ise; alışkanlıklar, yetenekler, davranış biçimleri vb dir. Otonomi, çatışma, etki ve dürtülerden bağımsız hareket etme durumudur. Otonom ego fonksiyonları hastaların terapötik birliktelik için getirdiği araçlar olarak kavramsallaştırılabilir. Günlük işlerini ve alışkanlıklarını yerine getiremeyen bireyler ve konsantrasyon eksikliği olan kişiler analize başlamak için hazır değildirler.

Şizofrenideki görsel, duyuşsal, motor ve dokunsal rahatsızlıklar ve dikkat bozuklukları birincil otonom işlevindeki eksikliklerdir. Ego gücü bu hastalar için bozulmamış olan ailesel ve iş sistemleri tarafından ya da giyinme, detaylara dikkat etme, ev işlerini yerine getirme gibi yapılandırılmış zaman ve aktivitelerin kullanımı tarafından tespit edilebilir(Carlton 1996, Karaca 2008).

11) Sentetik-İntegrative Fonksiyon:

Ego fonksiyonlarının çeşitli yönlerini entegre etme kapasitesine işaret eder. Bireyin düşünmesini, hissetmesini ve organize ve yönelmiş biçimde hareket etmesini sağlamak üzere, egonun kişilikteki değişik dürtüleri, eğilimleri ve fonksiyonları birleştirme, organize etme ve birbirine bağlama kapasitesini içerir. Kısaca sentetik işlev organizasyonun bütünüyle ve egonun kendilik- sistemi içinde işlev görmesiyle alakalıdır ve sonuç olarak işleyişinde egoya ait olan ve olmayan fonksiyonların işbirliğini ifade eder.

Sentetik işlev, egodaki uyumsal işlevin altında hizmet etse de, ayrıca değişik güçleri, tamamen uyumsal olmamakla birlikte, birey için belirli bir durumda, belirli bir anda ya da zaman diliminde en iyi çözüm olacak biçimde bir araya getirebilir. Bu nedenle, birbirine karşı eğilimlerin bir uzlaşmasını temsil eden bir semptomun oluşumu, bir ölçüde hoş olmasa da, en azından, tehlikeli içgüdüsel bir dürtüye yol vermeye ya da dürtüyü tamamen boğmaya çalışmaya tercih edilebilir. Örneğin, Histerik konversiyonda yasaklanmış bir arzuyu ve onun için cezalandırmayı fiziksel bir semptom olarak birleştirir.

Bu fonksiyon da iki unsurludur. İlki; farklı deneyimlere entegre olma kapasitesidir. Bu deneyimler, davranışsal, psikolojik ve hareket yönü olabilir. Psikolojik yönü aşağıdakilere entegre olabilmeyi içerir.

- 1 Birbirinden farklı kendilik reprezentasyonu
- 2 İnternal ve eksternal algılanan nesnelere arasındaki uyumsuzluk
- 3 Yanlış kavramalar-algılamalar

Bu uyumsuzlukların çözümünde gerçeklik testi, gerçeklik hissi ve nesne ilişkileri gibi ego fonksiyonları önemli rol oynamaktadır. Özellikle ambivalansların çözümünde çok önemlidir. Bu fonksiyonun ikinci unsuru ise bu deneyimlere fiziksel ve davranışsal entegrasyon yeteneğidir.

Beres (1956) sentetik işlev aktivitesinin insan düşünce ve hareketlerinin içinde hazır olduğunu vurgulamıştır. Diğer fonksiyonlara çok yakın çalışır ve ayırt edilmesi neredeyse imkânsızdır(Carlton 1996, Karaca 2008).

12) Hüküm-Yetki (Yeterlilik)

Bu fonksiyon bireyin kendi kaynakları ve çevresini yönetebilme kapasitesiyle ilgilenir. Bu kaynaklar ego fonksiyonlarının altında geniş bir alanı kapsar. Bu fonksiyonun üç unsuru vardır.

- 1- Göreceli değerli varlıklara objektif performans
- 2- Subjektif başarı beklentisi veya subjektif yeterlilik hissi
- 3- Gerçek performans ve beklenti arasındaki uyumun derecesi

Üçüncü unsur bir benlik saygısı düzenlenmesini içerir. Bu nedenle, bu fonksiyon gerçeklik testi, gerçeklik hissi ve nesne ilişkileriyle de yakından ilgilidir. Bununla beraber bireyin objektif yeterlilik ve subjektif yeterlilik arasındaki ilişkinin etkili bir şekilde tanımlanmasını da sağlar(Carlton 1996, Karaca 2008).

Şekil 1. 12 Ego Fonksiyonu Öğeleri

EGO FONKSİYONU	ÖĞELER
1) Gerçeklik Testi	a) İç ve dış uyaran arasındaki fark b) Algı doğrulaması c) Farkında olma ve içsel gerçeklik testi
2) Yargı	a) Sonuçların sezilmesi b) Davranış içindeki sezgilerin açığa vurulması c) Sezgilerin hissel uygunluğu
3) Gerçeklik Hissi	a) Derealizasyonun mesafesi b) Depersonilazasyon mesafesi c) Benlik saygısı ve kendilik kimliği d) Kendi ve dünya arasındaki sınırların açıklığı (belirginlik)
4) Dürtülerin/Uyaranların ve Duyguların Kontrolü ve Düzenlenmesi	a) Dürtü ifadelerinin düzensizliği b) Erteleme mekanizmasının etkisizliği
5) Nesne İlişkileri	a) Primitif (narsistik veya simbiyotik nesne ilişkileri) X olgunluk b) Nesne sürekliliği c) Kendi ve diğerlerinden bağımsızlık derecesi
6) Düşünce Süreçleri	a) Bellek, konsantrasyon, dikkat b) Kavramlaştırma yeteneği c) Primer ve sekonder süreç
7) Ego servisinde adaptive regresyon (ARİSE)	a) Kognitif keskinliğin regresif relaksasyonu
8) Savunma Fonksiyonları	a) Savunmaların rahatlatılması veya zayıflığı b) Savunmaların yetersizliği veya başarısı
9) Uyarı Bariyeri	a) Uyarı başlangıcı b) Aşırı uyaran stümulasyon yönetiminin etkisizliği
10) Otonom Fonksiyonlar	a) Özgürlük derecesi (birincil süreç otonomisi) b) Sekonder süreç otonomi derecesi
11) Sentetik ve İntegrative Fonksiyon	a) Olaylar arasındaki aktif ilişki derecelemesi
12) Hüküm-Yeterlilik	a) Olaylar karşısında kişinin performansı, kapasitesi b) Subjektif rol, veya

(Bellak 1988)

4.2 3. Ego Güçleri ve Zayıflıkları

Piaget'in kognisyon teorisi insanların kişiliklerini birbiri ile ilgili entelektüel ve affektif duyguların birikiminden oluştuğu varsayımına dayanır. Ego'nun kognitif alanı düşünce, hissi algılama, hafıza ve dilin oluştuğu yerdir. Gelişimi biyolojik olgunlaşma, sosyalizasyon deneyimleri ve fiziksel çevre ile ilgilidir. Birey ego ile çevre arasında bir denge kurmaya çalışır (adaptasyon). Adaptasyon çocuğun yeni durumları değerlendirme süreci olan asimilasyonuna bağlıdır. Ego fonksiyonları bireyin kimlik bilincini kazandırır(Burn 1991 ,Karaca 2008,).

Ego fonksiyonları kişiye bir kimlik hissi verir. Ego güçleri bireyi destekler ve stres altındayken başa çıkabilme kapasitesi sağlar. Terapinin psikoterapik hedefi ego gücünü inşa etmek ve stabil kimliğin sürekliliğini sağlamaktır.

Freud ego güçlerini benliğin id ve süper egoyu iç ve dış tehlikelere karşı koruma yeterliliği olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda ego gelişimini sevme ve çalışma kapasitesi olarak ölçülebileceğini ifade etmiştir(Burn 1991, Öztürk 2004, Tura 2005,).

Ego'nun en önemli mekanizmalarından biri diğerleri ile sağlıklı ilişkiler kurabilme kapasitesidir. Ego güçleri hastalar olgunlaştıkça artar. Ama ego zayıflıkları üzerinde durarak da tedavi yönlendirilebilir. Hastalar karşılaşılan olaylarla başa çıkabilme yeterliliği geliştireceklerinden ego ileride çıkacak tehditlere karşı daha güçlü tepkimeler verecektir. Geçmiş tecrübeler bireye yeni durumu analiz etmeye ve adaptif işleve olanak sağlar. Yalom'a göre artan ego gücü hasta benliğini keşfetmek için daha fazla istek duymaya başlayınca ortaya çıkar. Bilinçli seçimlerle hasta otomatik olarak anksiyeteden kaçmayı başarabilir. Ego güçlerinin değerlendirilmesi ihtiyaç ve bütünlük alanlarını yansıtan bir terapi planı geliştirmeye yardımcı olur. Örneğin impuls kontrolü zayıf olan bir hastanın düşünce süreçleri daha iyi olabilir. Bu hasta entegrasyon ve iç görü ile kontrolünü iyileştirebilir. Hasta iç görü kazanmaya başladığında ve buna göre yönlendirildiğinde terapi işe yaramaya başlar. Chessick terapistin fonksiyonunun aksesuar bir ego olduğunu söyler. Terapist hastaya gevşemeyi ve kendini gözlemlemeyi öğretir. Hastanın benliği ve kendini hissetme durumu sürekli olarak bir desteğe ihtiyaç duyar bu da stabil güvenli bir terapi ortamıyla sağlanır(Burns 1991)

4.2.4 Ego Gelişiminde İçselleştirme

İç dünyanın inşa edildiği ve yapının kendilik içinde somutlaştığı süreçler, içselleştirme (internalization, ç.n.) başlığı altında anılır. İçselleştirme biçimleri –içe alım (inkorporasyon, ç.n.) – çeşitli biçimlerde egonun gelişimiyle ilişkilidir (Bellak 1973, Karaca 2008).

İnkorporasyon başlangıçta gelişimsel olarak oral döneme dayanan ve ondan kaynaklanan içgüdüsel eylem olarak değerlendirilmiştir. Ancak, inkorporasyon fantazileri sıklıkla içselleştirme süreçleriyle bağlantılı olmakla birlikte, hiçbir şekilde benzer değildir ve oldukça bağımsız olabilirler. Bazı yazarlar içe alımı kendisi ile anne nesnesi arasında birincil birleşmeyi hedefleyen, primer özdeşim mekanizması olarak tahayyül ederler. İçe alım içselleştirmenin bir mekanizması olarak bir nesne ile birleşmek için primer oral bir arzuyu içeriyor gibi görünmektedir. Birleşme bir bütünsellik ve globalizasyon niteliği taşır, öyle ki nesnenin içselleştirilmesinde nesne bir nesne olarak bütün ayrımı ve işlevini kaybeder. Dış nesne kişinin iç dünyasına tamamen yutulmuştur. İçe alım bu nedenle infantil ya da görece regresif durumlarda işler (Bellak 1973, Karaca 2008).

İntrojeksiyon belki de ego ve süper egoyu içeren yapısal aygıtın gelişiminde en merkezi süreçtir. İntrojeksiyon başlangıçta Freud tarafından “Yas ve Melonkoli” de kaybedilen nesnenin içe alındığı ve böylelikle psişenin içsel yapısının bir parçası olarak korunduğu bir narsistik özdeşim süreci olarak tanımlanmıştır. İntrojeksiyonu ebeveyn imgelerinin ödipal dönemin kapanışında içselleştirildikleri birincil içselleştirme mekanizması yaparak Freud, daha sonra bu mekanizmayı süper egonun oluşumuna uyarlamıştır. Çocuk, bu nesne ilişkilerinden edinilen doyumları introjeksiyon süreciyle, en azından fantezide korumaya çalışmıştır. Bu mekanizmayla doyum verici ilişkinin merkezi olan kişinin nitelikleri içselleştirilmiş ve kendiliğin organizasyonunun bir parçası olarak yeniden oluşturulmuştur. Freud, bu içselleştirilmiş ürüne, terk edilen nesne kateksinin çökeltisi demiştir (Bellak 1973, Karaca 2008).

Özellikle Freud tarafından iki sürece örtüşen ve bir şekilde dönüşümlü bir tarzda muamele edildiği için, özdeşim sıklıkla introjeksiyonla karıştırılmıştır. Bununla beraber, aralarındaki ayrımı korumak için gerekçeler mevcuttur. Düzgün bir şekilde ifade etmek gerekirse, özdeşim, kendilik içinde gerçekleşen, kendisi aracılığıyla kendiliğin, modelden devşirilen seçilmiş öğeler temelinde düzenleyici

kontrolünün içsel bileşenlerini inşa ettiği aktif bir yapılaşma sürecidir. Özdeşim modelini oluşturan şey, önemli oranda değişebilir ve introjektleri, gerçek objelerin yapısal yönlerini ya da hatta grup yapılarının ve grup kültürlerinin değer bileşenlerini içerebilir. Özdeşim süreci, kendiliğin ego fonksiyonlarına atfedilen, onun sentetik fonksiyonuyla ilişkili ve psişik aygıtın süper ego da dahil olmak üzere bütün yapılarındaki yapısal entegrasyonu etkileyen, özellikle intrasistemik bir yapılaşma eylemidir. Özdeşleşme, ego gücünü ortaya çıkarmada önemli bir mekanizma olduğu kadar da aynı zamanda yetişkinliğin ileriki evrelerinde çatışmanın kaynağıdır. (Bellak 1973,Karaca 2008).

4.2.5. Ruhsal Yapıda Birincil Ve İkincil Süreçler

İd ve Egonun birbirinden farklılaşmasını anlamak için birincil ve ikincil süreçlerin işleyişini de bilmek gerekir. Birincil süreç deyimi hem benliğin daha gelişmemiş çocuğa özgü düşünme biçimini hem de bebeğin ruhsal yapısındaki dürtülerin kayma ve boşalma biçimlerini anlatır. İkincil süreç deyimi ise olgun bir benlikteki ruhsal enerji hareketliliğini ve bağlanmalarını gösterir (Öztürk 2004, Karaca 2008).

Birincil süreçle bağıntılı dürtüler hareketlidir. Dürtüler hemen doyurulmayı bekler. Önüne bir engel çıktığında yatırımın özgün nesnesinden başka bir nesneye kolay kayabilir (ör; bebek erteleyemez ve ihtiyaçlarının hemen karşılanmasını bekler. Aynı zamanda da anne memesinin yerine yalancı memeyi veya parmağını emmeye başlayabilir(Öztürk 2004, Karaca 2008).

İkincil süreçte ise enerjinin boşalımı çevresel koşullar uygun olana kadar bekletilebilir. Ayrıca ikincil süreçteki yatırımların özel nesnelere ya da özel boşalım yöntemlerine çok daha sıkıca bağlanmış olmaları da diğer bir özelliktir. İkincil süreç zihinsel işleyişi, benlik gelişiminin bir bölümü olarak benliğin diğer işlevlerinin gelişmesi ile bağlantılıdır. Birincil süreç ve ikincil süreç arasında her zaman net bir ayırım çizilemez. Aralarında nitelik değil, nicelik farkı vardır. İkincil süreç bilinçli düşünceyi içerir. Olgular arasındaki bağlantıları, nedenselliği, duruma, zamana ve mekana uygun yönelimi içerir. Yetişkin insanın düşünce biçimi ikincil süreçtir. Birincil süreç ise çocukluğun erken dönemlerine özeldir. Yetişkin insanlarda birincil süreçlerle ikincil süreçlerin nasıl iç içe geçmiş olabileceğinin en iyi örneklerini sanat eserlerinde, şiirlerde, oyunlarda vb görülebilir. Birincil süreçte,

bütünün, benzetme ve ima yoluyla ya da nesnenin bir parçası, anısı ve düşüncesi ile temsil edilmesi sıklıkla görülür. Birçok farklı hayal yoğunlaşarak tek bir hayal tarafından temsil edilebilir. Zaman kavramı ve zamana yönelik ilgi birincil süreçlerde bulunmaz. Sıralama ifadeleri de yoktur (Öztürk 2004).

Şekil 2. Normal Ego Gelişiminde Bellak'ın 12 Ego Fonksiyonunun Literatür İncelemesi

	Gerçeklik Testi	Yargılama	Dış Dünya ve Kendi Gerçekliğini Hissetme	Dürtülerin Kontrolü Affect ve İmpulslar	Nesne İlişkileri	Düşünce Süreçleri
Ericson (1963)	Kimlik Oluşumu, Algılamayı test etme		Bütün yaşamı boyunca kimlik gelişimi kavramı	Oyun, çalışma ve gelişme, büyüme	Güvenmek X Güvenmemek	Somut düşünceden soyut düşünceye ilerleme
Freud A (1966)	Fantasy,hayal kurma, daha çok nesne gerçekliği oluşumu			Anksiyetenin ifade edimesi, hayal kırıklığını modüle etmeyi öğrenmek		İçgüdüsel dürtülerin gelişim süreci; zevk ve hazların ertelenmesi
Freud (1923)	Dürtülerin sublimasyonu, çevresel davranışlar üzerindeki çevresel etkiler	İyi ve kötü kararı vermek;temel haz-zevk, temel gerçeklik	Ego-temel gerçeklik; çevre ve kendi arasındaki sınır	Temel zevk ve gizli materyaldeki bastırılmış sevgi ve agresyonun id uyarıları	Nesne kaybı korkusu; sevgi nesnesinin ceza ve zarar veren obje oluşumu..	Deneme hareketleri,dil gelişimi, birincil süreç duygularının sansürlenmesi
Hartmann (1950)	Bireysel ve çevresel etkilerin karşılıklı ilişkisi	Geleceğin sonuçlarını sezme	Kendilik sınırları	Oyun ve adaptasyon	Memnuniyet ihtiyacı, çevre ve diğerleriyle etkileşim boyunca primer narsizm adaptasyonu	Primer sürece rağmen sekonder düşünce gelişimi
Mahler (1963)	Nesne sürekliliği	Deneyimlerin, yaşantıların birlikteliği	Otistik, symbiyotik ve ayrılık fazları	Nesne sürekliliği	Tümgüçlülük, symbiyosis ve ayrılık	

Carlton (1996) Tezinde

Şekil 2. Normal Ego Gelişiminde Bellak'ın 12 Ego Fonksiyonu Literatür İncelemesi (Devam)

	ARİSE; ego sunumunda adaptive regresyon	Savunma Mekanizmaları	İmpuls Bariyeri	Otonom Fonksiyonlar	Sentetik-İntergratif Fonksiyonlar	Ustalık-Yeterlilik
Ericson (1963)	Oyun, fantezi, hakimiyet ve yaratıcılık	Bilinçsiz anlaşmalar, zevklerin geri planda bırakılması ve yer değiştirme			Gelişim döneminde kimlik diffuzyonu, adölasan	İçgüdüler öğrenir ve olgunlaşır/uzmanlaşır
Freud A (1966)		Müdahale edici temel içgüdüler	Koruyucu anne eylemleri ile otonominin derece derecede gelişimi			
Freud (1923)	Akıl ve..., serbest birliktelik	Anksiyeteden egoyu koruyan bilinçsiz mekanizmalar	İç ve dış ayırt etme ve cevaplar	Bağımsız çalışırlar, hareket, affect, anlama yeteneğinin vb. biyolojik fonksiyonları	Rüya çalışma süreçleri-egoda-uymayan durumlar arasında erleştirme yapmaya çalışmak	
Hartman (1950)	Geçmişten geleceğe fantezi fantezi bağlantısı, fleksible düşünceler ve hareketler	Bölünme, yansıtımalı özdeşim ve ambivalans	Biyolojik fonksiyonlar, uyarılar tarafından iç gerçekliğe bombardıman olması	Doğuştan ege düzeneği; hareket, algılama, düşünme, id ve çevresel fonksiyonlardaki karşılıklı etkileşim	Ego, sentetik fonksiyonlarda minimak katatik enerji harcama yoludur.	Adaptasyon gerçeklik yeterliliği, oyun, üretkenlik, mental seçicilik, çevreden herhangi bir şeyden hoşlanma yeteneği
Mahler (1963)			Duygusal deneyimlere yol gösteren farklılaşmalar	Dürtüler tarafından bireylerin zarar görmesi	Bölünme mekanizmaları; iyi ve kötü nesnenin	Hareket yeterliliği, çocuğun anneden duygusal ayrılımlı

Carlton (1996) Tezinde

4.3 Ego Fonksiyonları Ölçeği ve Hemşirelik

Ego fonksiyonları Benfer ve Schroder (1985) tarafından hemşirelik uygulamalarında kullanılmışlar ve ego fonksiyonlarının psikiyatri hemşiresinin ortam yönetimi rolü açısından tartışılmışlardır (Sebastian 1990).

Tedavi edici ortamın sağlanması ve sürdürülmesi psikiyatri hemşireliği aktivitelerinin ve bakımın temel parçalarından biri olduğundan, ortamın özelliklerinin ve öneminin anlaşılması psikiyatri kliniklerinde çalışacak hemşireler için ayrı bir önem taşımaktadır (Oflaz 2006).

Ortam terapisi içinde hasta için öngörülen spesifik kuralları ifade eden “Yapı” psikiyatri hemşireliğinde kullanılan planlanmış hedefleri olan bir çeşit terimdir. Yapı terimi teropatik ortam içinde hastanın belirli beklentilerini, rutinlerini planlama gibi durumlarda tercih edilen uygulama şeklidir. Buna karşın bazı hemşire yazarlar yapı terimini teorik bir temelde ele alıp özel bir hasta için ihtiyaçlarının yapısını değerlendirmek için kullanırlar. Lyon’a (1970) göre “yapı”, güvenliği ve güveni sağlayan bir yoldur (Sebastian 1990).

Kerr (1990) ego kavramlarını incelemiş ve 9 özel ego fonksiyonunu kapsayan Ego Yeterlilik Modeli (ECM) scalasını geliştirmiştir. ECM; impuls kontrolü, gerçeği değerlendirme, yargılama, duygudurum, obje ilişkileri, günlük yaşam aktiviteleri, yeterlilik, kendini algılama, düşünce süreçleri ve uyaran bariyerlerini kapsar. Kerr’e göre Ego Yetkinlik Modeli (ECM) psikiyatri hemşiresinin rolü ve işlevi için bir odak noktası sağlar, hastanın işlev seviyesini bazı güçlükleri vezayıflıkları açısından değerlendirmek için bir çerçeve sunar, Dengeli bir sağlık/hastalık odağı vurgulayan model, psikiyatri hemşireliğinde üç ana hedefi tanımlar, ayrıca hemşirelere hastanın bazı ego fonksiyonlarındaki zorluklardan kaynaklanan hasta bakım problemlerini belirlemeye izin verir.

Bu çerçevede ele alındığında, Psikiyatri hemşirenin Ego değerlendirme ölçeği kullanarak aldığı bilgi ile hastanın işlevsel uyumunun kendine özgü ego profili içerisinde değerlendirilmesine olanak sağlar. Kişinin ego işlevlerinin kuvvetli ve zayıf yanları hakkında bilgi verir. Her bireyin zaman içerisinde veya tedavi ile geçirdiği değişim süreci o bireye özgü olduğundan bunun saptanmasında da yarar vardır.

Psikiyatri hemşiresi Ego işlevlerinin değerlendirilmesini ilk görüşmede anemnez alma sırasında kullanarak, hastayı belirtilere dayanan tanı ölçütlerine göre

katogorize etmek yerine bu belirtilerin kaynaklandığı işlevin düzeyini belirleyerek hastaya bakım planlayabilir

Sonuçta, hasta olan veya olmayan her bireyin kendine özgü ve diğerlerinden farklı nitelikleri vardır. Yalnızca o andaki semptomları değil, semptomlar ve işlevler arasındaki ilişkiyi saptamak mümkündür. Kişisel yapı, çevre koşulları ve öyküyle birlikte bir süreç içinde ve dinamik bir bütünlük halinde ele alınmalıdır. Böylece bireyin tanınmasına olanak sağlamayan diğer yöntemlerin ve sınıflandırmaların eksik ve sakıncalı yanlarından kaçınmak mümkün olur.

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu araştırmanın temel amacı; Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin (Ego Function Assessment Scale)(EFA) Türkiye koşullarına uygun geçerlik, güvenirlik ve norm çalışmasını gerçekleştirmek, aynı zamanda şizofren ve normal bireyler arasında ego fonksiyonları açısından farklılık olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla araştırma genel tarama tipi bir çalışma olarak yapılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu modellerde esas amaç, varolan durumu olduğu gibi, olduğu haliyle betimleyebilmektir. Tarama modelleri; araştırmaya konu olan olay, birey veya nesneyi kendi koşulları içinde, herhangi bir değiştirme ve etkileme yapmaksızın olduğu gibi betimlemeyi amaçlar (Karasar 1999).

Araştırma kapsamında ayrıca çeşitli amaçlar için tekil tarama modelinin yanı sıra, ilişkisel tarama modeli de kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri ise, “iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir”. İlişkisel tarama modellerinde değişkenler arası ilişkiler korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki şekilde elde edilebilmektedir. Korelasyon türü ilişkisel taramalarda, değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri birlikte değişim söz konusu ise bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılırken; karşılaştırma türü ilişkisel tarama modellerinde en az iki değişken bulunup bunlardan birine (sınanmak istenen bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturularak öteki değişkene (bağımlı değişkene) göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığı incelenir (Karasar 1999).

5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında şizofreni olan hastalar ve normal bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem eleman sayısı açısından büyüklüğü (N) aşağıdaki işlemler doğrultusunda belirlenmiştir.

h: hata payı ($z=1.96$ ise 0.05, $z=2.58$ ise 0.01)

k: Ölçekteki madde sayısı

max=herbir maddeden alınabilecek maksimum puan

min=herbir maddeden alınabilecek minimum puan

$$\varepsilon = h \times (k \times (\max - \min)) \quad \varepsilon = 0.05 \times (120 \times (2 - 0)) \quad \varepsilon = 12$$

ve

$$s = (k \times (\max - \min) / 6) \quad s = 120 \times 2 / 6 = 40$$

olarak alındığında her bir hücre için gerekli değer;

$$n_m = ((s^2 \times z^2) / \varepsilon^2) = ((40^2 \times 1.96^2) / 12^2) = 42.684$$

olarak hesaplanır. Bulunan değer, her bir hücre için istatistik işlemlere girmesi gereken minimum örneklem büyüklüğünden hareketle olası geri-dönüş kayıpları da dikkate alınarak toplam örneklem büyüklüğü [c= hücre sayısı=anket sorularındaki maksimum seçenek sayısı]

$$n = n_m \times 5 = 42.684 \times 5 = 213 \text{ olarak belirlendi.}$$

Yukarıdaki formüle göre, araştırmada belirlenen kriterler çerçevesinde Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinden random örnekleme yöntemi ile seçilmiş 213 normal birey ve şizofreni derneğine gelen psikiyatristler tarafından şizofreni tanısı konmuş ve çalışmaya katılmayı kabul eden 213 şizofrenili birey örneklem grubu oluşturdu.

Bir testin geçerlik çalışmasında; kriter geçerliği için geçerli ve güvenilir testlerle korelasyonuna bakılması gerekir. Amerikan psikologlar Derneği (APA)'nın kriterlerine göre; bu uygulama için normal dağılım gösterme ve parametrik istatistiksel kullanım için minimum 30 kişilik aynı gruba; iki testi de uygulamak gerekmektedir (Anastasi 1950, APA 1953,). Bu amaçla, bu çalışmada hem normal- hem de şizofren grubu için ayrı ayrı 30 kişi üstünden işlem yapıldı. Bu nedenle

Şizofreni Çalışma Grubu 30+183 ve Normal Çalışma Grubu 30+183 şeklinde belirlendi.

5.3. Araştırmanın Yapılacağı Yerler ve Süresi

Araştırma Şizofreni Dostları Derneği, Dünya Şizofren Derneği, Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsü Hemşirelik öğrencileri 01 Ocak – 30 Mayıs 2013 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

5.4 Araştırmanın Bütçesi

Araştırmanın bütçesi yoktur. Araştırma boyunca kullanılacak kırtasiye materyalleri, diğer materyaller için hiçbir kuruluştan destek alınmamış, hepsi araştırmacı tarafından karşılandı.

5.5. Tez Çalışmasında Kullanılan Mevcut Olanaklar

- Çalışmanın yapılacağı kurumların sağlayacağı olanaklar
- Araştırmacının kendi olanakları
- Marmara Üniversitesi online veri tabanları
- Veri toplama form ve ölçekleri
- Verileri toplama, değerlendirme ve yazıya aktarmada bilgisayar

5.6 Araştırmanın Etik Yönü:

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan izin almıştır. (Ek 1).

Araştırmaya başlanmadan önce EFA (Ek.9) ile ilgili yayın evinden gerekli resmi izinler alındı (Ek 2).

Araştırmanın yapılacağı Şizofreni Dostları Derneği (Şizofreni hastaları), Dünya Şizofren Derneği (Şizofreni hastaları), Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsünden (Normal bireyler) gerekli yasal izinler alındı. (Ek 3, Ek 4 ve Ek 5)

Araştırma öncesi, katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilerek, araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan yazılı onam alındı. (Ek 6).

5.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Normal popülasyon içerisinde uzmana gitmeyen ve dolayısıyla Ruhsal hastalık tanısı konmamış yetişkinlerin bulunma olasılığı, araştırma için bir sınırlılık oluşturmaktadır.

5.8. Araştırmaya Alınma Kriterleri

5.8. 1.Şizofreni Hastası Araştırmaya Alınma Kriterleri

- Bir Psikiyatrist tarafından DSM IV kriterlerine göre Şizofreni tanısı almış,
- Sorulara cevap verme yeterliliğine sahip
- Araştırmaya katılmayı yazılı olarak kabul edenler araştırma kapsamına alındı.

5.8.2. Normal Bireylerin Araştırmaya Alınma Kriterleri

Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsünde öğrenci olan herhangi bir psikiyatrik tanısı olmayan Araştırmaya katılmayı yazılı olarak kabul edenler araştırma kapsamına alınmıştır.

5.9. Araştırmaya çıkarılma Kriterleri

- İletişim kurmada problem yaşayanlar

5.10 Araştırmanın Planı ve Takip Formları;

Araştırmanın verileri, bilgi formu ve 4 ölçme aracı ile toplandı.

5.10.1 Araştırmanın Veri Toplama Araçları;

1. Kişisel Bilgi Formu (KBF- Ek.7.8)
2. Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA Ek.9).
3. Wonderlic Personnel Test (WPT Ek.10) ;
4. Sıfat Listesi (Adjective Check List)(ACL Ek.11)
5. Belirti Tarama Listesi(Symptom Check List)(SCL-90-R Ek.12)

5.10.1.1 Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Bu araştırmada; herhangi bir davranış bozukluğu tanısı konmamış yetişkinler ve bir psikiyatrist tarafından şizofren tanısı konmuş iki ayrı çalışma grubu kullanıldığından; Kişisel Bilgi Formu soruları; iki ayrı grup için ayrı ayrı araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmıştır.

Herhangi bir davranış bozukluğu tanısı konmamış yetişkinler çalışma grubunun Kişisel Bilgi Formu'unda, bireylerin; yaş, cinsiyet, sağlık güvencesi olup olmadığı, eğitim durumu, medeni durumu, anne-babanın yaşama durumu ve aile tipine ilişkin sorular yer almıştır(Ek 7).

Bir psikiyatrist tarafından şizofren tanısı konmuş çalışma grubunun Kişisel Bilgi Formu'unda ise, bireylerin; yaş, cinsiyet, sağlık güvencesi olup olmadığı, eğitim durumu, medeni durumu, anne-babanın yaşama durumu, aile tipi, kaç yıldır şizofreni tedavisi gördüğü, ilaç tedavisi yapılıp yapılmadığı, ilaç kullanımında ailesinden yardım alıp almadığı, tedavi sürecinde hastaneye yatıp yatmadığı ve yatan şizofrenilerin kaç defa hastaneye yattığına ilişkin sorular yer almıştır.(Ek 8)

5.10.1.2 Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA). (Ek. 2)

Ego fonksiyonları pek çok psikoanalist tarafından farklı adlarla ve sayılar ile ifade edilmiştir. Bunlar arasında; Hartmann(1939), Anna Freud(1945), Bellak(1949), Beres(1956) ve Arlow ve Brenner(1964) sayılabilir. Ölçeğin temelini 1966 yılında Bellak tarafından geliştirilen Global Ego Strength Scale oluşturmuştur. Daha sonra bu ölçek 1973 yılında Bellak, Hurvich ve Gediman tarafından tekrar yapılandırılmış ve adı "Ego Function Assessment Scale" olarak değiştirilmiştir. Ölçeğin ilk uygulama çalışması; şizofrenler, nevrotikler ve normal ego fonksiyonlarına sahip yetişkinler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada 50 şizofren, 25 nevrotik ve 25 normal yetiştinden veri toplanmış ve bunlara dayalı olarak da hem testin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları hem de bu üç grubun ego fonksiyon düzeyleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir(Bellak 1973, Cartlon 1996).

Ölçekte 12 ego fonksiyonuna karşılık 12 alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Yargılama, Düşünme Süreçleri, yaratıcılık, Gerçeklik duygusu, Nesne İlişkileri,Duygu, dürtü ve içgüdülerin Denetimi ve Düzenlemesi,

Savunmaların İşleyişi, Otonom Fonksiyonlar, Uyarıcı Eşiği, Sentez yeteneği ve Hakim Olma/Başarma'dır(Bellak 1973, Carlton 1996).

Ölçekte dörtlü dereceleme sistemi kullanılmıştır. Ölçekteki her bir maddeyi okuyan bireyler; bu maddeye “Herzaman”, “Çoğuzaman“, “Bazen” ve “Hiçbirc zaman” olarak cevaplarından birini vermektedirler. Ölçek puanlama sistemine göre “Herzaman” cevabını verenler o maddeden “3”, “Çoğuzaman” cevabını verenler o maddeden “2”, “Bazen” yanıtını verenler “1” ve “Hiçbirc zaman” yanıtını verenler “0” puan almaktadırlar. Daha sonra her bir ego fonksiyonunun toplam puanı bulunmaktadır (Samuel 2005).

Araştırma kapsamında ölçeğin yapı geçerliğini saptamak üzere; ego işlevleri ile yakın ilişkisi olduğu çeşitli araştırmalarla ispatlanmış çeşitli değişkenler belirlenmiş ve onları ölçümlemek üzere geliştirilen ve Türkiye koşullarında geçerli ve güvenilir olan çeşitli ölçme araçları kullanılarak, EFA ile ilişkileri değerlendirilmiştir

5.10.1.2.1 Klinik Görüşme Materyelinden Ego Fonksiyonlarını Ölçme Skalası

12 ego fonksiyonu ayrı, ayrı değerlendirilir. Fonksiyonlar 1,2,3, 7 puanları ile ölçülür. 1,5, 2,5, 3,5 gibi ara puanlarda kullanıldığı için 13 ayrı puanla bir fonksiyon nicelleştirilmiş olur. Puanlar arasındaki entervaller eşit değildir. Örneğin 2 puan bir 1 puandan daha adaptif bir durumu 3 puan 2 puandan daha adaptif bir durumu gösterir; ancak 1 ile 2 arasındaki enterval ile 2 ile 3 arasındaki aralık eşit olmayabilir. Fakat her fonksiyonun değerlendirilmesinde kullanılan puanların aynı adaptasyon durumunu göstermesi sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin "sentetik bütünleyici fonksiyondaki 2 puanla “muhakemedeki” 2 puan aşağı yukarı aynıdır. Ölçümü yapan 13 puan kullanarak 12 ego fonksiyonunu en iyi şekilde değerlendirmeye çalışır. Her alt boyutun uçlarını en az ve en fazla adaptasyon durumları oluşturur. Ölçümcü, elde edebileceği her türlü bilgiyi klinik değerlendirmesini kullanarak puana döker.

Her alt boyut, ölçülecek ego fonksiyonuna ait spesifik komponent faktörleri üzerine temellendirilmiştir. Bu spesifik boyutlar her alt boyutun başında ölçümcüye hatırlatılmıştır. Her alt boyutun soyut ve somut tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Somut

tanım için örnekleme klinik materyal kullanılmıştır. Fakat ölçümcünün hastaya global yaklaşması ve klinik yargısını kullanması esastır.

Ölçücü, her alt boyutun için bazı itemlerin yalnızca şimdi mi yoksa uzun süredir mi var olduğunu göz önüne almalıdır. Böylece akut remisyonda ya da kronik ayrımı yapılabilir, klinik seyir izlenebilir.

Görüşmede elde edilen bilgi bazı alt boyutun bireyin yanıtlarıyla direkt puana dönüşürken, bazı alt boyutlarda puanlama bireyin görüşme sorularını genel yanıtlama stili ile yapılabilir. Ölçücü, hastanın kendisini ifade edişyle, içinde bulunduğu durumun uygunluğunu araştırmalıdır. Hasta herhangi bir alanda yakınmasa da kendi gözlemine göre puanlar.

Hastanın adaptasyon durumu saptanırken çevresel ortamın etkisini göz önüne alınması gerekir. Yoğun stres altında ortaya çıkan halüsinasyonlarla ortalama çevresel koşullarda ortaya çıkan halüsinasyonlar aynı puanı almamalıdır.

Skalanın daha doğru ve ustalıkla kullanımı için a- alt boyutlara, komponent faktörlerine, skorlara iyice alışmak b-görüşmede ustalaşmak c- görüşme sırasında marjinal notlar tutmak gerekir

GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME

Komponent Faktörleri

A- Düşünceler ve algıların ayırıcılığında olma

B- Algının kusursuzluğu. (Zaman ve yer oryantasyonunu, dış olaylar yorumunda ve algılanmasında kusursuzluğu içerir)

C- İç gerçeğin değerlendirilmesindeki kusursuzluk. (Psikolojik farkındalık ve iç durumlar hakkında uyanıklık)

Skala

1- Kişi primer olarak hezeyanlı ve halüsinasyonludur. Zaman, yer kişilere karşı ileri derecede dezoriente durumdadır, algılarının ne olduğu ve uygunsuzluğu konusunda hiç içgörüsü yoktur. Psikolojik farkındalık yoktur.

2- Hezeyanlar ve halüsinasyonlar (1) deki durumdan daha dar bir alandadır. Birey, olanların gerçekten mi olduğu yoksa kendi zihninde mi olduğu konusunda emin olmayabilir. Bazen olan bitenin düş olduğu kuşkusuna kapılır. Dezorientasyon daha az yaygındır. Güdüler hala algılamayı etkiliyor olabilir, böylece algılama kusurlarının büyük ölçüde farkında değildir.

3- Özellikle distorsiyonlar ve yanlış yorumlamalar (1) ve (2) de daha azdır. Daha çok ilaç, alkol ve yorgunluk veya stres gibi olağandışı koşullarda belirir. Psikolojik farkındalık az olarak vardır algılamalarının yanlış olabildiğini yakınma olarak dile getirebilir.

4- (1)-(3) gibi fakat daha hafif derecede ve algısal yanlışlar konusunda daha objektif olabilir. Zaman zaman iç ve dış gerçek yanlış algılanabilir, fakat kendiliğinden doğru algılamaya varılabilir. Ayrıca, aşırı algısal artma veya yansıtma yolu açacak özel duyarlılıklar bu skorla değerlendirilir.

5- (4) gibi fakat minör algısal bozukluklar daha da az ve kısa sürede doğru algılamaya varabiliyor. Hiper-alert gerçeği değerlendirme burada da olabilir (4) deki kadar aşırı değildir.

6- Ortalama gerçeği değerlendirme zor ve yoğun stresli ortamlarda rasyonilizasyon, inkar gibi savunma mekanizmaları adaptasyonun hizmetinde kullanılır.

7- Optimal keskin ve esnek gerçeği değerlendirme stres altında ve duygusal alt üst oluşlarda da aynı durum korunabiliyordur. Kişi iyi orientedir, algıları telkin ve grup etkisi gibi sosyal buluşmalara dayanıklıdır. İlaç, alkol ve diğer olumsuz fizyolojik koşullarda bile algı ve düşünce arasındaki ayırım yapılabilir. İç gerçeği değerlendirme ve psikolojik farkındalık optimaldir.

YARGILAMA

Komponent Faktörleri

A- Amaçlı davranışın sonuçları hakkında farkındalık. (Tehlikeleri yasal suçluluk, sosyal baskı ve onaylanmama veya uygunsuzlukları öngörme)

B- Davranışın olası sonuçlarının farkındalığını kapsama derecesi. Gerçek ve hipotetik durumların kavranması ve olası tehlikelerin öngörülebilir derecesi değerlendirilir. Hastaya “Eğer..... bir durum olsaydı ne yapardın?” gibi sorular sorulur. Halen yaptıkları ileyapardım dedikleri arasındaki uygunluk da araştırılır.

Skala

1- Muhakeme, potansiyel yaşamsal tehlikeleri değerlendiremeyecek kadar defektiftir. Kişi tehlikeden etkilenmeyeceğine inanabilir ve buna uygun davranabilir veya sonuçlara tamamen kayıtsızdır veya sonuçların zarar verici olmadığına inanabilir. Tehlikesiz durumların çok tehlikeli sanılması da bu puanı alır.

2- Muhakeme (1) gibi defektiftir. Daha az kroniktir veya hafifçe daha az defektiftir, sadece çok tehlikeli durumlar algılanabilir. Bir bebeğe uzun süre besin vermeyen ve ölebileceğini düşünemeyen, tehlikeyi çok abartarak birilerinin kendini öldürmek için planlar yaptığını düşünen kişi bu puanı alır.

3- Muhakeme defektiftir fakat davranışın sonuçları yaşamsal tehlike yaratmaz, sağlığı iş yaşamını ve kişilerarası ilişkileri bozar. (Örneğin çalışmadan bir sınavı verebileceğini, çünkü çok zeki olduğunu düşünebilir)

4- Tehlikenin farkında olma durumdan duruma değişiklik gösterir. (Örneğin tüm başarısızlıklar kadere bağlanır) Tehlikenin abartılı ele alındığı durumda fobiye benzer daha spesifik reaksiyonlar görülür. (Örneğin basit bir hastalık çok tehlikeli bir hastalığın belirtisi olarak alınır)

5- Değerlendirme hataları minör ve seyrek, fakat birçok alanı kapsar. Bilgi yeterlidir fakat davranışlar bilgiye uygun değildir. Örneğin sağlık kontrolünden bir

an önce geçmesi gerektiğini bilen kişi bunu sürekli erteler, bronşitli kişi sigarayı bırakması gerektiğini bilmesine rağmen bırakmaz.

6- Muhakemede büyük defekt yoktur. Hatalar daha az önemli sonuçlara yol açar. Örneğin diş randevusu 1=2 ay geç alınmıştır, araba kemerinin takılması zaman zaman unutulmaktadır.

7- Optimal Her sahada geçerli yargı. Davranışlar sonuçların farkındalığına uygunluk gösterir.

GERÇEKLİK DUYGUSU

Komponent Faktörleri

A- Dış olayların gerçekliğinin ve kendinin o olaylar içindeki yerinin kavranmasının kapsamı (Gerçekliğin derecesi dejavu, trans benzeri durumlar)

B- Bedenine, bedeninin işlevlerine ve davranışlarına yabancı olmamak. (Depersonilizasyon derecesi)

C- Benlik idantitesinin durumu (Benlik saygısını da içerir)

D- Dış dünyadan ve diğer insanlardan ayrılığının ve kendi çeşitliliğinin farkında olma.

Skala

1- Yokluk duygusu veya enginlik duygusu kendini ölü, hareketsiz, benliksiz, öncesiz hissetme. Kimlikte büyük distorsiyon (örneğin kendinin vahşi hayvan olduğunu iddia etme) Bedeninde büyük değişiklik hissi (dev, cüce gibi) veya dış dünyayı küçülmüş sanma.

2- Düşsel durumlar translar, fügler, major dissosiasyonlar, kimlik hezeyanları. Dünyanın kaotik olarak algılanması, gerçek dışı ağır değersizlik duygusu.

3- Ciddi depersonilizasyon veya derealizasyon. Bedenin parçalarının ayrı bölümler veya distorse algılanması. (Büyümüş dil, küçülmüş kafa) Benlik saygısı zayıf olabilir ve benlik imajı veya idantite hafif stabilité gösterir.

4- Benlik saygısı ve yarı sabit kimlik görülmeye başlanır, fakat dışarıdan sürekli geribildirim almaya gereksinim vardır. Dış uyarılar azaldığında kimlik stabilitesi sarsılmaya başlar. Zaman zaman parsiyel depersonilizasyon olur. Beden algılamasında bazı bozukluklar vardır. (Kendini zayıf veya şişman hissetmek gibi)

5- Sabit kimlik ve benlik imajı (4) den daha belirgindir. Çevresel gereksinimi daha azdır. Kendi içsel realitesini orta derecede hissedebilir, bağımsız benlik ve devamlılık duygusu oluşmuştur.

6- Kimlik sabittir. Ayrışmış benlik ve benlik saygısı duyuları iyi internalize olmuştur. Olağandışı stres koşullarında binaları ayakta tutabilmek için çevresel geribildirimlere gereksinim duyar.

7- Kimlik, benlik duygusu ve benlik saygısı sağlam ve iyi oluşmuştur. Büyük stres koşullarında da etkilenmez.

DUYGU, DÜRTÜ, İÇGÜDÜLERİN DENETİMİ VE DÜZENLENMESİ

Komponent Faktörleri

A-Düşler, fanteziler ve bilinçli yaşantılarda beliren güdü affekt ve impuls göstergelerinin kuvveti

B- Bu unsurların davranışta açıkça kendini gösterme derecesi

C- Erteleme ve kontrol mekanizmalarının etkinliği. (Aşırı veya yetersiz kontrol derecesi)

Sözü edilen dürtüler libidinal ve agresif, öte yandan, suçluluk duygusu, intihar, moral ve içgüdüsel mazoşizm gibi süperego baskısından kaynaklanan impuls ifadeleri olabilir. Bunlara ego-idealinden kaynaklanan baskılar da eklenebilir.

Früstrasyon toleransı B ve C komponentleri içinde yer alır.

Skala

1-a Agresyon ve/veya depresyon ve/veya seksüel ortaya koyuşlar en aşırı biçimdedir. Örneğin cinayet, intihar girişimleri ya da cinsel eylemler sık ve kronik biçimde yineleniyordur.

1-b Sürekli ve önlenemez şekilde cinayet, intihar veya tecavüz girişimleri vardır.

1-c Primer olarak kontrol çok yetersizdir.

2-a İmpulsif, kişilik fakat (I) kadar aşırı değil.

2-b Saldırgan tipte yaralamalarda bulunma süreğen şekilde sinirlilik ve öfke nöbetleri ile kendini kaybetme

2-c Kontrol yetersizliği esastır. Seksüel, agressif veya diğer dürtüler dürtü baskısı ve zayıf kontrol nedeniyle güçlkle tutulmaya çalışılır

3-a Sık olarak kuvvetli dürtüler hissedilir, bazen kontrol altında tutulabilir ve dürtünün farkına varılır

3-b Düşük früstrasyon toleransı. Ani öfkelenmeler ve öfke nöbetleri olabilir. Alkole, sekse veya yiyeceklere periodik düşkünlükler, olabilir, Früstrasyon veya dürtü baskısına örnek olarak olarak hipomanik davranış gösterebilir. Kendine yönelik zarar verme ciddi mazoşist sınırlar içindedir.

3-c Dürtüler aşırı zayıftır veya aşırı şekilde, kontrol ediliyordur. Aşırı kontrol çok rijid olmalı ve aşırı kontrol dönemlerini ya iflas dönemleri ya da psikosomatik hastalıklar izlemeli.

4-a Dürtü şiddeti daha azdır veya seyrek

4-b Dürtüsel davranış daha az ciddi sonuçlara yol açar ve daha seyrek. dürtüsel davranıştan sonra pişmanlık duyulur. Agressif davranış daha çok sözeldir. Kendine yönelik zarar vermeler daha moral mazohistik niteliktedir.

4-c Kontrol daha iyidir. Kendine hakim olma çabası bazen dışarıya rijid bir görüntü verilmesine neden olur.

5-a Dürtüler bazen ortalamadan az, bazen ortalamadan yüksek olarak yaşanır. Bu durum, spesifik bir dürtü, affekt veya impulsü ilgilendirir.

5-b Sinirlilik veya impulsiflik bir kişilik özelliği olmaktan çok özel veya çatışma yüklü alanlarda görülür. Hafif duygulandırıcı olaylara bazen fazla, bazen az yanıtlar verilir. Ortalamadan daha kolay sinirlenen ve alt üst olan bir kişi olmasına rağmen eylemleri tümüyle egosuna yabancı değildir. Kendine yönelik davranış ılımlı moral mazonizm şeklindedir.

5-c Kontrol çelişkiden uzak alanlarda otomatik olabilmektedir. Otomatik olamayan alanlarda çaba göstererek kontrol mümkün olabilir.

6- Kişinin kontrolünü kaybetmesi ya da kontrolün zayıflaması özel koşullarda olabiliyordur.

7- Otomatik regülasyonda ve güdülerin kontrolünde objektif ve subjektif olarak minimal zorluklar vardır. Kişi İş yaşamında, cinselliğinde, eğlencede, obje ilişkilerinde genel olarak çok rahattır.

NESNE İLİŞKİLERİ

Komponent Faktörleri

- A. Başkalarıyla ilişkisinin derece ve çeşidi (çekilme ekilimi var mıdır, narsisistik benlik ilgisi, narsisistik obje seçimi)
- B. Aktüel ilişkiler, geçmişteki ilişkilerden uyumlu biçimde mi, uyumsuz biçimde mi etkilenmiş, yoksa onları tekrar mı ediyor?

Skala

1- Nesne ilişkisi yokluğu. Çekilme, stupor veya hiç konuşmama. Münzevi yaşamı, İlişkiler, presembiotik, sıklıkla otistiktir.

2- Çekilme vardır fakat (1) kadar yaygın ve aşırı değil. Örneğin, tam bir çekilmeden çok şizoid çözülme veya ciddi narsistik veya sembiotik ilişkiler. İç içe girmiş ilişki, yoğun sadomazoşistik bağlılık. Genel olarak oral istek, destrüktif asılma, çözümlenmemiş yoğun ambivalans anal sadizm gibi çocukluğa özgü nitelikler taşıyan ilişkiler. Objeye kaybına, sevgi kaybına veya narsistik zedelenmeye yanıt ayrılık anksiyetesi şeklinde olur.

3- (2) gibi, fakat daha az patolojik veya daha az yaygındır.

4- Önemli kişilerle ilişki nörotik tip interaksiyonlarla karakterizedir. Çekilme, narsistik, sembiotik tiplerde olabilir. Fakat (2) ve (3) deki kadar regrese değildir.

5- (4) gibi, fakat daha az ciddi. Bozuk etkileşimler daha az kişiyle ve daha seyrek.

6- Olgun, üretken amaçlara yönelik obje ilişkileri. Zaman zaman zorluklar vardır, fakat makul çözümler bulunur.

7- Optimal ilişkiler. Doyumlar olgun erişkine uygundur. İlişkiler karşılıklıdır.

DÜŞÜNCE SÜREÇLERİ

Komponent Faktörleri,

A- Dikkat, konsantrasyon, öngörme, kavram oluşturma, hafıza, dil süreçlerinin yeterlilik durumu.

B- Gerçeğe yönelme ve organize olmanın derecesi.

Skala

1-a Kontrol süreçlerinin ileri derecede bozulması. Dikkat tamamen dağınık, konsantrasyonu ayakta tutamamaya bağlı olarak soruları yanıtlama yeteneğinde minimal düzey. Hafızanın ciddi bozulması. Soyutlama yeteneğinde ciddi total kayıp. İlişki kurmaktan minimal yetenek: mutizm, kelime salatası neolojizm ve klang assosiasyon.

1-b Gerçeğe oriantasyon ve organizasyonda ileri derecede çökme. Düşünce tuhaf ve delüzyoneldir. Çağrışımlar kaybolmuştur, otistik mantık, fragmantasyon sembolizasyon ve çelişkiler hakimdir.

2-a Kontrol süreçlerinin belirgin iflası: kişi dikkat ve yoğunlaşmasını toparlamaya çalışıyor fakât karışıcı çağrışımlar dolayısıyla başaramıyordu.

2-b- Gerçeğe yönelimin belirgin iflası: İyi organize olmuş delüzyonel sistem düşünce alanının önemli bir kısmına egemendir. Bazı yorumlar fantastik niteliğine yaklaşır. Bazı otistik ve birçok tuhaf düşünceler vardır. Düşünme sık sık parçalanmakta ve anlaşılmaz olmaktadır. Düşüncedeki rijidite anlamlı iletişimi İmkansız kılmaktadır.

3-a Kontrol süreçlerinin epizodik iflası: dikkat dağınıklığı ve düşünce akışının sürdürülmesinde ki güçlükler nedeniyle iletişim bozuktur Uzak hafızadaki iş, okul, öz geçmişle ilgili bozukluklar bilgi alımını engelleyecek, birbiriyile uyuşmayan bilgilerin elde edilmesine neden olacak kadar fazladır. Somut düşünce egemendir, ancak olgular arasındaki bazı ilişkiler kurulabiliyordur. Kategorizasyon ön plandadır ve olgular arasındaki farklılıklar gözden kaçıyor. Düşünce "hep ya da hiç" tipindedir. Düşünce rijiddir.

3-b Gerçeğe yönelme ve organizasyonda sınırlı iflas; Sınırlı delüzyonlar bazı kuşkuyla birlikte vardır. Bunlar, düşüncedeki adaptif öz eleştiri mekanizmasının ilkel şeklidir. Bazen düşünce organizasyonu bozulmaktadır ve izlenmesi

güçleşmektedir. Mantık tam sağlam değildir. Bazı tuhaf düşünceler hala olabilir. Belirsizliğe tahammülsüzlük vardır.

4-a Kontrol süreçlerinin stres altında iflası: uzak olaylar hakkında genel belirsiz ve özgüllük eksikliği veya zaman zaman hatırlama güçlükleri ve kavramlaştırmada sınırlı yetenek. Stres altında somut veya ciddi kuşkuculuk, bazı blokajlar, Otomatik cümlelerin kullanımı.

4-b Gerçeğe yönelme ve organizasyonun stres altında iflası: stres altında düşünce bozuk ve anlaşılmazdır. Gerçeği değerlendirmede önemli bir bozukluk yoksa da bazı kavramların gerçeklik temeli kuşku götürür niteliktedir. Şizoidlerde görüldüğü gibi bazı kendine özgü düşünceler dile getirilir. Rijidite serbest bilgi alışverişini ve beraber araştırmayı engeller.

5-a Kontrol süreçlerinin stres altında minör iflası: Stres altında dalgınlık ve şaşkınlık fakat yeniden kendini toplama ve uygun yanıt verme yeteneği vardır. Gerçeğe yönelme ve organizasyonda stres altında minör iflas gerçeği distorse algılama mümkündür, fakat farkedilip düzeltilebilir. Stres altında zaman zaman müphemlik ve anlaşılabilir olmaktan uzaklaşma. Olaylarına etkisi, altında fazla kalınmakta ve bu yüzden rijid olunmaktadır.

6-a Kontrol süreçlerinin tatminkâr işlemesi: kesintisiz bir konuşmayı sürdürmek ve izlemekte yeterlilik.

Konu dışına çıkıldığında fark edip konuya dönebilir. Hafıza bozukluğu yoktur. Soyutlama stres altında nadiren bozulur. Stres altında müphemlik oluşabilir.

6-b Gerçeğe yönelme ve organizasyonda tatminkar işleme: düşünme, büyük ölçüde mantıklı ve düzenlidir. Bazı egosantrik kavramlar, minör distorsiyonlar veya stres altında müphemlik bulunabilir. Esneklik görülür. Örneğin yeni düşünceler tartışılır, araştırılır.

7-a Kontrol süreçlerinin optimal çalışması; Konsantrasyon ve ani dikkat yeteneği. (Paranoid ve obsessif uyanıklıktan ayırt edilmeli) iç çağrışımların baskısıyla bozulma olmaması. Çağrışımlar anlamlı olarak iletişime dahil edilir. Hafıza keskindir. işlevsel, somut, soyut ve sembolik öğeler esnek ve uygun şekilde kullanılır. Açıklık, uygunluk, ifade esnekliği ve konuşma akışının düzgünlüğü dikkati çeker.

7-b Optimal gerçeğe yönelme ve organizasyon; Düşünce çok iyi örgütlenmiştir ve mantıkla uygunluk içindedir. Esneklik kendini, zıt öğeleri bir arada barındırabilmekle gösterir.

YARATICILIK

Komponent Faktörleri

A-Salınım sürecinin birinci fazı algısal ve kavramsal keskinliğin gevşemesi ve bilinç öncesi ve bilinçaltının içeriğinin farkına varılmasının artması.

B- salınım sürecinin ikinci fazı; yaratıcı bütünleşmenin sonucu olarak adaptif potansiyelin artmasıyla yeni konfigürasyonların bilince maledilmesi (indüksiyonu)

Skala

1- Regresyon oluştuğunda en patolojik ve maladaptif şekliyle oluşur ve hiçbir ego fonksiyonu hizmetinde kullanılamaz.

2- (1) gibidir ancak daha az aşırıdır ve geçicidir veya deha az primitiftir veya hiç bir regresyon yoktur. Bu kişilik oluşumunun, düşünce ve davranışın aşırı katılığına bağlıdır. Kişi hiç bir fanteziye veya oyuna girişemeyecek kadar enerjisini savunucu çabalarına katıca bağlamak zorundadır ve aşırı prensipli veya obsesiftir.

3- **Salımlı işleme vardır**, ancak katıdır. Örneğin, obsessif aşırı düşünceleri vardır ve regrese olabiliyordur. Regresyon oluştuğunda egoya yabancı olarak yaşanır, anksiyete ve semptom nedeni olur. Adaptasyonda düşme yaratır.

4- **Salımlı işleme** (3) den daha yumuşaktır, ego fonksiyonlarında ki regresyon biraz daha ego sentoniktir. Primitif düşünce, fantezi ve duyguların zevk vermesine daha fazla izin verilir. Yine de kişinin bu regressif zevkin üretken ve adaptif sonuçlarını yönlendirmede zorlukları vardır.

5- (4) gibi fakat regresyonun zevkleri daha fazla yaşanır ve regresyon daha adaptif olarak yaşanır. Bununla beraber salınım fonksiyonu stres altında yaratıcı ve adaptif kullanıma sokulamaz.

6- (7) gibi fakat regresif içeriğin adaptif-yaratıcı kullanımı (7) kadar gelişmemiştir. (5)'den daha iyi çünkü salınım fonksiyonu daha stabil ve gerektiği zaman kullanılabilir durumdadır.

7- Primitif işleme biçimlerinin kullanımı ve bunların uygun mecalara aktarılması esnek ve otomatik salınımlarla olur. Böylece neşeli fanteziler birincil süreç düşünce biçimi ... vs. sanat, mizah, oyun, cinsel doyum ve performansta, hayali ve yaratıcı aktivitelerde adaptif ve üretken olarak kullanılır.

SAVUNMALARIN İŞLEYİŞİ

Komponent Faktörleri

A-Savunucu komponentlerin düşünce ve davranışı adaptif veya maladaptif etkileme derecesi.

B- Bu savunmaların başarı veya başarısızlık kapsamı (Anksiyetenin depresyonun veya diğer disforik duygulanımların belirmesi ve savunucu görevinin yerine getirilemediğinin anlaşılması.)

Skala

1- İd ve bilinçaltı içeriğin dışarı taşması ile karakterize tüm savunucu işlevlerin masif iflası, uyanık durumdayken hasta rüya durumunda gibidir. Anksiyete ve paniğin derecesi aşırıdır.

2- Savunmaların iflası (1) den daha az aşırı ve daha az yaygındır. Anksiyete serbest ve akuttur. Veya en ilkel savunmalar tüm işlemeye hakimdir ve masif yaygın ve katı biçimde kullanılır. Affektler bilinçli düşüncelerin yerini aldığıında massif regresyon ve blokaj görülür. Veya yaygın obsesyonel sistemler aşırı entellektüelizasyonlar ve izolasyonlarla tiim affektleri örter ve sahneye egemen olur. İç ve dış gerçeğin aşırı inkar nerdeyse tüm gerçekten çekilmeye neden olabilir. Projeksiyonun en aşırı şekilde kullanımı delüzyonel bir sistem yaratır. Ayrıca ilkel bölünme arkaik introjeksiyonların savunma için kullanıma, agressör ile identifikasyonun patolojik formları görülebilir.

3- (2) gibi fakat daha az aşırı. Sıklıkla dürtülere bağlı materyel, egoya yabancı düşünceler ortaya dökülür. Daha çok agorafobiye ve klastrofobiye benzer anksiyete vardır. Affekt tasarımı düşünceye baskın olabilir.

Veya obsesyonel sistemler (2) deki kadar yaygın değildir. Projeksiyonlar ve delüzyonlar veya yarı delüzyonlar daha kapsamlı yoğundur. Algısal uyanıklık, vazgeçme, kaçma ciddi inhibisyonlar, ego kısıtlamaları, intellektüalizasyon ve İzolasyon gibi savunmalar görülebilir.

4- Bu seviyede semptomlar savunmaların bir görüntüsü olarak belirir; " Dürtü ifadeleri ile savunmalar özgül çatışma durumlarında dürtü derivatiflerine karşı uzlaşırlar. Örneğin rasyonalizasyonun. Reaksiyon formasyonunun geçici projeksiyonların bir transferans reaksiyonunda kullanılması.

5- (4) gibi fakat daha az ciddi, daha az yaygın ve sık. Savunucu reaksiyonlardan vazgeçme ve düzelme yeteneği var.

6- Savunucu işlemler sadece aşırı stres durumlarında veya adaptasyon hikmetinde kullanılır.

7- Optimal id, ego, süperego ve dış gerçeklik arasındaki denge, eylemci ego işlevlerinin (sentetik adaptif vs) savunmaları gereksiz kılma" sına neden olur. Bilinçaltı materyal bozulmaya ya da anksiyeteye yol açmaz. Acı verici ve disforik materyalin zararından korunma dikkate alma muhakeme etme ve uygun şekilde eyleme geçme ile sağlanır.

UYARICI EŞİĞİ

Komponent Faktörleri

A-Uyaran eşiği, uyarana duyarlılık ve çeşitli duyum modlarındaki uyaran sınırının farkında olma.

B-Dezorganizasyon, boş verme, çekilme veya aktif savunmalar aracılığı ile baş edilmeye çalışılan duyumsal uyarılmanın çeşitli seviyelerine verilen yanıtın niteliği.

Skala

1-a L.S.B. (low stimulus barrier - Düşük uyaran süzme) Aşırı düşük eşik, uyarının farkına varma hiperakut olabilir. Başetme yolları hiperkinetik veya kaotik tip motor boşalım olabilir. (Örneğin amaçsız döğünme) Fazla uyarı uyku bozukluklarına, psikosomatik rahatsızlıklara yol açabilir. İlaçlara aşırı cevap. Hastalıkların prodromal dönemlerine ve subklinik seyirlerine aşırı duyarlılık. Yavaş iyileşme hızı. Bilinçaltıyla algılanan, periferik ve rastlantıya bağlı uyarılar iç homeostazisi ve uyum çabasını bozabilir.

1-b L.S.B Aşırı düşük eşik, kişi burada uyarınları çeşitli masif savunmalarını kullanarak düşürmeye çalışır (örneğin katatonik prototip çekilme, boş verme, inkar) Bu savunma operasyonları ani kaotik motor boşalımlardan kaçınmayı sağlar. Motor yanıt böylece daha çok katatonik stupora benzer.

1-c H.S.B (Hight stimulus barrier - Yüksek uyaran süzme) Davranışsal olarak 1 b ye benzer

2-a-ve b. L.S.B. 1 a ve 1 b ye benzer fakat daha az aşırıdır.

2-c H.S.B Kişilik yapısı olarak olağan dışı, olağan ve hatta potansiyel olarak minimal düzeydeki uyarılmaların farkına varılmasına karşı savunmalar oluşturulmuştur. Katı savunma ve kontroller katıca sınırlanmış motor boşalım patternleri, zayıf ayırma ve fakirleşmiş estetik yargılara yol açar.

3-a- L.S.B. Daha az kaotik motor boşalım ve daha çok genel: bir irritabilite vardır. Kadınlarda aşırı premenstural gerginlik olabilir. Isı gürültü ışık gibi ortamların orta şiddette değişikliklerine duyarlı fakat (1) ve (2) gibi dezorganizasyon göstermez.

3-b- L.S.B. Olasılıkla çocukluktaki yüksek uyarımlara bağlı olarak kişi göreceli olarak düşük eşığe rağmen yüksek duyum girişine davranışsal olarak alışmıştır. Fazla uyarıya gereksinim bazı uyarıcı ilaç alışkanlıklarına neden olabilir Fasla uyarıya savunma olarak, uykuya girme olabilir.

3-c Yüksek duyum girdilerine göreceli ilgisizlik, yüksek ağrı eşığı.

4-a- L.S.B Düşük eşığe rağmen fazla uyarıya karşı orta derecede korunabilme yüksek duyum girdilerine irritabilite hissedilmesine rağmen sabırla tahammül edebilme. Bu, çabuk yorulmaya ve kendini toparlamada güçlükler yol açar.

4-b- L.S.B. yüksek duyum girdileri ile karşılaştığında çok büyük heyecanlara yol açmaz. Bu savunma amacıyla ya da temel uyarı açlığı (uzamış sessizliğin, sessiz yerlerin kişiyi rahatsız etmesi) yüzünden böyle olur.

4-c- H.S.B. Kişi göreceli olarak yüksek duyum girdisine ilgisizdir ve ortalama şiddetteki çevresel uyaranlara cevabı düşük seviyededir. Hatta bazen letarjik, yüksek girdiye sakince yanıt verici olarak görülür.

5-a- L.S.B. Bu noktada a ile b arasındaki ayrım ortadan kalkar çünkü boşalım ile kontrol patternleri arasındaki denge birinin diğerine üstünlüğünü bitirir. Hastanın başa çıkması savunmadan çok göreceli olgun ego kontrolleri ile sağlanır. (4) de olduğu gibi bu, yorgunluğa yol açabilir. Fakat kendini toparlama daha hızlı ve iyidir.

H.S.B (4C) gibi, daha hafif.

6- Burada LSB ve HSB arasındaki farklılık kaybolmaya başlar. Eşiklerde esnek biçimde LSB ve HSB arasında gidip gelme olur. Doğuştan eşğin HSB mi yoksa LSB mi olduğunu anlamak zordur, Uyarının farkında olma ve onu yaşantılamaya duruma bağlıdır savunmalar ve kontroller esnektir.

7- Otomatik ve esnek olarak LSB ve HSB bütün derecelerde salınım gösterebilir. Savunma ve kontroller sadece optimal adaptasyon için kullanılır. İnterpsişik çatışmaları çözmek için kullanılmaz. Yüksek duyum girdisinde yada, duyumsal deprivasyon durumlarında diğer ego fonksiyonları bozulmaz.

OTONOM FONKSİYONLAR

Komponent Faktörleri

A- Primer otonomilerin (görme, işitme, dikkat, dil, hafıza, Öğrenme ve motor işlevler gibi) bozulmasından etkilenme derecesi.

B-Sekonder otonomilerin (Alışkanlıklar, Öğrenilmiş karmaşık beceriler; çalışma rutinleri, hobiler ve ilgiler gibi) bozulmasından etkilenme derecesi. Hartmann'a göre primer otonomi işlevleri salgı, dikkat (kasıtlılık), objeyi kavrama, düşünme, dil, hafıza, üretkenlik, motor gelişmedir.

Skala

1-a Psişik çatışma nedeniyle primer otonomi işi evlerinden birinin veya daha fazlasının bozulması. (Örneğin, fonksiyonel körlük, mutizm, katatonik postlar, algı veya düşünceyi ciddi şekilde bozan hallisünasyon ve/veya hezeyan)

1-b Sekonder otonom işlevlerin. Çoğu yoğun olarak kullanılmamaktadır. Örneğin deneyimli bir işçinin görevini yapamaması.

2-a Primer otonomi işlevlerindeki bozulma anlamlı derecededir, fakat (1) den daha azdır. Hezeyan, halisünasyon ve irade bozuklukları daha hafif etkiliyorlardır.

2-b Beceri ve alışkanlıklar ciddi ölçüde bozuktur, fakat (1) kadar değildir. Bir işin yeterli ölçüde yapılabilmesine imkan vermez.

3-a Psikik çatışmanın bozucu etkisi orta derecededir. Algı ve düşünce organize olmamış ve kısa süreli halisünasyon ve hezeyanlar görülebilir.

3-b- Beceri, alışkanlık ve otomatik davranışlar orta dereceli bir bozulma içindedir. Daha Önce otomatik ve rutin olarak yapılan işler Önemli Ölçüde gayretle ve minimal yeterlilikte yapılabilmektedir. Bu seviyede puan alan kişilerde nadiren hobiler bulunabilir.

4-a Primer işlevlerdeki bozukluk orta derecededir.

4-b Sekonder işlevlerdeki bozukluk orta derecededir. Bir alandaki rutin işleri başarmak için büyük çaba sarf etmek gerekir.

5-a ve 5-b Daha önce küçük bir gerginlikle yapılan işler için daha fazla gayret gerekir. Çatışmanın etkisi daha azdır, ancak fark edilecek ölçüdedir.

Sekonder otonomi beceri ve alışkanlıklarının seksüalizasyon ve agresyona orta derecede dayanma gücü vardır.

6-a ve b Primer ve sekonder otonomi yapıları nadiren veya minör derecede bozular. Sekonder otonomi beceri ve alışkanlıklarının seksüalizasyon ve aggressivizasyona orta derecede yüksek dayanma gücü vardır.

7-a ve b Primer ve sekonder otonomi işlevleri rahatlıkla, adaptir olarak ve dürtü interferansı olmadan kullanılır. Alışkanlık, düşünce, algı, seksüalizasyonu ve aggressivizasyona yüksek direnç gösterir.

SENTEZ YETENEĞİ

Komponent Faktörleri

^

A-Farklı veya potansiyel olarak zıt davranış, tavır, değer, duygulanım ve kendini ortaya koymaların entegre edilme veya bağdaştırılma derecesi.

B-Psikik ve davranışsal olguların zıtlıklar taşısa da taşınmasında: birbirleriyle bağdaştırılma derecesi.

C-Değişik düzeylerdeki stres altında korunabilen organizasyon ve stabilite derecesi.

Skala

1-a Duygulanım, düşünce, davranış ve benlik imajı entegrasyonu çok düşüktür. Düşünce ve davranışa eşlik eden duygulanımın uygunsuzluğu ile kendini gösterebilir. (Üzüntülü bir şey anlatırken gülme gibi) Veya birbirini izleyen davranışlar aşırı labilite ve uygunsuzluk gösterirler. Örneğin 1 dakika önce sevecenken bir süre sonra nefret davranışları göstermek gibi. Kişinin yaşamındaki olayların arasındaki devamlılık duygusu yoktur. Çoğul kişilik, amnezi ve/veya füğ durumları gibi majör disosiatif sendromlarda görülür.

1-b Adaptasyon hizmetinde deneyimin değişik görüntüleri arasında aktif bağlantı kurma hiç yoktur. Örneğin kişi güncel problemlerinin çözümü için geçmiş deneyimlerinden yeterince yararlanamaz. Planlanmış aktiviteleri başarma yeteneği minimaldir.

1-c Değişen yada stres dolu dış koşullarda organize ve stabil kalma yeteneği hiç yoktur.

2-a Davranışta ve deneyimde kendini ortaya koyuşta az ölçüde sentez ve entegrasyon vardır öte yandan deneyimin önemli alanlarında ciddi çelişki ve fragmantasyonlar mevcuttur. Böylece kişinin davranışları sıklıkla ciddi olarak tuhaf görülür, örneğin şiddetten nefret ettiğini söylerken sıklıkla şiddet davranışları gösterir.

Depersonilizasyon, derealizasyon duyguları görülebilir

2-b Deneyimin farklı görüntüleriyle bağlantı kurmak için çaba göstermek gerekir. Kişi geçmiş deneyimlerinden nadiren yararlanabilir. Günlük yaşamdaki dezorganizasyon zamana uyuma, planlama ve amaçlı etkinlikleri başarmaya yansır ve bunlar yetersizdir.

2-c Dış koşulların değişmesi ve hatta minör çevresel stres çoğu zaman sınırlı derecedeki organizasyon ve stabiliteyi etkiler.

3-a Ego fonksiyonlarının entegre olmamışlığı sonucu oturmuş yaşam amaçlarının olmaması. Birbirine karşıt görevlere ilişkin kavramlar, ciddi psikosomatik hastalıklar (ülseratif kolit gibi) bulunabilir. Bu düzeyde majör dissosiasyonlar yoktur, fakat kimlik çelişkileri dikkat çekicidir.

3-b Günlük yaşamda yeterli organizasyon yoktur, fakat basit etkinlikler başarılabilir; eşyaları bulmakta güçlükler, önemli ödemeleri unutmalar gibi aksaklıklar görülür.

3-c Dış çevredeki göreceli küçük zorluklar orta derecede stres yaratır ve organizasyon düzeyinde küçük düşme olur.

4-a Bazı büyük alanlar entegre iken, tavırlar, benlik imajı ve değişik amaçlar arasındaki karşıtlık gibi çeşitli alanlarda çelişkiler görülür. Kişi uygunsuz ve çelişkilidir.

4-b Deneyimlerin değişik alanları arasındaki ilişki kurmakta aktif çabalar sadece orta derecede başarılıdır. Amaçlı planlı etkinlikler başarılabilir, fakat bunların başarılabilmesi için kişinin programlar yapması, listeler tutması gerekir.

4-c Küçük değişiklikler ve ufak stresler kişiyi çok sarsmaz.

5-a Kişiliğin majör alanlara uygun derecede uyumludur. Zorluklar zaman zaman oluyordur. Kendini ortaya koyuş yeterince entegredir ve major kimlik sorunları görülmez. Fakat uygunsuz tavır, davranış, değer ve duygulanımlar zaman zaman görülür.

5-b Deneyimin değişik görünüşlerini bağdaştırmak için gösterilen aktif çabanın periodik iflasları görülür.

5-c Dış koşullar hızla değiştiğinde ve/veya stres ortamında organizasyonel düzey çoğu zaman korunabilir.

6-c Kişiliğin majör faktörlerinde uygunluk ve uygun derecede entegrasyon bulunur. Sosyal, cinsel ve mesleki alanlar tatmin edici ölçüde entegredir. Zaman zaman minör uygunsuzluklar görülür.

6-b Deneyimin farklı alanlarında nedensel bağlantılar kurulabilir. Davranışlar genellikle iyi organize olmuştur. İstekler ve dış gerçekler kişiye göreceli olarak hafif stres yükler.

6-c Çevresel koşullardaki ani değişiklikler ve stresli durumlara rağmen kişi göreceli stabiliiteye organizasyonu ayakta tutar.

7-a Kişi düşünce, duygulanım ve davranışta yüksek uygunluk ve entegrasyon gösterir. tavır ve değerleri uyumludur benlik kimliği kuvvetlidir.

7-b Kişi yaşamsal deneyimlerini İyi değerlendirir ve sorunlara yaratıcı çözümler bulur.

7-c Çevre koşulları ani ve stres dolu olarak değişse bile kişi göreceli stabilitesini ve organizasyonunu korur.

HAKİM OLMA- BAŞARMA

Komponent Faktörleri

A-Kişinin halen yapabildiği yetenektir.

B-Kişinin ne yaptığı ve ne yapabileceği hakkında ne hissettiği yetenek duygusudur.

SKALA

1. Kişi çevreyi değiştirmek için ya da çevreyle etkilişime girmek için hiç bir şey yapmamaktadır.

1-b Yetenek hissi hiç yoktur, kişi kendini hiç bir şey yapamaz olarak hisseder.

2-a Kişi minimal çaba gösterebilir.

2-b Minimal yetenek hissi vardır, her hangi bir başarı “şansa” ya da “kadere” bağlanır. Absürd büyüklük hezeyanları yine bu puanla değerlendirilir.

3-a Çevreyle başarılı etkileşim primer olarak pasif becerilerden veya pasif manipülasyonlardan gerçekleşir.

3-b Yetenek gerçek dışı olarak düşük hissediliyordur. ciddi mazohistik ve ego kısıtlılığı olanlarda görülür. Yetenek duygusu şişkin olabilir.

4-a Beceri bazen pasif bazen aktiftir. Kişide yerinde olmayan başarısızlık, rejeksiyon, riske girme korkusu olabilir. Ya da yetenek hissi aktüel yetenekten daha düşüktür.

4-b Kişi çabalarının değerini düşük bulur.

5-a Performans düzeyi çoğu zaman yüksektir. fakat sınırlı alanlarda başarı düşüklüğü vardır. Bu düzeyde abartılı her şeyi kendi yapmak isteyenlerde vardır. Bu aktif egemen olma gereksinimi uygunsuz düzeydedir ve geçici olarak başkalarına pasif uymaya katlanamamaktan kaynaklanır.

5-b Yetenek duygusu çoğu zaman yüksektir. Çaba gösterme konusunda sınırlı yetersizlikler olur.

6- Aktüel yetenekler yüksektir. Kronik inhibisyon durumlarından etkilenir.

7-a Kişi her işi yapmaya ve kavramaya çalışır, çevreyi adaptasyon hizmetinde değiştirme çabası vardır. Başarısı yüksektir. Kendine güveni tamdır. Ayrıca diğer insanların yardımlarını da kabul eder. İş, sevgi ve eğlencede en tatminkar yolları bulabilir. Gerekğinde yardımcı olmayı bilir.

7-b Subjektif yeteneklerinin farkında olma. Becerileri ile uygunluk içindedir. (Bellak 1968)

5.10.1.3 Wonderlic Personnel Test (WPT) ;

Ölçeğin 1989 yılında Leopold Bellak tarafından yayınlanan manualinde; ölçeğin geliştirilmesi aşamasında Wechsler-Bellevue Zeka Testinden(WAIS) çok etkilendiğini; hem ölçek yapısı olarak hem de ego işlevleri ile zeka arasında anlamlı ilişkiler bulunabileceğinden bahsetmiştir (Bellak 1988). Ego; insan kişiliğinin “kendisi” ya da “öz benliği” olarak yaşadığı ve algılama yoluyla dış dünyayla ilişki kurduğu bölümüdür. Anımsamak, değerlendirmek, tasarlamak, çevredeki fiziksel ve toplumsal dünyaya uygun yanıtlar vererek uygun davranışlarda bulunmak, egonun görevidir. Canlı ile çevresi arasındaki ruhsal düzenlemelerden sorumlu olan egonun temel işlevi, uyumdur. Bu tanım, çok büyük ölçüde zeka'nın bir uyum sağlama süreci olarak tanımlanması ile örtüşmektedir. Bu nedenle Bellak'tan sonra bir çok araştırmacı, zeka ile ego işlevleri arasındaki ilişkileri araştırmışlar ve çeşitli düzeyde anlamlı ilişkiler bulmuşlardır.

Yukarıda açıklanan gerekçelere dayalı olarak ilk etapta testin yapı geçerliğini sınamak üzere zeka değişkeni seçilmiştir. Ancak WAIS-R testinin henüz bilimsel olarak geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışması yapılmadığı için, bu araştırmada zeka özelliğini ölçmek amacıyla Wonderlic Personel Test seçilmiştir.

Wonderlic Personnel Test (WPT); Eldon F. Wonderlic tarafından 1936 yılında genel bilişsel yeteneği ölçmek üzere geliştirilmiş 12 dakikalık bir testtir. Ölçeğin WAIS ile çok yüksek korelasyonları vardır ve ölçek puanları buna bağlı olarak IQ puanlarına dönüştürülmektedir. Bilişsel yetenek, bireylerin öğretilenleri anlama, bilgi edinme-oluşturma (acquire language and build knowledge) ve problem çözmede hangi düzeyde olduklarını betimlemektedir. WPT puanları, öğrenme ve problem çözme yeteneklerinin bir göstergesini ortaya koymaktadır. WPT'nin 14 ayrı dile çevrilmiş versiyonları bulunmaktadır. Testin Türkiye için geçerlik ve güvenilirliği; Savran ve arkadaşları tarafından 1993 yılında başlamış, üç yıl sürmüş ve

Amerikan Psikoloji Derneği Toronto kongresinde sunulmuş ve kongre kitapçığında yayımlanmıştır (Savran ve arkadaşları 1996, Wonderic 1970). Şu anda WPT'nin Türkiye'de iki ayrı versiyonun geçerlik, güvenirlik ve norm çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada Savran ve arkadaşlarının (1996) geçerliği ve güvenirliği yapılmış versiyonu kullanılmıştır.

5.10.1.4 Sıfat Listesi (Adjective Check List)(ACL)

Ego kavramı, ilk kez psikoloji dünyasına Psikoanalitik Kişilik Kuramı tarafından kazandırılmış ve zamanımıza kadar; kişiliğin en önemli alt birimlerinden birisi olarak tartışılmasız kabul edilmiştir. Bu nedenle ego işlevleri ölçeğinin yapı geçerliğini sınamak üzere kişilik özelliğinin de bir değişken olarak kabul edilmesine karar verilmiştir. Bu araştırma kapsamında ego işlevleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Sıfat Listesi (Adjective Check List)(ACL) ölçeğinin kullanılmıştır

Sıfat Tarama Listesi 1949 yılında Berkeley Kişilik Değerlendirme ve Araştırma Enstitüsü'nde Sıfat Listesi (ACL- Adjective Check List) adı ile geliştirilmiştir. Bireylerin kişilik özelliklerinin saptanması amacı ile geliştirilmiş olan ölçek 1993'te revize edilmiş ve son halini almıştır. Sıfat Listesi, günlük hayatta kullanılan tanımlayıcı ve niteleyici özellikteki 300 sıfattan oluşmakta, bireylerin tanınmasını amaçlayan bireysel ve somut bir teknik olan Q-Sort tekniğine dayanmaktadır. Bireyler bu listeden kendilerini tanımlayan sıfatları işaretler, amaç bireyin işaretlemeleri çerçevesinde kişiliğinin belirlenmesidir. Ölçek, bireylerin karşılatılmasına dayalı derecelendirmeleri ortaya koymak yerine bireylerin kişisel özelliklerini ortaya çıkartır(Savran 1993).

Sıfat Listesi, Cattell'in ortaya koyduğu 171 kişisel özellik listesine dayanmaktadır, bu listeden 125 sıfat seçilmiş daha sonra Freud, Jung, Mead ve Murray'in kuramları gözden geçirilmiş kişiliğin tanımlanmasında kullanılacak bazı sıfatlar listeye eklenmiştir. Yapılan incelemelerde listeye bazı eklemeler ve listeden bazı çıkartmalar yapılmış ve liste 1952 yılında 300 sıfatlık son halini almıştır. Ölçekte 5 alt grup altında yer alan 37 alt ölçek bulunmaktadır. Kontrol Ölçeklerinin altında, İşaretlenen Toplam Sıfat Sayısı, İşaretlenen Tercih Edilen, İşaretlenen Tercih edilmeyen, sıfat sayısı alt ölçekleri yer almaktadır. İhtiyaç

Ölçeklerinin altında, Başarı, Başatlık, Sebat, Düzen, Duyguları Anlama, Şefkat Gösterme, Yakınlık, Karşı Cinsle İlişki, Gösteriş, Bağımsızlık, Saldırganlık, Değişiklik, İlgi Görme, Kendini suçlama ve Uyarlık alt ölçekleri yer almaktadır. Çeşitli Ölçekler alt grubunda, Danışmaya Hazır Oluş, Oto-Kontrol, Özgüven, Kişisel Uyum, İdeal Benlik, Yaratıcı Kişilik, Askeri Liderlik, Erkeksi Özellikler ve Kadınsı Özellikler alt ölçekleri yer almıştır. Ego durumu Alt Grubu altında, Eleştirici Anababa, Koruyucu Anababa, Yetişkin, Serbest Çocukluk ve Uymuş Çocukluk alt ölçekleri yer alırken Orijinallik-Eğitilmiş Zekâ Alt Grubu altında Hayalci (A-1), Sezgici (A-2), Geleneksel (A-3), Analitik (A-4) alt ölçekleri yer almıştır. On altı yaş ve üzerindeki bireylere uygulanabilen test, hem bireysel olarak, hem de grup formatında uygulanabilmektedir (Savran 1993).

Testin en son 1983 versiyonu, Dr. Canan Savran tarafından Doktora tezi kapsamında Türkiye koşullarına uygun olarak Türkçeye adapte edilmiştir (1993). Alanında uzmanlık niteliği kazanmış akademisyenlerin ortaklaşa çalışmaları sonucunda testin Türkçeye çevrilmesi gerçekleştirilmiştir. Testin Dilsel Eşdeğerliliğinin ispatlanabilmesi için, testin İngilizce ve Türkçe formları; İngilizceyi ve Türkçeyi çok iyi bilen akademisyenlere uygulanmış ve tek tek her sıfat bazında istatistiksel işlemler yapılarak, testin Türkçe versiyonunun uygunluğu, geçerliği ve güvenilirliği ispatlanmıştır(Savran 1993, Harrison 2008.).

5.10.1.5. Belirti Tarama Listesi(Symptom Check List)(SCL-90-R)'

Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeğinin geliştirilme amaçlarından belki de en önemlisi normal ve davranış bozukluğu gösteren yetişkinlerin; ego işlevleri arasındaki farklılıkları saptamaktır. Ölçek özellikle dinamik psikiyatri alanında en çok kullanılan ölçeklerden birisidir. Açıklanan bu gerekçeye dayalı olarak yapı geçerliği için üçüncü değişken olarak Psikopatoloji seçilmiştir. Davranış Bozuklarının ölçümlenmesi için de, bu araştırma kapsamında Belirti Tarama Listesi(Symptom Check List)(SCL-90-R)'nin kullanılmıştır.

Ölçek 1977 yılında Deragatis tarafından geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin Türkiye için geçerlik ve güvenilirliği 1991 yılında İhsan Dağ tarafından gerçekleştirilmiş ve yayımlanmıştır(Köroğlu&Aydemir 2000).

Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SymptomCheck List-90-Revised, SCL-90-R) Psikiyatrik belirtileri olan bireyleri, olmayanlardan ayırmak için kullanılan bu araçtır. (Dağ 1991). Deneklerden son 7 gün içinde maddelerde yer alan belirtileri ne düzeyde yaşadıklarını 5 puanlık bir (0 ile 4 arasında; 0=hiç yok, 1= çok az, 2= orta derecede, 3=oldukça fazla, 4= ileri derecede) Likert tipi ölçek üzerinde değerlendirmeleri istenir. 90 maddeden ve 10 alt boyuttan oluşmaktadır: somatizasyon, obsesif-kompulsif, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm ve ek maddelerdir.

SCL-90-R'nin geçerliğiyle ilgili olarak yapılan çalışma sonuçları bu testin genel olarak psikopatolojiyi ölçebileceği, fakat alt ölçeklerin birbirinden farklı psikiyatrik belirti gruplarını ayırt edemeyeceği; ancak bir bütün olarak “psikiyatrik belirtiselliği” çok iyi gösterecek bir yapı geçerliğinin bulunduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Dağ 2000).

5.10.2 Tezin Çalışma Planı:

Şekil 3. Araştırmanın Adımları

1. Adım	<ul style="list-style-type: none">✓ EFA ölçeğinin Türkiye Geçerlilik Güvenirlilik çalışması yapmak için yayın evinden izin alınması✓ Çalışmanın yapılabilmesi için Marmara Üniversitesi'nden gerekli Etik iznin alınması✓ İstanbul ilinde yer alan şizofreni derneğinden çalışmanın yapılabilmesi için resmi izinlerin alınması.✓ Marmara Üniversitesi Haydarpaşa kampüsünde okuyan öğrencilere çalışmanın yapılabilmesi için gerekli yasal izinlerin alınması✓ İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim resmi iznin alınması
2. Adım	Şizofreni tanısı alan bireyler ve Marmara üniversitesi haydarpaşa kampüsündeki öğrenciler arasından basit rastgele örnekleme yöntemi ile araştırmanın örnekleminin belirlenmesi.
3. Adım	Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin (Ego Function Assessment Scale)(EFA-Ek.9) dil geçerliliği yapılmıştır. 30 kişilik pilot çalışma yapılmıştır.
4. Adım	Emekli Öğretim Üyesi. Dr. Canan Savran tarafından katılımcılara Wonderlic Personnel Test (WPT)), ölçeğini uygulayabilmek için gerekli eğitimin alınması.
5. Adım	30 şizofreni hastası katılımcıya ve 30 normal bireye, bireysel olarak yüzyüze görüşme tekniği ile bilgi verilip onam formu imzalatıldıktan sonra Kişisel Bilgi Formu (KBF-Ek.7.8), Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA- Ek.9), Wonderlic Personnel Test (WPT, Ek.10), Sıfat Listesi (Adjective Check List)(ACL Ek. 11) Belirti Tarama Listesi(Symptom Check List)(SCL-90-R, Ek.12),ölçeklerinin sırası ile uygulanması. 15 gün sonra Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA- Ek.3) re-test uygulanması.
6. Adım	Örnekleme oluşturan diğer 366 katılımcıya (183 şizofreni hastası – 183 normal birey) Kişisel Bilgi Formu (KBF- Ek.2), Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA Ek.3) ölçeğinin uygulanması.
7. Adım	İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'ndan uzman görüş çalışması için 10 Şizofreni tanısı almış bireye Kişisel Bilgi Formu (KBF- Ek.2), Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment Scale)(EFA Ek.3) ölçeğinin uygulanması ve 3 Psikiyatri klinisyeni (hemşire, psikolog, psikiyatri asistanı) tarafından Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği El Kitapçığı ile on kişinin ayrı ayrı değerlendirilmesi
8. Adım	Elde edilen verilerin analiz edilmesi.

5.11. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın temel amacı, “EFA” Ölçeğinin Türkiye koşullarına uygun dilsel eşdeğerlilik, geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmalarının gerçekleştirilmesi olduğu için, araştırma kapsamında; bilimsel olarak; yut dışında geliştirilmiş bir testin bir başka ülkeye uyarlanmasında gerekli olarak kabul edilen tüm istatistiksel analizler yapılmıştır. Bunlar sırası ile aşağıdaki gibidir:

5.11.1 Araştırma Kapsamında Kullanılan Anket ve EFA için Ön Hazırlık ve Pilot Çalışma Veri Çözümlemesi:

EFA'nın ön hazırlık çalışmasının ilk aşamasında; orijinal EFA İngilizce formu; İngilizceye hakim 3 araştırma görevlisi tarafından (İngiliz Dili Edebiyatı Profösör, Doçent, Yardımcı Doçent) İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Daha sonra anadili İngilizce olan ve Türkçe'ye hakim bir öğretim görevlisi tarafından Türkçe'den İngilizce'ye çevrilmiştir. Daha sonra araştırmacı gelen çevirileri danışmanıya değerlendirerek, tek bir EFA Türkçe formunu oluşturmuştur. Daha sonra alanında uzman (psikolog, psikiyatri hemşiresi ve psikiyatrist) 10 kişi tarafından Türkçeye çevirisi yapılmış ölçek değerlendirilmiş, EFA'nın orijinali arasında belirgin farklılıklar olmadığı uzmanlar tarafından onaylanmıştır.

Ancak EFA'nın orijinal formunda bütün alt test maddeleri olumsuz soru formatında yazılmıştır. Bu durumda uygulama aşamasında bazı sorunlar olabileceği düşüncesiyle, maddeler olumlu cümle formatında, alt test maddeleri karıştırılarak dört kademeli değerlendirme sistemi ile düzenlenmiştir.

Ego Fonksiyonları ölçeğinin Türkçe formunda bazı cümle düşüklükleri ve dil bilgisi hataları olabileceği olasılığı ile ölçek uzman görüşünden sonra bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanına gönderilerek, ölçeğin revize edilmesi istenmiştir. Uzmanın önerileri doğrultusunda ölçekte küçük bazı değişiklikler yapılmış ve ölçeğe son şekli verilmiştir.

Genel uygulamalara geçilmeden önce, İngilizceden Türkçeye çevrilen ölçek formunun maddelerinin anlaşılma düzeylerini belirlemek üzere 30 kişilik Pilot uygulama yapılmıştır. Bir ölçeğin hedef grup tarafından anlaşılabilirlik düzeyini niceliksel olarak belirlemek için çok farklı istatistiksel teknikler kullanılmaktadır. Bir ölçeğin hedef grup tarafından anlaşılabilirlik düzeyini belirlemek için ölçek en az 30 kişilik bir gruba her bir soruyu anlayıp anlamadıklarını değerlendirmeleri için

uygulanır ve bu puanlar arasındaki uyuşmaya bakılır. Bu uyuşmanın göstergelerinden bazıları kappa tipi istatistikler, sınıf içi (intra-class) korelasyon katsayısı veya Kendall's W korelasyon katsayısıdır. Kappa tipi istatistikler en yaygın kullanılan uyuşum katsayılarıdır. Belirli koşullar altında, Kappa ve sınıf içi korelasyon katsayıları eşdeğerdir (Fleiss ve Cohen, 1973). Bu bilimsel gerçeğe uygun olarak; araştırma kapsamında ölçeğin geliştirilmesindeki hedef gruptan seçilen bir çalışma grubuna (30 kişi; 15 şizofreni hastası-15 normal bire), maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığını incelemek amacıyla bir uygulama yapılmıştır. Ölçek için Sınıf içi korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sınıf içi korelasyon katsayısının kabul edilebilir seviyeleri şu şekildedir: .40 ve daha düşük ise zayıf; .40 ile .59 arasında ise “ortalamanın altı”; .60 ile .74 arasında ise “orta”; .75 ile .89 arasında ise “iyi” ve .90 ve daha üstündeyse “çok iyi” olarak yorumlanmaktadır (Tekin 2012).

Ayrıca; maddeler üzerinde fark edilmemiş herhangi bir imla, ifade veya biçim sorunu olabileceği sayılımasına bağlı olarak uygulama esnasında normal yetişkinlerden alınan sorular ve geri bildirimler ve diğer gözlemlere bağlı olarak genel uygulama için bazı tedbirlerin alınması gerektiğine karar verilmiştir.

5.7.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Ankete Verilen Yanıtların değerlendirilmesi İçin Kullanılan İstatistiksel teknikler

Araştırma kapsamında ele alınan normal ve şizofrenlerden oluşan çalışma grubuna uygulanan anket sorularına verilen cevapların frekans ve yüzdelik dağılımları bulunmuştur.

5.7.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Güvenirliği İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Güvenirlik bir test veya ölçme aracının ölçtüğü şeyi ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Tekin, 1993). Sosyal bilimlerde ve özellikle de psikolojide bir davranış veya davranış örüntüsünün belirlenmesi tek bir ifade (madde; item) üzerinden gerçekleştirilemez. Soyut değerleri tek bir değişkene sığdırmanın imkânsızlığından, davranışlar, o davranışı temsil eden değişkenlere ayrılarak ölçülür ve elde edilen değerler bütünleştirilerek anlamlı sonuçlar çıkarılmaya çalışılır. Bu durumda, her değişken davranışla ilgili bir faktörü ölçerken, davranışı belirleyen tüm değişkenlerin

oluşturduğu bütünler ölçekle tutarlı olması gerekir. Sonuç olarak, tutarlı bir ölçümün güvenilirliği, ölçeği oluşturan değişkenlerin iç tutarlılığı (internal consistency) veya iç homojenitesi (internal homogeneity) ile ilişkilidir (Gilbert ve Churchill, 1991).

Güvenirlilik katsayıları çok farklı yöntemlerle hesaplanmakta ve dolayısıyla da farklı adlar almaktadırlar (Şencan, 2005). Bu farklı yöntemler aşağıda açıklanmıştır:

Likert tipi ölçeklerin güvenilirliği ölçmek için kullanılan ilk teknik hedef kitleden seçilen bir gruba, güvenilirliği saptamak üzere ölçeği belli bir zaman aralığı içinde (minimum bir hafta ve daha fazla) iki kez uygulamaktır. İki uygulama sonuçlarından elde edilen puanlar arasında hesaplanan korelasyon katsayısı, tutarlılık (istikrarlılık) katsayısı olarak kabul edilir. Bu katsayı “0” ile “1” arasında bir değer alır. Tutarlılık katsayısı “+1”e yaklaştıkça testin güvenilirliği artar. Bu araştırma kapsamında EFA, 30 normal, 30 şizofren gruba bir hafta ara ile iki kez uygulanmış ve ana testlerin alt boyut puanları arasında korelasyon katsayıları hesaplanmıştır.

Bir ölçeğin güvenilirliğini saptamada kullanılan ikinci teknik; iç tutarlılık katsayılarının hesaplanmasıdır. Bu aşamada genel olarak iki ayrı yöntem ile iç tutarlılık katsayıları bulunabilmektedir. Bunlardan ilki test maddelerinin varyanslarına dayalı hesaplanan iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıdır. Bu değere cronbach alfa katsayısı denmektedir.

Cronbach alfa katsayısı uyarlanan ölçek ve ölçeğin alt ölçekleri için hesaplanır ve bu katsayı maddelerin iç tutarlılığı/homojenliği hakkında bilgi verir (Tezbaşaran, 1996). Tutarlılık derecesi güvenilirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça yükselir, 0'a yaklaştıkça da düşer (Tekin, 1993; Turgut, 1997; Yıldırım, 1999). Cronbach Alpha analizinin temel amacı, bir grup değişkenin iç homojenitesini alfa katsayısını (coefficient alpha) kullanarak saptamaktır. İşlemden tüm değişkenler eş zamanlı olarak işleme dahil edilmektedir. Alpha katsayısı bir grup değişkenin aralarında var olan iç korelasyonun ölçümünü yapmakta, yani her bir değişkenin hesaplayarak söz konusu değişkenin değerinin, tüm değişkenlerin oluşturduğu ölçeğin ortak değerinin (common core) içerisindeki payına, yani ölçeğin ortak değerini ne kadar temsil ettiğine bakarak söz konusu grup değişkenin güvenilirliğini belirlemektedir. Alpha değerinin küçük olması, değişkenlerin ölçülmek istenen yapının ortak değerini eşit olarak paylaşmadığı, ölçülmek istenen yapıyı zayıf bir şekilde temsil ettiği ya da temsil etmediği şeklinde

yorumlanır. Bu sebeple ki, ortak değeri eşit olarak paylaşmayan değişkenler bulunup grup dışına çıkarılırlar.

İç Tutarlılığın belirlenmesinde kullanılan ikinci teknik split-half (iki eşit parçaya bölme) (Split-half reliability) tekniğidir. Bir yapıyı ölçmek amacıyla oluşturulmuş bir grup maddeyi parçalara bölerek güvenilirliğini arayan bu yönteme göre, bir grup maddenin iç güvenilirliğini saptamak, söz konusu madde grubunu iki eşit parçaya bölerek her iki parçanın toplam değerleri arasındaki ilişkiyi (korelasyon) belirlemekten ibarettir. Bu ilişkinin yükselmesi güvenilirliğin de yükselmesi şeklinde değerlendirilir. Split-half yönteminin uygulanması sırasında yer alan değişkenleri ayırma işlem, değişkenlerin sırasını değiştirmeden ortadan iki eşit parçaya bölmek şeklinde olabileceği gibi, değişkenleri tesadüfi olarak seçip iki grup altında toplamak ve dolayısıyla her grubun toplam değerleri arasındaki korelasyonu belirlemek şeklinde de yapılabilmektedir

Bu araştırmada split-half (iki eşit parçaya bölme) tekniğine dayalı olarak Spearman ve Guttman iç tutarlılık katsayıları kullanılmıştır.

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenilirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80'nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir .

Ego Fonksiyonları ölçeği(EFA); ego fonksiyonlarını ölçen 12 alt boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin ilk geliştirme aşamasında ölçek; sadece psikiyatrisler tarafından gözlem sonuçlarına dayalı yedili değerlendirme sistemine göre düzenlenmiştir. Bu çalışmada ölçek; bireylerin kendi algılarına dayalı değerlendirme sistemi şeklinde kullanılmıştır. Ancak yine de; 12 alt boyutun psikiyatristler tarafından değerlendirilmesi için; on kişilik bir çalışma grubuna EFA hem kendi algısına göre hem de üç ayrı psikiyatrist tarafından değerlendirme formu uygulanmıştır. Bir testin güvenilirlik aşamalarından birisi de puanlayıcı güvenilirliğidir. Puanlayıcı güvenilirliği; cevap kâğıtlarına birden fazla puanlayıcının verdiği puanlar arasındaki korelasyondur. Bu korelasyonun yüksekliği; puanlayıcıların yansızlığı ve uyumu hakkında bilgi verir. Bu doğrultuda puanlayıcı güvenilirliği için; , sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı veya Kendall's W korelasyon katsayısı kullanılabilir. Bu

araştırmada, puanlayıcı güvenilirliği için sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Bir ölçme aracının güvenilirliğini belirlemede farklı yöntemlerin olduğundan söz edilmişti. Güvenirlik katsayılarının dışında bir testin psikometrik açıdan güvenilirliğinin belirlenmesi ayrıca ölçmenin standart hatası yöntemiyle de belirlenebilmektedir.

Bir teste karışan tesadüfi hataların çokluğu testin güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediği ancak bu hataların teorik olarak varsayıldığı için bilinmeyeceği bilinmektedir. Ancak istatistikçiler bu hata kavramının da hesaplanan güvenilirlik katsayısı yolu ile hesaplanabileceğini açıklamışlardır. İstatistiksel açıdan elde edilen değere ölçmenin Standart Hatası (ÖSH) (standart error of measurement) (SEM) adı verilir. Ölçmenin Standart Hatası, “0”a yaklaştıkça testin güvenilirliği yükselir, “0”dan itibaren düştükçe ise testin güvenilirliği kademe kademe düşmeye başlar. Bu araştırma kapsamında her bir ana test için ölçmenin standart hataları hesaplanmış, tabloları yapılmış ve yorumlanmıştır.

5.7.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Madde Analizleri İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Bir testin total güvenilirliğinin yanında ayrıca her bir maddesinin de güvenilir ve geçerli olması gerekmektedir. Bunun için EFA'nın her bir alt boyutunun maddelerinin madde analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Yeni geliştirilen veya herhangi bir ülke için adaptasyonu yapılan bir testin madde analiz işlemleri; üç kademeli olarak gerçekleştirilmektedir. Bunlar; Madde Toplam korelasyonu(item total), Madde kalan korelasyonu(item remainder) ve madde ayırt edicilik indeks değerleridir.

Madde toplam değeri; alt boyut toplam puanı ile o alt boyutun her bir sorusu arasında hesaplanan pearson çarpım momentler korelasyon katsayısıdır. Madde kalan değeri ise; alt boyut toplamından; o alt boyuttaki her bir maddenin değerinin çıkartılması sonucunda kalan değer ile, o alt boyuttaki her bir maddenin değeri arasında hesaplanan pearson çarpım momentler korelasyon katsayısıdır. Hem madde-toplam; hem de madde-kalan değerleri “+1” ile “0” arasında değer alır. Şüphesiz bir ölçekteki tüm madde toplam ve madde kalan değerlerin +1'e yaklaşması, ölçüğü

yüksek güvenilirliğe taşımaktadır. Burada temel olan; madde toplam ve kalan değerinin istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı olması yeterli iken bazı yazarlar belli bir kriter koyma eğilimi içine de girmişlerdir. Genel olarak .40 ve üzerindeki değerler maddelerin çok güvenilir olduğunu, .30 - .40. arası değerler maddelerin iyi derecede güvenilir olduğunu gösterirken.20 - .30 arasındaki değerlerde maddelerin güvenilirlikleri ortalama düzeyde kabul edilir. Elde edilen bu iki değer madde güvenilirlik katsayıları olarak kabul edilir.

Üçüncü madde analiz tekniği olan madde ayırtedicilik değeri ise; aynı zamanda madde geçerlik katsayısıdır. Ayırt edicilik (Discriminability): Her bir alt boyutun toplamından en alt ve en üst çeyreklerinden (%27'lik) puan alan kişiler belirlenir. Alt boyut toplamından en yüksek ve en düşük puan alan grupların; her bir soru için ortalama değerleri arasında “ilişkisiz grup t testi” ile farklılık araştırılır. Buradaki amaç, o maddeye verilen cevabın alt ve üst gruplar arasında farklılaşp farklılaşmadığı ve dolayısıyla ayırt etme gücünü ortaya koymaktır. Bu bağlamda toplam puana göre belirlenmiş üst %27 ve alt %27'lik grupların, madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t-testi (independent samples t test) kullanılmıştır. Bir maddenin geçerli olabilmesi için t testi sonucunun istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı olması gerekmektedir.

Üç ayrı madde analizi sonucunda elde edilen tüm değerlerin istatistiksel açıdan $p < .001$ düzeyinde anlamlı olması, test maddelerinin yüksek geçerliğe ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma kapsamında üç madde analiz tekniği de kullanılmış, sonuçlar tablo yapılarak yorumlanmıştır.

5.7.4. Araştırma Kapsamında Kullanılan EFA'nın Geçerliği İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Bir psikometrik ölçekte güvenilirlik dışında bulunması gereken bir diğer temel özellik geçerliktir. Klasik tanımı ile geçerlik, bir testin sadece o test ile ölçülmek istenen değişkeni ölçmesi, başka değişkenlerle karıştırmamasıdır. Geçerlik, kullanılan ölçüm aracının ölçülmek istenen özelliğe uygun olması, verilerin ölçülmek

istenen özelliğın niteliğini tam olarak yansıması ve aynı zamanda verilerin amaca yönelik olarak yararlı olmasıdır (Şencan, 2005).

Bu klasik tanımlardan sonra geçerlik kavramı, pek çok bilim adamı tarafından ana içeriğı fazla değişmeden farklı şekillerde tanımlanmıştır. Geçerliğe bu anlamda yaklaşılsa, tek bir geçerlik tanımı vermek yerine testin kullanım amacına uygun olduğunu gösteren kanıtları ortaya koymak daha yerinde olmaktadır. Bu durumda da bir tek geçerlikten değil, geçerlik çeşitlerinden söz edilmesi gerekmektedir.

Geçerlik, farklı yazarlar tarafından değişik şekillerde türlere ayrılmıştır. Fakat genel olarak bu türler; kapsam, kriter, yordama ve yapı geçerliğı olmak üzere dört başlık altında toplanabilir. Bunlar içinde en önemlisi kapsam (içerik) geçerliğidir (Şencan, 2005).

Kapsam(içerik) geçerliğı, bir testin, bu test ile ölçölmek istenen davranışları ne derecede kapsadığını ve temsil ettiğini gösterir (Baykul, 2010). Bir kapsam geçerliğı çalışmasında öncelikle testin kapsaması beklenen davranışlar saptanmış olmalıdır. Aslında bu eylem, ölçeğın hazırlanması aşamasında yapılacak işlerin başında gelmektedir. Bir testin kapsam geçerliğı, nitel olduğu kadar nicel olarak da belirlenebilmektedir. Kapsam Geçerliğı; test maddeleri için Uzman Görüşü almak ve Okunabilirlik, Anlaşılabilirlik düzeylerin belirlenmesi işlemlerini kapsamaktadır. Uzman görüşüne başvurma, araştırmacının kendisi orijinal bir test hazırladığı zaman gereklidir. EFA ölçeğı; yabancı kaynaklı bir test olduğu için uzman görüşüne başvurulmamıştır. Ancak EFA'nın Okunabilirlik, Anlaşılabilirlik düzeylerin belirlenmesi gerekli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiş ve ön pilot çalışma bölümünde açıklanmıştır.

Kriter geçerliğı, geliştirilen ölçek ile elde edilen sonuçların standart olarak ölçömlenen aynı içerikli geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sonuçlarıyla karşılaştırılmasını ve aralarındaki korelasyon katsayısının bulunmasını gerektirir (Şencan, 2005). “+1”e yaklaşan korelasyonlar, yeni geliştirilen testin yüksek düzeyde kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

EFA'nın kriter geçerliğini saptamak için ilk önce; 10 kişilik bir çalışma grubuna kendi algısına göre EFA uygulanmıştır. Daha sonra puanlayıcı güvenilirliğı bölümünde açıklandığı gibi bu on kişinin EFA'nın 12 alt boyutuna ilişkin sorular 3 psikiyatrist tarafından gözlem sonuçlarına total puanlama yöntemine göre

değerlendirilmiştir. 12 alt boyut için 3 psikiyatristin değerlendirme ortalamaları alınmış ve bu sonuçlarla; bireyin kendini 12 ego fonksiyonu açısından algılamasına göre alınan puanlar ile korelasyonuna bakılmıştır. Çalışma grubu sadece 10 kişi olduğu için; korelasyon katsayısının hesaplanmasında non-parametrik spearman-Brown korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

EFA'nın kriter geçerliğini saptamak üzere daha sonra; çeşitli çalışma gruplarına EFA ile birlikte; Sıfat Listesi (ACL), Belirti Tarama Ölçeği (SCL-90) ve Wonderlic Personel Test uygulanmış ve aralarındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları ile bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayıları, EFA kriter geçerlik katsayıları olarak kabul edilmiştir.

Üçüncü geçerlik çeşidi yapı geçerliğidir. Geçerlilik çeşitleri içinde belki de en kapsamlı olanı yapı geçerliğidir (construct validity). Yeni geliştirilen bir testin yapı geçerliğini saptama da kullanılan en etkili yöntem; faktör analizidir. Ancak yabancı kaynaklı bir test için yapı geçerliğinin yapılması konusunda uzmanlar arasında düşünce farklılıkları bulunmaktadır. Bazı uzmanlar; orijinal testi geliştiren bilim adamının yaptığı faktör analizinin temel alınması ve bir başka dile adaptasyonunda faktör yapısı ile oynanmayacağını savunurken, bazı uzmanlar ise; orijinal testin faktör yapısının geliştirildiği toplum için geçerli olduğunu, farklı toplumlarda faktör yapılarının farklılaşabileceğini ve bu nedenle de; faktörleri bozmadan hiç olmaz ise faktör analizinin o ülke için geçerli olup olmadığının sınanması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu araştırma kapsamında; ikinci görüş esas alınarak; hem genel grup, hem normal grup ve hem de şizofren grup için faktör analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla kullanılabilecek farklı teknikler bulunmakla birlikte temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) literatürde çok sık kullanılan yöntem olarak göze çarpmaktadır. Bu araştırmada da temel bileşenler analizi ile faktör analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Temel bileşenler analizi, yönlendirme öncesinde maddelerin birbirleriyle olan korelasyonlarını temel alarak, yapısal olarak anlamlı bulunan alt yapıları (faktörleri) ortaya koymaktadır. Bu analiz maddelerin doğal halleriyle görülebilmesini ve bazı istatistiksel bilgilerin elde edilmesini sağlar. Öte yandan bu yöntemin ardından elde edilecek faktörlerin yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla bir döndürme (rotation) işleminin yapılması gerekir. Yönlendirme dikey (orthogonal) ve yatay

(oblique) olmak üzere iki temel biçimde uygulanan yöntemlere dayalıdır. Bu iki grubun ilke olarak birbirlerinden farklılıkları, yönlendirme sonrasında apsis ve ordinat eksenleri arasındaki açı ile ilişkilidir. Bu tekniklerden bazıları Varimax, Quartimax, Equamax ve Promax teknikleridir. Bu araştırmada Kaiser Normalleştirilmesiyle Varimax dik döndürme tekniği (Varimax with Kaiser Normalization) kullanılmıştır. Faktör analizinin yorumlanabilir olduğuna da KMO ve Bartlett Testi sonuçlarına bakılarak karar verilmiştir. Faktör analizinin son aşamasında; EFA testi toplam puanları ile tüm alt boyutlar arasında ve tüm alt boyutların birbirleriyle ilişkisine pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile bakılmıştır.

EFA'nın yapı geçerliğini saptamak üzere; EFA şizofren ve davranış bozukluğu göstermeyen normal çalışma gruplarına ayrı ayrı uygulanarak, iki grubun EFA puan ortalamaları arasındaki farklılık araştırılmıştır. İstatistik analizler sonucunda normal grup lehine anlamlı farklılığın çıkması EFA'nın yapı geçerliğini ispatlayacaktır.

Yine EFA'nın yapı geçerliğini sınamak üzere; normal ve şizofren gruba uygulanan anket verilerine göre EFA puan ortalamaları arasındaki farklılıklar; ilişkisiz grup "t" testi ve ANOVA testi ile sınanmıştır.

5.7.5. EFA'nın Norm Çalışmalarına İlişkin Veri Çözümleme Çalışmaları

Yeni geliştirilen ölçeklerin geçerli ve güvenilir oldukları saptandıktan sonra istatistiksel açıdan norm çalışması işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Sosyal bilimlerde mutlak '0' değerinin olmaması göz önünde bulundurulduğunda; ölçme ve değerlendirmeleri, verilerin birbirleri ile karşılaştırılmasına imkân sağlayan bir ölçüt olarak norm çalışmaları anlamlı kılmaktadır. Norm grubu değerleri, ölçüm aracının farklı yaş gruplarından, eğitim düzeylerinden ve farklı cinsiyetten pek çok çok sayıda sağlıklı bireye uygulanması ile oluşturulur. Norm grubundaki bireylerinin, söz konusu ölçme aracından elde ettikleri puanların dağılımı, norm sınır değerlerini verir. Bu sınırlar doğrultusunda elde edilen değerler, "düşük", "orta", "yüksek" ya da "çok yüksek" olarak sınıflandırılabilir. Bu durum, norm grupları sayesinde, bir ölçüm sonucunda elde edilen değerler ile bireyin bir grup içerisindeki yerinin ve sırasının bilinmesini mümkün kılar (Schultz ve Schultz, 1998): norm grubunun yüzdelik değerleri temel alındığında, testi alan diğer kişilerin elde ettiği puanlar

yorumlanabilmektedir. Bu nedenle bir ölçme aracından elde edilen puanlar görecelidir; bireyin elde ettiği puanlar norm grubundaki diğer kişilere göre “düşük” ya da “yüksek”tir

EFA ölçekleri için de norm çalışması yapılabilmesi için normların elde edileceği örneklem grubuna ölçek uygulanmıştır. Daha sonra EFA ölçeklerinin norm grubuna uygulanması sonucunda elde edilen puanların betimsel istatistiklerine bakılmıştır. Bu bağlamda EFA ana ve alt ölçek puanlarının mod, medyan, aritmetik ortalama, çeyrek kayma, standart sapma ve çeyrek değerleri saptanmıştır. Dağılımların normalliğini saptamak için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları ile Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır.

Norm grubundan elde edilen EFA ölçeklerinin aritmetik ortalamaları bulunduktan sonra, bunlar kendi içinde sıralamaya tabii tutulmuştur. Böylece Türk yetişkinlerin en çok ve en az kullandıkları ego fonksiyonları belirlenmiştir.

Norm çalışması kapsamında gerçekleştirilen son işlem, ham puanların norm çalışması kapsamında yüzdeler puanlara dönüştürülmesidir. Ham puanlar dönüştürülerek, yüzdeler değerler hesaplanmıştır.

Araştırma kapsamında tüm sonuçlar çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az.05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın tüm istatistiksel analizleri, SPSS paket program ile gerçekleştirilmiştir.

6. BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın amaçları ve verilerin değerlendirilmesi bölümünde detaylı bir biçimde açıklanan teknikler doğrultusunda elde edilen sonuçların açıklanması, tablolaştırılması ve yorumlarına yer verilmiştir.

6.1. EFA'nın Anlaşılabilirlik Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Çalışma Sonuçları

Varricchio (1997), ölçek geliştirme çalışmasında teste son şekli verildikten sonra, ölçeğin geliştirilmesindeki hedef gruptan seçilecek bir örneklem ile maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığını incelemek amacı ile bir uygulama yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda EFA'nın Türkiye koşullarına uygun dilsel eşdeğerlilik çalışmasının yapılmasından sonra pilot uygulama ile EFA'nın anlaşılabilirlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik çalışma sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir.

Pilot uygulamasında; EFA ölçeği 15'i normal, 15'i ise şizofren hasta gruba uygulanmıştır. Normal ve şizofren gruptan oluşan 30 kişiye; her bir maddeyi anlaşılabilirlik düzeyinde değerlendirmeleri istenmiştir [anladım (1); anlamadım (0)]. Uyum indeks değeri, "anladım" yanıtlarının toplamının, uygulama yapılan öğrenci sayısına bölümü ile elde edilmektedir.

Yöntem bölümünde de açıklandığı üzere, ölçeğin tüm maddelerinin anlaşılabilirlik düzeyleri (intraclass korelasyon katsayısı) belirlenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. EFA Maddelerinin Intraclass Korelasyon Katsayısı

F Testi					
	Intraclass Korelasyon Katsayısı	F	df ₁	df ₂	p
Değer	.780	4.170	25	1365	.000***

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Tekin'in (2012) belirttiđi, Intraclass korelasyon katsayısının kabul edilebilir seviyeleri Őu Őekildedir; .40 ve daha dűŐk deđerler zayıf, .40-.59 arasındaki deđerler "ortalamanın altı", .60 ile .74 arasındaki deđerler "orta", .75 ile .89 arasındaki deđerler "iyi" ve .90 ve daha űstündeki deđerler ise çok iyi olarak yorumlanmaktadır. Tablo 1'de gűrűldűđi gibi, EFA için hesaplanan intraclass korelasyon katsayısı .78'tir. Elde edilen bu sonuca gűre EFA maddelerinin anlaŐılabirlik dűzeyinin "iyi" kategorisinde yer aldđđı gűzlenmektedir. Bűylece EFA'nın tűm alt boyutlarında yer alan tűm maddelerin yetiŐkinler tarafından anlaŐılabir olduđu saptanmıŐ ve bu adımda ۆlek kapsamında hiçbir maddenin yeniden dűzenlenmesine gerek kalmamıŐtır.

Bu aŐamadan itibaren, araŐtırma kapsamında yapılan analizler; araŐtırmada kullanılan ű ayrı grup (Tűm alıŐma Grubu, Normal alıŐma Grubu ve Őizofreni alıŐma Grubu) için, ayrı ayrı yapılmıŐtır.

6.2. Araştırma Kapsamına alınan alıŐma Grupların Kişisel Bilgilerinin Dağılımları

AraŐtırmanın bu bűlűműnde Tűm alıŐma Grubuna ortak olarak sorulan KiŐisel Bilgi Formu sorularına verdikleri yanıtların frekans ve yűzdelik dađılımları, Tablo 2'de verilmiŐtir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamına alınan Çalışma Grupların Kişisel Bilgilerinin Dağılımları

		Tüm Çalışma Grubu N=425		Normal Çalışma Grubu N=183		Şizofreni Çalışma Grubu N=182	
		f	%	f	%	f	%
Yaş aralığı	17-20 yaş arası	137	32.2	121	66	2	1.1
	21-30 yaş arası	127	29.9	61	33,2	20	11.0
	31-40 yaş arası	69	16.2	1	0,5	70	38.5
	41-50 yaş arası	53	12.5	0	0	53	29.1
	51 yaş ve üstü	39	9.2	0	0	37	20.3
Cinsiyet	Kadın	248	58.4	121	66.1	57	31.3
	Erkek	177	41.6	59	32.4	125	68.7
Sosyal güvence	Var	369	86.8	162	88.5	157	86.3
	Yok	56	13.2	21	11.5	25	13.7
Eğitim Durumu	Okur Yazar	26	6.1	0	0	26	14.3
	İlköğretim	50	11.8	0	0	50	27.5
	Lise	77	18.1	8	4.4	69	37.9
	Üniversite	272	64.0	175	95.6	37	20.3
Medeni Durum	Evli	38	8.9	10	5.0	33	18.1
	Bekâr	358	84.2	173	95.0	120	65.9
	Boşanmış/Eşi vefat etmiş	29	6.8	0	0	29	15.9
Anne/Baba Yaşama Durumu	Her ikiside yaşıyor	310	72.9	163	89.1	89	48.9
	Anne yaşıyor	66	15.5	15	8.2	49	26.9
	Baba yaşıyor	20	4.7	4	2.2	16	8.8
	Her ikiside vefat etmiş	29	6.8	1	0.5	28	15.4
Aile tipi	Çekirdek aile	284	66.8	146	79.8	92	50.5
	Geniş aile	72	16.9	27	14.8	33	18.1
	Parçalanmış aile	38	8.9	4	2.2	32	17.6
	Anne ve/veya baba vefat etmiş	31	7.3	6	3.3	25	13.7
Tedavi Süresi	1-9 yıl arası					51	28.0
	10-19 yıl arası	*	*	*	*	71	39.0
	20-29 yıl arası					45	24.7
	30 Yıl ve Üstü					15	8.2
İlaç Kullanımı	Kullanıyorum	*	*	*	*	158	86.8
	Kullanmıyorum					24	13.2
İlaç Kullanmada Yardım Alma	Evet					87	47.8
	Hayır	*	*	*	*	61	33.5
	Bazen					34	18.7
Hastanede Yatma	Evet	*	*	*	*	156	85.7
	Hayır					26	14.3

(*) Normal çalışma grubuna yöneltilen Kişisel Bilgi Formunda tedavi süresi, ilaç kullanımı, ilaç kullanmada yardım alma, hastanede yatma ile ilgili sorular yer almamıştır. Bu nedenle Tablo 2’de Tüm Çalışma Grubu ve Normal Çalışma Grubunda bu sorulara ait kutular boş bırakılmıştır.

6.2.1. Araştırma Kapsamına alınan Tüm Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları

Tüm Çalışma grubunun % 32.2'si 17-20 yaş aralığı, % 58.4'ü kadın, % 86.8'inin sosyal güvencesi var % 64'ü üniversitede öğrenci veya üniversite mezunu, 84.2'si bekar, % 72.9'unun anne ve babasının ikisi de hayatta, % 66.8'inin ailesi çekirdek ailedir.

6.2.2. Araştırma Kapsamına alınan Normal Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları

Araştırma Kapsamına alınan Normal Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Normal Çalışma grubunun %66.1'si 17-25 yaş aralığı, % 66.1'i kadın, % 88.5'inin sosyal güvencesi var, % 95.6'sı üniversitede öğrenci veya üniversite mezunu, % 95'i bekar, % 89.1'inin anne ve babasının ikisi de hayatta, % 79.8'inin ailesi çekirdek ailedir.

6.2.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofreni Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları

Araştırma Kapsamına alınan Şizofren Çalışma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Şizofreni Çalışma grubunun % 38.5'u 31-40 yaş aralığında, % 68.7'si erkek % 86.3'ünün sosyal güvencesi var % 37.9'u lise mezunu, % 65.9'u bekar, % 48.9'unun anne ve babasının ikisi de hayatta, % 50.5'inin ailesi çekirdek ailedir.

Şizofreni Çalışma grubunun % 39.0'na teşhis 10-19 yıl önce konmuş ve halen tedavisi devam etmekte, % 86.8'i halen ilaç kullanmakta, % 47.8'i halen ilaç kullanımında yakınlarından yardım almakta, % 85.7'i kendilerine teşhis konulduktan sonra çeşitli zamanlarda hastanede yatarak tedavi olmuşlardır.

6.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

EFA testi 10'ar sorudan oluşan 12 alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyut kendi içinde değerlendirilmektedir. EFA testinden bir toplam puan alınmamaktadır.

Bu nedenle araştırma kapsamında sadece 12 Ego Fonksiyonunun güvenilirliği ayrı ayrı yapılmıştır. Ölçekte 12 ego fonksiyonuna karşılık 12 alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Yargılama, Düşünme Süreçleri, Yaratıcılık, Gerçeklik duygusu, Nesne İlişkileri, Duygu, dürtü ve içgüdülerin Denetimi ve Düzenlemesi, Savunmaların İşleyişi, Otonom Fonksiyonlar, Uyarıcı Eşiği, Sentez yeteneği ve Hakim Olma/Başarma'dır

Tablo 3. Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyutlarının Toplamları İçin Güvenirlik Sonuçları

Alt Boyutlar	Toplam Popülasyon(n:425)					Normal Popülasyon (n:183)					Şizofren Popülasyon (n:182)				
	Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı n:61	İç tutarlılık Katsayısı			ÖSH	Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı n:30	İç tutarlılık Katsayısı			ÖSH	Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı n:31	İç tutarlılık Katsayısı			ÖSH
		Cronbach alfa	Spearman Brown	Guttman			Cronbach alfa	Spearman Brown	Guttman			Cronbach alfa	Spearman Brown	Guttman	
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.937	.908	.880	.879	1.98	.581	.820	.759	.759	1.841	.755	.919	.895	.891	2.089
Yargılama	.849	.835	.822	.821	2.21	.549	.760	.741	.726	2.030	.540	.856	.860	.848	2.392
Düşünme Süreçleri	.851	.865	.870	.870	2.07	.768	.785	.803	.801	1.481	.712	.893	.891	.891	2.126
Yaratıcılık	.738	.733	.605	.604	2.46	.650	.675	.600	.588	2.311	.815	.777	.647	.647	2.502
Gerçeklik duygusu	.902	.893	.875	.874	2.03	.510	.809	.815	.808	1.920	.653	.915	.885	.883	2.099
Nesne İlişkileri	.895	.744	.692	.681	2.44	.617	.641	.604	.600	2.208	.553	.743	.706	.682	2.534
İçgüdülerin Denetimi	.864	.847	.784	.782	2.19	.536	.736	.615	.615	2.078	.503	.880	.841	.839	2.078
Savunmaların İşleyişi	.867	.853	.847	.847	2.09	.695	.782	.765	.764	1.969	.679	.872	.868	.866	2.146
Otonom Fonksiyonlar	.867	.815	.823	.822	2.22	.590	.706	.706	.706	2.006	.761	.847	.848	.846	2.307
Uyarıcı Eşiği	.729	.814	.814	.812	2.28	.596	.682	.674	.672	2.199	.685	.863	.863	.863	2.294
Sentez yeteneği	.693	.752	.692	.683	2.29	.547	.777	.669	.655	2.192	.754	.797	.753	.746	2.387
Hakim Olma/Başarma	.670	.778	.784	.784	2.30	.588	.750	.734	.734	2.200	.745	.803	.836	.835	2.396

6.3.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

6.3.1.1 Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları:

Araştırmanın bu aşamasında 30 normal ve 31 şizofreni toplam 61 kişiye EFA ölçeği bir hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. İki Ölçüm sonuçları arasında hesaplanan pearson korelasyon katsayıları, test-tekrar test güvenirlik katsayıları olarak kabul edilmiş ve Tablo 3’de sunulmuştur.

Test-tekrar test katsayılarının tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Alt boyutlar içinde en yüksek test-tekrar test katsayısı Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan elde edilmiştir (.937). Bunu .902’lik sonuç ile Gerçeklik Duygusu ikinci sırada izlemiştir. Üçüncü sırada .895’lik katsayısı ile Nesne İlişkileri alt boyutuna aittir. Savunmaların İşleyişi ve Otonom Fonksiyonlar alt boyutlarının test-tekrar test katsayıları; “.867” olmuştur. İç güdülerin denetimi alt boyutunun test-tekrar test güvenirlik katsayısı .864 olurken; Düşünme süreçleri alt boyutunun .851; Yargılama alt boyutunun .849; Yaratıcılık alt boyutunun .738; Uyarıcı eşiği alt boyutunun .729; Sentez yeteneği alt boyutunun ise .693 olmuştur. Alt boyutlar içinde en düşük test-tekrar test katsayısı .670 olan Hakim Olma/Başarma alt boyutuna aittir.

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenirlik katsayıları açısından .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80’nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir Bu durumda 12 alt boyuttan 8 tanesinin test-tekrar teste dayalı güvenirliği çok yüksek; 4 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

6.3.1.2. Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:

Araştırma kapsamında EFA ölçeği alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları; hem her bir alt boyut sorusunun varyansına dayalı olarak hesaplanan cronbach alfa, hem de her bir alt boyutun maddelerinin iki ayrı yarıya ayrılması (split-half) yöntemiyle (Spearman ve Guttman) ayrı ayrı hesaplanmıştır. Toplam 425 kişilik toplam veri üzerinden hesaplanan iç tutarlılık katsayıları Tablo 3’de sunulmuştur.

EFA'nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan "Gerçeği Değerlendirme Yetisi" alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir. Alt boyutun iki ayrı yarıya ayrılması yöntemine dayalı spearman-Brown ve Guttman katsayıları ise sırasıyla ".880 " ve ".879" olmuştur. Yargılama alt boyutunun iç tutarlılık katsayıları ".835 ile .821" arasında değişim göstermiştir. Düşünme süreçleri ana testinin ise iç tutarlılık katsayıları ".865 ile .870" arasında değişim göstermiştir. Yaratıcılık alt boyutunda bu değerler ".733 ile .604", Gerçeklik duygusu alt boyutunda ".893 ile .874", Nesne İlişkileri alt boyutunda ".744 ile .681", İç güdülerin Denetimi alt boyutunda ".847 ile .782", Savunmaların İşleyişi alt boyutunda ".853 ile .847", Otonom Fonksiyonlar alt boyutunda ".823 ile .815", Uyarıcı Eşiği alt boyutunda ".814 ile .812", Sentez yeteneği alt boyutunda ".752 ile .683" ve Hakim Olma/Başarma alt boyutunda ise ".784 ile 778" arasında farklılaşmaktadır.

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenilirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80'nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir (Gilbert ve Churchill, 1991). Bu durumda cronbach alfa katsayıları içinde 12 alt boyuttan 8 tanesinin cronbach alfaya dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 4 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer ".880" ile Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan, en düşük değer ise ".605" ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Spearman-Brown katsayıları içinde 12 alt boyuttan 7 tanesinin Spearman-Brown dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 5 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer ".879" ile Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan, en düşük değer ise ".604" ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Guttman katsayıları içinde 12 alt boyuttan 7 tanesinin Guttman'a dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 5 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Tüm iç tutarlılık katsayıları topluca incelendiğinde; tüm alt boyutların minimum "yüksek" düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. İç tutarlılık katsayıları içinde "Yaratıcılık", "Nesne ilişkileri", "Dürtülerin Denetimi", "Sentez"

ve Hakim Olma/Başarma” alt boyutları yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip iken;” Gerçeği Değerlendirme Yetisi”, “Yargılama”, “Düşünme süreçleri”, “Gerçeklik duygusu”, “Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar” ve “Uyarıcı Eşiği” alt boyutlarının tüm iç tutarlılık katsayıları EFA’nın “çok yüksek” güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

6.3.1.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:

Araştırmanın güvenilirlik bölümünün bu aşamasında; her bir alt boyut için Ölçmenin Standart Hatası (ÖSH) (standart error of measurement) (SEM) değerleri Tablo 3’de sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ölçmenin Standart Hatası, “0”a yaklaştıkça testin güvenilirliği yükselir, “0”dan itibaren yükseldikçe ise testin güvenilirliği kademe kademe düşmeye başlar.

EFA’nın her bir alt boyutu 10’ar adet maddeden oluşmaktadır. EFA’nın her bir maddesinin değerlendirme (3-0) sistemine sahip olduğu düşünüldüğünde bir kişinin her bir alt boyuttan alacağı maksimum puan 30, minimum puan ise “0” olacaktır. Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan örneğin 15 puan almış bir kişinin evren parametresinde alacağı gerçek değer ($15 \pm 1.98 = 16.98$ ve 13.02) aralığında olacaktır.

10 soruluk bir testte maksimum 30 puan alınıyorsa; hesaplanan ÖSH değerleri oldukça düşük düzeydedir. Yine de ÖSH değerlerinin hesaplanmasında 425 kişilik genel bir grubun (heterojen bir grup) standart sapması kullanıldığı ve standart sapmaların heterojen gruplarda; homojen gruplara göre daha yüksek olduğu düşünüldüğünde; ÖSH değerlerinin biraz daha yüksek olması beklenen bir durum olacaktır. Bu gerekçelere göre EFA ölçeğinin alt boyutlarının ölçenin standart hatası değerlerinin; hesaplanan diğer güvenilirlik katsayıları ile ters orantılı olarak düştüğü gözlenmiştir.

Elde edilen tüm bu sonuçlar EFA ölçeğinin tüm alt boyutlarının yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

6.3.2.Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

6.3.2.1 Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları

Araştırmanın bu aşamasında Normal Çalışma Grubundan 30 kişiye EFA ölçeği bir hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. İki Ölçüm sonuçları arasında hesaplanan pearson korelasyon katsayıları, test-tekrar test güvenirlik katsayıları olarak kabul edilmiştir.

Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği Alt boyutları için Elde Edilen Test-re Teste Dayalı Güvenirlik Katsayıları, Tablo.3’de sunulmuştur.

Test-tekrar test katsayılarının “Yargılama ($p<.01$)”, “Gerçeklik Duygusu($p<.01$)” ve İçgüdülerin Denetimi($p<.01$)” dışındaki tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Diğer üç ana testin sonuçları ise istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlıdır. Alt boyutlar içinde en yüksek test-tekrar test katsayısı “Düşünce Süreçleri” alt boyutundan alınmıştır (.768). “Savunmaların İşleyişi” alt boyutunun test-tekrar test katsayısı .695’dir ve ikinci sırada yer almıştır. Bunu .650’lik sonuç ile “Yaratıcılık” üçüncü sırada izlemiştir. .617’lik sonuç ile “Nesne İlişkileri” dördüncü sırada izlemiştir. Alt boyutlar içinde en düşük test-tekrar test katsayısı Gerçeklik Duygusu“ alt boyutuna (.510) aittir .

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80’nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir (Gilbert ve Churchill, 1991).Bu durumda 12 alt boyuttan 4 tanesinin güvenirliği yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır. Diğer 8 alt boyutun güvenirlik katsayısı .510 ile .60 arasında olduğu için “güvenirlik açısından yeterli olarak kabul edilmiştir.

6.3.2.2. Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:

Araştırma kapsamında EFA ölçeği alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları; hem her bir alt boyut sorusunun varyansına dayalı olarak hesaplanan cronbach alfa, hem de her bir alt boyutun maddelerinin iki ayrı yarıya ayrılması (split-half)

yöntemiyle (Spearman ve Guttman) ayrı ayrı hesaplanmıştır. Toplam 183 kişilik toplam veri üzerinden hesaplanan iç tutarlılık katsayıları Tablo.3’de sunulmuştur.

EFA’nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir (.820). Alt boyutun iki ayrı yarıya ayrılması yöntemine dayalı spearman-Brown ve Guttman katsayıları ise sırasıyla “.760 “ ve “.759” olmuştur. Yargılama alt boyutunun iç tutarlılık katsayıları “.760 ile .726” arasında değişim göstermiştir. Düşünme süreçleri ana testinin ise iç tutarlılık katsayıları “.785 ile .803” arasında değişim göstermiştir. Yaratıcılık alt boyutunda bu değerler “.675 ile .570”, Gerçeklik duygusu alt boyutunda “.815 ile .808”, Nesne İlişkileri alt boyutunda “.641 ile .600”, İç güdülerin Denetimi alt boyutunda “.736 ile .615”, Savunmaların İşleyişi alt boyutunda “.782 ile .764”, Otonom Fonksiyonlar alt boyutunda “.823 ile .815”, Uyarıcı Eşiği alt boyutunda “.706”, Sentez yeteneği alt boyutunda “.777 ile .655” ve Hakim Olma/Başarma alt boyutunda ise “.750 ile .734” arasında farklılaşmaktadır.

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenilirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80’nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir. Bu durumda cronbach alfa katsayıları içinde 12 alt boyuttan 2 tanesinin cronbach alfaya dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 10 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer “.815” ile Gerçeklik Duygusu, alt boyutundan, en düşük değer ise “.574” ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Spearman-Brown katsayıları içinde 12 alt boyuttan 2 tanesinin Spearman-Brown dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 10 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer “.809” ile Gerçeklik Duygusu alt boyutundan, en düşük değer ise “.588” ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Guttman katsayıları içinde 12 alt boyuttan 2 tanesinin Guttman’a dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 9 tanesinin ise yüksek değerde, 1 tanesinin ise yeterli düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

Tüm iç tutarlılık katsayıları topluca incelendiğinde; Tüm alt boyutların minimum “yüksek” düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. İç tutarlılık katsayıları içinde ”, “Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar” , “Uyarıcı Eşiği” “Yaratıcılık”, “Nesne ilişkileri”, “Dürtülerin Denetimi”, “Sentez” ve Hakim Olma/Başarma” alt boyutları yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip iken;” Gerçeği Değerlendirme Yetisi”, “Düşünce Süreçleri” “Gerçeklik duygusu alt boyutlarının tüm iç tutarlılık katsayıları EFA’nın “çok yüksek” güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Sadece Guttman tekniğinde “Yaratıcılık” alt boyutunun iç tutarlılığı “.60”nın altına inmiştir (.588). Elde edilen bu sonuçlar; Normal Çalışma Grubu için EFA ölçeğinin alt boyutlarının iç tutarlılığının Yüksek kategorisi içine girdiği anlaşılmıştır.

6.3.2.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:

Araştırmanın güvenilirlik bölümünün bu aşamasında; Normal Çalışma Grubu için EFA ölçeğinin her bir alt boyutu için ölçmenin Standart Hatası (ÖSH) (standart error of measurement) (SEM) değerleri Tablo.3’de sunulup, yorumlanmıştır. Ölçmenin Standart Hatası, “0”a yaklaştıkça testin güvenilirliği yükselir, “0” dan itibaren yükseldikçe ise testin güvenilirliği kademe kademe düşmeye başlar.

EFA’nın her bir alt boyutu 10’ar adet maddeden oluşmaktadır. EFA’nın her bir maddesinin değerlendirme (3-0) sistemine sahip olduğu düşünüldüğünde bir kişinin her bir alt boyuttan alacağı maksimum puan 30, minimum puan ise “0” olacaktır. Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan örneğin 15 puan almış bir kişinin evren parametresinde alacağı gerçek değer $(15 \pm 1.84 = 16.84 \text{ ve } 13.16)$ aralığında olacaktır.

10 soruluk bir testte maksimum 30 puan almıyorsa; hesaplanan ÖSH değerleri oldukça düşük düzeydedir. Yine de ÖSH değerlerinin hesaplanmasında 183 kişilik genel bir grubun (heterojen bir grup) standart sapması kullanıldığı ve standart sapmaların heterojen gruplarda; homojen gruplara göre daha yüksek olduğu düşünüldüğünde; ÖSH değerlerinin biraz daha yüksek olması beklenen bir durum olacaktır. Bu gerekçelere göre EFA ölçeğinin alt boyutlarının ölçenin standart hatası değerlerinin; hesaplanan diğer güvenilirlik katsayıları ile ters orantılı olarak düştüğü gözlenmiştir (Tablo 3).

Elde edilen tüm bu sonuçlar; EFA ölçeğinin Normal Çalışma Grubu için tüm alt boyutlarının yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

6.3.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofren Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

6.3.3.1 Alt Boyutların test-tekrar Test Güvenirlik sonuçları:

Araştırmanın bu aşamasında Şizofren Çalışma Grubu'ndan 31 kişiye EFA ölçeği bir hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. İki Ölçüm sonuçları arasında hesaplanan pearson korelasyon katsayıları, test-tekrar test güvenirlik katsayıları olarak kabul edilmiştir.

Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği Alt boyutları için Elde Edilen Test-re Teste Dayalı Güvenirlik Katsayıları Tablo.3'da sunulmuştur.

Test-tekrar test katsayılarının “Yargılama ($p<.01$) ve İçgüdülerin Denetimi ($p<.01$)” dışındaki tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Diğer üç ana testin sonuçları ise istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlıdır. Alt boyutlar içinde en yüksek test-tekrar test katsayısı “Yraticılık” alt boyutundan alınmıştır (.815). “Otonom Fonksiyonlar” alt boyutunun test-tekrar test katsayısı .761'dir ve ikinci sırada yer almıştır. Bunu .755'lik sonuç ile “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” üçüncü sırada izlemiştir. “Sentez yeteneği” .754'lik sonuç ile dördüncü sırada izlemiştir. Alt boyutlar içinde en düşük test-tekrar test katsayısı, İç güdülerin Denetimi“ alt boyutuna (.503) aittir .

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80'nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir. Bu durumda 12 alt boyuttan 1 tanesinin güvenirligi çok yüksek, 8 tanesinin güvenirligi yüksek degerde olduğu anlaşılmıştır. Diğer 3 alt boyutun güvenirlik katsayısı .503 ile .60 arasında olduğu için “güvenirlik açısından yeterli olarak kabul edilmiştir.

6.3.3.2. Alt Boyutların İç Tutarlılığa Dayalı Güvenirlik Katsayıları:

Araştırma kapsamında EFA ölçeği alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları; hem her bir alt boyut sorusunun varyansına dayalı olarak hesaplanan cronbach alfa, hem de her bir alt boyutun maddelerinin iki ayrı yarıya ayrılması (split-half)

yöntemiyle (Spearman ve Guttman) ayrı ayrı hesaplanmıştır. Toplam 182 kişilik şizofrenlerden oluşan veri üzerinden hesaplanan iç tutarlılık katsayıları Tablo.3'de sunulmuştur.

EFA'nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan "Gerçeği Değerlendirme Yetisi" alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir (.919). Alt boyutun iki ayrı yarıya ayrılması yöntemine dayalı spearman-Brown ve Guttman katsayıları ise sırasıyla ".895 " ve ".891" olmuştur. Yargılama alt boyutunun iç tutarlılık katsayıları ".860 ile .848" arasında değişim göstermiştir. Düşünme süreçleri ana testinin ise iç tutarlılık katsayıları ".893 ile .891" arasında değişim göstermiştir. Yaratıcılık alt boyutunda bu değerler ".777 ile .747", Gerçeklik duygusu alt boyutunda ".915 ile .883", Nesne İlişkileri alt boyutunda ".743 ile .682", İç güdülerin Denetimi alt boyutunda ".880 ile .831", Savunmaların İşleyişi alt boyutunda ".872 ile .866", Otonom Fonksiyonlar alt boyutunda ".848 ile .846", Uyarıcı Eşiği alt boyutunda .863, Sentez yeteneği alt boyutunda ".797 ile .746" ve Hakim Olma/Başarma alt boyutunda ise ".836 ile .803" arasında farklılaşmaktadır.

Gilbert ve Churchill (1991) sosyal bilimlerde güvenilirlik katsayıları açısından, .40 ve altındaki değerleri düşük, .40 ile .60 arasındaki değerleri yeterli, .60 ile .80 arasında yer alan değerleri yüksek ve .80'nin üzerinde yer alan değerleri ise çok yüksek olarak değerlendirmektedir. Bu durumda cronbach alfa katsayıları içinde 12 alt boyuttan 9 tanesinin cronbach alfaya dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 3 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer ".855" ile Gerçeklik Duygusu, alt boyutundan, en düşük değer ise ".647" ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Spearman-Brown katsayıları içinde 12 alt boyuttan 9 tanesinin Spearman-Brown dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 3 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer ".891" ile Gerçeklik Duygusu alt boyutundan, en düşük değer ise ".647" ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur. Guttman katsayıları içinde 12 alt boyuttan 9 tanesinin Guttman'a dayalı iç tutarlılığı çok yüksek; 3 tanesinin ise yüksek değerde olduğu anlaşılmıştır.

Tüm iç tutarlılık katsayıları topluca incelendiğinde; elde edilen bu sonuçlara göre; Şizofreni Çalışma Grubu için EFA ölçeğinin alt boyutlarının genel olarak iç tutarlılığının “çok yükek” kategorisi içine girdiği anlaşılmıştır.

6.3.3.3. Alt Boyutların Standart Hata Değerleri:

Araştırmanın güvenilirlik bölümünün bu aşamasında; Şizofreni Çalışma Grubu için EFA ölçeğinin her bir alt boyutu için ölçmenin Standart Hatası (ÖSH) (standart error of measurement) (SEM) değerleri tablollaştırılıp, yorumlanmıştır. Ölçmenin Standart Hatası, “0”a yaklaştıkça testin güvenilirliği yükselir, “0”dan itibaren yükseldikçe ise testin güvenilirliği kademe kademe düşmeye başlar.

EFA'nın her bir alt boyutu 10'ar adet maddeden oluşmaktadır. EFA'nın her bir maddesinin değerlendirme(3-0) sistemine sahip olduğu düşünüldüğünde bir kişinin her bir alt boyuttan alacağı maksimum puan 30, minimum puan ise “0” olacaktır. Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan örneğin 15 puan almış bir kişinin evren parametresinde alacağı gerçek değer $(15 \pm 2.089 = 17.09 \text{ ve } 12.91)$ aralığında olacaktır.

10 soruluk bir testte maksimum 30 puan alınıyorsa; hesaplanan ÖSH değerleri oldukça düşük düzeydedir. Yine de ÖSH değerlerinin hesaplanmasında 182 kişilik özel bir grubun (homojen bir grup) standart sapması kullanıldığı ve standart sapmaların homojen gruplarda; heterojen gruplara göre daha düşük olduğu düşünüldüğünde; ÖSH değerlerinin biraz daha düşük olması beklenen bir durum olacaktır. Ancak Şizofreni Çalışma Grubu'nun her bir alt boyut toplam standart sapması, diğer gruplardan pek farklılık göstermemiştir. Bütün ÖSH değerleri 2'nin üstünde olması; aslında düşük olmasına karşılık; yinede iç tutarlılık katsayılarının yüksekliği düşünüldüğünde; biraz yüksek kalmıştır. Bunun en büyük nedeni; tekrar söylemek gerekirse Şizofreni Çalışma Grubu'nun alt boyut puanlarının ranjı düşük olması beklenirken tam tersi Normal Çalışma Grubu gibi yüksek olmasıdır. Bu sonuç; Şizofreni Çalışma Grubu'nun; self-report tekniği ile belki de çok objektif yanıt vermemesinden kaynaklanmış olabilir. Aynı gruba; EFA testi bir uzman tarafından gözlenerek değerlendirilmiş olsaydı; beklide standart sapmalar bu kadar yüksek olmayacaktı. Daha evvel genel grupta Şizofreni Çalışma Grubu'nda; bireyin

kendini algılaması ile uzmanların algılaması arasında anlamlı ilişkiler olmadığı unutulmamalıdır.

Elde edilen tüm bu sonuçlar yine de; EFA ölçeğinin Şizofreni Çalışma Grubu için tüm alt boyutlarının yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

EFA ölçeğinin tüm alt boyutlarının toplam güvenilirlikleri belirlendikten sonra son olarak her bir alt boyutun her bir sorusunun alt boyut kapsamında güvenilirlik düzeyinin hesaplanmasına geçilmiştir. Aslında istatistikte bu işlem; madde analiz işlemleri olarak kabul edilmektedir. Madde analiz işlemlerinden madde-toplam ve madde kalan değerleri; madde güvenilirlik katsayılarını verirken; madde ayıredicilik değerleri ise, o maddenin geçerliğe yönelik ayıredicilik katsayısını vermektedir.

6.4. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Maddelerinin İstatistikî Analizleri

Tablo 4. Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyut Soruları madde analiz Sonuçları

	Toplam Popülasyon(n:425)			Normal Popülasyon N.183			Şizofren Popülasyon n:182		
	Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri		
	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırmedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırmedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırmedicilik
Alt boyut									
Gerçeği Değerlendirme Yetisi									
Madde no									
s1	.695(***)	.627(***)	12.733(***)	.331(***)	.206(***)	4.912(***)	.764(***)	.693(***)	16.681(***)
s14	.667(***)	.594(***)	17.575(***)	.608(***)	.469(***)	10.406(***)	.726(***)	.653(***)	14.974(***)
s25	.727(***)	.657(***)	19.237(***)	.618(***)	.492(***)	9.157(***)	.759(***)	.693(***)	16.056(***)
s37	.830(***)	.787(***)	23.688(***)	.786(***)	.711(***)	12.821(***)	.832(***)	.782(***)	20.870(***)
s49	.786(***)	.727(***)	20.562(***)	.672(***)	.569(***)	9.479(***)	.801(***)	.742(***)	22.037(***)
s61	.757(***)	.701(***)	18.973(***)	.712(***)	.614(***)	10.088(***)	.780(***)	.721(***)	16.421(***)
s73	.765(***)	.699(***)	21.139(***)	.704(***)	.602(***)	10.021(***)	.774(***)	.716(***)	14.301(***)
s85	.630(***)	.563(***)	14.764(***)	.522(***)	.402(***)	6.686(***)	.659(***)	.584(***)	10.753(***)
s97	.740(***)	.673(***)	19.386(***)	.546(***)	.428(***)	9.713(***)	.773(***)	.716(***)	19.299(***)
s109	.742(***)	.670(***)	19.224(***)	.637(***)	.521(***)	9.031(***)	.731(***)	.661(***)	13.873(***)
Yargılama									
Madde no									
s2	.684(***)	.596(***)	13.159(***)	.517(***)	.432(***)	8.010(***)	.749(***)	.658(***)	15.608(***)
s13	.685(***)	.602(***)	15.447(***)	.600(***)	.456(***)	8.316(***)	.751(***)	.669(***)	15.017(***)
s26	.607(***)	.519(***)	12.691(***)	.335(***)	.223(***)	4.186(***)	.713(***)	.631(***)	12.096(***)
s38	.591(***)	.504(***)	11.054(***)	.521(***)	.402(***)	6.514(***)	.632(***)	.524(***)	10.778(***)
s50	.728(***)	.660(***)	18.384(***)	.624(***)	.494(***)	10.390(***)	.797(***)	.735(***)	17.775(***)
s62	.574(***)	.442(***)	11.038(***)	.559(***)	.450(***)	6.442(***)	.566(***)	.424(***)	7.485(***)
s74	.382(***)	.306(***)	4.196(***)	.643(***)	.527(***)	2.136(***)	.329(***)	.193(***)	4.097(***)
s86	.712(***)	.651(***)	21.070(***)	.690(***)	.549(***)	10.568(***)	.771(***)	.703(***)	18.185(***)
s98	.671(***)	.619(***)	13.844(***)	.587(***)	.450(***)	8.450(***)	.759(***)	.691(***)	16.679(***)
s110	.461(***)	.352(***)	9.299(***)	.457(***)	.267(***)	5.979(***)	.521(***)	.399(***)	7.030(***)
Düşünce Süreçleri									
Madde No									
s3	.557(***)	.417(***)	11.864(***)	.557(***)	.417(***)	6.902(***)	.625(***)	.533(***)	9.741(***)
s15	.623(***)	.522(***)	12.133(***)	.623(***)	.522(***)	7.071(***)	.651(***)	.557(***)	10.009(***)
s27	.679(***)	.590(***)	16.489(***)	.679(***)	.590(***)	7.745(***)	.714(***)	.632(***)	12.363(***)
s39	.730(***)	.662(***)	16.965(***)	.730(***)	.662(***)	9.722(***)	.753(***)	.674(***)	13.248(***)
s51	.693(***)	.633(***)	15.707(***)	.693(***)	.633(***)	9.339(***)	.769(***)	.703(***)	16.874(***)
s63	.666(***)	.567(***)	17.137(***)	.666(***)	.567(***)	8.783(***)	.701(***)	.626(***)	12.649(***)
s75	.718(***)	.632(***)	19.555(***)	.718(***)	.632(***)	9.410(***)	.743(***)	.673(***)	13.377(***)
s87	.696(***)	.609(***)	18.285(***)	.696(***)	.609(***)	6.545(***)	.760(***)	.695(***)	22.029(***)
s99	.655(***)	.567(***)	15.446(***)	.655(***)	.567(***)	6.138(***)	.741(***)	.673(***)	15.683(***)
s111	.646(***)	.572(***)	14.251(***)	.646(***)	.572(***)	8.162(***)	.650(***)	.569(***)	10.548(***)

Tablo 4. Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyut Soruları madde analiz Sonuçları (Devam)

	Toplam Popülasyon(n:425)			Normal Popülasyon N.183			Şizofren Popülasyon n:182		
	Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri		
	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik
Alt boyut									
Yaratıcılık									
Madde No									
s4	.339(***)	.274(***)	7.577(***)	.410(***)	.407(***)	3.869(***)	.487(***)	.330(***)	4.690(***)
s16	.448(***)	.346(***)	10.000(***)	.451(***)	.410(***)	5.602(***)	.589(***)	.440(***)	8.958(***)
s28	.466(***)	.395(***)	7.598(***)	.419(***)	.408(***)	5.021(***)	.624(***)	.506(***)	8.996(***)
s40	.453(***)	.370(***)	9.625(***)	.539(***)	.401(***)	7.788(***)	.527(***)	.378(***)	6.970(***)
s52	.585(***)	.374(***)	13.299(***)	.499(***)	.405(***)	6.952(***)	.544(***)	.417(***)	13.056(***)
s64	.577(***)	.392(***)	15.018(***)	.624(***)	.474(***)	8.425(***)	.517(***)	.357(***)	11.822(***)
s76	.614(***)	.530(***)	14.600(***)	.599(***)	.432(***)	9.088(***)	.713(***)	.598(***)	18.025(***)
s88	.503(***)	.388(***)	9.589(***)	.440(***)	.400(***)	6.967(***)	.572(***)	.459(***)	8.561(***)
s100	.571(***)	.505(***)	12.440(***)	.535(***)	.471(***)	6.911(***)	.713(***)	.613(***)	12.719(***)
s112	.473(***)	.353(***)	9.893(***)	.551(***)	.421(***)	7.959(***)	.477(***)	.344(***)	6.977(***)
Gerçeklik duygusu									
Madde no									
s5	.727(***)	.707(***)	14.779(***)	.488(***)	.401(***)	6.596(***)	.831(***)	.772(***)	18.751(***)
s17	.681(***)	.625(***)	15.176(***)	.618(***)	.507(***)	10.929(***)	.725(***)	.657(***)	10.664(***)
s29	.702(***)	.662(***)	21.672(***)	.659(***)	.537(***)	12.458(***)	.785(***)	.723(***)	20.076(***)
s41	.542(***)	.686(***)	16.953(***)	.635(***)	.514(***)	8.294(***)	.789(***)	.722(***)	17.355(***)
s53	.543(***)	.471(***)	13.571(***)	.425(***)	.400(***)	4.686(***)	.721(***)	.658(***)	15.050(***)
s65	.723(***)	.670(***)	20.336(***)	.695(***)	.592(***)	9.605(***)	.747(***)	.685(***)	17.628(***)
s77	.717(***)	.682(***)	20.795(***)	.667(***)	.554(***)	9.795(***)	.778(***)	.714(***)	20.636(***)
s89	.741(***)	.722(***)	20.030(***)	.630(***)	.514(***)	8.881(***)	.841(***)	.797(***)	20.241(***)
s101	.619(***)	.555(***)	17.215(***)	.609(***)	.467(***)	10.293(***)	.656(***)	.573(***)	12.580(***)
s113	.635(***)	.568(***)	15.906(***)	.631(***)	.521(***)	8.995(***)	.651(***)	.570(***)	12.061(***)
Nesne ilişkileri									
Madde No									
s6	.681(***)	.439(***)	13.640(***)	.681(***)	.439(***)	5.194(***)	.396(***)	.365(***)	11.497(***)
s18	.419(***)	.273(***)	7.499(***)	.419(***)	.273(***)	4.428(***)	.453(***)	.300(***)	6.668(***)
s30	.681(***)	.559(***)	17.488(***)	.681(***)	.559(***)	8.600(***)	.694(***)	.557(***)	14.708(***)
s42	.715(***)	.613(***)	14.278(***)	.715(***)	.613(***)	6.889(***)	.824(***)	.710(***)	18.860(***)
s54	.683(***)	.560(***)	16.852(***)	.683(***)	.560(***)	7.849(***)	.732(***)	.620(***)	15.105(***)
s66	.199(**)	.156(**)	3.537(***)	.199(**)	.156(**)	3.589(***)	.209(***)	.174(**)	3.340
s78	.665(***)	.552(***)	19.615(***)	.665(***)	.552(***)	11.700(***)	.734(***)	.630(***)	18.727(***)
s90	.617(***)	.512(***)	14.713(***)	.617(***)	.512(***)	8.707(***)	.648(***)	.530(***)	12.314(***)
s102	.593(***)	.461(***)	16.007(***)	.593(***)	.461(***)	9.521(***)	.630(***)	.488(***)	12.369(***)
s114	.285(***)	.149(**)	6.415(***)	.285(***)	.149(**)	3.875(***)	.221(***)	.179(**)	2.640(**)

Tablo 4. Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyut Soruları madde analiz Sonuçları (Devam)

	Toplam Popülasyon(n:425)			Normal Popülasyon N.183			Şizofren Popülasyon n:182		
	Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri		
	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik
Alt boyut									
Duygu/Dürtü Denetimi									
Madde No									
s7	.629(***)	.515(***)	13.446(***)	.552(***)	.376(***)	8.061(***)	.663(***)	.557(***)	10.109(***)
s19	.492(***)	.397(***)	10.346(***)	.507(***)	.328(***)	6.088(***)	.518(***)	.400(***)	7.088(***)
s31	.586(***)	.492(***)	13.223(***)	.424(***)	.270(***)	4.844(***)	.677(***)	.587(***)	12.471(***)
s43	.653(***)	.555(***)	15.660(***)	.591(***)	.436(***)	9.682(***)	.703(***)	.615(***)	14.137(***)
s55	.508(***)	.393(***)	10.836(***)	.420(***)	.227(***)	6.139(***)	.674(***)	.586(***)	12.714(***)
s67	.640(***)	.540(***)	14.870(***)	.524(***)	.370(***)	6.397(***)	.690(***)	.609(***)	12.369(***)
s79	.746(***)	.668(***)	18.415(***)	.610(***)	.484(***)	8.373(***)	.787(***)	.722(***)	23.030(***)
s91	.699(***)	.634(***)	16.661(***)	.582(***)	.456(***)	6.950(***)	.754(***)	.680(***)	16.318(***)
s103	.716(***)	.658(***)	17.393(***)	.594(***)	.488(***)	8.501(***)	.761(***)	.688(***)	16.249(***)
s115	.682(***)	.596(***)	17.060(***)	.627(***)	.495(***)	9.371(***)	.705(***)	.622(***)	15.723(***)
Savunmaların İşleyişi									
Madde No									
s8	.553(***)	.421(***)	11.638(***)	.553(***)	.401(***)	7.838(***)	.600(***)	.490(***)	8.061(***)
s20	.691(***)	.592(***)	15.549(***)	.562(***)	.443(***)	5.597(***)	.736(***)	.652(***)	14.910(***)
s32	.637(***)	.544(***)	16.782(***)	.547(***)	.405(***)	7.509(***)	.700(***)	.608(***)	11.628(***)
s44	.737(***)	.646(***)	17.751(***)	.697(***)	.586(***)	11.178(***)	.729(***)	.640(***)	13.674(***)
s56	.607(***)	.507(***)	12.878(***)	.414(***)	.247(***)	5.118(***)	.691(***)	.606(***)	11.771(***)
s68	.654(***)	.601(***)	13.585(***)	.596(***)	.477(***)	7.499(***)	.713(***)	.641(***)	11.116(***)
s80	.666(***)	.569(***)	16.699(***)	.648(***)	.521(***)	8.510(***)	.680(***)	.589(***)	12.769(***)
s92	.700(***)	.632(***)	18.396(***)	.634(***)	.523(***)	8.118(***)	.730(***)	.651(***)	16.513(***)
s104	.739(***)	.680(***)	17.223(***)	.695(***)	.596(***)	9.444(***)	.762(***)	.687(***)	17.428(***)
s116	.467(***)	.368(***)	8.801(***)	.458(***)	.400(***)	5.485(***)	.476(***)	.350(***)	5.178(***)
Otonom Fonksiyonlar									
Madde No									
s9	.581(***)	.495(***)	12.515(***)	.489(***)	.317(***)	6.269(***)	.665(***)	.567(***)	10.765(***)
s21	.526(***)	.378(***)	10.269(***)	.428(***)	.256(***)	6.267(***)	.622(***)	.509(***)	7.550(***)
s33	.700(***)	.604(***)	15.019(***)	.576(***)	.433(***)	6.961(***)	.745(***)	.669(***)	14.174(***)
s45	.684(***)	.562(***)	18.575(***)	.471(***)	.300(***)	7.559(***)	.729(***)	.637(***)	14.083(***)
s57	.653(***)	.540(***)	17.427(***)	.581(***)	.412(***)	6.421(***)	.662(***)	.562(***)	14.311(***)
s69	.222(**)	.195(**)	4.465(***)	.363(***)	.159(**)	4.289(***)	.160(**)	.100	1.978(**)
s81	.677(***)	.592(***)	16.106(***)	.637(***)	.491(***)	9.492(***)	.725(***)	.640(***)	18.349(***)
s93	.738(***)	.651(***)	20.325(***)	.620(***)	.498(***)	8.456(***)	.753(***)	.682(***)	14.482(***)
s105	.713(***)	.586(***)	13.950(***)	.492(***)	.345(***)	5.343(***)	.732(***)	.632(***)	13.653(***)
s117	.648(***)	.560(***)	14.156(***)	.575(***)	.431(***)	6.970(***)	.685(***)	.593(***)	11.712(***)

Tablo 4. Çalışma Grupları İçin EFA ölçeği Alt Boyut Soruları madde analiz Sonuçları (Devam)

	Toplam Popülasyon(n:425)			Normal Popülasyon N.183			Şizofren Popülasyon n:182		
	Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri			Madde Analiz teknikleri		
	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik	Madde Toplam	Madde kalan	Madde ayırdedicilik
Alt boyut									
Uyarıcı Eşiği									
Madde No									
s10	.562(***)	.425(***)	12.513(***)	.523(***)	.345(***)	8.123(***)	.584(***)	.464(***)	8.606(***)
s22	.574(***)	.464(***)	13.360(***)	.564(***)	.405(***)	8.162(***)	.614(***)	.506(***)	11.918(***)
s34	.632(***)	.516(***)	15.486(***)	.483(***)	.321(***)	5.369(***)	.701(***)	.610(***)	12.662(***)
s46	.618(***)	.502(***)	16.258(***)	.552(***)	.369(***)	9.097(***)	.675(***)	.568(***)	11.743(***)
s58	.625(***)	.539(***)	16.069(***)	.497(***)	.314(***)	7.770(***)	.743(***)	.666(***)	16.149(***)
s70	.635(***)	.567(***)	13.877(***)	.563(***)	.435(***)	6.422(***)	.706(***)	.622(***)	12.223(***)
s82	.466(***)	.485(***)	12.130(***)	.458(***)	.316(***)	4.787(***)	.663(***)	.569(***)	13.031(***)
s94	.685(***)	.534(***)	13.865(***)	.483(***)	.320(***)	5.221(***)	.721(***)	.645(***)	12.703(***)
s106	.573(***)	.454(***)	11.558(***)	.541(***)	.368(***)	6.648(***)	.614(***)	.506(***)	11.063(***)
s118	.528(***)	.437(***)	11.465(***)	.418(***)	.208(***)	5.745(***)	.672(***)	.575(***)	11.206(***)
Sentez yeteneği									
Madde No									
s11	.539(***)	.429(***)	11.555(***)	.537(***)	.369(***)	7.521(***)	.596(***)	.465(***)	9.119(***)
s23	.528(***)	.401(***)	10.744(***)	.238(***)	.168(*)	2.953(***)	.644(***)	.528(***)	9.137(***)
s35	.486(***)	.407(***)	8.105(***)	.223(***)	.146(*)	2.615(***)	.207(***)	.140(*)	6.547(***)
s47	.508(***)	.409(***)	11.904(***)	.482(***)	.298(***)	6.669(***)	.575(***)	.444(***)	8.483(***)
s59	.557(***)	.516(***)	12.260(***)	.606(***)	.431(***)	8.154(***)	.697(***)	.592(***)	10.430(***)
s71	.575(***)	.464(***)	14.518(***)	.553(***)	.362(***)	7.770(***)	.509(***)	.366(***)	12.964(***)
s83	.515(***)	.508(***)	9.702(***)	.557(***)	.408(***)	8.311(***)	.676(***)	.567(***)	8.311(***)
s95	.562(***)	.542(***)	11.629(***)	.530(***)	.346(***)	6.789(***)	.782(***)	.702(***)	12.573(***)
s107	.563(***)	.450(***)	2.912(***)	.623(***)	.481(***)	8.911(***)	.567(***)	.434(***)	4.389(***)
s119	.589(***)	.569(***)	10.971(***)	.593(***)	.439(***)	8.747(***)	.742(***)	.648(***)	8.356(***)
Hakim Olma/Başarım									
Madde No									
s12	.539(***)	.429(***)	11.414(***)	.565(***)	.423(***)	7.408(***)	.600(***)	.478(***)	5.809(***)
s24	.528(***)	.401(***)	12.593(***)	.565(***)	.408(***)	9.646(***)	.611(***)	.488(***)	8.387(***)
s36	.486(***)	.407(***)	8.982(***)	.567(***)	.437(***)	7.392(***)	.421(***)	.269(***)	4.691(***)
s48	.508(***)	.409(***)	16.033(***)	.590(***)	.455(***)	8.346(***)	.678(***)	.574(***)	10.706(***)
s60	.557(***)	.516(***)	11.042(***)	.549(***)	.413(***)	6.221(***)	.602(***)	.484(***)	9.358(***)
s72	.575(***)	.464(***)	9.101(***)	.579(***)	.453(***)	7.850(***)	.475(***)	.325(***)	11.483(***)
s84	.515(***)	.508(***)	9.552(***)	.578(***)	.444(***)	8.810(***)	.687(***)	.585(***)	9.460(***)
s96	.562(***)	.542(***)	10.379(***)	.570(***)	.433(***)	7.811(***)	.685(***)	.586(***)	8.892(***)
s108	.563(***)	.450(***)	2.115(***)	.569(***)	.403(***)	8.047(***)	.670(***)	.561(***)	4.031(***)
s120	.589(***)	.569(***)	9.715(***)	.408(***)	.226(***)	5.962(***)	.576(***)	.430(***)	8.003(***)

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

6.4.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Maddelerinin Güvenirlilik Katsayıları

Bir alt boyutun total güvenirlığe sahip olması yanında ayrıca her bir maddesinin de güvenilir olması gerekmektedir. Bunun değerlendirilmesinde hesaplanan madde-toplam ve madde-kalan değerlerinin istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir sonuç vermesi gerekmektedir. Bazı bilim adamları ise madde-toplam ve madde-kalan değerlerinin değerlendirilmesinde belli bir kriter koyma eğilimi içine de girmişlerdir. Genel olarak .40 ve üzerindeki değerler maddelerin çok güvenilir olduğunu, .30 - .40. arası değerler maddelerin iyi derecede güvenilir olduğunu gösterirken.20 - .30 arasındaki değerler ise ortalama düzeyde güvenirlığe sahip olduğunu ifade etmişlerdir. “.20”nin altında olan değerler ise; örneklem büyüklüğüne bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı bile olsalar, güvenilir olarak kabul edilmemektedirler (Gilbert ve Churchill 1991)

6.4.1. 1. Tüm Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlilik Katsayıları:

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 37. maddeye (.830); en düşük değer ise 85.maddeye (.630) aittir. Madde-kalan güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 37.maddeye (.787); en düşük değer ise 85.maddeye (.563) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan, 001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin, 40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu tüm maddelerinin maddelerin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 50.maddeye (.728); en düşük değer ise 110.maddeye (.461) aittir. Madde-kalan güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 50.maddeye (.660); en düşük değer ise 110.maddeye (.352) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin (110.soru hariç) çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır. 110. madde ise; iyi derecede güvenirlığe sahiptir.

Elde edilen bu sonuçlara göre EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 39.maddeye (.730); en düşük değer ise 3.maddeye (.557) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 39.maddeye (.662); en düşük değer ise 3.maddeye (.417) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 76.maddeye (.614); en düşük değer ise 3.maddeye (.339) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 76.maddeye (.530); en düşük değer ise 4.maddeye (.274) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin item-total ve madde kalan değerlerinin .614 ile .274 üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutunun tüm maddelerinin ortalama güvenilirlikte olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 89.maddeye (.741); en düşük değer ise 41.maddeye (.542) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 89.maddeye (.722); en düşük değer ise 53.maddeye (.471) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan, 001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye (.715); en düşük değer ise 114.maddeye (.285) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye(.613); en düşük değer ise 114.maddeye (.149) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin

madde toplam ve madde kalan değerlerinin .715 ile .149 üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutunun tüm maddelerinin ortalama güvenilirlikte olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 79.maddeye (.746); en düşük değer ise 19.maddeye (.492) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 79.maddeye (.668); en düşük değer ise 55.maddeye (.403) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır. .

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 104.maddeye (.739); en düşük değer ise 8.maddeye (.553) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 104.maddeye (.680); en düşük değer ise 116.maddeye (.400) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 93.maddeye (.738); en düşük değer ise 69.maddeye (.222) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 93.maddeye (.651); en düşük değer ise 69.maddeye (.195) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü (69. madde hariç($p<.01$)) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca 69. madde hariç tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 94.maddeye (.685); en düşük değer ise 82.maddeye (.466) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 70.maddeye (.567); en düşük değer ise 10.maddeye (.425) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin

tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 119.maddeye (.589); en düşük değer ise 35.maddeye (.486) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 119.maddeye (.569); en düşük değer ise 23.maddeye (.401) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’da EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 48.maddeye (.600); en düşük değer ise 120.maddeye (.468) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 48.maddeye (.527); en düşük değer ise 36.maddeye (.400) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

6.4.1.2. Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları:

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 37.maddeye (.786); en düşük değer ise 1.maddeye (.331) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 37.maddeye (.711); en düşük değer ise 1.maddeye (.206) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin (1.madde hariç) .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu tüm maddelerinin normal grup için çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 86.maddeye (.690); en düşük değer ise 26.maddeye (.335) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 86.maddeye (.549); en düşük değer ise 26.maddeye (.223) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin (26.madde dışında) .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır. 26. madde ise; ortalama derecede güvenilirliğe sahiptir. Elde edilen bu sonuçlara göre EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin Normal Çalışma Grubu için güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 39.maddeye (.730) ; en düşük değer ise 3.maddeye (.557) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 39.maddeye (.662); en düşük değer ise 3.maddeye (.417) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutunun Normal Çalışma Grubu için tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 64.maddeye (.624); en düşük değer ise 4.maddeye (.410) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 64.maddeye (.474) ; en düşük değer ise 88.maddeye (.400) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin madde toplam ve madde kalan değerlerinin .624 ile .400 arasında olması nedeniyle EFA ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutunun tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 65.maddeye (.695); en düşük değer ise 53.maddeye (.425) aittir.

Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 65. maddeye (.592) ;en düşük değer ise 53.maddeye (.400) aittir. Hem madde toplam hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye (.715); en düşük değer ise 66.maddeye (.199) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye (.613); en düşük değer ise 114.maddeye (.149) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin item-total ve madde kalan değerlerinin .715 ile .149 üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutunun tüm maddelerinin ortalama güvenilirlikte olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 115.maddeye (.627); en düşük değer ise 55.maddeye (.420) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 115.maddeye (.495); en düşük değer ise 55.maddeye (.227) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin (31 ve 55 dışında) .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 44.maddeye (.697); en düşük değer ise 56.maddeye (.414) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 104.maddeye (.596); en düşük değer ise 56.maddeye (.247) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 (56.madde hariç) ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma grubunun EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 81.maddeye (.637); en düşük değer ise 69.maddeye (.363) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 93.maddeye (.498);en düşük değer ise 69.maddeye (.159)aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü(69. madde hariç($p<.01$)) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Bu sonuçlar Normal Çalışma Grubu için de “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo.4’de Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 22. Maddeye (.564), en düşük değer ise 118. .maddeye (.418) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 70.maddeye (.435); en düşük değer ise 118.maddeye (.208) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Bu gerekçeye dayalı olarak EFA ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 107.maddeye (.623); en düşük değer ise 35.maddeye (.223)aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 107.maddeye (.481); en düşük değer ise 35.maddeye (.146) aittir. Hem madde toplam hem de madde kalan değerlerinin tümü en az istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu gerekçeye dayalı olarak EFA ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 48.maddeye (.590); en düşük değer ise 120.maddeye (.408) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 48.maddeye (.455); en düşük değer ise 120.maddeye (.226) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Bu gerekçeye dayalı olarak EFA ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

6.4.1.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 37.maddeye (.832); en düşük değer ise 85.maddeye (.659) aittir. Madde-kalan güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 37.maddeye (.782); en düşük değer ise 1.maddeye (.584) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu tüm maddelerinin Şizofreni Çalışma Grubu için çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 50.maddeye (.797); en düşük değer ise 74.maddeye (.329) aittir. Madde-kalan güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 50.maddeye (.735); en düşük değer ise 74.maddeye (.193) aittir. Hem madde toplam hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin (74.madde dışında) .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır. 26. madde ise; ortalama derecede güvenilirliğe sahiptir. Elde edilen bu sonuçlara göre EFA ölçeği “Yargılama” Alt boyutu tüm maddelerinin Şizofreni Çalışma Grubu için güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 51.maddeye (.769); en düşük değer ise 3.maddeye (.625) aittir. Madde-kalan güvenirlilik katsayısı içinde en yüksek değer 51.maddeye (.703); en düşük değer ise 3.maddeye (.533) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Düşünce Süreçleri” Alt boyutunun Şizofreni Çalışma Grubu için tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 100.maddeye (.713); en düşük değer ise 112.maddeye (.477) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 100.maddeye (.613) ; en düşük değer ise 112.maddeye (.344) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin item-total ve madde kalan değerlerinin .713 ile .344 arasında olması nedeniyle EFA ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutunun tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 89.maddeye (.841); en düşük değer ise 113.maddeye (.651) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 89. maddeye (.797) ;en düşük değer ise 113.maddeye (.570) aittir. Hem madde toplam hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye (.824); en düşük değer ise 66.maddeye (.209) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 42.maddeye (.613); en düşük değer ise 66.maddeye (.174) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlıdır. Ancak tüm maddelerin item-total ve madde kalan değerlerinin .824 ile .174 üzerinde olması nedeniyle, Şizofreni Çalışma Grubu için EFA ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutunun tüm maddelerinin ortalama güvenilirlikte olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 79.maddeye (.787); en düşük değer ise 19.maddeye (.518) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 79.maddeye (.722); en düşük değer ise 55.maddeye (.400) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde

anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Duygu/Dürtü Denetimi” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 104.maddeye (.762); en düşük değer ise 116.maddeye (.476) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 104.maddeye(.687); en düşük değer ise 116.maddeye(.350) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Ayrıca tüm maddelerin .40 (116.madde hariç) ve üzerinde olması nedeniyle EFA ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 93.maddeye (.753); en düşük değer ise 69.maddeye (.160) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 93.maddeye (.682); en düşük değer ise 69.maddeye (.100) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü (69. madde hariç(p<.001) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Bu sonuçlar Şizofreni Çalışma Grubu için de “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu tüm maddelerinin (69.madde hariç) güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 58. Maddeye (.743), en düşük değer ise 10. Maddeye (.584) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 58.maddeye (.666); en düşük değer ise 10.maddeye (.464) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır ve .40 değerinin üstündedir. Bu gerekçeye dayalı olarak Şizofreni Çalışma Grubu için, EFA ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu tüm maddelerinin çok güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4’de Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 95.maddeye (.782); en düşük değer ise 35.maddeye (.207) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 95.maddeye (.702); en

düşük değer ise 35.maddeye (.140) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü en az istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlıdır. Madde toplam ve madde kalan değerleri içinde sadece 35.madde; yüksek güvenilirlik için kriter olan .40'ın altındadır. Bu gerekçeye dayalı olarak Şizofreni Çalışma Grubu için EFA ölçeği "Sentez Yeteneği" Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.4'de Şizofren Çalışma Grubu'nun EFA Ölçeği "Hakim Olma/Başarma" Alt boyutu Maddeleri İçin Elde Edilen Madde-toplam güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 84.maddeye (.687); en düşük değer ise 36.maddeye (.421) aittir. Madde-kalan güvenilirlik katsayısı içinde en yüksek değer 96.maddeye (.586); en düşük değer ise 36.maddeye (.269) aittir. Hem madde toplam; hem de madde kalan değerlerinin tümü istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlıdır. Bu gerekçeye dayalı olarak EFA ölçeği "Hakim Olma/Başarma" Alt boyutu tüm maddelerinin güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

6.4.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Geçerlilik Katsayıları

Türkiye'ye adaptasyonu yapılan bir testin geçerliğini saptamak için kullanılan tekniklerden birisi de her bir alt boyutun toplam ve maddelerinin ayırt ediciliğinin saptanmasıdır. Bu aşamada, her bir alt boyutun toplamından en alt ve en üst çeyreklerinden (%27'lik) puan alan kişiler belirlenir. Alt boyut toplamından en yüksek ve en düşük puan alan grupların; her bir soru ve toplam için ortalama değerleri arasında "ilişkisiz grup t testi" ile farklılık araştırılır. Buradaki amaç, o alt boyut toplamına ve maddelerine verilen cevabın alt ve üst gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığı ve dolayısıyla ayırt etme gücünü ortaya koymaktır. Bir alt boyutun ve maddelerinin geçerli olabilmesi için t testi sonucunun istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı olması gerekmektedir. Bu nedenle bulunan değerlere; alt boyutun ve maddelerinin ayırt edicilik katsayısı (indeksi) adı verilir.

Her bir alt boyutun ayırt edicilik katsayıları aynı zamanda madde analiz işlemleri içinde; madde-toplam ve madde-kalandan sonra elde edilen madde geçerlik katsayılarıdır.

6.4.2. 1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında Tüm Çalışma Grubu'ndan alınan veri üzerinden, güvenilirlikte olduğu gibi her bir EFA ölçeği alt boyutları için ayrı ayrı toplam ve madde bazında ayırt edicilik değerleri sunulmuştur.

Tablo.4'de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Ölçeği "Gerçeği Değerlendirme Yetisi" Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği "Gerçeği Değerlendirme Yetisi" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup "t" testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; "Gerçeği Değerlendirme Yetisi" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo.4'de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Ölçeği "Yargılama" Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği "Yargılama" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup "t" testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç ; "Yargılama" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo.4'de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Ölçeği "Düşünce süreçleri" Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği "Düşünce süreçleri" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup "t" testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; "Düşünce süreçleri" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo.4'de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Ölçeği "Yaratıcılık" Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği "Yaratıcılık" Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup "t" testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç;

“Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo.4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç ; “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo.4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç ; “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle (105.madde hariç; $p < .01$) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle (106.madde hariç; $p < .05$) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

EFA Ölçeğinin tüm alt boyut toplam ve maddelerinin yüksek düzeyde ayırt edici geçerliğe sahip olduğu açıkça görülmektedir. Sadece “Sentez Yeteneğinde” 105. Madde ($p<.01$) ve ; “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutunda 106. madde ($p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlıdır ama diğer ayırt edicilik indeksleri kadar çok yüksek değere ulaşamamışlardır. Diğer maddelerin ve iki ayrı test toplamının çok yüksek geçerliğe sahip olması ve bu iki maddenin de istatistiksel açıdan anlamlı olması, geçerliği olumsuz yönde etkilemeyecektir.

6.4.2. 2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında Normal Çalışma Grubu’ndan alınan veri üzerinden, güvenilirlikte olduğu gibi her bir EFA ölçeği alt boyutları için ayrı ayrı toplam ve madde bazında ayırt edicilik değerleri sunulmuştur.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 (74. madde $p<.05$) düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Düşünce süreçleri” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Düşünce süreçleri”

Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Düşünce süreçleri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Normal Çalışma Grubu için “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan

ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t”

testinde tümüyle (23 ve 35.maddeler hariç; $p<.01$) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Normal Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Normal Çalışma Grubu için; “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

EFA Ölçeğinin tüm alt boyut toplam ve maddelerinin yüksek düzeyde ayırt edici geçerliğe sahip olduğu açıkça görülmektedir. Sadece “Sentez Yeteneğinde” 23 ve 35. Maddeler ($p<.01$) istatistiksel açıdan anlamlıdır ama diğer ayırt edicilik indeksleri kadar çok yüksek değere ulaşamamışlardır. Diğer maddelerin ve tüm alt boyut toplamının çok yüksek geçerliğe sahip olması ve bu iki maddenin de istatistiksel açıdan anlamlı olması, geçerliği olumsuz yönde etkilemeyecektir.

6.4.2. 3. Şizofreni Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında Şizofren Çalışma Grubu’ndan alınan veri üzerinden, güvenilirlikte olduğu gibi her bir EFA ölçeği alt boyutları için ayrı ayrı toplam ve madde bazında ayırt edicilik değerleri sunulmuştur.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofreni Çalışma Grubu için “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofreni Çalışma Grubu için “Yargılama” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Düşünce süreçleri” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Düşünce süreçleri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofren Çalışma Grubu için “Düşünce süreçleri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofren Çalışma Grubu için “Yaratıcılık” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofren Çalışma Grubu için “Gerçeklik Duygusu” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde 66. madde dışındaki tüm maddelerin istatistiksel açıdan .001 (114. madde $p<.01$) düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofren Çalışma Grubu için “Nesne İlişkileri” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Şizofren Çalışma Grubu için; “Dürtülerin Denetlenmesi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Şizofren Çalışma Grubu için; “Savunmaların İşleyişi” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayıt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle (69.madde; $p<.05$) istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Şizofren Çalışma Grubu için; “Otonom Fonksiyonlar” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç; Şizofren Çalışma Grubu için “Uyarıcı Eşiği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Şizofren Çalışma Grubu için; “Sentez Yeteneği” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4’de araştırma kapsamında kullanılan Şizofren Çalışma Grubu’nun EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddeleri için elde edilen ayırt ediciliğe dayalı geçerlik indeksleri yer almıştır. EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliği için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde tümüyle istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç Şizofren Çalışma Grubu için; “Hakim Olma/Başarma” Alt boyutu Toplam ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

EFA Ölçeğinin tüm alt boyut toplam ve maddelerinin yüksek düzeyde ayırt edici geçerliğe sahip olduğu açıkça görülmektedir. Sadece “Nesne ilişkilerinde” 66. madde istatistiksel açıdan anlamlı sonuç vermemiştir. “otonom fonksiyonlarda da 69. madde sadece istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlıdır. Bunların dışındaki bütün EFA ölçek maddeleri içinde yer aldığı alt boyutta istatistiksel açıdan .001 düzeyinde çok ayırt edici özelliğe sahip olmuşlardır. Tüm alt boyut toplamının çok yüksek ayırt edici geçerliğe sahip olması; EFA ölçeği ve alt boyut maddelerinin geçerliğini ispatlamaktadır.

6.5. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Geçerliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment, EFA) Alt boyutlarının geçerliğine ilişkin yapılan analiz sonuçları ele alınıp, yorumlanacaktır.

6.5.1. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kapsam Geçerliğine İlişkin Bulgular

Kapsam (içerik) geçerliği, bir testin, bu test ile ölçülmek istenen davranışları ne derecede kapsadığını ve temsil ettiğini gösterir (Baykul, 2010). Bir kapsam geçerliği çalışmasında öncelikle testin kapsamı beklenen davranışlar saptanmış olmalıdır. Aslında bu eylem, ölçeğin hazırlanması aşamasında yapılacak işlerin başında gelmektedir. Bir testin kapsam geçerliği, nitel olduğu kadar nicel olarak da belirlenebilmektedir. Kapsam Geçerliği; test maddeleri için Uzman Görüşü almak ve Anlaşılabilirlik düzeylerin belirlenmesi işlemlerini kapsamaktadır. Uzman görüşüne başvurma, araştırmacının kendisi orijinal bir test hazırladığı zaman gereklidir. EFA ölçeği; yabancı kaynaklı bir test olduğu için uzman görüşüne başvurulmamıştır. Ancak EFA'nın Anlaşılabilirlik düzeylerin belirlenmesi gerekli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiş ve ön pilot çalışma bölümünde açıklanmıştır.

6.5.2. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kriter Geçerliğine İlişkin Bulgular

EFA testinin kriter geçerliğini saptamak üzere birbirinden farklı pek çok ölçekle işlem yapılmıştır. Bu ölçeklerle ilgili bulgular aşağıda gösterilmiştir.

6.5.2.1. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna (Toplam 61 kişi) uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo.5'de sunulmuştur.

Tablo 5. EFA Ölçeği Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler*

	Toplam Popülasyon N:61		Normal Popülasyon N:30		Şizofren Popülasyon N:31	
	Wonderlic Toplam Puan	p	Wonderlic Toplam Puan	p	Wonderlic Toplam Puan	p
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.629(***)	.000	.283	.130	.350	.045*
Yargılama	.686(***)	.000	.103	.587	.052	.781
Düşünme Süreçleri	.506(***)	.000	.212	.260	.146	.435
Yaratıcılık	.265(*)	.039	.362	.049*	-.008	.965
Gerçeklik duygusu	.573(***)	.000	.260	.165	.374*	.038*
Nesne İlişkileri	.616(***)	.000	.138	.465	.283	.123
İçgüdülerin Denetimi	.663(***)	.000	.224	.234	.104	.577
Savunmaların İşleyişi	.535(***)	.000	.254	.176	.179	.336
Otonom Fonksiyonlar	.564(***)	.000	.269	.150	.083	.652
Uyarıcı Eşiği	.401(***)	.000	.319	.086	.158	.397
Sentez yeteneği	.392(**)	.002	.193	.308	.115	.536
Hakim Olma/Başarma	.260(**)	.002	.087	.649	.002	.115

*Pearson korelasyon testi

* p<.05 ** p<.01 *** p<.001

6.5.2.1.1 Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna (Toplam 61 kişi) uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. En yüksek korelasyon katsayısı ".686" (p<.001) ile Yargılama ve en düşük korelasyon ise ".265" (p<.05) yaratıcılık alt boyutundan elde edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar; bireylerin genel yetenekleri ile tüm ego fonksiyonları arasında

beklendiği şekilde ilişkilerin olduğu ve EFA testinin bu bağlamda kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermiştir.

6.5.2.1.2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler

30 kişilik Normal Çalışma grubuna uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları Tablo 5’de sunulmuştur.

30 kişilik Normal Çalışma Grubu’na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasında sadece “Yaratıcılık” alt boyutu arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur(.362). Yaratıcılık alt boyutu dışında EFA ölçeği diğer alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Elde edilen bu sonuçlar; herhangi Normal Çalışma Grubundan oluşan bireylerin genel yetenekleri ile tüm ego fonksiyonları arasında beklendiği şekilde ilişkilerin bulunmadığı görülmüştür.

6.5.2.1.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler

31 kişilik Şizofreni Çalışma Grubu’na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo.5’de sunulmuştur.

31 kişilik Şizofreni Çalışma Grubu’na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasında sadece “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (.350;p<.05) ve “Gerçeklik Duygusu (.374;p<.05)” alt boyutları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Şizofreni Çalışma Grubu’nun genel yetenek düzeyi yükseldikçe; Gerçeği Değerlendirme Yetisi ve gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri olumlu yönde gelişim göstermiştir. Bu alt boyutlar dışında EFA ölçeğinin diğer alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

6.5.2.2. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

6.5.2.2.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna(Toplam 61 kişi) uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler (n:61)

Alt Boyutlar	Somatiza	obsesyon	duyarlık	depresyon	anksiyet	öfke	fobi	paranoya	psikotiz	suçluluk	toplam
Gerçeği											
Değerlendirme	.086	.062	-.065	-.088	-.005	.103	-.010	-.083	-.062	.042	-.006
Yetisi											
Yargılama	-.056	-.096	-.243	-.307(*)	-.202	-.035	-.207	-.259(*)	-.263(*)	-.135	-.259(*)
Düşünme	.028	-.006	-.089	-.178	-.029	-.007	-.006	-.054	-.015	.075	-.038
Süreçleri											
Yaratıcılık	.139	.011	-.114	-.115	.042	.254(*)	-.102	.001	-.042	.082	.010
Gerçeklik	-.066	-.030	-.117	-.212	-.113	-.046	-.073	-.128	-.120	-.058	-.114
duygusu											
Nesne İlişkileri	.013	-.069	-.187	-.228	-.073	.034	-.100	-.145	-.175	-.055	-.120
İçgüdülerin	-.068	-.037	-.163	-.267(*)	-.163	-.043	-.135	-.185	-.195	-.104	-.158
Denetimi											
Savunmaların	-.024	-.016	-.127	-.255(*)	-.056	-.025	-.051	-.104	-.071	.009	-.088
İşleyişi											
Otonom	-.007	.014	-.170	-.225	-.092	-.037	-.044	-.155	-.089	-.006	-.097
Fonksiyonlar											
Uyarıcı Eşiği	.049	.168	.063	-.057	.071	-.008	.137	.044	.125	.099	.076
Sentez yeteneği	-.173	-.330(**)	-.410(***)	-.488(***)	-.295(*)	-.220	-.339(**)	-.268(*)	-.297(*)	-.192	-.344(**)
Hakim											
Olma/Başarma	-.108	-.304(*)	-.436(***)	-.467(***)	-.267(*)	-.185	-.342(**)	-.326(**)	-.353(**)	-.210	-.342(**)

*Pearson korelasyon testi

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Düşünme Süreçleri, Gerçeklik Duygusu, Düşünme Süreçleri, Otonom Fonksiyonlar ve Uyarıcı Eşiği alt boyutları ile SCL-90'nın hiç bir alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

EFA Ölçeği Yargılama alt boyutu ile SCL-90'nın Depresyon (-.307), Paranoya (-.259), Psicotizm (-.263) ve Toplam (.259) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde, 05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan yargılama puanları arttıkça; Tüm Çalışma Grubunun depresyon, paranoya, psicotizm ve toplam davranış bozuklukları düşme eğilimi içine girmiştir.

EFA Ölçeği Yaratıcılık alt boyutu ile SCL-90'nın Öfke alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde, 05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan yaratıcılık puanları arttıkça; Tüm Çalışma Grubunun Öfke puanları yükselme eğilimi göstermiştir.

EFA Ölçeği İç Güdülerini Denetimi ve Savunmaların İşleyişi alt boyutları ile SCL-90'nın Depresyon alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde, 05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan İç Güdülerini Denetimi ve Savunmaların İşleyişi alt boyutları puanları arttıkça; Tüm Çalışma Grubunun Depresyon puanları düşme eğilimi göstermiştir.

EFA Ölçeği Sentez Yeteneği alt boyutu ile SCL-90'nın Obsesyon (-.330; $p<.01$), Duyarlık (-.410; $p<.001$), Depresyon (-.488; $p<.001$), Anksiyete (-.295; $p<.05$), Fobi (-.399; $p<.01$), Paranoya (-.268; $p<.05$), Psicotizm (-.297; $p<.05$), ve Toplam (-.244; $p<.05$) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan sentez yeteneği puanları arttıkça; Tüm Çalışma Grubunun; obsesyon, duyarlık, depresyon, anksiyete, fobi, paranoya, psicotizm ve depresyon, paranoya, psicotizm ve toplam davranış bozuklukları düşme eğilimi içine girmiştir.

EFA Ölçeği Hakim olma/başarma alt boyutu ile SCL-90'nın Obsesyon (-.304; $p<.01$), Duyarlık (-.430; $p<.001$), Depresyon (-.467; $p<.001$), Anksiyete (-.267; $p<.05$), Fobi (-.342; $p<.01$), Paranoya (-.326; $p<.01$), Psicotizm (-.353; $p<.01$), ve Toplam (-.342; $p<.01$) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan Hakim olma/başarma alt boyutu puanları arttıkça; Tüm Çalışma Grubunun; obsesyon,

duyarlık, depresyon, anksiyete, fobi, paranoya, psikotizm ve depresyon, paranoya, psikotizm ve toplam davranış bozuklukları düşme eğilimi içine girmiştir.

6.5.2.2.2. Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal gruba uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler n:30

Alt Boyutlar	Somatiza	obsesyon	duyarlık	depresyon	anksiyet	öfke	fobi	paranoya	psikotiz	suçluluk	toplam
Gerçeği											
Değerlendirme	.007	-.208	-.391(*)	-.204	-.018	-.112	.020	-.149	-.175	-.131	-.171
Yetisi											
Yargılama	-.134	-.358	-.362(*)	-.341	-.173	-.131	-.142	-.221	-.201	-.320	-.292
Düşünme Süreçleri	-.483(**)	-.708(***)	-.648(***)	-.730(***)	-.581(***)	-	-.447(*)	-.478(**)	-.424(*)	-.275	-.658(***)
Yaratıcılık	.321	.098	-.154	.147	.274	.431(*)	-.129	.078	.086	.182	.179
Gerçeklik duygusu	-	-.618(***)	-.508(***)	-.718(***)	-.707(***)	-	-.352	-.480(**)	-.533(**)	-.527(**)	-.715(***)
Nesne İlişkileri	-.109	-.529(**)	-.661(***)	-.506(**)	-.195	-.141	-.282	-.307	-.451(*)	-.312	-.422(*)
İçgüdülerin											
Denetimi	-.316	-.513(**)	-.444(*)	-.548(**)	-.422(*)	-.503(**)	-.247	-.316	-.371(*)	-.494(**)	-.506(**)
Savunmaların											
İşleyişi	-.523(**)	-.831(***)	-.779(***)	-.839(***)	-.642(***)	-.592(***)	-.601(***)	-.613(***)	-.563(***)	-.495(**)	-.780(***)
Otonom											
Fonksiyonlar	-.483(**)	-.644(***)	-.688(***)	-.720(***)	-.542(**)	-.540(**)	-.420(*)	-.571(***)	-.474(**)	-.378(*)	-.665(***)
Uyarıcı Eşiği	-	-.467(**)	-.433(*)	-.551(**)	-.607(***)	-	-.340	-.432(*)	-.380(*)	-	-.634(***)
Sentez yeteneği	.710(***)	-.593(***)	-.643(***)	-.615(***)	-.410(*)	.640(***)	-.329	-.424(*)	-.436(*)	.627(***)	-.543(**)
Hakim											
Olma/Başarma	-.278	-.593(***)	-.643(***)	-.615(***)	-.410(*)	-.329	-.518(**)	-.424(*)	-.436(*)	-.307	-.543(**)
	.076	-.301	-.476(**)	-.381(*)	-.128	-.108	-.291	-.311	-.331	-.100	-.268

*Pearson korelasyon testi

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile SCL-90'nın hiçbir (Duyarlık alt boyutu dışında) alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile SCL-90'nın "Duyarlık" alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (-.391). Normal Çalışma Grubu'nun SCL-90' un "Duyarlık" ölçeği puanları arttıkça, Gerçeği Değerlendirme Yetisi ve yargılama ego işlevleri negatif yönde etkilenmektedir.

EFA Ölçeği "Düşünce Süreçleri" alt boyutu ile SCL-90'nın "Suçluluk" dışındaki bütün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı negatif yönde ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyoları içinde yer alan "Düşünme süreçleri" puanları arttıkça; çalışma grubunun "Suçluluk" dışındaki bütün SCL-90 Toplam ve alt boyut puanları düşme eğilimi göstermiştir.

EFA Ölçeği Yaratıcılık alt boyutu ile SCL-90'nın Öfke alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde .05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ego fonksiyonları içinde yer alan yaratıcılık puanları arttıkça; çalışma grubunun Öfke puanları yükselme eğilimi göstermiştir.

EFA Ölçeği "Gerçeklik Duygusu" alt boyutu ile SCL-90'nın "Fobi" dışındaki bütün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı negatif yönde ilişkiler bulunmuştur. Ego fonksiyonları içinde yer alan "Gerçeklik Duygusu" puanları arttıkça; çalışma grubunun "Fobi" dışındaki bütün SCL-90 Toplam ve alt boyut puanları düşme eğilimi göstermiştir.

EFA Ölçeği "Nesne İlişkileri" alt boyutu ile SCL-90'nın "Obsesyon" (-.529; $p < .01$), "Duyarlık" (-.661; $p < .001$), "Depresyon" (-.506; $p < .01$), "Psikotizm" (-.451; $p < .05$) ve SCL-90 Toplam (-.422; $p < .05$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği "İç Güdülerin Denetimi" alt boyutu ile SCL-90'nın "Obsesyon" (-.513; $p < .01$), "Duyarlık" (-.444; $p < .05$), "Depresyon" (-.548; $p < .01$), "Anksiyete" (-.642; $p < .001$), "Öfke" (-.503; $p < .01$), "Psikotizm" (-.371; $p < .05$), "Suçluluk" (-.494; $p < .01$) ve SCL-90 Toplam (-.506; $p < .01$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği "Savunmaların İşleyişi" alt boyutu ile SCL-90'nin Toplam ve tüm alt boyut puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01

düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” alt boyutu puanları düştükçe; SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut puanları anlamlı derecede yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” alt boyutu ile SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” alt boyutu puanları düştükçe; SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut puanları anlamlı derecede yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu ile SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Fobi dışında) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu puanları düştükçe; SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Fobi dışında) puanları anlamlı derecede yükselmektedir. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu ile SCL-90’nin Fobi alt boyutu dışında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$).

EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” alt boyutu ile SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Somatizasyon, Öfke ve Suçluluk dışında) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” alt boyutu puanları düştükçe; SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Somatizasyon, Öfke ve Suçluluk dışında) puanları anlamlı derecede yükselmektedir. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu ile SCL-90’nin Fobi alt boyutu dışında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$). EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” alt boyutu ile SCL-90’nin “somatizasyon”, “öfke” ve “suçluluk” alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” alt boyutları ile SCL-90’nin “Duyarlık” ve “Depresyon” puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” alt boyutları puanları yükseldikçe, SCL-90’nin “Duyarlık” ve “Depresyon” puanları düşme eğilimi içine girmektedir.

Elde edilen bu sonuçlar; EFA Ölçeği alt boyutlarının yüksek düzeyde kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

6.5.2.2.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

31 kişilik Şizofreni Çalışma Grubu'na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo.8'da sunulmuştur.

Tablo 8. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler n:31

Alt Boyutlar	Somatiza	obsesyon	duyarlık	depresyon	anksiyet	öfke	fobi	paranoya	psikotiz	suçluluk	toplam
Gerçeği	-588(***)	-448(*)	-577(***)	-606(***)	-724(***)	-655(***)	-618(***)	-519(***)	-686(***)	-560(***)	-657(***)
Değerlendirme Yetisi											
Yargılama	-.285	-.124	-.116	-.048	-.280	-.251	-.180	-.123	-.207	-.190	-.193
Düşünme Süreçleri	-.569(***)	-.515(**)	-.584(***)	-.522(**)	-.664(***)	-.639(***)	-.514(**)	-.550(***)	-.625(***)	-.578(***)	-.633(***)
Yaratıcılık	.078	-.010	.000	-.173	.045	.089	-.012	.075	.029	.086	.018
Gerçeklik duygusu	-.521(**)	-.458(**)	-.578(***)	-.558(***)	-.725(***)	-.704(***)	-.545(**)	-.558(***)	-.664(***)	-.522(**)	-.637(***)
Nesne İlişkileri	-.301	-.178	-.365(*)	-.349	-.483(**)	-.463(**)	-.292	-.343	-.391(*)	-.306	-.372(*)
İçgüdülerin Denetimi	-.364(*)	-.445(*)	-.477(**)	-.347	-.538(**)	-.598(***)	-.426(*)	-.389(*)	-.483(**)	-.427(*)	-.488(**)
Savunmaların İşleyişi	-.525(**)	-.612(***)	-.642(***)	-.512(**)	-.714(***)	-.655(***)	-.531(**)	-.571(***)	-.636(***)	-.619(***)	-.654(***)
Otonom Fonksiyonlar	-.643(***)	-.710(***)	-.625(***)	-.634(***)	-.698(***)	-.704(***)	-.589(***)	-.563(***)	-.692(***)	-.642(***)	-715(***)
Uyarıcı Eşiği	-.716(***)	-.707(***)	-.711(***)	-.610(***)	-.785(***)	-.677(***)	-.649(***)	-.635(***)	-.762(***)	-.775(***)	-.776(***)
Sentez yeteneği	-.111	-.255	-.260	-.356(*)	-.165	-.188	-.242	-.137	-.165	-.132	-.215
Hakim Olma/Başarma	-.166	-.296	-.327	-.420(*)	-.210	-.237	-.282	-.221	-.248	-.215	-.288

*Pearson korelasyon testi

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile SCL-90'nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.724 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.448 (p<.05) ile obsesyon alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu'nun Gerçeği Değerlendirme Yetisiya yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Yargılama” alt boyutu ile SCL-90'nın hiç bir alt boyut ve toplam puanı arasında, istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

EFA Ölçeği “Düşünce Süreçleri” alt boyutu ile SCL-90'nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.664(p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.514 (p<.05) ile Fobi alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu'nun düşünce süreçlerine yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Yaratıcılık” alt boyutu ile SCL-90'nın hiç bir alt boyut ve toplam puanı arasında, istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” alt boyutu ile SCL-90'nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.725 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.458 (p<.01) ile obsesyon alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu'nun gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” alt boyutu ile SCL-90'nın “somatizasyon”, “Obsesyon”, “Depresyon” , “Fobi”, “Paranoya” ve “suçluluk” dışındaki tüm alt boyut ve toplam puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu'nun nesne ilişkilerine yönelik ego işlevleri düştükçe; “Duyarlılık”, “Ansiyete”, “Öfke”, “psikotizm” ve Toplam davranış bozukluğu gösterme semptomları artış göstermektedir.

EFA Ölçeği “İç güdülerin denetimi” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları (Depresyon hariç) ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.598 (p<.001) ile öfke alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.364 (p<.05) ile Somatizasyon alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu’nun içgüdülerin denetimine yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları (depresyon dışında) yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.714 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.512 (p<.01) ile depresyon alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu’nun savunmaların işleyişine yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .001 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.785 (p<.001) ile anksiyete, en düşük ilişki ise “-.610 (p<.001) ile depresyon alt boyutundan elde edilmiştir. Genel olarak Şizofreni Çalışma Grubu’nun otonom fonksiyonlara yönelik ego işlevleri düştükçe; SCL-90 ile ölçümlenen tüm davranış bozukluğu semptomları yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Sentez yeteneği” ve Hakim Olma/Başarma” alt boyut puanları ile SCL-90’nın sadece depresyon alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bunun dışındaki alt boyutlar ile anlamlı ilişkiler yoktur.

Elde edilen bu sonuçlar; EFA Ölçeği alt boyutlarının yüksek düzeyde kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

6.5.2.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan alışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

6.5.2.3.1. Tüm alışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna (Toplam 61 kişi) uygulanan EFA leği alt boyutları ile Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo.9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

ACL	EFA											
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdüleri n Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez	Hakim Olma
Basarma	.542(***)	.532(***)	.504(***)	.210	.539(***)	.608(***)	.557(***)	.590(***)	.551(***)	.330(*)	.344(**)	.362(**)
Basatlık	.441(***)	.417(***)	.368(**)	.363(**)	.406(**)	.497(***)	.411(***)	.433(***)	.413(***)	.293(*)	.319(*)	.358(**)
Sebat	.402(**)	.367(**)	.408(**)	.168	.432(***)	.452(***)	.440(***)	.472(***)	.445(***)	.350(**)	.357(**)	.333(*)
Duzen	.203	.210	.249	-.049	.260(*)	.252	.274(*)	.334(*)	.274(*)	.168	.178	.211
Duygu	.156	.120	.175	.114	.179	.176	.197	.202	.190	.220	.139	.165
Sefkat	.206	.187	.219	-.147	.295(*)	.236	.241	.216	.195	.222	.120	.151
Yakınlık	.181	.190	.228	-.013	.267(*)	.251	.263(*)	.292(*)	.248	.175	.230	.268(*)
Kci	.200	.075	.170	.184	.174	.250	.096	.184	.189	.109	.170	.145
Gosteriş	.280(*)	.238	.271(*)	.413(***)	.210	.328(*)	.237	.303(*)	.286(*)	.238	.217	.261(*)
Bagimsiz	-.097	-.095	-.116	.260(*)	-.171	-.075	-.162	-.079	-.061	-.164	.034	.096
Saldırğa	.275(*)	.295(*)	.260(*)	.387(**)	.197	.304(*)	.222	.287(*)	.251	.149	.207	.174
Değişik İlgî	-.099	-.052	-.059	.135	-.115	-.013	-.128	-.085	-.088	-.135	.064	.126
İlgi	-.419(***)	-.385(**)	-.284(*)	-.219	-.365(**)	-.415(***)	-.425(***)	-.341(**)	-.352(**)	-.237	-.268(*)	-.355(**)
Kensuc	-.376(**)	-.353(**)	-.283(*)	-.446(***)	-.302(*)	-.417(***)	-.337(**)	-.362(**)	-.371(**)	-.213	-.347(**)	-.374(**)
Uyarlık	.028	-.007	.050	-.305(*)	.113	.028	.074	.009	-.003	.123	-.088	-.131
Dho	-.068	-.098	-.155	-.115	-.177	-.153	-.062	-.109	-.077	-.161	-.325(*)	-.297(*)
Otokontr	-.151	-.157	-.097	-.375(**)	-.048	-.163	-.041	-.101	-.115	-.019	-.171	-.206
Ozguven	.396(**)	.334(*)	.344(**)	.320(*)	.357(**)	.444(***)	.351(**)	.385(**)	.385(**)	.260(*)	.298(*)	.302(*)
Uyum	.215	.250	.293(*)	.068	.304(*)	.298(*)	.230	.284(*)	.288(*)	.255	.319(*)	.353(**)
İdeal	.146	.085	.184	.158	.181	.201	.140	.213	.235	.177	.166	.344(**)
Yaratıcı	.226	.204	.192	.290(*)	.170	.231	.178	.187	.212	.095	.178	.193
Lider	.298(*)	.286(*)	.320(*)	-.003	.327(*)	.336(*)	.371(**)	.355(**)	.280(*)	.260(*)	.171	.178
Erkeksi	.231	.203	.164	.228	.143	.269(*)	.144	.216	.216	.026	.178	.209
Kadinsi	.037	-.057	-.048	-.056	.011	.039	-.051	-.022	.035	-.027	-.065	.003

*Pearson korelasyon testi p<.05 **p<.01 ***p<.001

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm alt boyutları (yaratıcılık dışında) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin toplumca kabul gören değerlere sahip olma yolunda başarı ihtiyacı içinde olması; bireyin tüm ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin, guruplarda önderlik rolü üstlenmek için çalışması ve bireysel ilişkilerde etkin olma çabası bireyin tüm ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Sebat alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm (Yaratıcılık dışında)alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin, yüklenilen görevleri yerine getirmede kararlı davranması ve bir işi sonuna kadar götürebilecek kapasiteye sahip olması bireyintüm ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Düzen alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklik Duygusu”, “İçgüdülerin Denetimi, Savunmaların İşleyişi ve Otonom Fonksiyonlar alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; özel ve iş yaşamında etkinliklerin planlanmasına önem vermesi; bireyin “Gerçeklik Duygusu”, “İçgüdülerin Denetimi, Savunmaların İşleyişi ve Otonom Fonksiyonlara dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Duyguları anlama alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Testinin boyutlarının “Gerçeklik Duygusu” arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; Diğer insanlara karşı samimi, destekleyici, koruyucu davranma, onlara maddi ve duygusal yardımlar sağlama davranışı; bireyin “Gerçeklik Duygusu”na dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yakınlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklik Duygusu” , “İç güdülerin Denetimi,”Savunmaların İşleyişi ve Hakim Olma/Başarma arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; bir gruba ait olma isteği, kişisel dostluklar kurmak ve sürdürme ihtiyacı içinde olması; bireyin “Gerçeklik Duygusu”, “İç güdülerin Denetimi,”Savunmaların İşleyişi ve Hakim Olma/Başarmaya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Karşı Cinsle İlişkiler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçekleklere Sınama” ,”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar” ve “Hakim Olma/Başarma”sı arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; girilen gruplarda başkalarının ilgisini çekecek şekilde davranması; bireyin “Gerçekleklere Sınama”, ”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar” ve “Hakim Olma/Başarma”ya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Bağımsızlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarından ya da toplumsal değer ve beklentilerden bağımsız hareket edebilme arzusu; bireyin “Yaratıcılık”a dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçekleklere Sınama” ,Yargılama”,”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri ve ”Savunmaların İşleyişi”, arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarına karşı atak ve kırıcı tavırlar takınması; bireyin “Gerçekleklere Sınama” ,Yargılama”, ”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri ve ”Savunmaların İşleyişi”ne dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Değişiklik” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İlgi Görme” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Yaratıcılık ve “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; diğer insanlara bağımlı olma ve onların hep desteğine ihtiyaç duyması bireyin “Yaratıcılık ve “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kendini suçlama” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; özeleştirici, suçluluk ya da toplumsal yetersizlik yoluyla duygularını ifade etmesi; “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlılık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarıyla ilişkilerinde bağımlı roller üstlenmesi; bireyin “Yaratıcılık” a dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “ Sentez Yeteneği” ve “Hakim Olma/Başarma” alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; bireysel problemler, psikolojik zorlanmalar gibi olguları çözümleyebilmek için bireyin psikolojik danışmaya ihtiyaç duyması ve bunların çözümlenmesi için danışmaya hazır olması; bireyin “Sentez Yeteneği ve” “Hakim Olma/Başarma” ’a dayalı ego işlevlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendisi ve davranışları üzerindeki kontrol ve hakimiyeti; bireyin “Yaratıcılık” a dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin tüm alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendi yeteneklerine, davranışlarına olan güveni; bireyin tüm ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Düşünce Süreçleri”, “Gerçeklik Duygusu”, “Nesne İlişkileri”, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar”,” Sentez Yeteneği” ve “Hakim Olma/Başarma” alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; kendi istekleri ile toplumun istekleri arasında gerekli dengeyi kurması; olaylarla başedebilme gücü, bireyin sevme ve çalışma becerilerini birarada taşıması; bireyin “Düşünce Süreçleri”, “Gerçeklik Duygusu”, “Nesne İlişkileri”, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar”,” Sentez Yeteneği” ve “Hakim Olma/Başarma” ya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İdeal Benlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Hakim Olma/Başarma” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendine verdiği değer veya bireyin sahip olduğu özellikleriyle kendini algılaması ile olması gerektiğine inandığı özellikler arasındaki uyum derecesi; bireyin hakim olma/başarmaya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yaratıcı Kişilik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin yaşadığı toplumun değerlerinden farklı ve orjinal değerlere, fikirlere sahip olma derecesi; bireyin yaratıcılığa dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Askeri Liderlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık”, “Sentez yeteneği” ve “Başarma” alt boyutları dışındaki tüm ego işlevleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin güçlülük, özdisiplin, nezaket gibi toplumsal olarak liderde bulunması gerekli değerlere sahip olması;

bireyin tüm ego işlevlerini (“Yaratıcılık”, “Sentez yeteneği” ve “Başarma” dışında olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi”(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Erkeksi Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin “Nesne İlişkileri” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; Güçlülük, ataklık gibi tüm dünyada evrensel olarak kabul edilen erkeksi özelliklerine sahip olma derecesi arttıkça; bireyin “Nesne İlişkileri”ne dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kadımsı Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

6.5.2.3.2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

30 kişilik Normal Çalışma Grubuna uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile ACL Testi Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar, pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

n:61	EFA											
ACL	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez	Hakim Olma
Basarma	.065	.195	.365(*)	.013	.260	.423(*)	.214	.531(**)	.489(**)	.061	.290	.367(*)
Basathk	.204	.225	.180	.371(*)	.089	.515(**)	.109	.371(*)	.353	.065	.350	.450(*)
Sebat	.060	.138	.494(**)	-.080	.417(*)	.335	.281	.609(***)	.660(***)	.331	.519(**)	.389(*)
Duzen	-.197	.136	.386(*)	-.231	.320	.222	.270	.579(***)	.485(**)	.203	.296	.241
Duygu	.240	-.017	.306	.038	.269	.089	.212	.321	.539(**)	.384(*)	.248	.320
Sefkat	.248	.233	.325	-.390(*)	.572(***)	.094	.375(*)	.287	.462(*)	.341	.134	.144
Yakınlık	.294	.259	.506(**)	-.214	.595(***)	.493(**)	.345	.569(***)	.667(***)	.338	.337	.367(*)
Kci	.079	-.276	.087	.065	-.014	.076	-.221	.037	.200	-.009	-.032	-.007
Gosteriş	.255	.156	.039	.510(**)	-.192	.422(*)	.087	.211	.108	-.065	.304	.334
Bagimsiz	.022	-.058	-.141	.543(**)	-.340	.264	-.193	-.056	-.101	-.268	.130	.268
Saldırğa	-.300	-.092	-.265	.418(*)	-.511(**)	.088	-.217	-.081	-.279	-.419(*)	-.005	.062
Degisik	.092	-.302	-.122	.231	-.241	-.035	-.402(*)	-.321	-.206	-.348	-.100	.067
İlgi	-.415(*)	-.261	-.310	-.261	-.164	-.444(*)	-.291	-.321	-.410(*)	-.152	-.398(*)	-.630(***)
Kensuc	-.150	-.185	-.121	-.539(**)	.121	-.484(**)	-.094	-.286	-.263	.053	-.464(*)	-.510(**)
Uyarlık	.055	.061	.215	-.547(**)	.444(*)	-.200	.169	.086	.239	.434(*)	-.149	-.282
Dho	-.024	.052	-.420(*)	.389(*)	-.502(**)	.028	-.077	-.304	-.400(*)	-.434(*)	-.044	.015
Otokontr	-.036	.160	.191	-.469(**)	.414(*)	-.010	.381(*)	.231	.215	.271	-.021	-.079
Ozguven	.226	.106	.253	.233	.143	.410(*)	.111	.373(*)	.438(*)	.113	.287	.381(*)
Uyum	.124	.221	.522(**)	-.271	.516(**)	.218	.229	.530(**)	.603(***)	.404(*)	.184	.196
İdeal	.177	.193	.523(**)	.221	.342	.375(*)	.237	.565(***)	.619(***)	.373(*)	.426(*)	.464(*)
Yaratıcı	.277	.044	.031	.536(**)	-.092	.322	-.040	-.034	.041	-.163	.103	.322
Lider	-.178	.034	.373(*)	-.285	.370(*)	.173	.260	.515(**)	.422(*)	.309	.164	.118
Erkeksi	.147	.164	.043	.430(*)	-.072	.440(*)	-.005	.221	.229	-.107	.254	.408(*)
Kadinsi	.095	-.108	-.089	.108	.103	.095	-.155	-.085	.132	.102	-.075	.141

*Pearson korelasyon testi p<.05 **p<.01 ***p<.001

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu puanları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Düşünce Süreçleri” (.365; $p<.05$), “Nesne İlişkileri” (.423; $p<.05$), “Savunmaları İşleyişi”(.531; $p<.01$), “Otonom Fonksiyonlar” (.489; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.367; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; toplumca kabul gören değerlere sahip olma yolunda başarı ihtiyacı içinde olması; bireyin düşünce süreçleri, nesne ilişkileri, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar ve hakim olma/başarmaya yönelik ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir. Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Başarma” alt boyutu puanları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde “Gerçeği Değerlendirme Yetisi”, “Yargılama”, “Yaratıcılık”, “Gerçeklik Duygusu”, “İçgüdülerin Denetimi”, “Uyarıcı Eşiği” ve “Sentez Yeteneği” puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($p>.05$).

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu puanları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Yaratıcılık” (.371; $p<.05$) “Savunmaları İşleyişi” (.579; $p<.001$), “Nesne İlişkileri” (.515; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.451; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; gruplarda önderlik rolü üstlenmek için çalışmak,bireysel ilişkilerde etkin olma çabası; bireyin “Yaratıcılık”, “Nesne ilişkileri”, “Savunmaların işleyişi”, ve “Hakim olma/başarma”ya yönelik ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir. Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu puanları ile EFA Ölçeğinin diğer Alt boyutları puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($p>.05$).

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “sebat “alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Düşünme Süreçleri” (.494; $p<.01$), “Gerçeklik duygusu” (.417; $p<.05$), “Savunmaların İşleyişi” (.609; $p<.001$),”Otonom Fonsiyonlar” (.660; $p<.001$), “Sentez Yeteneği”(.519; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.389; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; Yüklenilen görevleri yerine getirmede kararlı davranması, Bir işi sonuna kadar götürebilecek kapasiteye sahip olması; bireyin düşünce süreçleri, gerçeklik

duygusu, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar, sentez yeteği ve hakim olma/başarmaya dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Düzen alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Düşünme Süreçleri” (.386; $p<.05$), “Savunmaların İşleyişi” (.579; $p<.001$) ve “Otonom Fonksiyonlar” (.485; $p<.01$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; özel ve iş yaşamında etkinliklerin planlanmasına önem vermesi; bireyin “Düşünme Süreçleri”, “Savunmaların İşleyişi ve Otonom Fonksiyonlara dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Duyguları anlama alt boyutu ile EFA Testinin “Otonom Fonksiyonlar” (.539; $p<.01$) ve “Uyarıcı Eşiği” (.384; $p<.05$) Alt boyutları istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireylerin; kendi ve diğerlerinin duygularına duyarlı olması, onları anlamaya çalışması; bireyin otonom fonksiyonlar ve uyarıcı eşiğine dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde “Yaratıcılık” arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (-.390). Bireyin; Diğer insanlara karşı samimi, destekleyici, koruyucu davranma, onlara maddi ve duygusal yardımlar sağlama davranışı; bireyin yaratıcılığa dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde “Gerçeklik duygusu” (.572; $p<.001$), “iç güdülerin denetimi” (.375; $p<.05$) ve “Otonom Fonksiyonlar” (.462; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; Diğer insanlara karşı samimi, destekleyici, koruyucu davranma, onlara maddi ve duygusal yardımlar sağlama davranışının yükselmesi; bireyin Gerçeklik duygusu, iç güdülerin denetimi ve Otonom Fonksiyonlara dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yakınlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Düşünme süreçleri” (.506; $p<.01$) “Gerçeklik Duygusu” (.595; $p<.001$), “Nesne ilişkileri” (.493;

$p<.01$),”Savunmaların İşleyişi”(. 569 ; $p<.001$), “Otonom Fonksiyonlar (. 667 ; $p<.001$) ve “Hakim Olma/Başarma”(. 367 ; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az $.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; bir gruba ait olma isteği, kişisel dostluklar kurmak ve sürdürme ihtiyacı içinde olması; bireyin düşünme süreçleri, gerçeklik duygusu, nesne ilişkileri, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar ve hakim Olma/başarmaya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir. Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yakınlık” alt boyutu ile EFA ölçeğinin diğer alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Karşı Cinsle İlişkiler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Yaratıcılık” ($.510$; $p<.01$) ve “Nesne İlişkileri” ($.422$; $p<.05$), arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az $.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; girilen gruplarda başkalarının ilgisini çekecek şekilde davranması; bireyin “Yaratıcılık” ve “Nesne İlişkileri”ne dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Bağımsızlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” ($.543$; $p<.01$) alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan $.01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarından ya da toplumsal değer ve beklentilerden bağımsız hareket edebilme arzusu; bireyin “Yaratıcılık”a dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Yaratıcılık” ($.418$; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az $.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarına karşı atak ve kırıcı tavırlar takınması; bireyin “Yaratıcılık” na dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir. Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Gerçeklik duygusu” ($-.511$; $p<.01$) ve “Uyarıcı eşiği” ($-.419$; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az $.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarına karşı atak ve kırıcı

tavırlar takınması; bireyin gerçeklik duygusu ve uyarıcı eşiğine dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Değişiklik” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece “İçgüdülerin Denetimi” (-.402; $p<.0$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireylerin yaşamında değişiklik ihtiyacı duyması; O’nun içgüdülerin denetimine yönelik ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İlgi Görme” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutlarının “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (-.415 ; $p<.05$), “Nesne ilişkileri” (-.444; $p<.05$), “Otonom Fonksiyonlar” (-.410; $p<.05$), “Sentez yeteneği” (-.398; $p<.05$) ve “Hakim Olma/Başarma” (-.630; $p<.001$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; diğer insanlara bağımlı olma ve onların hep desteğine ihtiyaç duyması; bireyin Gerçeği Değerlendirme Yetisi, nesne ilişkileri, otonom fonksiyonlar, sentez ve hakim olma/başarmaya yönelik tüm ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kendini suçlama” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “yaratıcılık” (-.547; $p<.01$), “Nesne ilişkileri” (-.484; $p<.01$) “Sentez yeteneği” (-.464; $p<.05$) ve “Hakim Olma/Başarma” (-.510; $p<.01$) alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin; özeleştiri, suçluluk yada toplumsal yetersizlik yoluyla duygularını ifade etmesi; yaratıcılık, nesne ilişkileri,sentez yeteneği ve Hakim Olma/Başarmaya dayalı tüm ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” (-.547; $p<.01$) alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; başkalarıyla ilişkilerinde bağımlı roller üstlenmesi; bireyin “Yaratıcılık” a dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak; Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlık” alt boyutu ile EFA Ölçeği “Gerçeklik duygusu” (.444; $p<.05$) ve “Uyarıcı Eşiği” (.434; $p<.05$) alt boyut puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu

doğrultuda; bireyin; başkalarıyla ilişkilerinde bağımlı roller üstlenmesi; bireyin gerçeklik duygusu ve uyarıcı eşliğine dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Yaratıcılık” (.389;p<.05) alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin bireysel problemler, psikolojik zorlanmalar gibi olguları çözümleyebilmek için bireyin psikolojik danışmaya ihtiyaç duyması ve bunların çözümlenmesi için danışmaya hazır olması; bireyin yaratıcılığa yönelik ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir. Diğer taraftan, Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Düşünme Süreçleri” (-.420; p<.05), ”Gerçeklik duygusu” (-.502; p<.01), “Otonom Fonksiyonlar” (-.400; p<.05) ve “Uyarıcı Eşliği” (-.434; p<.05) alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin bireysel problemler, psikolojik zorlanmalar gibi olguları çözümleyebilmek için bireyin psikolojik danışmaya ihtiyaç duyması ve bunların çözümlenmesi için danışmaya hazır olması bireyin düşünce süreçleri, gerçeklik duygusu, otonom fonksiyonlar ve uyarıcı eşliğine yönelik ego işlevlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan.05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (-.469; p<.01). Bireyin kendisi ve davranışları üzerindeki kontrol ve hakimiyeti bireyin “Yaratıcılık”a dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan yine Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Gerçeklik Duygusu” (.414; p<.05) ve “İçgüdülerin denetimi” (.381; p<.05) alt boyut puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireyin kendisi ve davranışları üzerindeki kontrol ve hakimiyeti bireyin gerçeklik duygusu ve içgüdülerin denetimine dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin Ölçeğinin “Nesne İlişkileri” (.410; p<.05) , ”

Savunmaların İşleyişi” (.373; $p<.05$), “Otonom Fonksiyonlar” (.438; $p<.05$) ve Hakim Olma” (.381; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendi yeteneklerine, davranışlarına olan güveni; bireyin nesne ilişkileri, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar ve hakim olmaya dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA “Düşünme süreçleri” (.522; $p<.01$), “Gerçeklik duygusu” (.516; $p<.01$), Savunmaların İşleyişi” (.530; $p<.01$) “Otonom Fonksiyonlar” (.603; $p<.001$) ve “Uyarıcı Eşiği” (.404; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin; kendi istekleri ile toplumun istekleri arasında gerekli dengeyi kurması; olaylarla başedebilme gücü ve bireyin sevme ve çalışma becerilerini birarada taşıması bireyin gerçeklik duygusu, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar ve uyarıcı eşiğine dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İdeal Benlik” alt boyutu ile EFA Testinin “Düşünme süreçleri” (.523; $p<.01$), “Nesne İlişkileri” (.375; $p<.05$), Savunmaların İşleyişi” (.565; $p<.001$) ve “Otonom Fonksiyonlar” (.619; $p<.001$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendine verdiği değer veya bireyin sahip olduğu özellikleriyle kendini algılaması ile olması gerektiğine inandığı özellikler arasındaki uyum derecesi bireyin düşünme süreçleri, nesne ilişkileri, savunmaların işleyişi ve otonom fonksiyonlara dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yaratıcı Kişilik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin yaşadığı toplumun değerlerinden farklı ve orjinal değerlere, fikirlere sahip olma derecesi bireyin yaratıcılığa dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Askeri Liderlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “düşünme süreçleri” (.373; $p<.05$), “Gerçeklik duygusu” (.370; $p<.05$) “Savunmaların işleyişi” (.515; $p<.01$) ve “Otonom Fonksiyonlar” (.422; $p<.05$) ego işlevleri arasında pozitif yönde istatistiksel

açından en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin güçlülük, özdisiplin, nezaket gibi toplumsal olarak liderde bulunması gerekli değerlere sahip olması bireyin düşünme süreçleri, gerçeklik duygusu, savunmaların işleyişi ve otonom fonksiyonlara dayalı ego işlevlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Erkeksi Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” (.430;P<.05), “Nesne İlişkileri”(0.440;p<.05) ve “Hakim Olma/Başarma”(0.408;p<.05) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin güçlülük, ataklık gibi tüm dünyada evrensel olarak kabul edilen erkeksi özelliklerine sahip olma derecesi arttıkça yaratıcılık, nesne ilişkileri ve hakim olma/başarmaya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilenmektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kadınsı Özellikler” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

6.5.2.3.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

31 kişilik Şizofren Çalışma Grubuna uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile ACL Testi Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar, pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo 11’de sunulmuştur

Tablo 11. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

n:61	EFA											
ACL	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez	Hakim Olma
Basarma	-.313	-.198	-.110	.202	-.212	-.350	-.305	-.199	-.122	.057	.004	.113
Basathk	-.358*	.244	.162	.265	.296	.321	.315	.182	.117	.107	.085	.128
Sebat	.264	.104	.056	.230	.160	.284	.285	.118	-.054	.039	.047	.127
Duzen	-.174	-.032	.019	.019	-.063	-.090	-.167	-.043	.053	.079	-.102	.082
Duygu	-.105	-.087	-.057	.123	-.111	-.133	-.212	-.115	.010	-.092	.002	.036
Sefkat	-.259	-.165	-.120	-.008	-.247	-.272	-.266	-.145	.038	-.082	.024	.103
Yakınlık	-.033	-.013	.031	.055	-.053	-.166	-.206	-.075	.028	.068	.065	.141
Kci	-.240	-.048	-.124	.234	-.214	-.073	-.110	-.207	-.054	-.066	.172	.195
Gosteriş	-.381(*)	-.261	-.379(*)	.295	-.392(*)	-.196	-.306	-.358	-.386(*)	-.388(*)	-.037	.130
Bagimsiz	.055	-.014	.002	.035	.022	-.088	.136	-.045	-.215	-.005	.076	.008
Saldırğa	-.242	-.312	-.380(*)	.290	-.294	-.164	-.139	-.315	-.314	-.320	.123	.114
Degisik	.291	-.143	.009	.070	.126	-.004	.049	-.091	.053	-.019	.267	.213
İlgi	.069	-.065	-.203	-.074	-.022	.158	.072	-.134	-.067	-.157	-.005	-.024
Kensuc	.239	.095	.017	-.283	.186	.185	.115	.073	.134	.050	-.020	-.093
Uyarlık	-.151	-.028	-.032	-.126	-.137	-.119	-.240	-.026	.103	.005	-.061	-.014
Dho	.083	.248	.049	-.424(*)	.133	.237	.037	.006	-.142	.008	-.524(**)	-.502(**)
Otokontr	-.044	.208	.108	-.222	.046	.054	-.044	.170	.073	.058	-.202	-.251
Ozguven	-.383(*)	-.215	-.166	.303	-.263	-.336	-.279	-.183	-.148	-.084	.088	.113
Uyum	-.098	-.123	.043	.389(*)	-.043	-.074	-.009	.123	.285	.078	.310	.441(*)
İdeal	-.112	.209	.140	.064	-.043	-.024	.031	.126	.120	.065	-.164	.001
Yaratıcı	-.044	-.044	-.077	.068	-.037	-.169	-.015	-.092	-.177	-.025	.103	.004
Lider	-.210	-.141	-.092	.053	-.106	-.147	-.312	-.083	.033	.000	-.068	.081
Erkeksi	-.272	-.133	-.106	-.011	-.108	-.258	-.044	-.095	-.168	.090	.002	-.055
Kadinsi	-.173	.027	-.001	-.165	-.054	-.008	-.037	-.075	-.053	.089	-.050	-.076

*Pearson korelasyon testi, p<.05 **p<.01 ***p<.001

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu punları ile EFA Ölçeğinin hiçbir alt alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($p>.05$)

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu punları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur (-.358). Bireyin gruplarda önderlik rolü üstlenmek için çalışması, bireysel ilişkilerde etkin olma çabası Gerçeği Değerlendirme Yetisiya yönelik ego işlevlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “sebat “,”Düzen”, “Duyguları Anlama”, Şefkat Gösterme”, “Yakınlık” ve “Karşı Cinsle ilişkiler” alt boyutları ile EFA Ölçeğinin hiç bir alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($p>.05$).

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (-.381; $p<.05$), “Düşünce Süreçleri” (-.379; $p<.05$), “Gerçeklik Duygusu” (-.392; $p<.05$), “Otonom Fonksiyonlar” (-.386; $p<.05$) ve “Uyarıcı Eşiği” (-.388; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin, girilen gruplarda başkalarının ilgisini çekecek şekilde davranması “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” “Düşünme Süreçleri”, “Gerçeklik Duygusu”,”Otonom Fonksiyonlar” Ve “Uyarıcı Eşiği”ne dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Bağımsızlık “,”Değişiklik”, “İlgi Görme”, “Kendini Suçlama” ve “Duyarlık” alt boyutları ile EFA Ölçeğinin hiç bir Alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($p>.05$).

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Düşünce Süreçleri”(-.380; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin başkalarına karşı atak ve kırıcı tavırlar takınması “Düşünce Süreçlerine” dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “ Yaratıcılık” (-.424; $p<.05$), “Sentez” (-.524;

$p < .01$) ve Hakim olma/Başarma alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Bireyin bireysel problemler, psikolojik zorlanmalar gibi olguları çözümleyebilmek için bireyin psikolojik danışmaya ihtiyaç duyması ve bunların çözümlenmesi için danışmaya hazır olması; yaratıcılığa sentez ve hakim olmaya yönelik ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin Ölçeğinin “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” ($-.383$; $p < .05$) alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendi yeteneklerine, davranışlarına olan güveni; Gerçeği Değerlendirme Yetisiya dayalı ego işlevlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA “Yaratıcılık” ($.383$; $p < .01$) ve “Hakim Olma/Başarma” ($.441$; $p < .05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendi istekleri ile toplumun istekleri arasında gerekli dengeyi kurması; olaylarla başedebilme gücü ve bireyin sevme ve çalışma becerilerini birarada taşıması; yaratıcılık ve hakim olma/başarmaya dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol”, “İdeal Benlik”, “Yaratıcı Kişilik”, “Askeri Liderlik”, “Erkeksi Özellikler” ve “Kadınslı Özellikler” alt boyutları ile EFA Testinin hiçbir alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

6.5.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Üçüncü geçerlik çeşidi yapı geçerliğidir. Geçerlilik çeşitleri içinde belki de en kapsamlı olanı yapı geçerliğidir (construct validity). Yeni geliştirilen bir testin yapı geçerliğini saptama da kullanılan en etkili yöntem; faktör analizidir. Ancak yabancı kaynaklı bir test için yapı geçerliğinin yapılması konusunda uzmanlar arasında düşünce farklılıkları bulunmaktadır. Bazı uzmanlar; orijinal testi geliştiren bilim adamının yaptığı faktör analizinin temel alınması ve bir başka dile adaptasyonunda faktör yapısı ile oynanmayacağını savunurken, bazı uzmanlar ise; orijinal testin faktör yapısının geliştirildiği toplum için geçerli olduğunu, farklı toplumlarda faktör yapılarının farklılaşabileceğini ve bu nedenle de; faktörleri bozmadan hiç olmaz ise

faktör analizinin o ülke için geçerli olup olmadığının sınanması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu araştırma kapsamında; ikinci görüş esas alınarak; hem genel grup, hem normal grup ve hem de Şizofreni Çalışma Grubu için faktör analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla kullanılabilir farklı teknikler bulunmakla birlikte temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) literatürde çok sık kullanılan yöntem olarak göze çarpmaktadır. Bu çalışmada da temel bileşenler analizi ile faktör analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Öte yandan bu yöntemin ardından elde edilecek faktörlerin yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla bir döndürme (rotation) işleminin yapılması gerekir. Bu işlem farklı yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada Kaiser Normalleştirilmesiyle Varimax dik döndürme tekniği (Varimax with Kaiser Normalization) kullanılmıştır. Faktör analizinin yorumlanabilir olduğuna da KMO ve Bartlett Testi sonuçlarına bakılarak karar verilmiştir.

6.5.3.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Ölçeği Tüm Maddeleri İçin Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin Test ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları

Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeğinin (Ego Function Assessment Self Report, EFA)'nın orijinaline ait faktör analizi sonuçları bulunmamaktadır. Ölçek ; bir toplam puan vermemekte ; ayrı ayrı ego fonksiyonlarını bağımsız olarak değerlendirmek için geliştirilmiştir. Ancak EFA self-report Ölçeğinin Türkiye için bütün alt boyut maddeleri için (120 madde) için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin ilk aşamasında Kaiser-Meyer-Olkin Test ve Barlett Küresellik Testi yapılmıştır ve sonuçları Tablo.12'de sunulmuştur.

Tablo 12. EFA Ölçeği Tüm Maddeleri İçin Yapılan Kaiser-Meyer-Olkin Test ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri			Bartlett's Test								
Tüm Çalışma Grubu	Normal Çalışma Grubu	Şizofren Çalışma grubu	Ki-Kare			Sd			p		
			Tüm Çalışma Grubu	Normal Çalışma Grubu	Şizofren Çalışma grubu	Tüm Çalışma Grubu	Normal Çalışma Grubu	Şizofren Çalışma grubu	Tüm Çalışma Grubu	Normal Çalışma Grubu	Şizofren Çalışma grubu
.932	.7341	7841							.000	000	.000
			28183.156	20114.269	21128.269	7140	1400	1402	***	***	***

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

Tüm Çalışma Grubu için EFA Self-Report Ölçeğinin orijinal alt boyut sonuçlarını temel alıp; faktör analizi işlemleri yapılmıştır. Temel bileşenler analizinde, Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri .932 bulunmuştur. KMO değeri için .80 -.90 aralığının “çok iyi” olduğu kabul edildiğinde (Akgül ve Çevik, 2003), bu çalışmadaki KMO değerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Barlett testi sonucu ($X^2= 28183.156$ $p<.001$) olarak belirlenmiştir. Bu bulgu ölçüm yaptığımız değişkenin evren parametresinde çok değişkenli olduğunu göstermektedir.

Normal Çalışma Grubu için EFA Self-Report Ölçeğinin orijinal alt boyut sonuçlarını temel alıp; faktör analizi işlemleri yapılmıştır.

Temel bileşenler analizinde, Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri .734 bulunmuştur. KMO değeri için .80 -.90 aralığının “çok iyi” ve 61-.79 aralığının “iyi” olduğu kabul edildiğinde (Akgül ve Çevik, 2003), bu çalışmadaki KMO değerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Barlett testi sonucu ($X^2= 20114.269$ $p<.001$) olarak belirlenmiştir. Bu bulgu ölçüm yaptığımız değişkenin evren parametresinde çok değişkenli olduğunu göstermektedir.

Şizofreni Çalışma Grubu için EFA Self-Report Ölçeğinin orijinal alt boyut toplam puan sonuçlarını temel alıp; faktör analizi işlemleri yapılmıştır.

Temel bileşenler analizinde, Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri .784 bulunmuştur. KMO değeri için .80 -.90 aralığının “çok iyi” ve 61-.79 aralığının “iyi” olduğu kabul edildiğinde (Akgül ve Çevik, 2003), bu çalışmadaki KMO değerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Barlett testi sonucu ($X^2= 21128.269$ $p<.001$) olarak belirlenmiştir. Bu bulgu ölçüm yaptığımız değişkenin evren parametresinde çok değişkenli olduğunu göstermektedir.

Tablo 13. Çalışma grupları için faktör analiz sonuçları

Çalışma gruplarının faktör Analizi Sonuçları	Tüm Çalışma Grubu (n:425)				Normal Çalışma Grubu(n:183)				Şizofren Çalışma grubu(n:182)			
	Boyutlar	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Açıklanan Toplamlı Yüzde	Boyutlar	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Açıklanan Toplamlı Yüzde	Boyutlar	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Açıklanan Toplamlı Yüzde
	1	6.927	57.722	57.722	1	3.532	29.434	29.434	1	7.497	62.471	62.471
	2	2.538	21.146	78.868	2	3.421	28.507	57.942	2	2.861	23.840	86.312
3	1.864	9.196	88.064	3	2.316	19.299	77.240					
	Faktör Yükleri			Faktör Yükleri			Faktör Yükleri					
	1	2	3	1	2	3	1	2				
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.943				.815		.920					
Yargılama	.887				.869		.874					
Düşünme Süreçleri	.943			.654			.922					
Yaratıcılık		1				.775		.861				
Gerçeklik Duygusu	.935				.739		.915					
Nesne ilişkileri	.907			.547			.888					
Duygu/Dürtü Denetimi	.888				.659		.908					
Savunmaların işleyişi			.434	.845			.917					
Otonom Fonksiyonlar			.396	.739			.935					
Uyarıcı eşiği			.518	.795			.866					
Sentez yeteneği		.921				.853		.933				
Hakim Olma/Başarma		.928				.885		.927				

6.5.3.2. Çalışma Grupları İçin Faktör Analiz Sonuçları

6.5.3.2.1. Tüm Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları

Tablo.13’de görüldüğü gibi, özdeğeri 6.927 olan birinci faktörün açıkladığı varyans oranı %57.722, özdeğeri 2.464 olan ikinci faktörün açıkladığı varyans oranı %8.538; özdeğeri 1.864 olan üçüncü faktörün açıkladığı varyans oranı 9.196’dır. Açıklanan toplam varyans miktarının %88.064 olduğu gözlenmiştir. Faktör analizinde %40 ile %60 arasında değişen varyans oranlarının ideal olarak kabul edildiği düşünüldüğünde bu araştırmada elde edilen varyans miktarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Birinci faktörde; Gerçeği Değerlendirme Yetisi-gerçeklik duygusu- Yargılama-Düşünce süreçleri-Nesne ilişkileri-Duygu/Dürtü Denetimi alt boyutlarının maddelerini; İkinci faktörde; Yaratıcılık-Sentez-Hakim Olma/Başarma alt boyutlarını ve Üçüncü faktördeki; Savunmaların İşleyişi- Otonom Fonksiyonlar- Uyarıcı Eşiği alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar; 120 maddelik test maddeleri için yapılan faktör analizi sonuçları ile tümüyle tutarlıdır (Tablo.14)

Tablo 14. Tüm Çalışma Grubu’nun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri

Alt Boyutlar	Alt Faktörler		
	1	2	3
Gerçeği	.943	-0.064	.018
Değerlendirme Yetisi	.935	-0.136	.068
Gerçeklik duygusu	.907	.031	-.020
Nesne İlişkileri	.888	-.129	.229
İçgüdülerin Denetimi	.887	-.277	.001
Yargılama	.881	-.094	.284
Düşünme Süreçleri	-.040	.928	.056
Hakim Olma/Başarma	-.017	.921	.065
Sentez yeteneği	-.213	.812	-.323
Yaratıcılık	.339	.098	.396
Otonom Fonksiyonlar	.333	-.072	.434
Savunmaların İşleyişi	.330	-.166	.518
Uyarıcı Eşiği			

6.5.3.2.2. Normal Çalışma Grubu için faktör analiz sonuçları

Tablo.13’de görüldüğü gibi, özdeğeri 3.532 olan birinci faktörün açıkladığı varyans oranı %29.434, özdeğeri 3.421 olan ikinci faktörün açıkladığı varyans oranı %28.507; özdeğeri 2.316 olan üçüncü faktörün açıkladığı varyans oranı 19.507’dir. Açıklanan toplam varyans miktarının %77.240 olduğu gözlenmiştir. Faktör analizinde %40 ile %60 arasında değişen varyans oranlarının ideal olarak kabul edildiği düşünüldüğünde bu araştırmada elde edilen varyans miktarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 15. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri

Alt Boyutlar	Alt Faktörler		
	1	2	3
Savunmaların İşleyişi	.845	.358	.031
Uyarıcı Eşiği	.795	.279	-.087
Otonom Fonksiyonlar	.739	.362	.304
Düşünme Süreçleri	.654	.618	.018
Nesne İlişkileri	.547	.511	.247
Yargılama	.220	.869	-.127
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.368	.815	.161
Gerçeklik Duygusu	.510	.739	.017
Duyguları denetleme	.590	.659	.002
Hakim Olma/Başarma	.201	.033	.885
Sentez yeteneği	.161	.146	.853
Yaratıcılık	-.236	-.135	.775

Birinci faktör; Savunmaların İşleyişi, Uyarıcı Eşiği, Otonom Fonksiyonlar, Düşünce süreçleri, Nesne ilişkileri alt boyutlarının maddelerini kapsamaktadır. Bu gruptaki alt boyutlardan alınacak puanlar ile kişinin nörokognitif gelişimini değerlendirebiliriz.

İkinci faktör; Yargılama-Gerçeği Değerlendirme Yetisi- gerçeklik Duygusu, Duyguları Denetleme alt boyutlarının maddelerini kapsamaktadır. Bu gruptaki alt boyutlardan alınacak puanların kişinin erken gelişim dönemleri hakkında bizlere bilgi vereceğini düşünmekteyiz.

Üçüncü faktör; Yaratıcılık- Sentez- Hakim Olma/Başarma alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür. Bu gruptaki alt boyutlardaki puanlamada özellikle egonun olgunlaşma dönemi ile ilgili sorunları anlamamıza yardımcı olacaktır. (Tablo 15).

Bellak (1973) ile Jean ve arkadaşlarının (1984) yaptığı çalışmadaki faktör analizi sonuçlarında 3 faktör çıkmıştır ve bu durum bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Jean çalışmasında yer alan Faktör I; gerçekliği sınama, gerçeklik duygusu ve yargılama alt boyutu bizim çalışmamızı desteklerken düşünce süreçleri, yaratıcılık, otonom fonksiyonlar, sentez yeteneği ile çakışmaktadır.; Faktör II analizinde hiçbir alt boyut bizim çalışmamızla uyuşmamaktadır. Faktör III; savunma fonksiyonları ve otonom fonksiyonlar bizim çalışmamızın sonucunu desteklemektedir (Bellak 306).

Bu çalışmadaki faktör analizi sonuçlarındaki farklılığı çalışma kapsamına alınan bireylerin kişilik özelliklerine, psikiyatrik öykülerine, din ve sosyal-kültürel farklılığına bağlı olduğu düşünülebilir.

6.5.3.2.3. Şizofren Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları

Tablo 13’de görüldüğü gibi, özdeğeri 7.497 olan birinci faktörün açıkladığı varyans oranı %62.471, özdeğeri 2.861 olan ikinci faktörün açıkladığı varyans oranı %23.840’dur. Açıklanan toplam varyans miktarının %86.312 olduğu gözlenmiştir. Faktör analizinde %40 ile %60 arasında değişen varyans oranlarının ideal olarak kabul edildiği düşünüldüğünde bu araştırmada elde edilen varyans miktarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 16. Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutlarına İlişkin Yapılan Faktör Yükleri

Alt Boyutlar	Alt Faktörler	
	1	2
Otonom Fonksiyonlar	.935	-.019
Düşünme Süreçleri	.922	-.184
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.920	-.194
Savunmaların İşleyişi	.917	-.184
Gerçeklik Duygusu	.915	-.229
Duyguları denetleme	.908	-.227
Nesne İlişkileri	.888	-.101
Yargılama	.874	-.338
Uyarıcı Eşiği	.866	-.237
Sentez yeteneği	-.101	.933
Hakim Olma/Başarma	-.146	.927
Yaratıcılık	-.301	.861

Birinci faktördeki alt boyutlar; Otonom Fonksiyonlar - Düşünce süreçleri- Gerçeği Değerlendirme Yetisi- Savunmaların İşleyişi - gerçeklik duygusu- Duygu/Dürtü Denetimi- Nesne ilişkileri- Yargılama- Uyarıcı Eşiği alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür.

İkinci faktördeki alt boyutlar; Sentez- Hakim Olma/Başarma ve Yaratıcılık alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür. Birinci faktördeki en yüksek faktör yükü “otonom Fonksiyonlar”(, 935); en düşük faktör yükü ise “Uyarıcı Eşiği”(,866) ne aittir. İkinci faktördeki en yüksek faktör yükü; .933 ile sentez yeteneğine ait iken, en düşük faktör yükü ise .861 ile “Yaratıcılık” alt boyutuna ait olmuştur(Tablo 16).

Tüm ve Normal Çalışma Grupları’nda tüm EFA alt boyutları üç faktörden oluşmuş iken; Şizofreni Çalışma Grubu’nda sadece iki faktör ortaya çıkmıştır, Faktör I ve Faktör II tek bir faktör altında birleşmiştir. Bunun nedeni, Hartman’nın (1950) belirttiği gibi şizofreni hastalarında Ego sınırları gelişmemiş ya da parçalanmış olması ile açıklanabilir.

Yapılan üç farklı çalışma grubunda da faktör analizlerinde Sentez- Hakim Olma/Başarma ve Yaratıcılık daima ayrı bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmamız şizofreni derneklerine gelen, evlerine aileleri ile beraber yaşayan remisyondaki şizofreni hastalarında yapılmıştır, bu durumun özellikle Faktör III deki ölçeğin alt boyutlarını olumlu etkilediğini düşünmekteyiz.

6.5.3.3. Araştırma Kapsamında Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarına İlişkin Katsayıları

Bir testin yapı geçerliğini saptamanın bir başka şekli; Bir ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkilerin saptanmasıdır. Aşağıda verilen Tablolarda EFA Self-Report ölçeğinin alt boyut sonuçları arasında hesaplanan ilişki katsayıları verilmiştir.

Tablo 17. Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları

	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarıma
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	1	.834(***)	.848(***)	-.277(***)	.897(***)	.789(***)	.824(***)	.824(***)	.785(***)	.725(***)	.121(*)	.110(*)
Yargılama		1	.821(***)	-.425(***)	.830(***)	.732(***)	.807(***)	.807(***)	.715(***)	.705(***)	-.251(***)	-.273(***)
Düşünme Süreçleri			1	-.352(***)	.840(***)	.751(***)	.815(***)	.815(***)	.827(***)	.795(***)	-.083	.105(*)
Yaratıcılık				1	-.357(***)	-.200(***)	-.367(***)	-.348(***)	-.202(***)	-.373(***)	.650(***)	.658(***)
Gerçeklik duygusu					1	.812(***)	.855(***)	.795(***)	.788(***)	.765(***)	-.126(*)	.149(**)
Nesne İlişkileri						1	.792(***)	.765(***)	.740(***)	.648(***)	-.002	.004
İçgüdülerin Denetimi							1	.850(***)	.796(***)	.771(***)	-.119(*)	-.143(**)
Savunmaların İşleyişi								1	.858(***)	.801(***)	-.097	-.069
Otonom Fonksiyonlar									1	.765(***)	.063	.062
Uyarıcı Eşiği										1	-.148(**)	-.186(***)
Sentez yeteneği											1	.796(***)
Hakim Olma/Başarıma												1

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

6.5.3.3.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Self-Report Ölçeğinin Alt Boyut Sonuçlarına İlişkin Katsayıları

Psikolojide geliştirilen bir Ölçeğin bilimsel olarak alt boyutları arasındaki ilişki katsayısının istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ve pozitif yönde ortalama düzeyde bir ilişki ortaya koyması gerekmektedir.

Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile EFA'nın diğer tüm alt boyutları arasında pozitif yönde en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişkiler; Yargılama(.834)($p<.001$), Düşünme Süreçleri(.848)($p<.001$), Gerçeklik duygusu(.897)($p<.001$), içgüdülerin denetimi(.824)($p<.001$) ve Savunmaların işleyişi(.824)($p<.001$) alt boyutlarından elde edilmiştir. En düşük korelasyon katsayıları ise sentez yeteneği(.121)($p<.05$) ve Hakim olma/Başarma (.110)($p<.05$) alt. testleri ile gerçekleşmiştir(Tablo 17).

EFA'nın yapı geçerliğini saptamak üzere; EFA Şizofren ve Normal Çalışma Grup'a ayrı ayrı uygulanarak, iki grubun EFA puan ortalamaları arasındaki farklılık araştırılmıştır. İstatistik analizler sonucunda Normal Çalışma Grubu lehine anlamlı farklılığın çıkması EFA'nın yapı geçerliğini ispatlayacaktır (Tablo 18).

Tablo 18. Normal ve Şizofreni Çalışma Grubu Arasında EFA Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki İlişkiler

Alt Boyutlar	grup	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Normal	183	24.740	4.160	9.693(***)	363	.000
	Şizofren	182	19.285	7.340			
Yargılama	Normal	183	20.909	3.338	4.815(***)	363	.000
	Şizofren	182	18.626	6.305			
Düşünce Süreçleri	Normal	183	20.321	4.441	5.346(***)	363	.000
	Şizofren	182	17.483	6.492			
Yaratıcılık	Normal	183	18.847	3.402	-2.188(*)	363	.029
	Şizofren	182	19.719	4.812			
Gerçeklik duygusu	Normal	183	23.432	4.260	6.764(***)	363	.000
	Şizofren	182	19.631	7.245			
Nesne İlişkileri	Normal	183	21.629	3.625	8.248(***)	363	.000
	Şizofren	182	18.033	5.354			
İçgüdülerin Denetimi	Normal	183	21.650	3.998	6.093(***)	363	.000
	Şizofren	182	18.538	6.484			
Savunmaların İşleyişi	Normal	183	20.572	4.202	6.671(***)	363	.000
	Şizofren	182	17.230	6.115			
Otonom Fonksiyonlar	Normal	183	20.650	4.012	6.380(***)	363	.000
	Şizofren	182	17.565	5.942			
Uyarıcı Eşiği	Normal	183	18.584	4.127	2.807(**)	363	.005
	Şizofren	182	17.164	6.277			
Sentez yeteneği	Normal	183	17.954	3.597	-3.094(**)	363	.002
	Şizofren	182	19.214	4.796			
Hakim Olma/Başarma	Normal	183	18.037	3.764	-2.569(*)	363	.011
	Şizofren	182	19.098	4.754			

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

Araştırmanın temel örneklem grubunda 183 Normal Birey; 182 Şizofren birey bulunmaktadır. Bu iki grubun EFA Alt Boyut puan ortalamaları arasındaki farklılığı araştırmak üzere; istatistiksel açıdan ilişkisiz grup « t » testi kullanılmıştır. İki grup arasında; ego işlevleri açısından tümüyle istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaratıcılık, Sentez ve Hakim Olma/Başarma dışında ; bu farklılıkların tümü normal popülasyon lehine ortaya çıkmıştır. Kısacası; normal popülasyonun, şizofreni popülasyonuna göre « yaratıcılık, Sentez ve Hakim

Olma/Başarma » alt boyutu dışındaki tüm puanları, şizofreni popülasyonuna göre daha yüksek düzeydedir. Bellak (1973) çalışmasında ego fonksiyonları değerlendirilmesine baktığımızda şizofreni hastalarının normal bireylere oranla daha düşük puan aldığını görmekteyiz. Bu durum bizim çalışmamızın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

EFA Ölçeği « yaratıcılık », « sentez yeteneği » ve « Başarma » alt boyutlarında ise ; şizofreni popülasyonunun puanları ; normal popülasyona göre anlamlı derecede daha yüksektir ($p<.05$). Bellak' (1973) çalışmasında bu alt boyutların düşük puan almıştır. Bu durumun sebebi Bellak'ın örneklemini şizofrenik yatan hatalar oluştururken bizim çalışmamızda şizofreni örneklemini Şizofreni Derneklerine katılan, ailesi yaşayan remisyonda olan hastalardan oluşmasıdır. Bizim çalışmamızdaki hastaların « yaratıcılık », « sentez yeteneği » ve « Başarma » alt boyutlarının yüksek olması onların normal bireylere göre toplumda kendilerine yer edinebilmeleri için ne kadar çaba gösterdiklerinin kanıtı olduğunu düşünmekteyiz.

6.5.3.3.2. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları

Psikolojide geliştirilen bir Ölçeğin bilimsel olarak alt boyutları arasındaki ilişki katsayısının istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ve pozitif yönde ortalama düzeyde bir ilişki ortaya koyması gerekmektedir. Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Self-Report Ölçeğinin Alt boyut Sonuçları Arasında Hesaplanan İlişki Katsayıları aşağıdaki Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişkiler

	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarıma
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	1	.695(***)	.721(***)	-.052	.763(***)	.601(***)	.726(***)	.626(***)	.622(***)	.536(***)	.274(***)	.241(***)
Yargılama		1	.669(***)	-.282(***)	.655(***)	.477(***)	.647(***)	.523(***)	.473(***)	.477(***)	.089	.011
Düşünme Süreçleri			1	-.214(**)	.775(***)	.618(***)	.752(***)	.739(***)	.692(***)	.686(***)	.234(***)	.162(*)
Yaratıcılık				1	-.200(**)	-.006	-.191(**)	-.212(**)	.002	-.178(*)	.454(***)	.500(***)
Gerçeklik duygusu					1	.676(***)	.780(***)	.653(***)	.633(***)	.601(***)	.191(**)	.192(**)
Nesne İlişkileri						1	.631(***)	.649(***)	.614(***)	.469(***)	.309(***)	.314(***)
İçgüdülerin Denetimi							1	.730(***)	.632(***)	.635(***)	.184(*)	.160(*)
Savunmaların İşleyişi								1	.741(***)	.674(***)	.189(**)	.222(**)
Otonom Fonksiyonlar									1	.564(***)	.400(***)	.401(***)
Uyarıcı Eşiği										1	.182(*)	.154(*)
Sentez yeteneği											1	.751(***)
Hakim Olma/Başarıma												1

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile EFA'nın diğer tüm alt boyutları(yaratıcılık dışında) arasında pozitif yönde en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişkiler; Gerçeklik Duygusu(.763; $p<.001$), içgüdülerin denetimi (.72; $p<.001$) ve Düşünme süreçleri(.721; $p<.001$) alt boyutlarından elde edilmiştir. En düşük korelasyon katsayısı ise yaratıcılık ($p>.05$) sentez yeteneği(.274; $p<.001$) ve Hakim olma/Başarma (.241; $p<.001$) alt boyutları ile gerçekleşmiştir.

Yargılama alt boyutu ile EFA'nın diğer tüm alt boyutları(sentez ve hakim olma dışında) arasında pozitif yönde en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Yargılama alt boyutu ile EFA'nın yargılama alt boyutu ile yaratıcılık arasında ise negatif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Düşünce Süreçleri alt boyutu ile EFA'nın diğer tüm alt boyutları(yaratıcılık dışında) arasında pozitif yönde en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA'nın düşünce süreçleri alt boyutu ile yaratıcılık arasında ise negatif yönde istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yaratıcılık alt boyutu ile EFA'nın sentez ve hakim olma alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Yaratıcılık alt boyutu ile EFA'nın gerçeklik duygusu, savunmaların işleyişi ve uyarıcı eşiği alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Gerçeklik Duygusu alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık(-.200; $p<.01$) dışında tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

Nesne İlişkileri alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık dışında tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .001 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

İç güdülerin denetimi alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık dışındaki tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. İç güdülerin denetimi alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .01(-.191) düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Savunmaların İşleyişi alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık dışındaki tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Savunmaların İşleyişi alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .01(-.212) düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Otonom Fonksiyonlar alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık dışında tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .001 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

Uyarıcı Eşiği alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık dışındaki tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Uyarıcı eşiği alt boyutu ile EFA'nın yaratıcılık alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05(-.178) düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sentez yeteneği alt boyutu ile EFA'nın yargılama dışındaki tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

Hakim Olma/Başarma alt boyutu ile EFA'nın yargılama dışındaki tüm alt boyut sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

6.5.3.3.3. Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları

Psikolojide geliştirilen bir Ölçeğin bilimsel olarak alt boyutları arasındaki ilişki katsayısının istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ve pozitif yönde ortalama düzeyde bir ilişki ortaya koyması gerekmektedir. Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Grubunun EFA Self-Report Ölçeğinin Alt boyut Sonuçları Arasında Hesaplanan İlişki Katsayıları aşağıdaki Tablo.20'de gösterilmiştir.

Tablo.20. Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Sonuçları Arasındaki İlişki Katsayıları

	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdüleri n Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarım
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	1	.886(***)	.893(***)	-.425(***)	.934(***)	.824(***)	.842(***)	.820(***)	.816(***)	.803(***)	-.273(***)	-.321(***)
Yargılama		1	.869(***)	-.510(***)	.880(***)	.819(***)	.853(***)	.828(***)	.782(***)	.777(***)	-.427(***)	-.440(***)
Düşünme Süreçleri			1	-.444(***)	.852(***)	.786(***)	.824(***)	.886(***)	.867(***)	.833(***)	-.269(***)	-.289(***)
Yaratıcılık				1	-.461(***)	-.330(***)	-.480(***)	-.449(***)	-.321(***)	-.481(***)	.763(***)	.761(***)
Gerçeklik duygusu					1	.843(***)	.867(***)	.830(***)	.821(***)	.822(***)	-.307(***)	-.344(***)
Nesne İlişkileri						1	.836(***)	.785(***)	.757(***)	.716(***)	-.202(***)	-.235(***)
İçgüdülerin Denetimi							1	.885(***)	.837(***)	.818(***)	-.298(***)	-.337(***)
Savunmaların İşleyişi								1	.891(***)	.854(***)	-.284(***)	-.280(***)
Otonom Fonksiyonlar									1	.839(***)	-.123	-.147(*)
Uyarıcı Eşiği										1	-.296(***)	-.340(***)
Sentez yeteneği											1	.823(***)
Hakim Olma/Başarım												1

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

EFA Self-Report Ölçeğinin Şizofren Çalışma Grubu İçin Alt boyut Sonuçları Arasında Hesaplanan İlişki Katsayıları; genel olarak (sadece sentez yeteneği ile otonom fonksiyonlar arasında anlamlı ilişki yoktur) istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde pozitif ve negatif yönde anlamlıdır. Elde edilen sonuçlar; tümüyle bir önceki aşamada yapılan faktör analizi sonuçları ile bire bir uyuşmaktadır. Birinci faktörü oluşturan bütün alt boyutlar arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişkiler vardır. Ancak bu alt boyutlar ile 2. faktörü oluşturan “sentez”, “yaratıcılık” ve “hakim olma/başarma” alt boyutları ile ise negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde ilişkiler bulunmaktadır (Tablo.20).

İkinci faktörü oluşturan alt boyutlar de kendi arasında pozitif, Birinci faktörü oluşturan alt boyutlarla negatif yönde ilişkiler ortaya koymuştur.

Araştırmanın geçerlik aşamasında gerçekleştirilen tüm işlemler ; testin ***Türk Kültür yapısı için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.***

6.6. Araştırma Kapsamında Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmanın bu bölümünde Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği (Ego Function Assessment, EFA(Self-Report)) Alt boyutlarının geçerli ve güvenilir olduğu anlaşıldıktan sonra; her bir alt boyut toplam puanlarının tanımlayıcı istatistik değerleri bulunmuş ve sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

6.6.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Genel olarak tüm EFA Alt boyutları Medyanları, aritmetik ortalamaya göre daha yüksektir. Bunun en büyük nedeni alt boyut dağılımlarının negatif çarpık bir dağılım ortaya koymasıdır. Bu Yorum ; aşağıda yer alan Tablo.21'deki Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre verilmiştir. Yapılan testte anlamlı sonuçların çıkması, dağılımların çarpık olduğunun göstergesidir. Çalışma grubunda şizofreni tanısı konmuş bireylerin de bulunması ; dağılımı negatif yöne çarpıtmıştır. EFA ölçeğinin « yaratıcılık », Sentez Yeteneği » ve Hakim Olma/Başarma « alt boyutları dışında ranj değerleri ; alt boyutlardan alınabilecek en yüksek puana yakındır. Bu sonuç da testin geçerliğinin (ayrıt ediciliğini) yüksekliğini gösteren önemli bir bulgudur. Ancak EFA ölçeğinin « yaratıcılık », Sentez Yeteneği » ve Hakim Olma/Başarma « alt boyutlarının ranj değerleri; 19-20 arasında olmuş ; bu da bu alt boyutların ayrıt edici geçerliğini ortalama düzeye çekmiştir.

Tablo 21. Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

İstatistik	EFA Alt Boyutları											
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdüleri n Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarıma
N	425	425	425	425	425	425	425	425	425	425	425	425
Aritmetik Ortalama	22.4047	19.9318	19.1059	19.2212	21.8047	20.0894	20.3176	19.141	19.329	17.976	18.4941	18.4918
A.O.Standar t hatası	.30749	.24066	.27106	.19812	.29232	.23221	.26325	.26026	.25015	.25225	.20350	.20588
Medyan	24.0000	21.0000	20.0000	19.0000	23.0000	21.0000	21.0000	20.000	20.000	18.000	18.0000	18.0000
Mod	29.00	19.00	20.00	19.00	23.00	18.00	24.00	20.00	19.00	21.00	18.00	18.00
Std. Sapma	6.33915	4.96141	5.58811	4.08437	6.02643	4.78712	5.42707	5.3653	5.1569	5.2001	4.19519	4.24437
Ranj	27.00	29.00	29.00	20.00	28.00	23.00	28.00	29.00	26.00	29.00	19.00	20.00
Minimum	3.00	1.00	1.00	10.00	2.00	6.00	2.00	1.00	4.00	1.00	11.00	10.00
Maximum	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	29.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00
25.Yüzdilik	19.0000	18.0000	16.0000	16.0000	19.0000	17.0000	17.0000	16.000	16.000	14.0000	16.0000	16.0000
50.Yüzdilik	24.0000	21.0000	20.0000	19.0000	23.0000	21.0000	21.0000	20.000	20.000	18.000	18.0000	18.0000
75.Yüzdilik	27.0000	23.0000	23.0000	21.0000	26.0000	24.0000	24.0000	23.000	23.000	21.500	21.0000	21.0000
Kolmogorv-smirnov Testi "z" değeri	3.042(***)	2.806(****)	1.518(*)	2.055(***)	2.809(***)	1.960(***)	2.339(***)	1.894(**)	2.022(**)	1.536(*)	2.236(***)	1.994(***)

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

Ham Puanlar bazında birinci, ikinci ve üçüncü çeyrekler incelendiğinde; « Gerçeği Değerlendirme Yetisi » alt boyutunda 19'un altında puan alanlar düşük, 19-26 arasında puan alanlar orta, 27'in üstünde puan alanların ise Gerçeği Değerlendirme Yetisi'ne yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Yargılama » alt boyutunda 18'in altına puan alanlar « düşük », 18-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Düşünme Süreçleri » alt boyutunda 16'm altına puan alanlar « düşük », 16-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Yaratıcılık » alt boyutunda 16'm altında puan alanlar düşük, 16-20 arasında puan alanlar orta, 21 ve üstünde puan alanların ise yaratıcılığa yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Gerçeklik Duygusu » alt boyutunda 19'un altında puan alanlar düşük, 16-25 arasında puan alanlar orta, 26 ve üstü puan alanların ise gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Nesne İlişkileri » alt boyutunda 17'in altında puan alanlar « düşük », 17-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« İç güdülerin Denetimi » alt boyutunda 17'in altında puan alanlar « düşük », 17-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Savunmaların İşleyişi » alt boyutunda 16'm altında puan alanlar düşük, 16-22 arasında puan alanlar orta, 23'ün üstünde puan alanların ise savunmaların işleyişine yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Otonom Fonksiyonlar » alt boyutunda 16'm altında puan alanlar düşük, 16-22 arasında puan alanlar orta, 23'ün üstünde puan alanların ise otonom fonksiyonlara yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Uyarıcı Eşiği » alt boyutunda 14'ün altına puan alanlar « düşük », 14-21.499 arası puan alanlar « orta » ve 22.5 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Sentez yeteneği » alt boyutunda 16'm altında puan alanlar « düşük », 16-20 arası puan alanlar « orta » ve 21 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Hakim Olma/Başarma » alt boyutunda 16'ın altında puan alanlar « düşük », 16-20 arası puan alanlar « orta » ve 21 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

Tablo 22. Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar

Alt Boyut	N	\bar{x}	Sıralama
Gerçeği	425	22.404	1
Değerlendirme Yetisi	425	19.931	5
Yargılama	425	19.105	9
Düşünme Süreçleri	425	19.221	7
Yaratıcılık	425	21.804	2
Gerçeklik duygusu	425	20.089	4
Nesne İlişkileri	425	20.317	3
İçgüdülerin Denetimi	425	19.141	8
Savunmaların İşleyişi	425	19.329	6
Otonom Fonksiyonlar	425	17.976	12
Uyarıcı Eşiği	425	18.494	10
Sentez yeteneği	425	18.491	11
Hakim Olma/Başarma	425		

EFA Alt boyutları Toplam puan ortalamaları; kendi içinde sıralandığında (Her bir alt boyut 10 sorudan oluştuğu için aritmetik ortalamalar karşılaştırılabilir) « Gerçeği Değerlendirme Yetisi » alt boyutunun aritmetik ortalaması birinci sırada yer almıştır (Tablo.22). Araştırma grubunun en aktif kullandığı ego işlevidir. Bunu ikinci sırada; « Gerçeklik Duygusu »; üçüncü sırada « iç güdülerin denetimi, dördüncü sırada « nesne ilişkileri » ve beşinci sırada « yargılama » izlemiştir. « Sentez Yeteneği » 18.4941'lik ortalama ile 10.cu, « Hakim Olma/Başarma » 18.4918 ortalama ile 11.ci ve « Uyarıcı Eşiği » 17.97'lik ortalama ile 12. ve sonuncu sırada yer almıştır. Böylece Türk ergen ve yetişkinlerin en çok ve en az kullandıkları ego fonksiyonları belirlenmiştir.

6.6.2. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmanın bu bölümünde Normal Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutlarının geçerli ve güvenilir olduğu anlaşıldıktan sonra; her bir alt boyut

toplam puanlarının tanımlayıcı istatistik değerleri bulunmuş ve sonuçları Tablo.23'de sunulmuştur.

Tablo 23. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

İstatistik	EFA Alt Boyutları											
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarma
N	183	183	183	183	183	183	183	183	183	183	183	183
Aritmetik Ortalama	24.393	20.759	20.191	18.562	23.218	21.371	21.557	20.360	20.513	18.852	17.874	17.841
A.O.Standart hatası	.320	.265	.316	.238	.3184	.272	.299	.311	.275	.29380	.255	.277
Medyan	25.000	21.000	20.000	19.000	23.000	22.000	22.000	20.000	20.000	19.000	18.000	18.000
Mod	28.00	19.00	20.00	19.00	23.00	22.00	22.00	20.00	19.00	19.00	19.00	16.00
Std. Sapma	4.339	3.591	4.285	3.226	4.307	3.681	4.049	4.214	3.731	3.9745	3.462	3.750
Ranj	18.00	20.00	22.00	17.00	22.00	16.00	21.00	24.00	22.00	21.00	19.00	20.00
Minimum	12.00	7.00	7.00	11.00	8.00	13.00	9.00	5.00	7.00	7.00	11.00	10.00
Maximum	30.00	27.00	29.00	28.00	30.00	29.00	30.00	29.00	29.00	28.00	30.00	30.00
25.Yüzdellik	21.000	19.000	17.000	16.000	21.000	19.000	19.000	18.000	19.000	16.000	15.000	15.000
50.Yüzdellik	25.000	21.000	20.000	19.000	23.000	22.000	22.000	20.000	20.000	19.000	18.000	18.000
75.Yüzdellik	28.000	23.000	23.000	21.000	27.000	24.000	25.000	23.000	23.000	22.000	20.000	21.000
Kolmogorv-smirnov Testi "z" değeri	1.621(**)	1.191	1.045	1.135	1.076	1.369(*)	1.405(*)	1.355	1.369(*)	1.272	.874	1.327

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Genel olarak Normal Çalışma Grubu'nun bazı EFA Alt boyutları içinde Yargılama, düşünme süreçleri, yaratıcılık, gerçeklik duygusu, savunmaların işleyişi, Uyarıcı eşiği, sentez yeteneği ve hakim olma alt boyutları toplam puanları normal bir dağılım ortaya koymuştur. Çünkü dağılımın normalliği için yapılan Kolmogorov-smirnov testinde bu alt boyutlar, istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermemiştir. Ancak Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Nesne ilişkileri, içgüdülerin denetimi ve otonom fonksiyonlar alt boyutları için yapılan Kolmogorov-smirnov testinde bu alt boyutlar istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermiş ve dağılımlarının normal olmadığı anlaşılmıştır. Bu testlerin; medyanları, aritmetik ortalamaya göre daha yüksektir. Bunun en büyük nedeni alt boyut dağılımlarının negatif çarpık bir dağılım ortaya koymasıdır.

Ham Puanlar bazında birinci, ikinci ve üçüncü çeyrekler incelendiğinde ; « Gerçeği Değerlendirme Yetisi » alt boyutunda 21'in altında puan alanlar düşük, 21-27 arasında puan alanlar orta, 28 ve üstünde puan alanların ise Gerçeği Değerlendirme Yetisiya yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Yargılama » alt boyutunda 19'un altına puan alanlar « düşük », 19-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Düşünme Süreçleri » alt boyutunda 17'in altına puan alanlar « düşük », 17-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Yaratıcılık » alt boyutunda 16'm altında puan alanlar düşük, 16-20 arasında puan alanlar orta, 21 ve üstünde puan alanların ise yaratıcılığa yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Gerçeklik Duygusu » alt boyutunda 21'in altında puan alanlar düşük.21-26 arasında puan alanlar orta, 27 ve üstü puan alanların ise gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Nesne İlişkileri » alt boyutunda 19'un altında puan alanlar « düşük », 19-23 arası puan alanlar « orta » ve 24 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« İçgüdülerin Denetimi » alt boyutunda 19'un altında puan alanlar « düşük », 19-24 arası puan alanlar « orta » ve 25 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Savunmaların İşleyişi » alt boyutunda 18'in altında puan alanlar düşük, 18-22 arasında puan alanlar orta, 23'in üstünde puan alanların ise savunmaların işleyişine yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Otonom Fonksiyonlar » alt boyutunda 19'un altında puan alanlar düşük, 19-22 arasında puan alanlar orta, 23'ün üstünde puan alanların ise otonom fonksiyonlara yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Uyarıcı Eşiği » alt boyutunda 16'm altına puan alanlar « düşük », 16-21 arası puan alanlar « orta » ve 22 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Sentez yeteneği » alt boyutunda 15'in altında puan alanlar « düşük », 15-19 arası puan alanlar « orta » ve 20 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Hakim Olma/Başarma » alt boyutunda 15'm altında puan alanlar « düşük », 15-20 arası puan alanlar « orta » ve 21 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

Tablo. 24. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar

EFA Alt Boyutları	N	\bar{x}	Sıralama
Gerçeği	183	24.393	1
Değerlendirme Yetisi	183	20.759	5
Yargılama	183	20.191	8
Düşünme Süreçleri	183	18.562	10
Gerçeklik duygusu	183	23.218	2
Nesne İlişkileri	183	21.371	4
İçgüdülerin Denetimi	183	21.557	3
Savunmaların İşleyişi	183	20.360	7
Otonom Fonksiyonlar	183	20.513	6
Uyarıcı Eşiği	183	18.852	9
Sentez yeteneği	183	17.874	11

Hakim Olma/Başarma	183	17.841	12
---------------------------	-----	--------	----

Normal Çalışma Grubu için EFA Alt boyutları Toplam puan ortalamaları; kendi içinde sıralandığında (Her bir alt boyut 10 sorudan oluştuğu için aritmetik ortalamalar karşılaştırılabilir) « Gerçeği Değerlendirme Yetisi » alt boyutunun aritmetik ortalaması birinci sırada yer almıştır (Tablo.24). Araştırma grubunun en aktif kullandığı ego işlevidir. Bunu ikinci sırada ; « Gerçeklik Duygusu » ; üçüncü sırada « iç güdülerin denetimi, dördüncü sırada « nesne ilişkileri » ve beşinci sırada « yargılama » izlemiştir. « Yaratıcılık » 18.56'lik ortalama ile 10.cu « Sentez Yeteneği » 17.87'lik ortalama ile 11.cu, « Hakim Olma/Başarma » 17.84'lik ortalama ile 12.ci ve sonuncu sırada yer almıştır. Böylece Normal Çalışma Grubu'n içinde yer alan Türk ergen ve yetişkinlerin en çok ve en az kullandıkları ego fonksiyonları belirlenmiştir.

6.6.3. Şizofren Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmanın bu bölümünde Şizofren Çalışma Grubu'nun EFA Alt boyutlarının geçerli ve güvenilir olduğu anlaşıldıktan sonra; her bir alt boyut toplam puanlarının tanımlayıcı istatistik değerleri bulunmuş ve sonuçları Tablo.25'de sunulmuştur.

Tablo 25. Şizofreni Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Toplamlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

İstatistik	EFA Alt Boyutları											
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksiyonlar	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarma
N	182	182	182	182	182	182	182	182	182	182	182	182
Aritmetik Ortalama	19.285	18.626	17.483	19.719	19.631	18.033	18.538	17.230	17.565	17.16	19.214	19.098
A.O.Standart hatası	.544	.467	.481	.356	.537	.396	.480	.453	.440	.465	.355	.352
Medyan	20.000	20.000	18.000	19.000	22.000	18.000	19.000	17.000	18.000	17.00	18.000	18.000
Mod	12.00	19.00	9.00(a)	17.00	23.00	18.00	24.00	11.00(a)	19.00	11.00	18.00	18.00
Std. Sapma	7.340	6.305	6.492	4.812	7.245	5.354	6.484	6.115	5.942	6.277	4.796	4.754
Ranj	27.00	29.00	29.00	20.00	28.00	23.00	28.00	29.00	26.00	29.00	19.00	20.00
Minimum	3.00	1.00	1.00	10.00	2.00	6.00	2.00	1.00	4.00	1.00	11.00	10.00
Maximum	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	29.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00
25.Yüzdeler	12.000	13.750	12.000	17.000	12.750	13.750	13.000	12.000	12.000	12.000	16.000	16.000
50.Yüzdeler	20.000	20.000	18.000	19.000	22.000	18.000	19.000	17.000	18.000	17.000	18.000	18.000
75.Yüzdeler	26.000	23.000	22.000	23.000	26.000	22.250	24.000	22.000	22.000	22.000	22.000	21.000
Kolmogorv-smirnov Testi "z" değeri	1.615(*)	1.653(**)	1.242	1.617(*)	2.044(***)	1.079	1.355(*)	1.133	1.056	1.120	1.871(**)	1.655(**)

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Genel olarak Şizofren Çalışma Grubu'nun bazı EFA Alt boyutları içinde düşünme süreçleri, nesne ilişkileri, savunmaların işleyişi, otonom fonksiyonlar ve Uyarıcı eşiği alt boyutları toplam puanları normal bir dağılım ortaya koymuştur. Çünkü dağılımın normalliği için yapılan Kolmogorov-smirnov testinde bu alt boyutlar, istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermemiştir. Ancak Gerçeği Değerlendirme Yetisi, yargılama, yaratıcılık, gerçeklik duygusu, içgüdülerin denetimi, sentez yeteneği ve hakim olma/Başarma alt boyutları için yapılan Kolmogorov-smirnov testinde bu alt boyutlar istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermiş ve dağılımlarının normal olmadığı anlaşılmıştır.

Şizofren Çalışma Grubu'nda ham Puanlar bazında birinci, ikinci ve üçüncü çeyrekler incelendiğinde ; « Gerçeği Değerlendirme Yetisi » alt boyutunda 12'in altında puan alanlar düşük, 12-25 arasında puan alanlar orta, 26 ve üstünde puan alanların ise Gerçeği Değerlendirme Yetisiya yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Yargılama » alt boyutunda 13.75'in altına puan alanlar « düşük », 13.75-22 arası puan alanlar « orta » ve 23 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Düşünme Süreçleri » alt boyutunda 12'in altına puan alanlar « düşük », 12-21 arası puan alanlar « orta » ve 22 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Yaratıcılık » alt boyutunda 17'in altında puan alanlar düşük, 17-22 arasında puan alanlar orta, 23 ve üstünde puan alanların ise yaratıcılığa yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Gerçeklik Duygusu » alt boyutunda 12.75'in altında puan alanlar düşük.12.75-25 arasında puan alanlar orta, 26 ve üstü puan alanların ise gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Nesne İlişkileri » alt boyutunda 13.75'in altında puan alanlar « düşük », 13.75-22.24 arası puan alanlar « orta » ve 22.25 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« İçgüdülerin Denetimi » alt boyutunda 13'ün altında puan alanlar « düşük », 13-23 arası puan alanlar « orta » ve 24 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Savunmaların İşleyişi » alt boyutunda 12’ın altında puan alanlar düşük, 12-21 arasında puan alanlar orta, 22 ve üstünde puan alanların ise savunmaların işleyişine yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Otonom Fonksiyonlar » alt boyutunda 12’in altında puan alanlar düşük, 12-21 arasında puan alanlar orta, 22 ve üstünde puan alanların ise otonom fonksiyonlara yönelik ego işlevleri yüksek olarak kabul edilmiştir.

« Uyarıcı Eşiği » alt boyutunda 12’in altına puan alanlar « düşük », 12-21 arası puan alanlar « orta » ve 22 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Sentez yeteneği » alt boyutunda 16’in altında puan alanlar « düşük », 16-21 arası puan alanlar « orta » ve 22 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

« Hakim Olma/Başarma » alt boyutunda 16’in altında puan alanlar « düşük », 16-20 arası puan alanlar « orta » ve 21 ve üstü puan alanlar ise « yüksek » düzeydedir.

Tablo 26. Şizofreni Çalışma Grubu’nun EFA Alt Boyut Toplam Puan Aritmetik Ortalamalarına Göre Sıralamalar

EFA Alt Boyutları	N	\bar{x}	Sıralama
Gerçeği	182	19.2857	3
Değerlendirme Yetisi	182	18.6264	6
Yargılama	182	17.4835	10
Düşünme Süreçleri	182	19.7198	1
Yaratıcılık	182	19.6319	2
Gerçeklik duygusu	182	18.0330	8
Nesne İlişkileri	182	18.5385	7
İçgüdülerin Denetimi	182	17.2308	11
Savunmaların İşleyişi	182	17.5659	9
Otonom Fonksiyonlar	182	17.1648	12
Uyarıcı Eşiği	182	19.2143	4
Sentez yeteneği	182	19.0989	5

Şizofren çalışma grubu için EFA Alt Boyutları Toplam puan ortalamaları ; kendi içinde sıralandığında (Her bir alt boyut 10 sorudan oluştuğu için aritmetik ortalamalar karşılaştırılabilir) «yaratıcılık « alt boyutunun aritmetik ortalaması birinci sırada yer almıştır. Araştırma grubunun en aktif kullandığı ego işlevidir. Bunu ikinci sırada ; «Gerçeklik Duygusu »; üçüncü sırada «Gerçeği Değerlendirme Yetisi, dördüncü sırada «sentez yeteneği » ve beşinci sırada « hakim olma/Başarma » izlemiştir. « Yargılama; 18.62 ortalama ile 6. sırada, « iç güdülerin denetimi » 18.53'lük ortalama ile 7.ci « nesne ilişkileri » 18.03'lük ortalama ile 8.ci, « Otonom Fonksiyonlar » 17.56'lık ortalama ile 9.cu, « Düşünce Süreçleri » 17.48 ortalama ile 10.cu, « Savunmaların İşleyişi » 17.23 ortalama ile 11. ve « Uyarıcı Eşiği » 17.16'lık ortalama ile sonuncu(12.) sırada yer almıştır. Böylece şizofren grubun içinde yer alan Türk ergen ve yetişkinlerin en çok ve en az kullandıkları ego fonksiyonları belirlenmiştir.

6.7. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarının EFA Alt Boyut Norm Çalışması

EFA Alt Boyut toplam puanlarının daha basit değerlendirilme sistemi; Tablo 26'nın yorumunda daha önce verilmişti. Ancak daha bilimsel değerlendirme sistemi olarak yüzdeler veya standart puanlara çevrilmelidir. Yüzdeler puanlar daha çoğunlukla normal dağılımdan biraz uzaklaşmış ham puanlarda kullanırken, standart puanlar ham puanların normal dağılım gösterdiği durumlarda ancak kullanılabilir.

6.7.1. Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması

Yapılan norm çalışmasında; toplam Tüm Çalışma Grubu'nun EFA alt boyutları toplam ham puanları; dağılımların çarpıklığı nedeniyle ; normal dağılıma yaklaşık bir dağılım ortaya koyabilmek için; yüzdeler puanlara dönüştürülmüştür. Bu nedenle aritmetik ortalama ve standart sapmayı temel alan "z" ve "T" puanlar (standart puanlar) hesaplanamamıştır. Bu sistemde; alt boyuttan en yüksek alınan puan "100", en düşük puan ise "0" olarak kabul edilmekte; her bir puanın en düşük puandan itibaren frekans yüzdeleri üst üste

toplanarak en yüksek ham puana kadar işlem devam etmektedir. Şüphesiz en alt puandan itibaren puan frekans yüzdelerinin üst üste toplanması sonucunda, en yüksek ham puan 100' e karşılık gelmektedir. Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplam Hampuanları ve Yüzdeler Puanları; Tablo.27' de sunulmuştur.

Tablo 27. Tüm Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Toplam Ham Puanları ve Yüzdelik Puanları

Ham Puan	EFA Alt Boyutları											Ham Puan	
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksi.	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği		Hakim Olma/Başarım
30	96.47	99.65	99.18	99.29	98.12	100	99.53	99.65	99.18	99.76	98.94	98.82	30
29	88.24	98.94	97.65	97.65	92.94	99.65	98.24	98.35	97.65	99.06	97.41	97.29	29
28	79.53	98.12	96.12	96.35	86.94	98.71	96.71	96.71	96	98.35	96.71	96.71	28
27	71.53	96	93.76	95.18	79.88	96.12	93.41	94.24	93.29	96.94	95.41	95.88	27
26	63.41	92.47	90.12	92.59	71.29	91.06	87.29	90.94	90.47	94.82	93.88	94.59	26
25	55.88	87.06	85.18	89.53	63.53	84.82	79.88	87.06	87.53	92.24	92.24	92.82	25
24	48.94	80.47	79.53	86.71	57.06	76.94	70.82	82.24	82.94	88.35	89.88	89.88	24
23	42.94	72.35	73.29	82.82	49.18	68.12	62.35	75.88	76.71	83.53	86.12	85.88	23
22	38.71	62.82	66.71	78.47	41.76	60	55.06	68.47	69.65	78.12	81.29	81.29	22
21	34.47	53.18	60.71	72	36.12	52.24	47.88	61.29	62	70.71	76.35	74.94	21
20	29.18	44	53.76	62.59	30.47	45.53	42	52.71	53.65	62.24	69.76	66.82	20
19	25.18	34.47	45.76	51.76	26.12	39.06	35.76	43.76	43.53	54.35	60.24	58.82	19
18	22.24	26.35	39.06	41.41	22.94	30.71	28.82	36.94	34.59	46.94	48.71	49.06	18
17	19.29	22.24	33.29	31.18	20.71	23.06	23.41	30.71	28.59	39.88	38.24	39.06	17
16	17.76	19.06	27.53	21.88	18.35	18.59	20.24	25.06	23.06	33.18	29.06	29.88	16
15	16.71	16.35	22.59	14.59	16.12	15.53	18	21.06	19.18	27.65	21.06	21.29	15
14	15.29	13.88	18.82	8.59	14.35	12.82	15.76	17.88	16.24	22.82	14.35	14.35	14
13	13.41	11.29	16	4.71	12.71	10	13.06	15.41	13.29	18.47	8.35	8.82	13
12	10.71	9.18	13.53	2.12	10.94	7.53	10.71	12.94	10.59	14.82	3.88	4.71	12
11	8	6.82	10.59	0.71	8.12	5.53	8.35	9.65	7.76	11.18	1.06	1.76	11
10	6	5.06	7.65	0.24	5.76	3.76	5.76	6.59	5.65	7.76	0.98	0.59	10
9	3.76	3.88	4.47	0.24	3.88	2.24	3.65	4.24	4	5.53	0.75	0.41	9
8	1.88	2.47	2.47	0.24	2.12	0.94	2	2.59	2.24	4.24	0.6	0.32	8
7	1.06	1.29	1.65	0.24	1.18	0.75	1.06	1.65	0.94	2.35	0.3	0.15	7
6	0.71	1.29	0.94	0.24	0.71	0.35	0.59	1.06	0.81	0.82	0.21	0.9	6
5	0.35	1.29	0.71	0.24	0.47	0.35	0.46	0.71	0.51	0.62	0.12	0.9	5
4	0.35	1.29	0.47	0.24	0.47	0.35	0.3	0.6	0.35	0.47	0.12	0.9	4
3	0.35	0.71	0.47	0.24	0.24	0.35	0.3	0.47	0.3	0.3	0.12	0.9	3
2	0.35	0.47	0.47	0.24	0.24	0.35	0.24	0.35	0.27	0.26	0.12	0.9	2
1	0.20	0.47	0.24	0.24	0.24	0.35	0.24	0.24	0.10	0.24	0.12	0.9	1
0	0.10	0.12	0.14	0.24	0.24	0.35	0.24	0.24	0.10	0.24	0.12	0.9	0

Bundan sonra bu testi kullanacak olan uzmanlar ve araştırmacı akademisyenler; EFA'nın her bir alt boyutunun Toplam ham puanına göre (en sağ ve en sol sütünlar) alt boyutların altında bulunan yüzdeler puanları kullanabilirler.

Yöntem Bölümünde EFA Ölçeğinin Alt boyutlarının geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmalarının; Tüm Çalışma Grubu, Normal Çalışma Grubu ve Şizofreni Çalışma Grubu için ayrı ayrı yapılacağı açıklanmıştı. Şu aşamada norm çalışmasının da yapıldığı 425 kişilik veri üzerinden (genel grup) ve EFA testinin geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışması tamamlanmıştır.

6.7.2. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması

Normal çalışma grubu için; EFA Alt Boyut Toplam puanlarının daha basit değerlendirilme sistemi; Tablo 23 Tablosunun yorumunda daha önce verilmişti. Ancak daha bilimsel değerlendirme sistemi olarak yüzdeler veya standart puanlara çevrilmelidir. Yüzdeler puanlar daha çoğunlukla normal dağılımdan biraz uzaklaşmış ham puanlarda kullanırken, standart puanlar ham puanların normal dağılım gösterdiği durumlarda ancak kullanılabilir.

Yapılan norm çalışmasında; Normal Çalışma Grubu'nun EFA alt boyutları toplam ham puanları; dağılımların çarpıklığı nedeniyle ; normal dağılıma yaklaşık bir dağılım ortaya koyabilmek için; yüzdeler puanlara dönüştürülmüştür. Bu nedenle aritmetik ortalama ve standart sapmayı temel alan “z” ve “T” puanlar (standart puanlar) hesaplanamamıştır. Bu sistemde; alt boyuttan en yüksek alınan puan “100”, en düşük puan ise “0” olarak kabul edilmekte; her bir puanın en düşük puandan itibaren frekans yüzdeleri üst üste toplanarak en yüksek ham puana kadar işlem devam etmektedir. Şüphesiz en alt puandan itibaren puan frekans yüzdelerinin üst üste toplanması sonucunda, en yüksek ham puan 100' e karşılık gelmektedir. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyut Toplam HamPuanları ve Yüzdeler Puanları; Tablo 28'de sunulmuştur.

Tablo 28. Normal Çalışma Grubunun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması

Ham Puan	EFA Alt Boyutları												Ham Puan
	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksi.	Uyarıcı Eşği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarma	
30	96.09	100	100	99.79	98.56	100	99.79	100	100	100	100	100	30
29	85.8	100	99.59	99.49	93	99.79	98.97	99.18	99.18	100	100	100	29
28	73.66	100	98.15	99.18	85.6	98.97	97.94	97.12	96.71	100	100	100	28
27	63.37	98.77	95.47	98.77	77.16	95.27	94.65	94.65	93	99.38	99.18	99.59	27
26	54.12	95.47	91.15	97.74	67.08	88.07	87.65	91.15	89.92	98.35	98.35	98.77	26
25	44.86	89.71	85.19	95.68	58.44	79.63	78.4	86.01	86.21	95.88	97.12	97.33	25
24	36.42	82.1	77.98	92.59	52.06	69.75	67.7	79.63	80.04	91.77	95.27	94.24	24
23	29.84	72.43	69.55	88.68	43.62	59.88	58.23	71.81	72.84	87.24	91.56	89.3	23
22	24.9	60.49	61.73	83.54	34.98	50.82	48.97	62.35	65.02	80.86	86.63	83.54	22
21	19.96	48.15	54.94	76.13	27.78	41.77	39.92	53.5	56.17	71.81	80.86	76.34	21
20	14.61	37.45	45.68	65.23	20.37	34.36	33.13	43	46.09	61.11	72.84	68.72	20
19	11.11	26.95	36.21	52.06	15.23	27.57	25.31	31.89	33.13	49.59	62.35	61.11	19
18	8.44	16.67	29.42	41.15	11.32	18.93	16.87	24.07	21.81	39.51	50.62	51.65	18
17	5.56	10.7	22.84	31.89	8.02	11.32	11.93	17.7	15.43	31.48	40.53	42.59	17
16	4.32	7.82	15.84	22.84	4.94	6.79	9.05	12.14	10.49	23.87	30.45	32.72	16
15	3.09	5.97	10.91	13.99	4.94	4.12	6.38	8.64	7.2	17.49	22.02	22.84	15
14	2.06	4.12	7.41	6.38	2.88	2.47	5.14	6.58	5.14	13.37	15.64	15.43	14
13	1.23	2.26	4.94	2.47	2.46	1.03	3.91	4.94	3.09	10.29	9.47	9.26	13
12	0.41	1.23	3.91	1.23	2.06	1.03	2.47	4.12	2.06	7.82	4.73	4.73	12
11	0.22	0.82	3.09	0.62	1.03	0.83	1.65	3.5	1.44	6.58	1.44	2.06	11
10	0.22	0.82	2.58	0.62	0.98	0.5	1.03	2.26	1.125	4.32	1.22	0.82	10
9	0.22	0.82	2.26	0.62	0.51	0.5	0.41	1.23	0.82	2.06	1.22	0.82	9
8	0.22	0.82	2.1	0.62	0.31	0.5	0.21	0.82	0.82	1.65	1.22	0.82	8
7	0.22	0.41	1.23	0.62	0.1	0.5	0.21	0.82	0.82	1.23	1.22	0.60	7
6	0.22	0.41	0.8	0.62	0.1	0.5	0.21	0.41	0.82	0.62	1.22	0.42	6
5	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.82	0.42	0.95	0.42	5
4	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.41	0.15	0.62	0.42	4
3	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.41	0.15	0.62	0.42	3
2	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.41	0.15	0.62	0.42	2
1	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.41	0.15	0.62	0.42	1
0	0.22	0.41	0.41	0.62	0.1	0.5	0.21	0.21	0.41	0.15	0.62	0.42	0

6.7.3. Şizofreni Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması

Şizofren Çalışma Grubu için; EFA Alt boyut Toplam puanlarının daha basit değerlendirilme sistemi; Tablo 25'in Tablosunun yorumunda daha önce verilmişti. Ancak daha bilimsel değerlendirme sistemi olarak, ham puanların yüzdeler veya standart puanlara çevrilmelidir. Yüzdeler puanlar daha çoğunlukla normal dağılımdan biraz uzaklaşmış ham puanlarda kullanırken, standart puanlar ham puanların normal dağılım gösterdiği durumlarda ancak kullanılabilir.

Yapılan norm çalışmasında; toplam Şizofren Çalışma Grubu'nun EFA alt boyutları toplam ham puanları; dağılımların çarpıklığı nedeniyle ; normal dağılıma yaklaşık bir dağılım ortaya koyabilmek için; yüzdeler puanlara dönüştürülmüştür. Bu nedenle aritmetik ortalama ve standart sapmayı temel alan "z" ve "T" puanlar (standart puanlar) hesaplanamamıştır. Bu sistemde; alt boyuttan en yüksek alınan puan "100", en düşük puan ise "0" olarak kabul edilmekte; her bir puanın en düşük puandan itibaren frekans yüzdeleri üst üste toplanarak en yüksek ham puana kadar işlem devam etmektedir. Şüphesiz en alt puandan itibaren puan frekans yüzdelerinin üst üste toplanması sonucunda, en yüksek ham puan 100'e karşılık gelmektedir. Şizofren Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyut Toplam HamPuanları ve Yüzdeler Puanları; Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29. Şizofreni Çalışma Grubu'nun EFA Alt Boyutları Norm Çalışması

EFA Alt Boyutları													
Ham Puan	Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Yargılama	Düşünme Süreçleri	Yaratıcılık	Gerçeklik duygusu	Nesne İlişkileri	İçgüdülerin Denetimi	Savunmaların İşleyişi	Otonom Fonksi.	Uyarıcı Eşiği	Sentez yeteneği	Hakim Olma/Başarma	Ham Puan
30	97.25	99.18	98.08	98.9	97.8	99.73	99.45	99.18	98.35	99.45	97.8	97.53	30
29	91.76	97.53	95.33	95.6	93.13	99.73	97.53	97.53	95.88	97.8	94.51	94.23	29
28	87.64	95.6	93.68	92.86	89.01	98.63	95.33	96.43	93.96	96.43	92.86	92.86	28
27	82.69	92.58	91.76	90.66	83.79	97.53	92.03	93.96	93.96	93.96	90.66	91.21	27
26	76.1	88.74	89.01	85.99	77.2	95.33	87.09	90.93	91.48	90.38	88.19	89.29	26
25	70.88	83.79	85.44	81.59	70.6	92.03	82.14	88.74	89.56	87.64	85.99	87.09	25
24	65.93	78.57	81.87	79.12	64.01	86.81	75.27	85.99	87.09	84.07	82.97	84.34	24
23	60.71	72.53	78.57	75.27	56.87	79.4	68.13	81.59	82.14	78.85	79.12	81.59	23
22	57.42	66.21	73.63	71.98	51.1	72.53	63.46	76.92	76.1	74.73	74.45	78.57	22
21	54.12	60.16	68.68	66.76	47.53	66.48	58.79	71.98	70.05	69.51	70.6	73.35	21
20	48.9	53.02	64.84	59.34	44.23	60.71	54.12	65.93	64.01	64.01	65.93	64.56	20
19	44.23	44.78	58.79	51.65	40.93	54.67	50	59.89	57.69	60.99	57.69	56.04	19
18	40.93	39.56	52.2	42.03	38.74	46.7	45.05	54.4	51.92	57.14	46.43	45.88	18
17	37.91	37.91	47.53	30.49	37.91	39.01	39.01	48.35	46.43	51.37	35.44	34.62	17
16	35.99	34.34	43.41	20.88	36.54	34.62	35.44	42.58	40.11	45.88	27.47	26.37	16
15	35.16	30.49	38.46	15.66	33.79	31.04	33.79	37.91	35.44	41.48	20.05	19.51	15
14	33.24	27.2	34.34	11.81	29.95	26.92	30.22	33.24	31.32	35.71	12.91	13.19	14
13	29.95	23.63	31.04	7.97	26.37	22.25	25.55	29.67	27.2	29.67	7.14	8.52	13
12	24.73	20.05	26.65	3.57	23.08	17.58	21.98	25	22.25	24.45	3.02	4.95	12
11	18.68	15.11	20.88	1.1	17.86	12.91	17.58	18.13	16.48	17.58	0.82	1.65	11
10	14.01	11.26	14.56	0.55	12.91	8.79	12.36	12.64	12.09	12.64	0.82	0.55	10
9	8.79	8.52	7.69	0.55	8.52	5.22	8.24	8.52	8.24	10.44	0.82	0.55	9
8	4.4	5.22	3.57	0.55	4.67	2.2	4.67	5.22	4.12	7.97	0.82	0.55	8
7	2.47	2.75	2.47	0.55	2.75	2.2	2.47	3.3	1.37	4.12	0.82	0.55	7
6	2.47	1.65	1.65	0.55	1.65	0.82	1.37	1.92	1.37	1.1	0.82	0.55	6
5	1.65	1.1	1.1	0.55	1.1	0.82	0.55	1.92	1.37	1.1	0.82	0.55	5
4	0.82	1.1	1.1	0.55	1.1	0.82	0.55	1.1	0.55	0.55	0.82	0.55	4
3	0.82	1.1	1.1	0.55	1.1	0.12	0.55	1.1	0.55	0.55	0.82	0.55	3
2	0.82	1.1	1.1	0.55	0.55	0.12	0.55	1.1	0.55	0.55	0.82	0.55	2
1	0.82	0.55	0.55	0.55	0.55	0.12	0.55	0.55	0.55	0.55	0.82	0.55	1
0	0.82	0.55	0.55	0.55	0.55	0.12	0.55	0.55	0.55	0.55	0.82	0.55	0

6.8. Araştırma Kapsamında Kullanılan 10 Kişilik Grubun üç uzman tarafından verilen EFA alt boyut toplam puanlarına göre hesaplanan puanlayıcı tutarlılığı için yapılan sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı ve anlamlılığının « F » Testi ile Sınanması

EFA, ego fonksiyonlarını ölçen 12 alt boyuttan oluşmuştur. İlk geliştirme aşamasında ölçek; sadece psikiyatristler tarafından gözlem sonuçlarına dayalı üçlü değerlendirme sistemine göre düzenlenmiştir. Bu çalışmada; ölçeğin bireylerin kendi algılarına dayalı değerlendirme sistemi kullanmıştır. Ancak yine de; 12 alt boyutun psikiyatristler tarafından değerlendirilmesi için; on kişilik bir çalışma grubuna EFA hem kendi algısına göre hem de üç ayrı psikiyatrist tarafından değerlendirme formu uygulanmıştır. Bir testin güvenilirlik aşamalarından birisi de puanlayıcı güvenilirliğidir. Puanlayıcı güvenilirliği; cevap kâğıtlarına birden fazla puanlayıcının verdiği puanlar arasındaki korelasyondur. Bu korelasyonun yüksekliği; puanlayıcıların yansızlığı ve uyumu hakkında bilgi verir. Bu doğrultuda puanlayıcı güvenilirliği için; sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı veya Kendall's W korelasyon katsayısı kullanılabilir. Bu araştırmada, puanlayıcı güvenilirliği için sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Tablo 30. 10 Kişilik Grubun EFA Alt Boyut Puanlarının Minimum ve Maksimum Değerleri

Alt Boyutlar	1. Kişi	2. Kişi	3. Kişi	4. Kişi	5. Kişi	6. Kişi	7. Kişi	8. Kişi	9. Kişi	10. Kişi	Art.Ort
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	2-5	6	4-5	4-5	4	3-6	4-5	3-6	3-5	4-6	4.500
Yargılama	3-5	3-6	4-5	5-6	5-6	4-6	3-5	4-6	4-5	4-6	4.733
Düşünce süreçleri	3-6	4-6	3-6	4-6	4-5	3-6	3-5	5-6	3-5	5-6	4.700
Yaratıcılık	3-5	3-5	3-5	4-5	4-6	4-6	4-5	5-6	4-5	4-6	4.400
Gerçeklik duygusu	3-6	5-7	4-5	5-6	4-5	4-6	4-6	5	4-7	5-6	4.933
Nesne ilişkileri	2-6	3-5	3-6	5-6	3-6	3-6	4-5	4-6	3-4	4-6	4.400
Dürtü denetimi	2-5	4-5	4-7	5-6	4-6	4-7	3-5	3-5	4-5	5-7	4.733
Savunmaların işleyişi	2-6	3-6	3-6	5	3-6	4-6	3-5	3-5	3-5	4-6	4.367
Otonom Fonksiyonlar	3-5	4	3-6	3-6	3-6	3-6	3-5	4-6	3	4-6	4.367
Uyarıcı eşiği	3-4	3-6	4-5	5	4-5	4-6	4-5	3-6	4	4-6	4.367
sentez	3-5	3-6	3-5	4-6	3-5	3-5	2-4	4-6	4-5	5-6	4.433
Başarma	2	3-5	3-4	5	3-5	4	3-5	4	4-5	4-5	4.067

Tablo 31. 10 Kişilik Grubun EFA alt boyut toplam puanlarının sınıf içi (intraclass) korelasyon katsayısı ile karşılaştırılması

Alt Boyutlar	intraclass korelasyon katsayısı	F	p
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.832	5.935***	.001
Yargılama	.794	4.853**	.002
Düşünce süreçleri	.917	12.111***	.000
Yaratıcılık	.919	12.276***	.000
Gerçeklik duygusu	.574	2.355*	.049
Nesne ilişkileri	.879	8.246***	.000
Dürtü denetimi	.833	6.000***	.001
Savunmaların işleyişi	.750	3.975**	.006
Otonom Fonksiyonlar	.288	1.405	.257
Uyarıcı eşiği	.722	3.596**	.010
sentez	.839	6.217***	.001
Başarma	.876	8.045***	.001

* p< .05 ** p< .01 *** p< .001

İntraclass korelasyon katsayısının bilimsel olarak kabul edilebilir seviyeleri şu şekildedir: .40 ve daha düşük ise zayıf, .40-.59 arasında ise “ortalamanın altı”, .60 ile .74 arasında ise “orta”, .75 ile .89 arasında ise “iyi” ve .90 ve daha üstündeyse “çok iyi” olarak yorumlanmaktadır.

Bu durumda 12 alt boyuttan 2 tanesinin (Yaratıcılık ve Düşünce süreçleri) puanlayıcı tutarlılık katsayısı “çok iyi”; 7 tanesinin (Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Yargılama, nesne ilişkileri, Dürtü denetimi, savunmaların işleyişi, sentez ve başarıma) “iyi”; bir tanesinin (uyarıcı eşiği) “orta” ; bir tanesinin (gerçeklik duygusu) “ortalamanın altı ve bir tanesinin de (Otonom Fonksiyonlar) “düşük” düzeyde puanlayıcı güvenilirliğine sahip olduğu anlaşılmıştır. Alt boyutların İntraclass korelasyon katsayısının anlamlılığı için yapılan “F” testinde sadece Otonom Fonksiyonlar alt boyutu istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>.05$). Diğer 11 alt boyutun tümü istatistiksel açıdan en az .05 düzeyine anlamlı sonuç vermiştir. Bu sonuçlar EFA ölçeğinin genel olarak puanlayıcı tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir.

6.2.3.2.1. Uzman Görüşleri İle Bireyin Kendisini Algılaması Arasındaki İlişkiler

EFA'nın kriter geçerliğini saptamak için ilk önce; 10 kişilik bir çalışma grubuna kendi algısına göre EFA uygulanmıştır. Daha sonra puanlayıcı güvenilirliği bölümünde açıklandığı gibi bu on kişinin EFA'nın 12 alt boyutuna ilişkin sorular 3 psikiyatrist tarafından gözlem sonuçlarına total puanlama yöntemine göre değerlendirilmiştir. 12 alt boyut için 3 psikiyatristin değerlendirme ortalamaları alınmış ve bu sonuçlarla; bireyin kendini 12 ego fonksiyonu açısından algılamasına göre alınan puanlar ile korelasyonuna bakılmıştır. Çalışma grubu sadece 10 kişi olduğu için; korelasyon katsayısının hesaplanmasında non-parametrik Spearman-Brown korelasyon katsayısı hesaplanmış ve aşağıda Yer Alan Tablo 32'de sunulmuştur.

Tablo 32. EFA Ölçeği Alt boyutlarının Uzman Görüş Ortalamaları Kişilerin Kendi Değerlendirmeleri Arasındaki Korelasyonlar

Alt Boyutlar	Rho(n:10)	p
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	.094	.850
Yargılama	.721(*)	.041
Düşünme Süreçleri	.284	.454
Yaraticılık	.787(*)	.038
Gerçeklik duygusu	.098	.851
Nesne İlişkileri	.789(*)	.035
İçgüdülerin Denetimi	.263	.452
Savunmaların İşleyişi	.297	.464
Otonom Fonksiyonlar	.682(*)	.049
Uyarıcı Eşiği	.770(*)	.040
Sentez yeteneği	.769(*)	.041
Hakim Olma/Başarma	.110	.350

, * p< .05 ** p< .01 *** p< .001

10 kişilik bir çalışma grubunun EFA-self report tekniği kullanarak uyguladığı EFA alt boyut boyutları ile üç uzmanın bu kişilerin EFA alt boyut puanlarını değerlendirme ortalamaları arasındaki ilişkiler (Spearman Rho korelasyon katsayısı) incelendiğinde 12 alt boyutun 6'sında (Yargılama-Yaraticılık - Nesne İlişkileri - Otonom Fonksiyonlar -Uyarıcı Eşiği ve Sentez Yeteneği) istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Ancak uzman görüşleri ile bireyin kendini algılaması arasında; EFA alt boyutları içinde; Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Düşünme Süreçleri, Gerçeklik duygusu, İçgüdülerin Denetimi, Savunmaların İşleyişi ve Hakim Olma/Başarma arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

7. SONUÇ ve Öneriler

7.1 Sonuç

Toplam Çalışma grubunun % 32.2'si 17-20 yaş aralığı, % 58.4'ü kadın, % 86.8'inin sosyal güvencesi var % 64'ü üniversitede öğrenci veya üniversite mezunu, 84.2'si bekar, % 72.9'unun anne ve babasının ikisi de hayatta, % 66.8'inin ailesi çekirdek ailedir.

7.1 Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

7.1.1. Araştırma Kapsamında Kullanılan Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

EFA için hesaplanan intraclass korelasyon katsayısı .78 olarak bulunmuştur, Elde edilen bu sonuca göre EFA maddelerinin anlaşılabilirlik düzeyinin “iyi” kategorisinde yer aldığı gözlenmektedir. Böylece EFA'nın tüm alt boyutlarında yer alan tüm maddelerin yetişkinler tarafından anlaşılabilir olduğu saptanmış ve bu adımda ölçek kapsamında hiçbir maddenin yeniden düzenlenmesine gerek kalmamıştır.

Test-tekrar test katsayılarının tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Alt boyutlar içinde en yüksek test-tekrar test katsayısı .937 ile Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutundan en düşük değerde .670 olan Hakim Olma/Başarma alt boyutuna aittir.

EFA'nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir.

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer “.880” ile Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutuna, en düşük değer ise “.605” ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer “.879” ile Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutuna, en düşük değer ise “.604” ile yaratıcılık alt boyutuna aittir.

7.1.2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Normal Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Test-tekrar test katsayılarının “Yargılama ($p<.01$)”, “Gerçeklik Duygusu($p<.01$)” ve İçgüdülerin Denetimi($p<.01$)” dışındaki tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır.

EFA'nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir (.820).

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer “.815” ile Gerçeklik Duygusu, alt boyutuna. en düşük değer ise “.604” ile Nesne İlişkileri alt boyutuna aittir.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer “.809” ile Gerçeklik Duygusu alt boyutuna, en düşük değer ise “.588” ile yaratıcılık alt boyutuna aittir.

7.1.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Şizofren Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Test-tekrar test katsayılarının “Yargılama ($p<.01$) ve İçgüdülerin Denetimi ($p<.01$)” dışındaki tümü istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlıdır. Diğer üç ana testin sonuçları ise istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlıdır.

EFA'nın alt boyutları içinde iç tutarlılık katsayısı en yüksek olan .919 ile “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutundan cronbach alfa yöntemi ile elde edilmiştir.

Spearman-Brown katsayıları içinde en yüksek değer “.895” ile Gerçeklik Duygusu, alt boyutundan, en düşük değer ise “.647” ile yaratıcılık alt boyutundan elde edilmiştir.

Guttman katsayıları içinde en yüksek değer “.891” ile Gerçeklik Duygusu alt boyutundan, en düşük değer ise “.647” ile yaratıcılık alt boyutuna ait olmuştur.

7.2. Şizofren, Normal ve Tüm Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Maddelerinin Güvenirlik Katsayıları

EFA ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Yargılama, Düşünce süreçleri, Yaratıcılık, Gerçeklik duygusu, Nesne ilişkileri, Duygu, dürtü, içgüdülerin

denetimi ve düzenlenmesi, Savunmaların işleyişi, Otonom fonksiyonlar, Uyarıcı eşiği, Sentez yeteneği ve Hakim olma- başarma Alt boyutlarının tüm maddelerinin istatistiksel olarak güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

7.3 Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Testinin Alt Boyut Madde Ayırdediciliğine İlişkin Bulgular

EFA ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Yargılama, Düşünce süreçleri, Yaratıcılık, Gerçeklik duygusu, Nesne ilişkileri, Duygu, dürtü, içgüdülerin denetimi ve düzenlenmesi, Savunmaların işleyişi, Otonom fonksiyonlar, Uyarıcı eşiği, Sentez yeteneği ve Hakim olma- başarma Alt boyutlarının Toplamı ve Maddelerinin ayırt ediciliğe dayalı geçerliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

7.4. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutlarının Kriter Geçerliğine İlişkin Bulgular

7.4.1. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile Wonderlic Personel Test Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna (Toplam 61 kişi) uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlar; herhangi Normal Çalışma Grubundan oluşan bireylerin genel yetenekleri ile tüm ego fonksiyonları arasında beklendiği şekilde ilişkilerin bulunmadığı görülmüştür.

Şizofreni Çalışma Grubu'na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile Wonderlic Personel Test sonuçları arasında sadece “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (.350;p<.05) ve “Gerçeklik Duygusu (.374;p<.05)” alt boyutları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Şizofreni Çalışma Grubu'nun genel yetenek düzeyi yükseldikçe; Gerçeği Değerlendirme Yetisi ve gerçeklik duygusuna yönelik ego işlevleri olumlu yönde

gelişim göstermiştir. Bu alt boyutlar dışında EFA ölçeğinin diğer alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

7.4.2. Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testinin Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

30 kişilik normal grup ile 31 kişilik şizofren grubuna (Toplam 61 kişi) uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar Pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır.

7.4.2.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi, Düşünme Süreçleri, Gerçeklik Duygusu, Düşünme Süreçleri, Otonom Fonksiyonlar ve Uyarıcı Eşiği alt boyutları ile SCL-90'nın hiç bir alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

EFA Ölçeği Yargılama alt boyutu ile SCL-90'nın Depresyon (-.307), Paranoya (-.259), Psikotizm (-.263) ve Toplam (.259) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği Yaratıcılık alt boyutu ile SCL-90'nın Öfke alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde, .05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

EFA Ölçeği İç Güdülerini Denetimi ve Savunmaların İşleyişi alt boyutları ile SCL-90'nın Depresyon alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde, .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği Sentez Yeteneği alt boyutu ile SCL-90'nın Obsesyon (-.330; $p < .01$), Duyarlık (-.410; $p < .001$), Depresyon (-.488; $p < .001$), Anksiyete (-.295; $p < .05$), Fobi (-.399; $p < .01$), Paranoya (-.268; $p < .05$), Psikotizm (-.297; $p < .05$), ve Toplam (-.244; $p < .05$) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği Hakim olma/başarma alt boyutu ile SCL-90'nın Obsesyon (-.304; $p < .01$), Duyarlık (-.430; $p < .001$), Depresyon (-.467; $p < .001$), Anksiyete (-.267; $p < .05$), Fobi (-.342; $p < .01$), Paranoya (-.326; $p < .01$), Psikotizm (-

.353;p<.01), ve Toplam (-.342; p<.01) puanları arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

7.4.2.2. Normal Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi ve alt boyutu ile SCL-90'nın hiçbir (Duyarlık alt boyutu dışında) alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

EFA Ölçeği "Düşünce Süreçleri" alt boyutu ile SCL-90'nın "Suçluluk" dışındaki bütün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı negatif yönde ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği Yaratıcılık alt boyutu ile SCL-90'nın Öfke alt boyut puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde .05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

EFA Ölçeği "Gerçeklik Duygusu" alt boyutu ile SCL-90'nın "Fobi" dışındaki bütün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı negatif yönde ilişkiler bulunmuştur

EFA Ölçeği "Nesne İlişkileri" alt boyutu ile SCL-90'nın "Obsesyon (-.529; p<.01),"Duyarlık"(-.661; p<.001),"Depresyon"(-.506; p<.01), "Psikotizm"(-.451; p<.05) ve SCL-90 Toplam(-.422; p<.05) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği "İç Güdülerin Denetimi" alt boyutu ile SCL-90'nın "Obsesyon" (-.513; p<.01), "Duyarlık" (-.444; p<.05), "Depresyon"(-.548;p<.01), "Anksiyete" (-.642;p<.001), Öfke"(-.503;p<.01), "Psikotizm"(-.371;p<.05), "Suçluluk" (-.494; p<.01) ve SCL-90 Toplam (-.506; p<.01) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği "Savunmaların İşleyişi" alt boyutu ile SCL-90'nin Toplam ve tüm alt boyut puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği "Otonom Fonksiyonlar" alt boyutu ile SCL-90'nin Toplam ve tüm alt boyut puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu ile SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Fobi dışında) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EFA Ölçeği “Uyarıcı Eşiği” alt boyutu puanları düştükçe; SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Fobi dışında) puanları anlamlı derecede yükselmektedir.

EFA Ölçeği “Sentez Yeteneği” alt boyutu ile SCL-90’nin Toplam ve tüm alt boyut (Somatizasyon, Öfke ve Suçluluk dışında) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur

EFA Ölçeği “Hakim Olma/Başarma” ” alt boyutları ile SCL-90’nin “Duyarlık” ve “Depresyon” puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlar; EFA Ölçeği alt boyutlarının yüksek düzeyde kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

7.4.2.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

31 kişilik Şizofreni Çalışma Grubu’na uygulanan EFA ölçeği alt boyutları ile SCL-90 Toplam ve Alt Boyutları arasındaki korelasyonlar pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve sonuçları aşağıda verilen Tablo.8’da sunulmuştur.

EFA Ölçeği Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile SCL-90’nin tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.724 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.448 (p<.05) ile obsesyon alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Yargılama” alt boyutu ile SCL-90’nin hiç bir alt boyut ve toplam puanı arasında, istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

EFA Ölçeği “Düşünce Süreçleri” alt boyutu ile SCL-90’nin tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.664(p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.514 (p<.05) ile Fobi alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Yaratıcılık” alt boyutu ile SCL-90’nın hiç bir alt boyut ve toplam puanı arasında, istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

EFA Ölçeği “Gerçeklik Duygusu” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.725 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.458 (p<.01) ile obsesyon alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Nesne İlişkileri” alt boyutu ile SCL-90’nın “somatizasyon”, “Obsesyon”, “Depresyon” , “Fobi”, “Paranoya” ve “suçluluk” dışındaki tüm alt boyut ve toplam puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

EFA Ölçeği “İç güdülerin denetimi” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları (Depresyon hariç) ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.598 (p<.001) ile öfke alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.364 (p<.05) ile Somatizasyon alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Savunmaların İşleyişi” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .01 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.714 (p<.001) ile anksiyete alt boyutundan, en düşük ilişki ise “-.512 (p<.01) ile depresyon alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Otonom Fonksiyonlar” alt boyutu ile SCL-90’nın tüm alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel açıdan en az .001 düzeyinde yönde negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki “-.785 (p<.001) ile anksiyete, en düşük ilişki ise “-.610 (p<.001) ile depresyon alt boyutundan elde edilmiştir.

EFA Ölçeği “Sentez yeteneği” ve Hakim Olma/Başarma” alt boyut puanları ile SCL-90’nın sadece depresyon alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bunun dışındaki alt boyutlar ile anlamlı ilişkiler yoktur.

Elde edilen bu sonuçlar; EFA Ölçeği alt boyutlarının yüksek düzeyde kriter geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

7.4.3. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

7.4.3.1. Tüm Çalışma Grubu'na Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm alt boyutları (yaratıcılık dışında) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Sebat alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının tüm (Yaratıcılık dışında)alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Düzen alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklik Duygusu”, “İçgüdülerin Denetimi, Savunmaların İşleyişi ve Otonom Fonksiyonlar alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Duyguları Anlama alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Testinin boyutlarının “Gerçeklik Duygusu” arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yakınlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklik Duygusu” , “İç güdülerin Denetimi,”Savunmaların İşleyişi ve Hakim Olma/Başarma arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Karşı Cinsle İlişkiler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklemleri Sınama” ,”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar” ve “Hakim Olma/Başarma”sı arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Bağımsızlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeklemleri Sınama” ,Yargılama”,”Düşünce Süreçleri”, “Yaratıcılık”, “Nesne İlişkileri ve ”Savunmaların İşleyişi”, arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Değişiklik” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İlgi Görme” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Yaratıcılık ve “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kendini suçlama” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Uyarıcı Eşiği” dışındaki tüm alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az, 05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan.05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “ Sentez Yeteneği” ve “Hakim

Olma/Başarma” alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin kendisi ve davranışları üzerindeki kontrol ve hakimiyeti; bireyin “Yaratıcılık”a dayalı ego işlevini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin tüm alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Düşünce Süreçleri”, “Gerçeklik Duygusu” , “Nesne İlişkileri”, ”Savunmaların İşleyişi”, “Otonom Fonksiyonlar”,” Sentez Yeteneği” ve “Hakim Olma/Başarma” alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İdeal Benlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Hakim Olma/Başarma “alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yaratıcı Kişilik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık “alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Askeri Liderlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık”, “Sentez yeteneği” ve “Başarma” alt boyutları dışındaki tüm ego işlevleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi”(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Erkeksi Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin “Nesne İlişkileri” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kadımsı Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

7.4.3.2. Normal Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başarma alt boyutu punları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Düşünce Süreçleri” (.365; $p<.05$), “Nesne İlişkileri” (.423; $p<.05$), “Savunmaları İşleyişi”(.531; $p<.01$), “Otonom Fonksiyonlar” (.489; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.367; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu punları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Yaratıcılık” (.371; $p<.05$) “Savunmaları İşleyişi” (.579; $p<.001$), “Nesne İlişkileri” (.515; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.451; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “sebat “alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Düşünme Süreçleri” (.494; $p<.01$), “Gerçeklik duygusu” (.417; $p<.05$), “Savunmaların İşleyişi” (.609; $p<.001$),”Otonom Fonsiyonlar” (.660; $p<.001$), “Sentez Yeteneği”(.519; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.389; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Düzen alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Düşünme Süreçleri” (.386; $p<.05$), “Savunmaların İşleyişi” (.579; $p<.001$) ve “Otonom Fonksiyonlar” (.485; $p<.01$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Duyguları anlama alt boyutu ile EFA Testinin “Otonom Fonksiyonlar” (.539; $p<.01$) ve “Uyarıcı Eşiği”(.384; $p<.05$) Alt boyutları istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde “Yaratıcılık” arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur .

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Şefkat Gösterme” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde “Gerçeklik duygusu” (.572; $p<.001$), “iç güdülerin denetimi”(0.375; $p<.05$) ve ”Otonom Fonksiyonlar” (.462; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yakınlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Düşünme süreçleri” (.506; $p<.01$) “Gerçeklik Duygusu” (.595; $p<.001$), “Nesne ilişkileri”(0.493; $p<.01$),”Savunmaların İşleyişi”(0.569; $p<.001$), “Otonom Fonksiyonlar (.667; $p<.001$) ve “Hakim Olma/Başarma”(0.367; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Karşı Cinsle İlişkiler” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Yaratıcılık” (.510; $p<.01$) ve “Nesne İlişkileri” (.422; $p<.05$), arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Bağımsızlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” (.543; $p<.01$) alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Yaratıcılık” (.418; $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Gerçeklik duygusu” (-.511; $p<.01$) ve “Uyarıcı eşiği” (-.419; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur..

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Değişiklik” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece “İçgüdülerin Denetimi” (-

.402; $p < .0$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İlgi Görme” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutlarının “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (-.415 ; $p < .05$), “Nesne ilişkileri” (-.444; $p < .05$), “Otonom Fonksiyonlar” (-.410; $p < .05$), “Sentez yeteneği” (-.398; $p < .05$) ve “Hakim Olma/Başarma” (-.630; $p < .001$) puanları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kendini suçlama” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “yaratıcılık” (-.547; $p < .01$), “Nesne ilişkileri” (-.484; $p < .01$) “Sentez yeteneği” (-.464; $p < .05$) ve “Hakim Olma/Başarma” (-.510; $p < .01$) alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlık” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” (-.547; $p < .01$) alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Uyarlık” alt boyutu ile EFA Ölçeği “Gerçeklik duygusu” (.444; $p < .05$) ve “Uyarıcı Eşiği” (.434; $p < .05$) alt boyut puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Yaratıcılık” (.389; $p < .05$) alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Düşünme Süreçleri” (-.420; $p < .05$), “Gerçeklik duygusu” (-.502; $p < .01$), “Otonom Fonksiyonlar” (-.400; $p < .05$) ve “Uyarıcı Eşiği” (-.434; $p < .05$) alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur..

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (-.469; $p < .01$).

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Otokontrol” alt boyutu ile EFA Testinin “Gerçeklik Duygusu” (.414; $p<.05$) ve “İçgüdülerin denetimi” (.381; $p<.05$) alt boyut puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin Ölçeğinin “Nesne İlişkileri” (.410; $p<.05$) , ” Savunmaların İşleyişi” (.373; $p<.05$), “Otonom Fonksiyonlar” (.438; $p<.05$) ve Hakim Olma” (.381; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA “Düşünme süreçleri” (.522; $p<.01$), “Gerçeklik duygusu” (.516; $p<.01$), Savunmaların İşleyişi” (.530; $p<.01$) “Otonom Fonksiyonlar” (.603; $p<.001$) ve “Uyarıcı Eşiği” (.404; $p<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “İdeal Benlik” alt boyutu ile EFA Testinin “Düşünme süreçleri” (.523; $p<.01$), “Nesne İlişkileri” (.375; $p<.05$), Savunmaların İşleyişi” (.565; $p<.001$) ve “Otonom Fonsiyonlar” (.619; $p<.001$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Yaratıcı Kişilik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “Yaratıcılık” alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireyin yaşadığı toplumun değerlerinden farklı ve orjinal değerlere, fikirlere sahip olma derecesi bireyin yaratıcılığa dayalı ego işlevini olumlu yönde etkilemektedir.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Askeri Liderlik” alt boyutu ile EFA Testinin sadece “düşünme süreçleri” (.373; $p<.05$),”Gerçeklik duygusu” (.370; $p<.05$) “Savunmaların işleyişi” (.515; $p<.01$) ve “Otonom Fonksiyonlar”(422; $p<.05$) ego işlevleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Erkeksi Özellikler” alt boyutu ile EFA Testinin “Yaratıcılık” (.430; $P<.05$), “Nesne İlişkileri”(440; $p<.05$) ve “Hakim Olma/Başarma”(408; $p<.05$) alt boyutları

arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kadınsı Özellikler” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin Alt boyutlarının hiç biri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

7.4.3.3. Şizofren Çalışma Grubuna Uygulanan EFA Alt Boyutları ile Sıfat Listesi Kişilik Testi Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi Başatlık alt boyutu punları ile EFA Ölçeğinin Alt boyutları içinde sadece; “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur .

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Gösteriş” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutlarının “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (-.381; $p<.05$), “Düşünce Süreçleri” (-.379; $p<.05$), “Gerçeklik Duygusu” (-.392; $p<.05$), “Otonom Fonksiyonlar” (-.386; $p<.05$) ve “Uyarıcı Eşiği” (-.388; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Saldırganlık” alt boyutu ile EFA Testinin Alt boyutları içinde sadece “Düşünce Süreçleri”(-.380; $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Danışmaya Hazır Oluş” alt boyutu ile EFA Ölçeğinin “Yaratıcılık” (-.424; $p<.05$), “Sentez” (-.524; $p<.01$) ve Hakim olma/Başarma alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur.

Sıfat Listesi (Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Özgüven” alt boyutu ile EFA Testinin Ölçeğinin “Gerçeği Değerlendirme Yetisi” (-.383; $p<.05$) alt boyutu arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sıfat Listesi(Adjective Check List-ACL) Kişilik Testi “Kişisel Uyum” alt boyutu ile EFA “Yaratıcılık” (.383; $p<.01$) ve “Hakim Olma/Başarma” (.441;

p<.05) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur

7.5. Araştırma Kapsamında Kullanılan Çalışma Gruplarına Uygulanan EFA Testi maddelerinin Faktör Analiz Sonuçları

Tüm Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları: Birinci faktörde; Gerçeği Değerlendirme Yetisi-gerçeklik duygusu- Yargılama-Düşünce süreçleri- Nesne ilişkileri-Duygu/Dürtü Denetimi alt boyutlarının maddelerini; İkinci faktörde; Yaratıcılık-Sentez-Hakim Olma/Başarma alt boyutlarını ve Üçüncü faktördeki; Savunmaların İşleyişi- Otonom Fonksiyonlar- Uyarıcı Eşiği alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar; 120 maddelik test maddeleri için yapılan faktör analizi sonuçları ile tümüyle tutarlıdır

Normal Çalışma Grubu için faktör analiz sonuçları: Birinci faktör; Savunmaların İşleyişi, Uyarıcı Eşiği, Otonom Fonksiyonlar, Düşünce süreçleri, Nesne ilişkileri alt boyutlarını, İkinci faktör; Yargılama-Gerçeği Değerlendirme Yetisi- gerçeklik Duygusu, Duyguları Denetleme alt boyutlarını; Üçüncü faktör; Yaratıcılık- Sentez- Hakim Olma/Başarma alt boyutlarını alt boyutları kapsadığı görülmüştür.

Şizofren Çalışma Grubu İçin Faktör Analiz Sonuçları: Birinci faktördeki alt boyutlar; Otonom Fonksiyonlar - Düşünce süreçleri- Gerçeği Değerlendirme Yetisi- Savunmaların İşleyişi - gerçeklik duygusu- Duygu/Dürtü Denetimi- Nesne ilişkileri- Yargılama- Uyarıcı Eşiği alt boyutlarını ve

İkinci faktördeki alt boyutlar; Sentez- Hakim Olma/Başarma ve Yaratıcılık alt boyutlarını kapsadığı görülmüştür. Birinci faktördeki en yüksek faktör yükü “otonom Fonksiyonlar”(, 935); en düşük faktör yükü ise “Uyarıcı Eşiği”(,866) ne aittir.

7.6. Araştırma Kapsamında alışma Gruplarına Uygulanan EFA Self-Report leğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları

7.6.1. Tüm alışma Grubu'na Uygulanan EFA Self-Report leğinin Alt Boyut Sonuçlarının İlişki Katsayıları

Gerçeği Değerlendirme Yetisi alt boyutu ile EFA'nın diğer tüm alt boyutları arasında pozitif yönde en az .05 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişkiler; Yargılama(.834)($p<.001$), Düşünme Süreçleri(.848)($p<.001$), Gerçeklik duygusu(.897)($p<.001$),içgüdülerin denetimi(.824)($p<.001$) ve Savunmaların işleyişi(.824)($p<.001$) alt boyutlarından elde edilmiştir. En düşük korelasyon katsayıları ise sentez yeteneği(.121)($p<.05$) ve Hakim olma/Başarma (.110)($p<.05$) alt. testleri ile gerçekleşmiştir.

7.6.2. Normal ve şizofreni alışma Grubu Arasında EFA leği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki İlişkiler

İki grup arasında; ego işlevleri açısından tümüyle istatistiksel açıdan en az .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaratıcılık, Sentez ve Hakim Olma/Başarma dışında ; bu farklılıkların tümü normal popülasyon lehine ortaya çıkmıştır.

7.2. ÖNERİLER

Psikiyatri hemşireliğinde, EFA ölçeğinin kullanımı hastayı belirtilere dayanan tanı ölçütlerine göre katagorize etmek yerine bu belirtilerin kaynaklandığı işlevin düzeyi hakkındaki bilgi vererek bakımın planlanmasında yardımcı olabileceğinden kullanımının yaygınlaştırılması önerilebilir.

Psikiyatri hemşirenin Ego değerlendirme ölçeği kullanarak aldığı bilgi, hastanın işlevsel uyumunun kendine özgü ego profili içersinde değerlendirilmesine olanak sağladığı düşünüldüğünde bireye özgü tedavinin planlanmasının sağlanması için önerilebilir.

Sonuçta, hasta olan veya olmayan her bireyin kendine özgü ve diğerlerinden farklı nitelikleri vardır. Yalnızca o andaki semptomları değil, semptomlar ve işlevler arasındaki ilişkiyi saptamak mümkündür. Kişisel yapı, çevre koşulları ve öyküyle birlikte bir süreç içinde ve dinamik bir bütünlük halinde ele alınmalıdır. EFA ölçeğinin kullanımı bireyin tanınmasına olanak sağlamayan diğer yöntemlerin ve sınıflandırmaların eksik ve sakıncalı yanlarından kaçınmak mümkün olabilir.

Şizofrenide genelde ego işlevleri düşüktür. Ancak esas bozukluktan sorumlu olan etkenler genetik, yapısal, psikojenik ve yapısal olabilir. Bu nedenle global tanı yaklaşımı o hastanın özgül tanınmasına yetmediği gibi tedavi planlanması ve prognoz belirlenmesine yarayacak ipuçları vermesindedeyetersiz kalmaktadır. Ego işlevlerinin ölçümü, farklı grupların birbirinden ve normalden ayıredilmesi, yeni grup ve altgrupların saptanması için de kullanılması önerilebilir.

Ego işlevlerinin ölçününe dayanan tanı ve tedavinin şematik algılanması kolaylıkla mekanik ve aşırı basitleştirilmiş bir yaklaşım izlenimi verebilir. Ancak bu şema esnek ve bireysel farklılıkların ayrıntılı incelenmesine olanak sağlayan bir referans noktası olarak önerilebilir.

8. KAYNAKLAR

1. Akgül, A. ve Çevik, Ç. İstatistiksel Analiz Teknikleri. Ankara Emek Ofset Baskı. 2003.
2. Arıhan G. Şizofreni Epidemiyolojisi Şizofreni Dizisi 1998;2:64-74.
3. Ateş İ, Abay E. Şizofreninin Genetiği Klinik Psikiyatri 2001;4:53-59
4. Aydemir Ö ve Köroğlu E(Editör) Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler. Ankara: Hekimler Yayın Birliği. 2000
5. Baykul, Y. Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 2010.
6. Bellak L, Goldsmith A. The Broad Scope Of Ego Function Assessment. By John Wiley & Sons. Inc. 1984
7. Bellak L, Loep L. The Schizophrenic Syndrome. Grune&Stratton, Inc. 1969
8. Bellak I. Hurvich M. Ego Function Patterns In Schizophrenics. Psychological Reports, 1768, 22, 297-308. Southern Universities Press 1968
9. Bellak, L., Ego Function Assessment (EFA) A MANUEL. NY 1988.
10. Bellak, L., Ego Functions in Schizophrenic Neurotics and Normals. New York: Wiley Publishing, 1973.
11. Burns DP. Focusing on Ego Strengths. Archives of Psychiatric Nursing Vol. V. No. 4(August) 1991 pp202-208
12. Cannon TD, Medrick SA, Parnas J ve ark. (1993) Developmental brain abnormalities in the offspring of schizophrenic mothers. Contributions of genetic and environmental factors. Arch Gen Psychiatry, 30:551-564.
13. Castle DJ, Murray RM, (1993) The epidemiology of late onset Schizophrenia. Schizophr Bull, 19: 691-700.
14. Ceylan ME, Çetin M. Araştırma ve uygulamada biyolojik psikiyatri (1. cilt). 3. baskı, Yerküre Tanıtım ve Yayıncılık Hizmetleri AŞ, İstanbul, 2005.
15. Ceylan ME. <http://www.eminceylan.com/pro1.asp?CatID=59> Erişim tarihi 10 Mayıs 2013

16. Dağ İ Belirti Tarama Listesi, Psikiyatride Kullanılan Ölçekler. Aydemir Ö, Köroğlu E (Ed), Ankara. Hekimler Yayın Birliği, 2000
17. Dağ, İhsan. Belirti Tarama Listesi (Sc1-90-R)'nin Üniversite Öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. / Reliability and validity of the Symptom Check List (SCL-90-R) for university students. Türk Psikiyatri Dergisi, Vol 2(1), 1991, 5-12.
18. Dodrill, C. B. Long-term reliability of the Wonderlic Personnel Test. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 316-327. 1983
19. Doğan O ve ark. (1995) Ruhsal Bozuklukların Epidemiyolojisi. Sivas Dilek Matbaası.
20. DSM IV.TR. Tanı Ölçütleri El Kitabı. Çeviren Köroğlu E. Amerika Psikiyatri Birliği. 2007
21. Dereboy İF. Şizofreniye ilişkin Psikanalitik Yaklaşımlar Şizofreni Dizisi, 2000;1:11-19
22. Fish B (1992) Infants at risk for schizophrenia: Sequelae of a genetic neurointegrated defect. *Arch Gen Psychiatry*, 49:221-235
23. Fleiss, J. L. and Cohen, J. (1973) "The equivalence of weighted kappa and the intraclass correlation coefficient as measures of reliability" in *Educational and Psychological Measurement*, Vol. 33 pp. 613-619
24. Freud A. Ben ve Savunma Mekanizmaları. Metis Yayınları Ötekini Dinlemek. 2004, İstanbul
25. Freud S. Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası. Metis Yayınları Ötekini Dinlemek. 1998, İstanbul
26. Gilbert ve Churchill,. *Marketing research: methodological foundations*. Dryden Press, 1991
27. Harrison G. Gough & Alfred B. Heilbrun, *The Adjective Check List Manual*. California: Mind Garden, Inc. (2008).
28. Harvey CA, Panelis C, Taylor J ve ark. (1996) The Camden schizophrenia surveys II. High prevalence of schizophrenia in an inner London borough and its relationship to sociodemographic factors. *Br J Psychiatry*, 168: 418-426.

29. Helzer SE Schizophrenia: Epidemiology Psychiatry. R Michels (ed), 1. cilt, Philadelphia, SB Lippincott Company, 54: 1-17. 1989
30. Jablensky A. The 100 year epidemiology of-Schizophrenia. Schizophrenia Research, 1997;28: 111-125
31. Jones P, Cannon M. The new epidemiology of schizophrenia. Psych Clinics North Am, 21 (1): 1-25. 1998
32. Juni S, Stack JE. Ego function as a correlate of addiction. Am J Addict. 2005 Jan-Feb;14(1):83-93.
33. Kahraman T. Şizofrenide Klinik Nörofizyoloji, Şizofreni dizisi 1999;3:102-107
34. Karaca A. Ego Fonksiyonları. Doktora Ders Notları. Danışmanı: Nurhan Eren. 2008
35. Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Ankara: Nobel Yayınevi. 1999
36. Kerr NJ. Ego competency: a framework for formulating the nursing care plan. Perspect Psychiatr Care. 1990;26(4):30-5
37. Kerr NJ. The ego competency model of psychiatric nursing: theoretical overview and clinical application: Perspect Psychiatr Care. 1990;26(1):13-24.
38. Kırpınar İ. Şizofrenide Prodromal Belirtiler Şizofreni dizisi 1998;2:41-45
39. Klein M. Haset ve Şükran. Metis Yayınları Ötekini Dinlemek. 1999, İstanbul
40. Köroğlu E, Güleç C (Ed). Psikiyatri temel kitabı, Hekimler Yayın Birliği, Ankara.
41. Marcus J, Hans SL, Auerbach JG ve ark. (1993) Children at risk for schizophrenic. The Jerusalem infant development study. Arch Gen Psychiatry, 50:798-809.
42. Murat Tura S. Günümüzde Psikoterapi. Metis yayıncılık; İstanbul, 2005.
43. Nasrallah HA, Smeltzer DJ (Çeviri editörleri: Alptekin K), Şizofreni güncel tanı ve tedavi kitabı. 1. baskı, AstraZeneca, 2005.
44. Natalie Rae Carlton, Ego Functions In Art Therapy: Utilizing Ego Strengths And Weaknesses In Treatment (master tezi) 1996

45. Oflaz F. Psikiyatri kliniğinde tedavi edici ortam kavramı ve hemşirenin sorumluluklar: Anadolu Psikiyatri Dergisi 2006; 7:55-61
46. Önder E, Küçükada K. Şizofreni ve Dopamin. Şizofreni Dizisi 1999;2:45-57
47. Öner N. Ruhsal belirti tarama listesi (SCL-90), Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler, 3. baskı, İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, s. 461-464. 1997
48. Özdemir O, Özdemir PG, Kadak MT, Nasıroğlu. Kişilik Gelişimi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2012;4(4):566-589
49. Öztürk MO. Psikanaliz ve Psikotrapı Bilimsel Tıp Yanınevi. 3. Basım. Ankara; 1998
50. Öztürk O. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Nobel Tıp Kitabevi; Syf, 40- 41 Anakara, 2004
51. Rezaki M. Şizofreni Nörobiyolojisine kısa bir bakış. Klinik Psikiyatri 1998;1:31-34
52. Sadock BJ, Sadock VA. (Çeviri Editörleri, Aydın H, Bozkurt A). Kaplan Sadock, Klinik Psikiyatri. 2. baskı. Güneş Kitabevi Ltd Şti, Ankara, 2005.
53. Savran C., “Sıfat Listesinin (Adjective Check List) Türkiye Koşullarına Uygun Dilsel Eşdeğerlilik, Geçerlik, Güvenirlik ve Norm Çalışması ve Örnek Uygulama”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri, İstanbul 1993
54. Savran, C., Ones, D. S., Balcı, Z. & Deniz, L. The development of a Turkish version of the Wonderlic Personnel Test Annual Conference of the American Psychological Association. Toronto, Canada, 1996
55. Savran, C.; Ones, D.S.; Balci, Z. ve Deniz, L.(1997). The first Turkish version of the Wonderlic Personnel Test, (Individual Poster). Fifth European Congress of Psychology (July 6th-11th 1997), Dublin, Ireland.
56. Sebastian L, Kuntz G, Shocks D, Whose Structure is it Anyway? Perspectives in Psychiatric Care Volume 26, Issue 1, pages 25–27, January 1990

57. Shelton RC, Weinberger DR. X-ray computerized tomography studies in schizophrenia: a review and synthesis. Handbook of Schizophrenia, Cilt 1, HA Nasrallah, DR Weinberger (Ed), Amsterdam, Elsevier, 1986, s:207-250.
58. Shultz, D.P. ve Shultz, S.E.(1998). Psychology & Work Today: An Introduction to Industrial and Organizational Psychology(7 th ed).New Jersey: Prentice –HallInc.
59. Söylemezoğlu Ü, Cansever A. Şizofreni Tedavisinde Psikososyal Yaklaşımlar Psikiyatri Dünyası 1999;3, 96-103
60. Stahl SM. psikofarmakolojinin temelleri. Çeviri editörleri: Taneli B, Taneli Ş. Yelkovan, İstanbul, 2003.
61. Sungur MZ, Yalnız Ö (1999) Şizofreni tedavisinde bilişsel davranışçı yaklaşımlar. Klinik Psikiyatri Dergisi, 2(3):160- 166
62. Şencan, H. Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. 1.Baskı, 107-113, 166-169, 381-390, Ankara: Seçkin Yayınevi. 2005.
63. Tekin, H. (2012). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Yargı Yayınevi.
64. Tekin, Halil(1993). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Yargı Kitap ve Yayınevi, Ankara, 1993.
65. Tezbaşaran, A. A.(1996) Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
66. Tura SM. Günümüzde Psikoterapi. Metis Yayınları. 1998, İstanbul
67. Turgut, F. (1997). Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları. (10. Baskı). Ankara: Gül Yayınevi.
68. Varricchio, C. G. Measurement issues concerning linguistic translations. In M. Frank-Stromborg & S. J. Olsen (Eds.), Instruments for clinical health-care research (2nd ed.), 54–63. Sudbury, MA: Jones & Bartlett. 1997.
69. Warner R, Girolamo G. Epidemiology of mental disorders and psychosocial problems: schizophrenia. Geneva, WHO, 1995.
70. Warricchio, C.G. Measurement issues concerning linguistic translation.In M.Frank-Stromborg ve S.J. Olsen(Eds.). Instruments for clinical health-care research(2nd ed).54-63.Sudbury, MA:Jones&Barlett. 1997

71. Weinberger DR, Aloia MS, Goldberg TE ve ark. The frontal lobes and schizophrenia. *J Neuropsych Clin Neurosci* 1994;6:419-427
72. Wonderlic E.F. Wonderlic personnel test manual. E.F. Wonderlic & Associates. (1970).
73. Wonderlic, E. F. Wonderlic Personnel Test User's Manual(Revise). Libertyville, IL: E. F. Wonderlic. 2000.
74. Yildirim A(1999), An Assessment of High School History Textbooks in Turkey: Teachers' and Students' Perceptions. "American Educational Research Association Conference, Montreal, p.1-20.
75. Yüksel N. Psikofarmakoloji. 2003
76. Yüksel N. Ruhsal Hastalılar. Çizgi Tıp Yayınevi, syf 44-45. Ankara, 2001
77. American Psychological Association. Ethical standards of psychologists. Washington, D.C.: American Psychological Association, Inc., 1953.
78. Anastasi A. The concept of validity in the interpretation of test scores. *Educ. psychol. Measmt*, 1950, 10, 67-78.
- 79.

9. EKLER

Ek 1: Marmara Üniversitesi Etik Kurul Onay Formu

Ek 2: Yaymevi İzin Belgesi

Ek 3: Şizofreni Dostları Derneği Araştırma İzin belgesi

Ek 4: Dünya Şizofreni Derneği Araştırma İzin belgesi

Ek 5: Hemşirelik dekanlık izin belgesi

Ek 6: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Ek 7: Kişisel Bilgi Formu – 1

Ek 8: Kişisel Bilgi Formu- 2

Ek 9: Ego Fonksiyonları Ölçeği

Ek 10: Wonderlic Personel Test Ön Sayfası

Ek 11: Sıfat Listesi

Ek 12: Belirti Tarama Listesi

EK- 1

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

PROJENİN ADI: Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeğinin Türkiye Koşullarına Uygun Geçerlilik Güvenirlik Çalışması
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Yrd. Doç. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS
PROJEDEKİ ARAŞTIRICILAR: Yedigir ÇEVİK
ONAY TARİHİ VE ONAY SAYISI: 06.07.2012 – 7

Sayın Yrd. Doç. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS

107 protokol nolu "Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeğinin Türkiye Koşullarına Uygun Geçerlik, Güvenirlik Çalışması" isimli projeniz Enstitümüzün Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

F. Arıcıoğlu

Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU
Komisyon Başkanı

Serap Şirvanlı

Doç. Dr. Serap ŞİRVANCI
Komisyon Başkan Yardımcısı

Serap Aküz

Prof. Dr. Serap AKYÜZ

Levent Kabasakal

Doç. Dr. Levent KABASAKAL

Aysel Pehlivan

Prof. Dr. Aysel PEHLİVAN

Neftçe Bahçecik

Doç. Dr. Neftçe BAHÇECİK

Oğuzhan Deyneli

Doç. Dr. Oğuzhan DEYNELİ

Asım Cingi

Doç. Dr. Asım CİNGİ

Pınar Ay

Doç. Dr. Pınar AY

Murat Çekin

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİN

Yrd. Doç. Dr. Zübeyir SARI

Öğr. Gör. Dr. Tolga GÜVEN

Marmara Üniversitesi
Haydarpaşa Kampüsü Sağlık
Bilimleri Enstitüsü 34688
Üsküdar / İSTANBUL

0 (216) 414 44 23/12 (Faks)
0 (216) 414 44 23

saglik.ogrenci@marmara.edu.tr
<http://saglik.marmara.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için:

EK- 2

CPS Publishing LLC
315A Grand Ave
Englewood NJ 07631

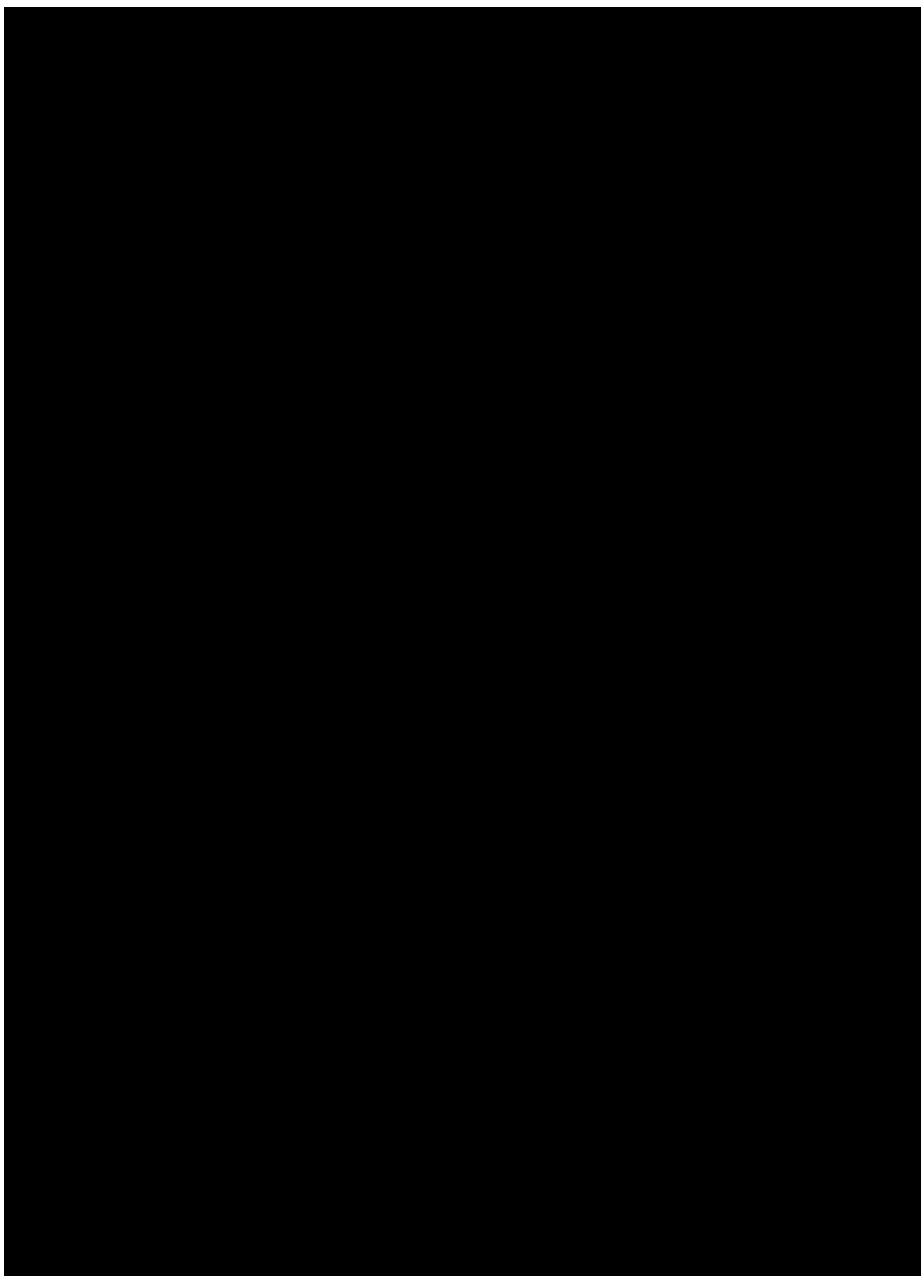
Febuary 6, 2012

To Yadir Cevik

This certifies that Ms. Cevik has received permission to use the EFA Manual
in her work.

Thank you

Kerin Adams
CPS

EK- 4

Sayı. 534

Konu – İzin talebi

Dünya Şizofreni Derneğimize Müracaatınız üzere; “Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin Türkiye Koşullarına Uygun Geçerlik, Güvenirlilik Çalışması” konusuyla ilgili tez çalışmanız tarafımızdan kabul edilmiş tir.

Derneğimizde Şizofren hasta ve yakınlarıyla çalışmalarınıza her türlü destek verilecektir.

Bilgilerinize sunulur

Adres.

Cami Mah. İstasyon Cad

Dr. Aladdin YAVAÇŞA Sk. No:12

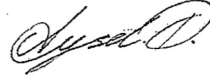
Tuzla – İSTANBUL

Tel .0216 446 8932

Gsm. 05555031668

www.dunyasizofrenidernegi.org

Aysel DOĞAN
Yön. Kur. Başkanı

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sayı : B.30.2.MAR.0.28.00.00/130002153
Konu : Kurum İzni Hk.

İstanbul, 4. /1./2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

İlgi: 25.12.2012 tarih ve 120254749 sayılı yazınız.

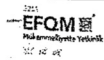
İlgi yazıda Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı doktora öğrencisi Yedigörmüş ÇEVİK' in "Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin Türkiye Koşullarına Uygun Geçerlik Güvenilirlik Çalışması" konulu tez çalışmasını Fakültemiz Hemşirelik Bölümü Öğrencilerine uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. M. Gülden POLAT
Dekan

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Tarih: 04 Ocak 2013
Evrak No: 130002153
Sıra No: 62
Kayda Geçmiştir.

Dr. Alkan
09.01.2013
EL

Marmara Ünive
Bilimleri Fakültesi, 34365
Cevizli/Kartal /İSTANBUL

İçişleri (0216) 399 62 42 (Faks)
02161399 93 71 - 84

sbef@marmara.edu.tr
http://sbef.marmara.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için: TARSSU

EK- 6

Çalışmanın İsmi: Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin(Ego Function Assessment, EFA)Türkiye Koşullarına Uygun Geçerlik, Güvenirlilik, Norm Çalışması ve Şizofrenlerle Normal Yetişkinler Arasındaki Ego Fonksiyon Farklılıklarının Belirlenmesi

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doktora öğrencisi olan Yadigar Çevik'in tez çalışması olarak yapılmaktadır. Çalışmanın iki temel amacı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nin (Ego Function Assessment) (EFA) Türkiye koşullarına uygun geçerlik, güvenirlilik ve norm çalışmasının gerçekleştirilmesidir. İkinci temel amaç ise; şizofrenlerle normal bireylerin ego fonksiyonları arasındaki farklılıkları değerlendirmektir.

Bu çalışmaya katılmanız gönüllü olmanıza bağlıdır, bu konuda hiçbir zorunluluk bulunmamaktadır. Vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacak ve araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Çalışmada hiçbir şekilde adınız anılmayacak, belirtilmeyecektir.

Bu onam formunu okudum ve gönüllü olarak bu çalışmaya katılmak istiyorum.

Tarih:.....

İmza:.....

EK-7

- 4- Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği'nde doktora öğrencisi Uzm. Hemş. *Yadigar Çevik*'in Anabilim Dalımızda görevli öğretim üyesi *Prof. Dr. Alp Üçok*'un bilgisi dahilinde 10 şizofreni tanısı olan hasta ile gerçekleştirmesi uygun bulundu.

2013/301 Akademik Kurul 24.04.2013 tarihinde saat:10:00' da
İ.T.F. Psikiyatri A.D Kütüphanesinde toplanacaktır.

Prof. Dr. M. Raşit TÜKEL
Psikiyatri Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sédát ÖZKAN
(katılmadı)

Prof. Dr. M. Bilgin ŞAYDAM

Prof. Dr. Güler BAHADIR

Prof. Dr. Vedat ŞAR
(katılmadı)

Prof. Dr. Alp ÜÇOK

Prof. Dr. Başak YÜCEL

Prof. Dr. L. İlhan YARGIÇ
(katılmadı)

Prof. Dr. Mine ÖZKAN
(katılmadı)

Prof. Dr. Doğan ŞAHİN

Doç. Dr. Sibel ÇAKIR

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
PSIKIYATRİ ANABİLİM DALI
Başkanı
Tel: 0212 444 10 11
E-Posta: info@psikiyatri.uzm.edu.tr
Adres: İst. Tıp Fak. Psikiyatri Anabilim
Dali
Çapa-04390 İstanbul

EK-7

Kişisel Bilgi Formu - 1 (KBF)

Anket No:

Görüşmeyi Yapan :

Görüşme Tarihi :

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz?

1- () Kadın 2- () Erkek

3. Sağlık güvenceniz var mı?

1- () Var 2-()Yok

4. Eğitim Durumunuz?

1- () Okur- yazar

2- () İlköğretim

3- () Lise

4- () Üniversite

5.Medeni Durumunuz:

1-() Evli 2- () Bekar 3- () Boşanmış/ Eşi vefat

etmiş

6.Anne ve babanız yaşıyorlar mı?

1- () Her ikisi de yaşıyor 2- () Anne yaşıyor

3- () Baba yaşıyor 4- () Her ikisi de vefat etti

7. Ailenizin tipi nedir?

1- () Çekirdek aile 2- () Geniş aile

3- () Parçalanmış 4- () Anne ve/veya baba ölmüş

8. Hastalığınızın başlama tarihi ve süresi

nedir?.....

9. Hastalığınızdan için kaç yıldır tedavi

alıyorsunuz?.....

10 İlaç tedavisini düzenli alıyor musunuz?

1- Evet 2- Hayır (Düzensiz)

11-İlaç kullanımı konusunda ailenizden yardım alıyor musunuz?

(1) Evet (2) Hayır (3) Bazen

14- Hastalığınız nedeniyle tedavi olmak için hastaneye yattınız mı?

(1) Evet (2) Hayır

15- Evet ise kaç kez yattınız?

EK-8

Kişisel Bilgi Formu - 2 (KBF)

Anket No:

Görüşmeyi Yapan :

Görüşme Tarihi

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz?

1- () Kadın 2- () Erkek

3. Sağlık güvenceniz var mı?

1- () Var 2-()Yok

4. Eğitim Durumunuz?

1- () Okur- yazar

2- () İlköğretim

3- () Lise

4- () Üniversite

5.Medeni Durumunuz:

1-() Evli 2- () Bekar 3- () Boşanmış/ Eşi vefat

etmiş

6.Anne ve babanız yaşıyorlar mı?

1- () Her ikisi de yaşıyor 2- () Anne yaşıyor

3- () Baba yaşıyor 4- () Her ikisi de vefat etti

7. Ailenizin tipi nedir?

1- () Çekirdek aile 2- () Geniş aile

3- () Parçalanmış 4- () Anne ve/veya baba ölmüş

EK 9. Ego Fonksiyonları Ölçeği (EFA)

YÖNERGE Her bir ifadeyi ne sıklıkla yaşadığınızı uygun yanıt aralığının karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.	HIÇBİR ZAMAN	BAZEN	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
1. Bir şey gerçek mi, yoksa hayal veya rüyamı olduğunu ayırt etmekte güçlük çekerim.				
2. Tehlikeli şeyler yaparım.				
3. Aklıma takılan olaylar ya da düşünceler konsantre olmamı engeller.				
4. Tedirgin olmadan, rahatça kendimi tuhaf düşüncelere bırakabilirim.				
5. Bedenimin bazı bölümleri sanki bana ait değilmiş gibi hissediyorum.				
6. “Benim hiç gerçek dostum yok” diye hissettiğim olur.				
7. İçimde beni sürekli hareket etmeye zorlayan bir güç var.				
8. Olaylar beni çok çabuk etkiler.				
9. Dilimin tutulup, konuşamadığım zamanlar olur.				
10. Işık, ses ve ısı değişikliklerine karşı aşırı duyarlıyım.				
11. Günlük rutin işlerdeki değişikliklere çabuk ayak uydururum.				
12. Yapabileceğimin en iyisini yaparım.				
13. Başka insanların tehlikeli bulduğu şeyleri yaparım.				
14. Başkalarının görmediği şeyler görürüm.				
15. En basit şeyleri bile hatırlamakta güçlük çekerim.				
16. Sanatsal bir etkinliğe veya üretime dönüştürülebilecek hayallerim, fantezilerim vardır.				
17. Bazen çevremdeki tanıdık şeyler bana yabancı gibi gelir.				
18. Kimseye ihtiyacım olmadığını düşünürüm.				
19. Her an hareket halinde olmam gerekir.				
20. Hiçbir nedeni olmadığı halde kendimi huzursuz ve sinirli hissedirim.				
21. Utandığımda konuşacaklarımı şaşırırım.				
22. Çok gürültülü bir ortamda sinirli ve huzursuz olurum.				
23. Canım istemese de, yapmam gereken şeyleri yapabilirim.				
24. Sorumluluk almaktan hoşlanırım.				
25. Başkalarının iştmediği şeyler iştirim.				
26. Kurduğum arkadaşlıklarda hayal kırıklığı yaşarım.				
27. Duygusal bir sarsıntı geçirdiğimde, bazı şeyleri hatırlamakta güçlük çekerim.				
28. Önemli bir şeyler yapma kaygısı taşımadan da gevşeyip hoşça vakit geçirebilirim.				
29. Bazen içimde birden fazla kişi varmış gibi gelir.				
30. Biriyle yakınlaştığımda o kişi ile ilişkim bozulur.				
31. Olaylar beni aşırı heyecanlandırır.				
32. Endişeli bir insanım.				
33. Kendimi her zaman yaptığım işleri yapamayacak kadar bitkin hissedirim.				
34. Olaylar çok fazla üzerime geldiğinde patlayacak gibi olurum.				

YÖNERGE Her bir ifadeyi ne sıklıkla yaşadığınızı uygun yanıt aralığının karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.	R ZAMA	BAZEN	ÇOGU ZAMA	N ZAMA
35. Düşüncelerin ve insanlar hakkındaki duygularım sık sık değişir.				
36. Hayatımı kendi istediğim şekilde yaşarım.				
37. Nerede olduğum konusunda kafamın karıştığını söylerler.				
38. Olaylar beklemediğim şekilde gelişir.				
39. Dikkatimi olup bitenlere vermekte güçlük çekerim.				
40. Hayal kurmayı severim				
41. Dünyanın yok olacağı ya da parçalanacağı duygusuna kapılırım.				
42. İnsanların bana duygusal yakınlık göstermelerinden rahatsız olurum.				
43. Ruh halim sık sık değişir.				
44. Kendimi dağılmış hissediyorum.				
45. Yapmak istediğim bir işe başlamak bana zor gelir.				
46. Tenim aşırı duyarlıdır.				
47. Davranışlarımda ve söylediklerimde tutarlıyım.				
48. İşleri, çoğu insan kadar iyi yapabilirim.				
49. Kim olduğum konusunda kafamın karıştığını söylerler?				
50. Kendimi tehlikeli durumlar içerisinde bulurum.				
51. Bazen başkalarınca anlaşılmayan sözcükler kullandığım olur.				
52. İçimden geldiği gibi hareket ederim?				
53. Bazen yaşadığım bir olayı daha önceden de yaşamış olduğumu hissine kapılırım.				
54. Daha önceden sorunlu ilişkiler yaşadığım kişilere benzer kişiler bana çekici gelir.				
55. Sabırsız bir insanım.				
56. Yapılan esprileri anlamakta güçlük çekerim.				
57. Tembel olduğumu düşünürüm.				
58. En küçük bir ses veya ışık tüm geceyi uykusuz geçirmeme yol açar.				
59. Günlük yaşamımda planlı ve programlı bir insanım?				
60. Hoşuma gitmeyen şeyleri değiştirebilirim.				
61. Kim olduğum konusunda kafam karışır.				
62. İnsanlar yaptığım şeyleri yanlış anlarlar.				
63. Konuşurken bir konudan diğerine atladığımı fark ederim.				
64. Hobi olarak yaptığım işlerde (yemek yapmak, el işi, doğramacılık vs.) farklı yöntemlerle yeni bir şeyler yaratmaktan zevk alırım.				
65. Bedenimin bazı bölümleri bana tuhaf veya yabancı gelir.				
66. Kendimi başkalarının yerine koyup, onların neler hissettiklerini anlayabilirim.				
67. Birini öldürmeyi isteyecek kadar öfkelenebilirim.				
68. Kâbus dolu rüyalar görürüm.				
69. Başkalarının kendilerini kaybettikleri durumlarda kendime hâkim olabilirim.				
70. Ufak tefek bedensel ağrı ve yakınmalarım olur?				

YÖNERGE Her bir ifadeyi ne sıklıkla yaşadığınızı uygun yanıt aralığının karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.	R ZAMA	BAZEN	ÇOGU ZAMA	N İLE ZAMA	N
71. Gelecek hakkında planlar yapmak hoşuma gider.					
72. Karar vermede fazla zorlanmam.					
73. Nerede olduğum konusunda kafam karışır.					
74. Olaylarla başa çıkmada kendimi diğer insanlardan daha başarılı bulurum.					
75. Düşüncelerim sanki kontrolsüz olarak akıp giderler.					
76. Yaratıcı şeyler yapmaktan hoşlanırım (resim yapmak, heykel çalışmak, edebi bir şeyler yazmak vb.)					
77. Başım veya bedenimin bazı bölümleri bana büyümüş ya da küçülmüş gibi gelir.					
78. Benim için önemli olan birinden bir süre uzak kalırsam onu bir daha göremeyeceğimi hissine kapılırım.					
79. İçimde beni intihar etmeye zorlayan güçlü bir ister var.					
80. Başkalarının hakkımda söylediklerini kendime dert ederim.					
81. Sık sık etrafımdaki eşyalara çarparım.					
82. Baş ağrılarım olur?					
83. Birçok işi bir arada yürütebilirim.					
84. Şansım kötü gittiğinde bunu değiştirebilmek için bir şeyler yapabileceğime inanırım.					
85. İnsanlara bir şey anlatmaya çalıştığımda beni yanlış anlarlar.					
86. Çok fazla riske girdiğimi düşünürüm.					
87. Bazı düşüncelerin kafama dışarıdan yerleştirildiği duygusuna kapılırım.					
88. Olaylarda esprili veya komik yönler bulabilirim.					
89. Bedenimin içini boşmuş gibi hissedirim.					
90. İlişkilerimde karşımdaki insana aşırı bağımlı olur ve yapışırım.					
91. İçimde, yanlış bulduğum bazı cinsel eylemleri yapma isteği olur.					
92. Aklımdan tuhaf ve ürkütücü düşünceler geçer.					
93. Başladığım işi bitirmekte zorluk çekerim.					
94. Aynı anda yapılacak bir sürü şey olduğunda, elim ayağıma dolaşır.					
95. Hayatımı hiçbir işi yarım bırakmayacak bir şekilde planlayabilirim.					
96. İşlerimi iyi yaptığım için takdir edilirim.					
97. Bana, anlattıklarımın saçma olduğunu söyleyenler oldu.					
98. İnsanları yanılttığımı fark edip şaşırduğım olur.					
99. Başkalarının anlayamayacaklarını sandığım düşüncelerim vardır.					
100. Oyun oynamaktan hoşlanırım.					
101. Hayatım bana bir rüya veya filmmiş gibi gelir.					
102. Önem verdiğim kişi bana tüm dikkatini ve ilgisini vermiyorsa kendimi reddedilmiş hissederim.					
103. Dürtü ve isteklerimi kontrol etmekte güçlük çekerim.					
104. Günlük sorunlarla baş edemediğim duygusuna kapılırım.					

YÖNERGE Her bir ifadeyi ne sıklıkla yaşadığınızı uygun yanıt aralığının karşısına "X" işareti koyarak belirtiniz.	R ZAMA	BAZEN	ÇOGU ZAMA	N ZAMA
105. Dikkatimi bir şeye vermekte güçlük çekerim.(televizyon seyretmek, kitap okumak, birisini dinlemek gibi)				
106. Tatilden sonra yeniden kendimi işe vermem uzun zaman alır.				
107. Geçmişteki hatalarımdan ders alırım.				
108. Hayatımda, ulaşmaya çalıştığım belirli hedefler vardır.				
109. Sorunlarımın gerçek olmadığını, bunları benim uydurduğumu söyleyenler oldu.				
110. İnsanlara aşırı güvendiğimi düşünürüm.				
111. Konuşurken cümlemi tamamlamakta güçlük çektiğim olur.				
112. Komik bir şeyler anlatıldığında kolayca gülebirim.				
113. Kendimi bir önceki güne göre değişmiş, sanki aynı kişi değilmiş gibi hissederim.				
114. Başkalarına yardımcı olmaktan kişisel bir haz alırım.				
115. Kontrol edemediğim öfke nöbetlerim olur.				
116. Sorunlar üzerinde düşünmezsem bunların kendiliğinden geçeceğine inanırım.				
117. Kişilerin ya da yerlerin isimlerini unutuyorum.				
118. Uykularım hafiftir.				
119. Yaptığım planlarımı gerçekleştirebilirim.				
120. İnsanın kendi kaderini kendisinin tayin ettiğine inanırım.				

EK - 10

WONDERMC

PERSONEL TESTİ

TÜRKÇE FORM IV

İsım Tarih

bu sayfayı dikkatlice okuyun. sîze söyleneni ayken yapın, söylenmedikçe sayfayı çevirmeyin.

PROBLEMLER HESAP MAKİNESİ VEYA **DIĞER** PROBLEM ÇÖZÜCÜ ALET YARDIMI OLMADAN ÇÖZÜLMELİDİR.

Bu test problem çözmeye yeteneğini ölçer. Test birçok farklı soru tipini içermektedir. Aşağıda doğru yanıtlanmış örnek bir som var.

GİTMEK sözcüğünün karşıtı hangisidir?.....
[.....
].....

1 elde etmek 2 desteklemek 3 devam etmek 4 varolmak 5 gelmek

Doğru cevap "gelmek" tir. (Doğru seçeneğin alüm çizmek yararlı olabilir.) Doğru sözcük 5 no'lu seçenektir. 5 sayısını, satırın sonundaki parantez içine yazın.

Bir sonraki örnek soruyu kendiniz cevaplayın.

Bir defter tanesi 23 liradan satılmaktadır. 4 defterin fiyatı nedir?..... [____]

Doğru cevap 92 Uradır. Bu soruda alo çizilecek bir yanıt yoktur, bu nedenle "92 Ura" yanıtım parantez içine yazın.

Bir başka örnek:

NANE NİNE—sözcükleri :
[.....
].....

1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır, 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır.

Doğru yanıt 3 no'lu seçenekte yer alan "ne aynı ne de karşıt anlamdadır", yapmanız gerektes 3 sayısını satırın sonundaki parantez içine yazmaktır.

Bir sorunun yanıtı harf veya sayı ise, doğru harf veya sayıyı satır sonundaki parantez içine yazınız. Tüm harfleri büyük harfle yazınız.

Bu test 50 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların hepsini bitirmeniz pek olası değildir, ancak yapabileceğinizin en iyisini yapın. Testi veren kişi başlamanızı söyledikten sonra, size yapabileceğiniz kadar soruyu yapmanız için Lam 12 dakika verilecektir. Yanlış yapmanıza yol açacak bir hızda çalışmayın, çünkü mümkün olduğu kadar çok soruyu doğru yanıtlamanız gerekmektedir. Sorular gittikçe güçleşecektir, bundan dolayı soru; atlamayın. Herhangi bir problem üzerinde çok zaman harcamayla Test başladıktan sonra test uygulayıcı hiç bir soruya cevap vermeyecektir.

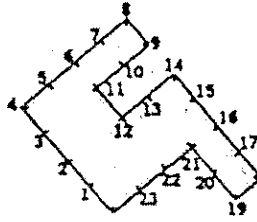
Şimdi kaleminizi masaya koyun ve uygulayıcı size başla diyene kadar bekleyin!

Söylenene kadar sayfayı çevirmeyin.

© 1995 Yayın hakkı Wonderlic Personnel Test. Incorporated'e aittir. Her hakkı mahfuzdur. Amerika Birleşik Devletlerimde basılmıştır. Bu test Charles F. Wonderlic/1988 basımından Dr. Deniz öneş., Dr. Canan Savran, Zeynep Balcı, ve Dr. Levent Deniz tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu testin hiç bir bölümü Wonderlic Personnel Test. Incorporated'den yazılı İzin olmaksızın ço**altılama**2, -saklanamaz, kullanılamaz. **Bu testin izinsiz çoğaltılması ve kullanılması telif hakları yasalarına aykırıdır.**

1. ACPmn îtarşü hangisidir? _____
1 ekşi, 2 keskin, 3 sert, 4 tadı, 5 mayhoş
2. Yılın altıncı ayı hangisidir? _____
1 Ekim 2 Ağustos 3 Mayıs 4 Haziran
3. Aşağıdaki sözcükler içinde hangisi diğerlerinden farklıdır? _____
1 tarçın, 2 kimyon, 3 kekik, 4 tütün, 5 nane
4. SABİK SADIK—sözcükleri:
1 aynı anlamdadır. 2 karşıt anlamdadır. 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır.
5. Aşağıdaki sayılara bakınız. Son sayı ne olmalıdır? _____
49 42 35 28 21 14 ?
6. Aşağıdaki sözcükler içinde hangisi diğerlerinden farklıdır? _____
1 hafif 2 geniş 3 heybetli 4 hacimli 5 cüsseli
7. GÜVENİLİR* in karşıtı hangisidir? _____
1 doğru, 2 sadık, 3 kararlı, 4 dönek, 5 emin
8. Bir kilo kum S¹ liraya satılmaktadır. 100 kiloluk bir çuvalı kilosu 8.25 liraya satın alırsak ne kadar tasarruf etmiş oluruz? _____
9. ELEMEN ELALEM—sözcükleri;
1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır, 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır.
10. Aşağıdaki cümlelerin anlamları:
1 benzer 2 karşıt 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
Gülü seven dikenine katlanır. Gül dikensiz, yar engelsiz olmaz.
11. TEMİZLEMEK'in karşıtı hangisidir? _____
1 antlamak, 2 ovalamak, 3 fırçalamak, 4 karalamak, 5 silmek
12. İlk Dd yargının doğru olduğunu kabul edersek, sonuncusu:
1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir? _____
Çam meşe ile aynı boydadır. Meşe söğüt ile aynı boydadır. Söğüt ile çam ayrı boydadır.
13. Aşağıdaki sözcükler içinde hangisi diğerlerinden farklıdır? _____
1 çelişkili 2 yakışsız 3 aykırı 4 uyumlu 5 karşıt
14. İlk iki yargının doğru olduğunu kabul edersek, sonuncusu:
1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir? _____
Bu kızlar normal çocuktur. Bütün normal çocuklar hareketlidir. Bu kızlar hareketlidir.
15. Sıralanan atasözlerinden ikisi benzer anlamdadır. Bunlar hangileridir? _____
1. Lakırdı ile peynir gemisi yürümez.
2. Gül bülbülden ziyade insanların elinden çeker.
3. Sabreyle gönül, elden ne gelir.
4. Lafla pılav pişse, deniz kadar yağ benden.
5. Bülbüle güllük, kargaya küllük yaraşır.
16. GALİP GELMEK!"in karşıtı hangisidir? _____
1 kazanmak 2 yenilmek 3 boyun eğdirmek 4 alt etmek 5 -hakim olmak
17. Aşağıda karışık olarak sıralanmış sözcükleri kullanarak düzgün bir cümle oluşturun. Sonra, cümlelerin son sözcüğünün ilk harfini yazın _____
varsın olsun olnamaktansa geç Hiç

18. SALDIRMAK'ın karşıtı hangisidir?.....
 1 yardım etmek 2 hücum etmek 3 çarpışmak 4 muhasara etmek 5 taarruz etmek
19. SAKİL SAKİN— sözcükleri;
 1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır, 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
20. Aşağıdaki cümlelerin anlamları: 1 benzer 2 karşıt 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
- Padişah yasağı üç gün sürer. En güzel misafirlik üç gün olanıdır.
21. TABU TABÜR—sözcükleri:
 1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır. 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
22. Bir çocuk 15 yaşındayken, ablasının yaşı onun iki katıdır. Çocuk 25 yaşına geldiğinde ablası kaç yaşında olur?.....
23. Aşağıdaki cümlelerin anlamları:
 1 benzer 2 karşıt 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
- Yuvarlanan taş yosun tutmaz. İşleyen demir ışıldar.
24. Aşağıdaki geometrik şekili iki sayıyı birleştiren tek bir çizgi ile öyle ikiye bölün ki, ortaya çıkan parçalar düzgün bir kare oluştursun. Birleştirdiğiniz iki sayı hangileridir?.....

25. SEFİL SEFİH—sözcükleri:
 1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır, 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
26. Sıralanan atasözlerinin ikisi benzer anlamdadır. Bunlar hangileridir?
1. Paranın açamayacağı kapı yoktur,
 2. Demir lavında dövülür.
 3. Eşeğin ölümü köpeğe düşündür.
 4. Zengin arabasını dağdan aşırır, züğürt düz ovada yolunu şaşırır.
 5. Sakınan göze çöp batar.
27. İlk iki yargının doğru olduğunu kabul edersek, sonuncusu:
 1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir?.....
 Büyük adamlar Önemlidir. Ben önemliyim. Ben büyük adamım.
28. KİBİR'in karşıtı hangisidir?.....
 1 gurur 2 kendine güven 3 kendini alçaltma 4 onur 5 kendini beğenme
29. Bir çocuk 66 günde 198000 lira biriktirmiştir. Çocuğun ortalama günlük birikimi nedir?.....
30. GİRİŞKEN GİRİŞİMCİ—sözcükleri:
 1 aynı anlamdadır, 2 karşıt anlamdadır, 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır.
31. Aşağıdaki beş maddeden kaç tanesi birbirine tıpatıp benzerdir?.....
Kozanoğlum, H. I.	Kozaoğlu, H. İ.
Soydernir, V. C.	Saydemir, V. C.
Kaynal, A. S.	Kaynal, A. S.
Derniral, F. E.	Demirial, F. E.
Gümüştekin, P. B.	Gümüştekin, B. P.
32. Aşağıdaki cümlelerin anlamları:
 1 benzer 2 karşıt 3 ne aynı ne de karşıt anlamdadır
- Her kötünün iyi bir tarafı vardır. İyilikten ümitsiz olanın şeytandan korkusu yoktur.
33. BAŞVURMAK'ın karşıtı hangisidir?.....
 1 dilemek 2 rica etmek 3 istemek 4 reddetmek 5 yalvarmak
34. Aşağıdaki sayılardan hangisi en küçüktür?.....
 10 3 2 0.8 0.888 0.96
35. İlk iki yargının doğru olduğunu kabul edersek, sonuncusu:
 1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir?.....
 Meşhur adamlar takdir edilir. Ben takdir edilirim. Ben meşhur adamım.

36. Saat pazartesi öğleyin tam doğruydu. Salı günü akşam saat 8.00'de 128 saniye geri kalmıştı. Aynı hızda yanın saat içinde ne kadar geri kalır?
37. Aşağıdaki atasözlerinin ikisi benzer anlamdadır. Bunlar hangileridir?
1. Körle yatan şaşı kalkar.
 1. Körün istediği Öd göz, biri ela biri boz.
 3. Meyhaneciden şahit istemişler mezeciyi göstermiş.
 4. Minareyi çalan kılıfını hazırlar.
 5. Eşeğe semer vursalar, eşek yine eşektir.
38. Bir uçak $\frac{1}{10}$ saniyede 70 m. yol almaktadır. Uçak aynı hızda, 3Vz saniyede kaç m. yol alır?.....
39. Aşağıda karışık olarak sıralanmış sözcükleri kullanarak düzgün bir cümle oluşturun. Eğer cümle doğruysa (D), yanlışsa (Y) işareti koyunuz
- rahat Kıskanç etmez asla
40. İlk İki yargının doğru olduğunu kabul edersek, sonuncusu:
1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir?
- AJİ Mehmet'i çağırdı. Mehmet Çan'ı çağırdı. Ali Çan'ı çağırmadı. 4L Aşağıdaki bir sayı diziliş kuralı bakımından serideki diğer sayılardan farklıdır.
Bu sayı ne olmalıdır?
- V_{ie} V₆ *k 'h 1 2
42. İSTEMEK'in karşıtı hangisidir?
- 1 rica etmek 2 dilemek 3 talep etmek 4 yalvarmak 5 reddetmek
43. İpin crn.'si 0.0125 liradan satılmaktadır. Bir liraya kaç cm. ip satın alabilirsiniz?.....
44. Aşağıdaki geometrik şekili Ud sayıyı birleştiren tek bir çizgi ile öyle ikiye bölün ki, ortaya çıkan parçalar düzgün bir kare oluştursun. Biriktirdiğiniz iki sayı hangileridir?..... •...
45. 21000 kelimelik bir makalede matbaacı iki değişik boy harf kullanmaya karar verir. Geniş harfler kullanıldığında bir sayfa 1200 kelime içermektedir. Dar harfler kullanıldığında ise bir sayfa 1500 kelime içermektedir. Makaleye dergide tam 16 sayfa ayrılmıştır. Makalenin kaç sayfası geniş harflerden oluşmalıdır?
46. Aşağıdaki atasözlerinin ikisi benzer anlamdadır. Bunlar hangileridir?
1. Oğlan doğur, kız doğur; hamurunu sen yoğur.
 2. Yumuşak atın çiftesi pek olur.
 3. Oğlan doğurdum, oydu beni; kız doğurdum, soydu beni.
 4. Geniş giyilir, dar yırtılır.
 5. Ağaç yaşken eğilir.
47. Bir manav 45000 liraya, içinde 14 düzinelik meyva olan bir kasa mal alıyor. Manav bu malları sarmadan Önce 4 düzinesinin bozulup atılacağı biliyor. Tüm maliyetin $\frac{1}{3}$ 'i kadar kar edebilmek için, sağlam her düzineyi kaç liradan satmalıdır?
48. İlk iki yargının doğru olduğunu, kabul edersek, sonuncusu:
1 doğru 2 yanlış 3 kesin değil midir?
- Bütün sporcular hareketli insanlardır. Bu odadaki bazı insanlar hareketlidir. Bu odadaki bazı insanlar sporcudur.
49. Serideki son sayı ne olmalıdır? 2 1 0.5 0.25 0.125 ?.....
- Üç kişi ortaklık oluşturarak kazançlarını eşit olarak paylaşmaya karar verirler. X 4500 liralık, Y 4500 liralık, Z'de 1000 liralık yatırım yaparlar. Eğer kazançları 1500 liraysa, X, yatırım oranına göre paylaşılsaydı alacağından ne kadar daha az kazanırdı?

EK -11

Sıfat Listesi

Ad ve Soyad..... Cinsiyet K () E ()

Yaş..... Tarih.....

En son bitirdiğiniz okul, bölüm

Başvurduğunuz görev.....

AÇIKLAMA: Bu test, 300 sıfattan oluşmuş bir sıfat tanımlama listesidir. Lütfen sıfatları hızlıca okuyarak, kendinizi tanımladığınızı düşündüğünüz sıfatların önündeki parantezin içini çarpı (X) İşareti koyunuz. Elinizdeki listede çok sayıda eş anlamlı ve zıt anlamlı sıfatlar bulunmaktadır. Bunlardan dolayı telaşlanmayın. İşaretleme işlemi fazla zaman harcamadan, hızlıca yapınız. Bir sıfat üzerinde fazla durmayınız. Lütfen işaretleme yaparken, olmak istediklerinizi değil, sizde var olan özelliklerinizi dikkate almız.

- 1.() ACELECİ
2.() ACELESİZ
3.() ACIMASIZ
4.() AÇGÖZLÜ
5.() AÇIKDÜŞÜNCELİ
6.() AĞIRBAŞLI
7.() AĞZISIKI
8.() AKILCI
9.() AKILLI
10.() AKILSIZ
11.() AKLI BAŞINDA
12.() AKLI KARIŞIK
13.() AKSİ
14.() ALAYCI
15.() ALÇAK GÖNÜLLÜ
16.() ALIŞILMAMIŞ
17.() ALINGAN
18.() ANLAYIŞLI
19.() ARKADAŞ CANLISI
20.() ASİ
21.() AZİMLİ
22.() BAĞIMLI
23.() BAĞIMSIZ
24.() BAKIMLI
25.() BARIŞCI
26.() BASİRETİLİ
27.() BASKIN
28.() BAŞKALARININ HAKLARINA SAYGILI
29.() BATIL İNANÇLI
30.() BENCİL
31.() BENMERKERZİ
32.() BEZGİN
33.() BİLGE
34.() BİREYSEL
35.() CANDAN
36.() CEZİBELİ
37.() CESUR
38.() CİDDİ
39.() CİNFİKİRLİ
40.() CÖMERT
41.() CÜRETİLİ
42.() ÇALIŞKAN
43.() ÇEKİNGEN
44.() ÇENESİ DÜŞÜK
45.() ÇİRKİN
46.() ÇOCUKSU
47.() ÇOK SINIRLI
48.() ÇOK YÖNLÜ
49.() DAĞINIK
50.() DAKİK
51.() DALGIN
52.() DAYANIKLI
53.() DEĞİŞKEN
54.() DEĞİŞKEN HUYLU
55.() DELİDOLU
56.() DENGELİ
57.() DENGESİZ
58.() DERBEDER
59.() DERİN DÜŞÜNCELİ
60.() DIRDIRCI
61.() DIŞADÖNÜK
62.() DIŞI
63.() DİKBAŞLI
64.() DİKKATİ DAĞINIK
65.() DİKKATLİ
66.() DİKKATSİZ
67.() DİKTATÖR
68.() DOĞAL
69.() DOĞRU SÖZLÜ
70.() DOLANBAÇLI
71.() DOST CANLISI OLMAYAN
72.() DUYGULU
73.() DUYGUSAL
74.() DUYGUSAL OLMAYAN
75.() DUYGUSUZ
76.() DÜRÜST
77.() DÜŞÜNCELİ
78.() DÜŞÜNMEYEN DAVRANAN
79.() DÜŞMANCA
80.() EGOİST
81.() ELEŞTİRİCİ
82.() ELİÇABUK
83.() ELİ SIKI
84.() EMİN
85.() ENDİŞELİ
86.() ENERJİK
87.() ERKEKSİ
88.() FAAL
89.() FIRSATÇI
90.() FİKRİNDEN DÖNMEYEN
91.() GARİP
92.() GELENEKLERE UYMAZ
93.() GELENEKSEL
94.() GERÇEKÇİ
95.() GERGİN
96.() GİRİŞİMCİ
97.() GİRİŞKEN
98.() GÖSTERİŞÇİ
99.() GÜCENİK
100.() GÜÇLÜ
101.() GÜRÜLTÜCÜ
102.() GÜVENİLİR
103.() GÜVENİLMEZ
104.() GÜVENLİ
105.() GÜZEL
106.() HAKKINI ARAYAN
107.() HALİNDEN MEMNUN
108.() HASSAS
109.() HAŞARI
110.() HAŞİN
111.() HAYALCİ
112.() HAYALPEREST
113.() HAZIRCEVAP
114.() HEVESLİ
115.() HEYECANLI
116.() HIRSLI
117.() HIRSSIZ
118.() HİLEKAR
119.() HİSLERİNE HAKİM
120.() HOŞ
121.() HOŞGÖRÜLÜ
122.() HOŞGÖRÜSÜZ
123.() HOŞNUTSUZ
124.() HUYSUZ
125.() HÜKMETMEYİ SEVEN
126.() HÜNERLİ
127.() İLİMLİ
128.() İSRARCI
129.() İÇGÖRÜLÜ
130.() İÇE KAPANIK
131.() İÇTEN
132.() İDARELİ
133.() İDEALİST
134.() İĞNELEYİCİ
135.() İHTİYATLI
136.() İLERİCİ
137.() İLERİYİ GÖREN
138.() İLGİ ALANI DAR
139.() İLGİ ALANI GENİŞ
140.() İLGİSİZ
141.() İNATÇI
142.() İNSAFSIZ
143.() İSTİKRARLI
144.() İŞBİLİR
145.() İŞBİRLİĞİNE YATKIN
146.() İŞVELİ
147.() İTAATKAR
148.() İYİ HUYLU
149.() İYİMSER
150.() KABA
151.() KADINSI
152.() KAPRİSLİ
153.() KARMAŞIK
154.() KARARSIZ

155. () KATI
156. () KAVGACI
157. () KAYGILI
158. () KAYITSIZ
159. () KENDİ
ÇIKARLARINI
GÖZETEN
160. () KENDİNDEN
EMİN
161. () KENDİNE
ACIYAN
162. () KENDİNE
GÜVENEN
163. () KENDİNİ
İN KAR EDEN
164. () KENDİNİ
CEZALANDIRAN
165. () KENDİNİ
BEĞENMİŞ
166. () KEŞFEDİCİ
167. () KEYFİNE
DÜŞKÜN
168. () KIYMET
BİLEN
169. () KİBAR
170. () KİBARLIK
DÜŞKÜNÜ
171. () KİBİRLİ
172. () KİBİRSİZ
173. () KİN GÜDEN
174. () KİŞİLİĞİ
TAM
OTURMAMIŞ
175. () KOLAY
ETKİLENEBİLİR
176. () KOLAY
HEYECANLANMIŞ
AZ
177. () KONUŞKAN
178. () KONTROLLÜ
179. () KORKAK
180. () KORKUSUZ
181. () KÖTÜMSER
182. () KURNAZ
183. () KURUNTULU
184. () KUVVETLİ
185. () KÜLTÜRLÜ
186. () KÜSTAH
187. () MACERACI
188. () MAKUL
189. () MANTIKLI
190. () MERAKLI
191. ()
MERHAMETLİ
192. () MERHAMETSİZ
193. () MESAFELİ
194. () MIZMIZ
195. () MÜNAKAŞACI
196. ()
MÜNASEBETSİZ
197. () MÜTEVAZÎ
198. () NAMUS DELİSİ
199. () NANKÖR
200. () NAZİK
201. () NEŞELİ
202. () NÜKTELİ
203. () OLGUN
204. () ÖLÇÜLÜ
205. () ÖNYARGILI
206. () ÖVGÜCÜ
207. () ÖZENLİ
208. () ÖZGÜN
209. () PALAVRACI
210. () PASİF
KİŞİLİKLİ
211. () PATAVATSIZ
212. () PATIRTICI
213. () PLANLI
214. () PRATİK
ZEKALİ
215. () RAHAT
216. () RESMÎ
217. () RESMÎ
OLMAYAN
218. () SABIRLI
219. () SABIRSIZ
220. () SADIK
221. () SAĞDUYULU
222. () SAĞLIKLI
223. () SAKİN
224. () SALDIRGAN
225. () SAMİMÎ
226. () SANATA
YATKIN
227. () SAVUNUCU
228. () SAVURGAN
229. () SAYGILI
230. () SAYGISIZ
231. () SEBATLI
232. () SEBATSIZ
233. () SEKSİ
234. () SEMPATİK
235. () SERBEST
236. () SERT
237. () SESSİZ
238. () SEVECEN
239. () SEVİMLİ
240. () SICAKKANLI
241. () SIHHATLİ
242. () SIKICI
243. () SIKILGAN
244. () SIRADAN
245. () SİNİRLİ
246. () SİSTEMLİ
247. () SOĞUK
248. () SOĞUKKANLI
249. () SORUMLU
250. () SORUMSUZ
251. () SOSYAL
252. () SUSKUN
253. () ŞAKACI
254. () ŞEN
255. () ŞİKAYETÇİ
256. () ŞÜPHECİ
257. () TALEPKAR
258. () TEDBİRLİ
259. () TEDİRGİN
260. () TELAŞLI
261. () TEMBEL
262. () TERBİYELİ
263. () TERTİPLİ
264. () TİTİZ
265. () TOY
266. () TUTUCU
267. () UÇARI
268. () UMURSAMAZ
269. () UNUTKAN
270. () UTANGAÇ
271. () UYANIK
272. () UYGAR
273. () UYSAL
274. () UYUMLU
275. () UYUŞUK
276. () ÜRKEK
277. () VELVELECİ
278. () VİCDANLI
279. () VİCDANSIZ
280. () YAKIŞIKLI
281. () YALIN
282. () YAPMACIKLI
283. () YAPMACIKSIZ
284. () YARATICI
285. () YARDIMA
HAZIR
286. ()
YARDIMSEVER
287. () YAVAŞ
288. () YAYGARACI
289. () YETENEKLİ

290.() YOL
GÖSTERİCİ
291.() YOL
YORDAM BİLEN
292.() YUFKA
YÜREKLİ

293.() YÜREKSİZ
294.() ZALİM
295.() ZAYIF
296.() ZEKÎ
297.() ZEKÎ
OLMAYAN

298.() ZİHNİ
MEŞKUL
299.() ZORLAYICI
300.() DURGUN

EK.12

SCL-90-R

Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınma ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her bîrini dikkatlice okuyunuz. Sonra her bir durumun, bugün de dahil olmak üzere son on beş gün içinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak, cevap kağıdında belirtilen tanımlamalardan (Hiç / Çok az / Orta derecede / Oldukça fazla / İleri derecede) uygun olanının {yalnızca bir seçeneğin) altındaki parantez arasına bir (X) işareti koyunuz. Düşüncenizi değiştirirseniz ilk yaptığımız İşaretleme yi tamamen silmeyi unutmayınız. Lütfen anlamadığımız bir cümleyle karşılaştığımızda uygulamacıya danışınız.

Baş ağrısı	24. Kontrol edilemeyen öfke patlamaları
Sinirlilik ya da içinin titremesi	25. Evden dışarı yalnız çıkma korkusu
Zihinden atamadığımız, yineleyici, hoş gitmeyen düşünceler	26. Olanlar için kendini suçlama
Baygınlık veya baş dönmesi	27. Belin alt kısmında ağrılar
Cinsel arzu ve ilginin kaybı	28. İşlerin yapılmasında erteleme duygusu
Başkaları tarafından eleştirilme duygusu	29. Yalnızlık hissi
Herhangi bir kimsenin düşüncelerimizi kontrol edebileceği fikri	30. Karamsarlık hissi
Sorunlarımızdan pek çoğu için başkalarının suçlanması gerektiği duygusu	31. Her şey için çok fazla endişe duyma
Olayları anımsamada güçlük	32. Her şeye karşı ilgisizlik hali
Dikkatsizlik veya sakarlıkla ilgili endişeler	33. Korku hissi
Kolayca gücenme, rahatsız olma hissi	34. Duygularımızın kolayca incitilebiimesi hali
Göğüs veya kalp bölgesinde ağrılar	35. Diğer insanların sizin özel düşüncelerinizi bilmesi
Caddelerde veya açık alanlarda korku hissi	36. Başkaıannın sizi anlamadığı veya hissedemeyeceği duygusu
14. Enerjinizde azalma veya yavaşlama hali	37. Başkalarının sizi sevmediği ya da dostça olmayan davranışlar gösterdiği hissi
15. Yaşamınızın sonlanması düşünceleri	38. İşlerin doğru yapıldığından emin olabilmek için çok yavaş yapma
16. Başka kişilerin duymadıkları sesleri duyma	39. Kalbin çok hızlı çarpması
17. Titreme	40. Bulantı veya midede rahatsızlık hissi
18. Çoğu kişiye güvenilmemesi gerektiği hissi	41. Kendini başkalarından aşağı görme
19. İştah azalması	42. Adale (kas) ağrılar
20. Kolayca ağlama	43. Başkaıannın sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi
21. Karşı cinsten kişilerle utangaçlık ve rahatsızlık hissi	44. Uykuya dalmada güçlük
22. Tuzağa düşürülmüş veya yakalanmış olma hissi	45. Yaptığınız işleri bir ya da birkaç kez kontrol etme
23. Bir neden olmaksızın aniden korkuya kapılma	

46. Karar vermede güçlük
47. Otobüs, tren, metro gibi araçlarla yolculuk etme korkusu
48. Nefes almada güçlük
49. Soğuk veya sıcak basması
50. Sizi korkutan belirli uğraş, yer ve nesnelere kaçınma durumu
51. Hiçbir şey düşünememe hali
52. Bedeninizin bazı kısımlarında uyuşma, karıncalanma olması
53. Boğazınıza bir yumru tıkanmış olma hissi
54. Gelecek konusunda ümitsizlik
55. Düşüncelerinizi bir konuya yoğunlaştırmada güçlük
56. Bedeninizin çeşitli kısımlarında zayıflık hissi
57. Gerginlik veya coşku hissi
58. Kol ve bacaklarda ağırlık hissi
59. Ölüm ya da ölme düşünceleri
60. Aşırı yemek yeme
61. İnsanlar size baktığı veya hakkınızda konuştuğu zaman rahatsızlık duyma
62. Size ait olmayan düşüncelere sahip olma
63. Bir başkasına vurmaya, zarar vermek, yaralamaya dürtülerinin olması
64. Sabahın erken saatlerinde uyanma
65. Yıkanma, sayma, dokunma gibi bazı hareketleri yineleme hali
66. Uykuda huzursuzluk, rahat uyuyamama
67. Bazı şeyleri kırıp dökme isteği
68. Başkalarının paylaşımını kabul etmediği inanç ve düşüncelerin olması
69. Başkalarının yanında kendini çok sıkılgan hissetme
70. Çarşı, sinema gibi kalabalık yerlerde rahatsızlık hissi
71. Her şeyin bir yük gibi görünmesi
72. Dehşet ve panik nöbetleri
73. Toplum içinde yiyip-içerken huzursuzluk hissi
74. Sık sık tartışmaya girme
75. Yalnız bırakıldığımızda sinirlilik hah
76. Başkalarının sizi başarılarınız için yeterince takdir etmediği duygusu
77. Başkalarıyla birlikte olunan durumlarda bile yalnızlık hissetme
78. Yerinizde duramayacak ölçüde huzursuzluk duyma
79. Değersizlik duygusu
80. Size kötü bir şey olacakmış duygusu
81. Bağırma ya da eşyaları fırlatma
82. Topluluk içinde bayılacağımız korkusu
83. Eğer izin verirsiniz insanların sizi sömüreceği duygusu
84. Cinsiyet konusunda sizi çok rahatsız eden düşüncelerin olması
85. Günahlarınızdan dolayı cezalandırılmanız gerektiği düşüncesi
86. Korkutucu türden düşünce ve hayaller
87. Bedeninizde ciddi bir rahatsızlık olduğu düşüncesi
88. Başka bir kişiye asla yakınlık duyamama
89. Suçluluk duygusu
90. Aklınızdan bir bozukluğu olduğu düşüncesi

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	YADİGAR	Soyadı	ÇEVİK
Doğum Yeri	BURSA	Doğum Tarihi	01/11/1980
Uyruğu	T.C	TC Kimlik No	26437444958
E-mail	yadigarcevik@hotmail.com	Tel	05053363294

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans	Marmara Üniversitesi Psikiyatri Hemşireliği	2008
Lisans	Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu	2005
Lise	İnegöl Sağlık Meselek Lisesi	1998

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
.	Hemşire	S.B. Süreyyapaşa Hastanesi	2001
.	Hemşire	Bursa Vatan Hastanesi	1998- 2000

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İNGİLİZCE	ORTA	KÖTÜ	KÖTÜ

* Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

Yabancı Dil Sınav Notu #								
KPDS	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
	50.00							

Başarılmış birden fazla sınav varsa, tüm sonuçlar yazılmalıdır

KPDS: Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı; ÜDS: Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı; IELTS: International English Language Testing System; TOEFL IBT: Test of English as a Foreign Language-Internet-Based Test TOEFL PBT: Test of English as a Foreign Language-Paper-Based Test; TOEFL CBT: Test of English as a Foreign Language-Computer-Based Test; FCE: First Certificate in English; CAE: Certificate in Advanced English; CPE: Certificate of Proficiency in English

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
LES Puanı	49.54	52.24	54.937
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Microsoft office programları	İyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları/Ödülleri/Diğer

12. Proje Yürütücüsü ve Kısa Özgeçmiş

12.	ÖZGEÇMİŞ	
1.1.	Adı Soyadı	Gül ÜNSAL BARLAS
1.2.	Doğum Yeri ve Tarihi	Edirne, 21.03.1961
1.3.	Eğitimi	
1.3.1.	Lisans	
	İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, 1983.	
1.3.2.	Yüksek Lisans	
	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, 1998.	
1.3.3.	Doktora	
	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, 2004.	
1.4.	Çalıştığı Kurumlar	
Tarih	Kurum	Görevi
1985-1986	SSK Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi	Servis Hemşiresi
1986-1994	SSK Tevfik Sağlam Sağlık Meslek Lisesi	Meslek Dersi Öğretmeni
1995-1998	Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı	Araştırma Görevlisi
1998-2007	Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı	Öğretim Görevlisi
2007-.....	Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı	Öğretim Üyesi
2008-.....	Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanlığı	Anabilim Dalı Başkanlığı

1.5. Üyesi Olduğu Mesleki Kuruluşlar

1	M.Ü. Hemşirelik Hizmetlerini ve Eğitimini Destekleme Derneği Üyeliği
2	Psikiyatri Hemşireleri Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
3	Şizofreni Dostları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
4	Dünya Şizofreni Derneği Kurucu Üyesi
5	Nöropsikiyatri Derneği Üyeliği

1.6. Lisans ve Lisansüstü Eğitimde Verdiği Dersler

Tarih	Kurum	Ders (Teori ve Uygulama)
Önlisans 1995-1997	Marmara Üniversitesi (M.Ü) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO) Hemşirelik Bölümü	Psikiyatri Hemşireliği
1995-1997	M.Ü. S.H.M.Y.O Hemşirelik Bölümü	İletişim ve Kişilerarası İlişkiler
Lisans 1995 1995-2008 1998-2009	M.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu M.Ü Hemşirelik Yüksekokulu M.Ü Hemşirelik Yüksekokulu	Psikiyatri Hemşireliği İletişim ve Kişilerarası İlişkiler Stres ve Krize Yaklaşım
Yüksek Lisans 2005.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Psikiyatri Hemşireliği I-II
2005.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Çocuk Ruh Sağlığı Hemşireliği
2005.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Ailenin Değerlendirilmesi
2005.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	İletişim
Doktora 2007.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	İleri Psikiyatri Hemşireliği I-II
2007.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	İletişim Teknikleri I-II
2007.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	KLP Hemşireliği
2007.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Psikososyal Tedaviler ve Hemşirelik Yaklaşımı I-II

2007.....	M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sanat TeapıI-II
-----------	---------------------------------	-----------------

2. YAYINLAR

2.1.	Uluslararası Dergiler (SCIE)
Y 1.	Cinar S, Unsal Barlas G. , Ecevit Alpar S.; Stressors and Coping Strategies in Hemodialysis Patients. Pakistan Journal of Medikal Sciences, 2009;25(3).447-452. Puan= 24
2.2.2.	Ulusal Hakemli Dergiler
Y 2.	Unsal Barlas G. , Onan N: Alzheimer hastası ve aileler ile iletişim. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.2008;11(4).105-111. Puan= 12
Y 3.	Unsal Barlas G. , Karaca S, Onan N., Işıl Ö.: Üniversite Sınavına hazırlanan Bir grup Öğrencini Kendilik Algıları ve Ruhsal Belirtileri Arasındaki İlişki. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi. 2010; 1(1).18-24. Puan= 15
Y 4.	Unsal Barlas G. , Işıl Ö.: Kronik Şizofren hastalarda Psikososyal beceri eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum özel sayısı, 2010;312-317, Puan= 15
2.2.3.	Ulusal Hakemsiz Dergiler/ Kongre Kitapları
Y5	Unsal Barlas G. , Onan N., Karaca S, Işıl Ö., Eren N., Akın M., Aydın S.: İstanbul ili psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerinin işlerine ilişkin duygularının ruhsal belirtiler ile ilişkisinin incelenmesi. II. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Günleri Özet Kitabı , İstanbul, 28-30 Nisan 2008. s:122. Puan= 12
Y6	Cinar S, Unsal Barlas G. , Ecevit Alpar S.; Stressors and Coping Strategies in Hemodialysis Patients. 8th Congress of the European Federation of Internal Medicine . İstanbul, May 27-

	30.2009. p:140.	Puan= 12
Y7	Karaca S., Onan N., Ünsal Barlas G.: Bir grup üniversite öğrencisinde kişilik özellikleri ile kendilik algısı arasındaki ilişki. Kognitif ve davranış Terapileri Derneği II. Ulusal Kongresi Özet Kitabı. İstanbul, 6-8 Kasım, 2009. s:52	Puan= 12
Y8	Çevik Y., Ersoy Ercan B., Çiçekoğlu P., Kuzu A., Kocaman Yıldırım N., Ünsal G.: Tüberküloz Hastalarının Hastalık Algısı ile Kişilik özellikleri ve kontrol odağı inançları arasındaki ilişki. III. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Özet Kitabı, Düzce, 4-6 Haziran 2009. s:154.	Puan= 12
Y9	Saygın N., Ünsal G.: İlle de bir şeye mi ait olacaksın? XVII. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi Özet Kitabı. İstanbul, 4-6 Haziran, 2010. s:31.	Puan= 6
Y10	Kayacan Keser İ., Çakmak A., Ünsal Barlas G.: Üniversite Öğrencilerinde Yabancılaşma. XVII. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi Özet Kitabı. İstanbul, 4-6 Haziran, 2010. s:52.	Puan= 6
Y11	Onan N., Karaca S., Ünsal Barlas G.: Psikiyatri Hemşireliği Dersi uygulamasının Bakım Planı ve Etkileşim Süreci Açısından Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Özet Kitabı, Samsun, 24-26 Haziran 2010. s:75.	Puan= 12
Y12	Ünsal Barlas G.: Psikososyal Beceri Eğitimi. IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Özet Kitabı, Samsun, 24-26 Haziran 2010. s:64.	Puan= 12
Y13	Ünsal G., Tanşu A., Şener M., Kaçmaz N., Taşkıran Ö., Çalışkan Tekdemir S.: Bir ilköğretim okulundaki öğrencilerin ailelerinin tutumlarının çocuklarının benlik saygısı üzerine etkilerinin incelenmesi. IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Özet Kitabı, Samsun, 24-26 Haziran 2010. s:90.	Puan= 12
2.4.	Diğer Yayınlar (Kitaplar/ Ders notları)	
1	Ünsal Barlas G.: Perinatoloji Hemşireliği.İçinde: İletişim. (ed: Nuran KÖMÜRCÜ). İl Sağlık Müdürlüğü ve Marmara Üniversitesi Yayını. İstanbul.2010,s:13-22.	Puan= 15

Jüri ve Kurul Üyelikleri

3.1	Yayın Kurulu Üyeliği		
1	Psikiyatri Hemşireliği Dergisi (yardımcı editör).2010-..... Puan= 20		
3.2.	Bilimsel Toplantı Düzenleme Kurulu Üyeliği		
	Bilimsel Toplantı	Tarih	Yer
	II. Psikiyatri Hemşireliği Günleri	28-30 Nisan 2008	İstanbul Puan= 20
	7. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi	25-27 Haziran 2008	İstanbul Puan= 20
	4. Şizofreni Günleri Sempozyumu	8-9 Mayıs 2009	İstanbul Puan= 20
	III. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi.	4-6 Haziran 2009	Düzce Puan= 20
	IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi	24-26 Haziran 2010	Samsun Puan= 20
	Bilimsel Danışma Kurulu Üyeliği		
	I. Psikiyatri Hemşireliği Sempozyumu Bilimsel Danışma Kurulu Üyeliği	02-12-2008	İstanbul Puan= 10
	II. Psikiyatri Hemşireliği Günleri	28-30 Nisan 2008	İstanbul Puan= 10
	III. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi.	4-6 Haziran 2009	Düzce Puan= 10
	IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi	24-26 Haziran 2010	Samsun Puan= 10

3.3. Komisyon/Komite Üyelığı

1	M.Ü Hemşirelik Yüksek Okulu Sosyal Komite 2000-2010.
---	--

4. Verdiği Seminerler/Konferanslar

4.1	Bilimsel Toplantılarda Oturum Başkanlığı			
	Konu	Tarih	Yer	Kurum/Bilimsel Toplantı
1	Şizofrenide Yasal Konular	8-9 Mayıs 2009	İstanbul	4. Şizofreni Günleri Sempozyumu Puan= 15
2	İletişim	25-27 Haziran 2008	İstanbul	7. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Puan= 15

4.2

Bilimsel Toplantılarda Konuşmacı

	Konu	Tarih	Yer	Kurum/ Bilimsel Toplantı
1	Psikososyal Beceri Eğitimi Çalışma Grubu (Grup Yöneticiliği)	28-30 Nisan 2008	İstanbul	II. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Sempozyumu Puan= 15
2	Terapötik Gruplarla Çalışma	02-12-2008	İstanbul	1. Psikiyatri Hemşireliği Sempozyumu Puan= 15
3	Psikososyal Beceri Eğitimi Çalışma Grubu (Grup Yöneticiliği)	4-6 Haziran 2009	Düzce	III. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi. Puan= 15

4	Böbrek Yetmezliğine KLP Açısından Bakış	18-22/11/2009	Antalya	19. Ulusal Böbrek Hastalıkları, Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireliği Kongresi Puan= 15
5	Stres ve Başa Çıkma Yolları	30-03 2009	İstanbul	Süleymaniye Doğum ve Kadın Hastalıkları Hastanesi Puan= 15
6	Psikiyatrik Aciller	29 Aralık 2008 -30 Ocak 2009	İstanbul	Acil Bakım Hemşireliği Kursu Puan= 15
7	İletişim	28 Eylül- 28 Ekim 2009	İstanbul	Perinatoloji Hemşireliği Kursu Puan= 15
8	İletişim	27 Nisan- 22 Mayıs 2009	İstanbul	Perinatoloji Hemşireliği Kursu Puan= 15
9	Psikiyatri Hemşireliğinde Temel Kavramlar	16 Kasım-31 Aralık 2009	İstanbul	Akut Psikiyatri Kliniklerinde Hemşirelik temel eğitimi Sertifika Programı Puan= 15
10	Psikiyatrik Aciller	09 Ocak 2009	İstanbul	Acil Bakım Hemşireliği Kursu Puan= 15
11	Sivil Toplum Kuruluşları	24-26 Haziran 2010	Samsun	IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Puan= 15
12	Hasta, Hasta Yakınları Gözüyle Ruh Sağlığı Hizmetleri	05-09/10/ 2010	İzmir	46. Ulusal Psikiyatri Kongresi Puan= 15
13	Psikososyal Beceri Eğitimi Çalışma Grubu (Grup Yöneticiliği)	24-26 Haziran 2010	Samsun	IV. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Puan= 15

14	Ruhsal Hastalıklarda Stigma	15 Ekim 2010	İstanbul	10-15 Ekim Ruh Sağlığı Haftası Etkinliği Puan= 15
----	-----------------------------	--------------	----------	--

4.3. Aldığı Eğitimler

1	Sida İnternationatal Trainnig Programme	Advanced İnternationatal Trainnig Programme on Human Rights and Disabilty.	18.10-01.11 2008	Sweden
---	---	--	------------------	--------

Bitirilmiş Tezler:

1. Selda AYDIN: Bir Psikiyatri Kliniğinde Kapalı Serviste Yatan Psikoz Hastalarının Agresyonunun Değerlendirilmesi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri hemşireliği AD. İstanbul.2009. **(Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS)** Puan= 10
2. Dilek YILDIRIM LÜLE: Şizofren Hastaların Umut Düzeyinin Yaşam Kalitesine Etkisi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri hemşireliği AD. İstanbul.2009. **(Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS)**
Puan= 10
3. Hacer AYDÖNER: İstanbul İlinde Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Ruhsal Hastalıklara Yönelik İnançlarının Değerlendirilmesi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri hemşireliği AD. İstanbul.2009. **(Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS)**
Puan= 10
4. Özgül ÖZCAN YEŞİL: Akut Miyokard İnfarktüsü Geçiren ve Diabetes Mellitusu Olan Hastaların Ölüm Anksiyetelerinin Karşılaştırılması. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri hemşireliği AD. İstanbul.2010. **(Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS)**
Puan= 10
5. Teslime BOLAT: Bir Hastamnede Çalışan Sağlık Personelinin Kişilik Özelliklerinin Somatizasyon Belirtilerine Etkisi. M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri hemşireliği AD. İstanbul.2010. **(Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL BARLAS)**
Puan= 10

TOPLAM PUAN=50+16*15+140+98+78+18=